

**ORTAOKUL
VE
İMAM HATİP ORTAOKULU
TÜRKÇE
8
Ders Kitabı**

YAZARLAR
Hilal ESELİOĞLU
Sıdıka SET
Ayşe YÜCEL

DEVLET KİTAPLARI
BİRİNCİ BASKI

....., 2019

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Kitabın metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

EDİTÖR

Ayşe YÜCEL

PROGRAM GELİŞTİRME UZMANI

Özer AKSU

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME UZMANI

Erhan DÜZGÜN

REHBERLİK UZMANLARI

Senem AŞKIN

Selma KARAARSLAN

GÖRSEL TASARIM

Orhan ENGİN

Özkan TURHAN

ISBN 978-975-11-4915-2

Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulunun 25.07.2019 gün ve 99 sayılı kararı ile ders kitabı olarak kabul edilmiş, Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 28.05.2019 gün ve 10444088 sayılı yazısı ile birinci defa 1.767.004 adet basılmıştır.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerâhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

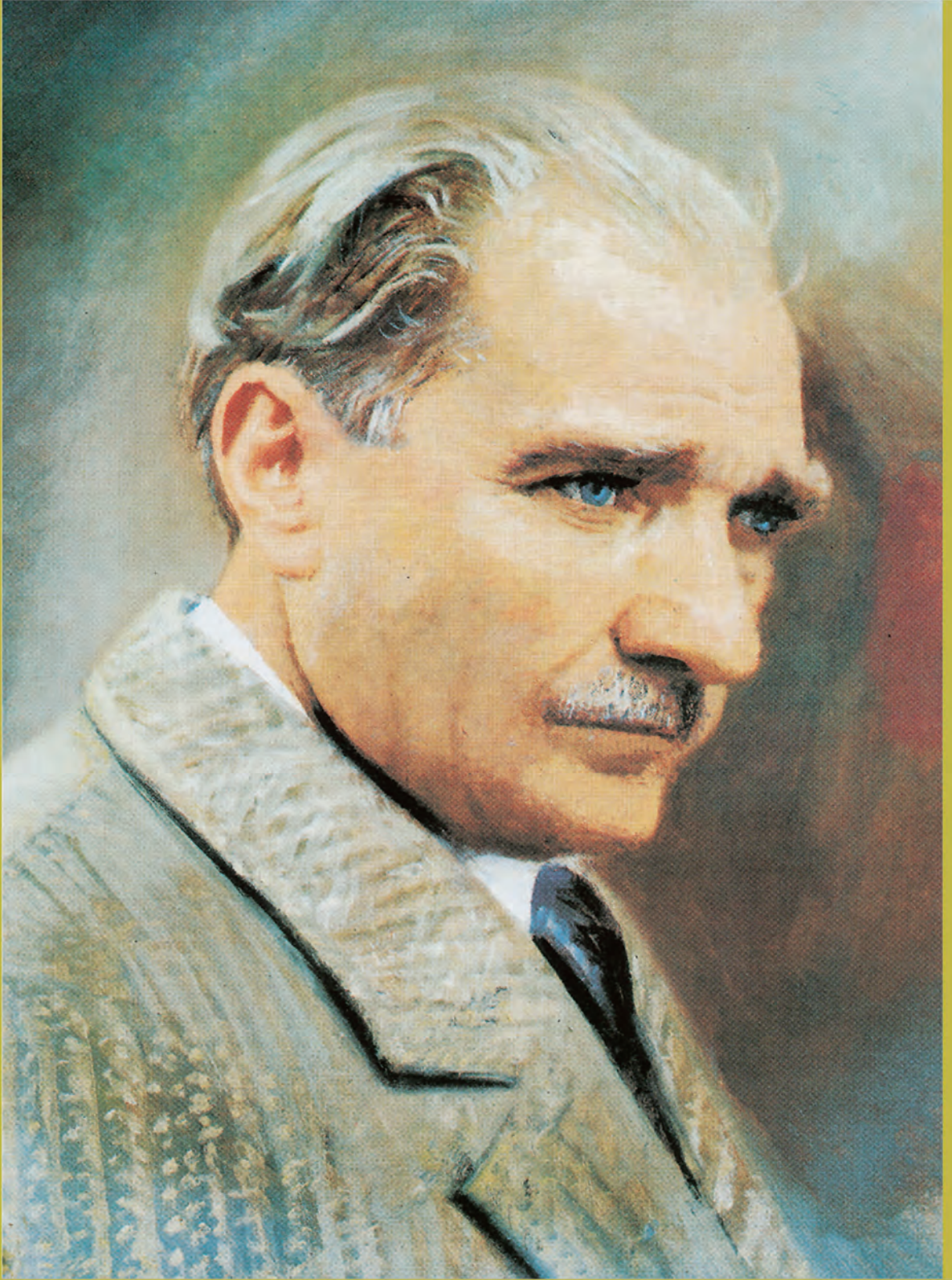
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaît bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

1.

TEMA

ERDEMLER

İyimserlik ve Kötümserlik Üzerine.....	12
Kaşığı.....	20
İnsanla Güzel.....	28
Kedi ile Fare (Dinleme / İzleme Metni).....	34
Ayaz'ın Definesi (Serbest Okuma Metni).....	40
Tema Sonu Değerlendirme Çalışmaları.....	42

2.

TEMA

MİLLÎ MÜCADELE VE ATATÜRK

Bayrağımızın Altında.....	46
Atatürk ve Müzik.....	52
Kınalı Ali'nin Mektubu.....	60
Atatürk'ü Gördüm (Dinleme / İzleme Metni).....	68
Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor (Serbest Okuma Metni).....	74
Tema Sonu Değerlendirme Çalışmaları.....	76

3.

TEMA

BİLİM VE TEKNOLOJİ

Gündelik Hayatımızda E-Hastalıklar.....	80
Simit ve Peynir'le Bilim İnsanı Öyküleri.....	88
Parktaki Bilim.....	96
Uzay Giysileri (Dinleme / İzleme Metni).....	104
Eski Çağlardan Beri Dişlerimize Çok İyi Baktık (Serbest Okuma Metni).....	110
Tema Sonu Değerlendirme Çalışmaları.....	112

4.

TEMA

BİREY VE TOPLUM

Kaldırımlar.....	116
Portakal.....	122
Dilimiz Kuşatma Altında.....	130
Karanlığın Rengi Beyaz (Dinleme / İzleme Metni).....	138
Masal Ağacı (Serbest Okuma Metni).....	144
Tema Sonu Değerlendirme Çalışmaları.....	146

5. TEMA

ZAMAN VE MEKÂN

Eşref Saat.....	150
Türkiye.....	156
Peri Bacaları.....	162
Robinson Crusoe (Dinleme / İzleme Metni).....	168
İstanbul'la Hasbihâl (Serbest Okuma Metni).....	172
Tema Sonu Değerlendirme Çalışmaları.....	174

6. TEMA

MİLLÎ KÜLTÜRÜMÜZ

Göç Destanı.....	178
Vatan Sevgisini İçten Duyanlar.....	186
Bir Fincan Kahve.....	192
Kız Kulesi (Dinleme / İzleme Metni).....	200
Karagöz (Serbest Okuma Metni).....	206
Tema Sonu Değerlendirme Çalışmaları.....	212

7. TEMA

DOĞA VE EVREN

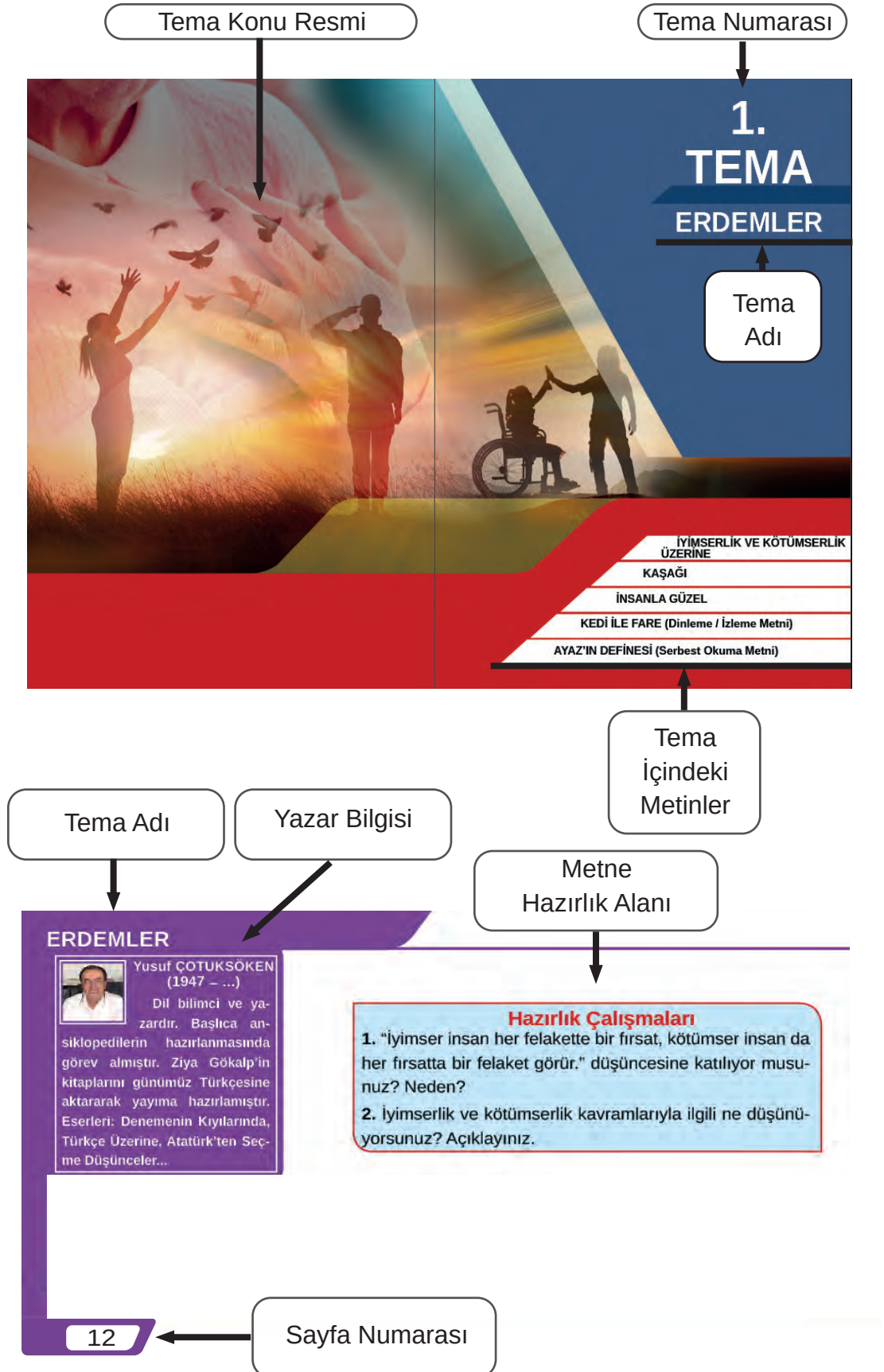
Yılkı Atı.....	216
Rüzgâr.....	226
Gündüzünü Kaybeden Kuş.....	234
Hava Kirliliği (Dinleme / İzleme Metni).....	242
Canberra (Kanberra) (Serbest Okuma Metni).....	246
Tema Sonu Değerlendirme Çalışmaları.....	248

8. TEMA

VATANDAŞLIK

Haritada Bir Nokta.....	252
Yaşamaya Dair.....	262
Kalbim Rumeli'de Kaldı.....	268
Zeytinyağı Üretimi (Dinleme / İzleme Metni).....	276
İmece (Serbest Okuma Metni).....	280
Tema Sonu Değerlendirme Çalışmaları.....	284

ORGANİZASYON ŞEMASI

Yönerge

! Aşağıdaki metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

Etkinlik Simgesi

1. ETKİNLİK

Öğrendiğiniz sözcüklerle kendi sözlüğünüzü oluşturunuz.

Sözlük Hatırlatma

Dinleme Metni

İzleme Metni

Yazı Alanı

Konuşma Etkinliği

Gelecek Derse Hazırlık

Fabl örnekleri araştırınız. Beğendiniz fabl örneklerini sınıfa getiriniz.

Sonraki Metne Hazırlık Alanı

Serbest Okuma Metni

Dinleme / İzleme ve Serbest Okuma
Metinleri Gösterge Alanı

Sayfa Numarası

13

1. TEMA ERDEMLER

İYİMSERLİK VE KÖTÜMSERLİK
ÜZERİNE

KAŞAĞI

İNSANLA GÜZEL

KEDİ İLE FARE (Dinleme / İzleme Metni)

AYAZ'IN DEFİNESİ (Serbest Okuma Metni)

Yusuf ÇOTUKSÖKEN
(1947 – ...)

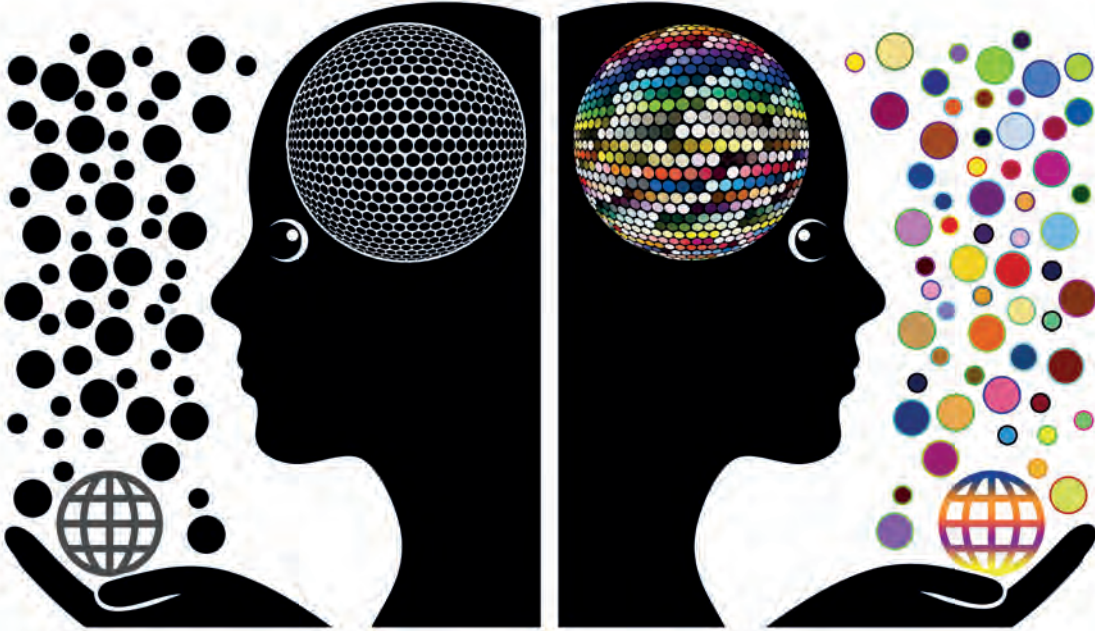
Dil bilimci ve yazardır. Başlıca ansiklopedilerin hazırlanmasında görev almıştır. Ziya Gökalp'in kitaplarını günümüz Türkçesine aktararak yayıma hazırlamıştır. Eserleri: Denemenin Kıyılarında, Türkçe Üzerine, Atatürk'ten Seçme Düşünceler...

Hazırlık Çalışmaları

1. "İyimser insan her felakette bir fırsat, kötümser insan da her fırsatta bir felaket görür." düşüncesine katılıyor musunuz? Neden?
2. İyimserlik ve kötümserlik kavramlarıyla ilgili ne düşünüyorsunuz? Açıklayınız.

! Aşağıdaki metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

İYİMSERLİK VE KÖTÜMSERLİK ÜZERİNE

Yaşama bakışları ve yaklaşımları açısından insanlar, genelde "iyimserler" ve "kötümserler" olarak iki öbekte ele alınır. Gerçekten de günlük yaşamın her kesitinde iyimserler kadar kötümserlerle de karşılaşırız. Bu da doğaldır çünkü toplumdaki yaşantı çeşitliliği sürekli biçim ve içerik değiştiren olaylar dizisi ile kişilerin yaşama bakışı ve yaşamdan beklentileri, insanların ya iyimser olmalarını sağlıyor ya da kötümser olmalarına neden oluyor. Siz de onaylarsınız sanırım. Sadece iyimserlerden ya da sadece kötümserlerden oluşan bir toplum, herhâlde hiç de çekilir olmazdı.

Yaşamda, kötümserlere mi yoksa iyimserlere mi daha çok gereksinim duyarız? Bence kötümserlere... Çünkü kötümserler her tür durumun, olayın insanı kötümserliğe sürükleyecek özelliklerini bulup çıkarmada ustadırlar doğrusu. Bunu alışkanlık hâline getirmişlerdir. Biz de kimi durumlarda iyimser, kimi durumlarda koşullar gereği kötümser rollerini ister istemez benimseyip oynamaz mıyız? (...)

Yaşamda iyimserlerin daha çok sevildiği, daha doğrusu ciddiye alındığı bilinir. Çünkü genel kana göre iyimserler; akıllıdır, girişkendir, geleceğe ilişkin olumlu tasarımlar geliştirir, duyarlıdır, sevecendir, yapıcıdır, çevresine olumlu enerji yayar... İyimserlik, topluma yaşama sevinci verir. Gerçi, bir

başka açıdan iyimserleri biraz fazla romantik bulabilirsiniz. Her şeyin iyi tarafını görmek; her şeye iyi tarafından bakmak insanı yanıltabilir, diyebilirsiniz. Ama unutmayın ki insana yaşama sevinci, neşesi katan gerçekte iyimserlerdir.

(...)

Hiç kuşkusuz iyimserler de zaman zaman kötümser olurlar. Bundan kaçmaları olanaksızdır... Ama çok zor durumlarda bile kör iyimserliğin yol ve araçlarını kullanmaya kalkmazlar. Böyle durumlarda, onların kötümserler gibi düşünmelerini bir bakıma korunma güdüsü olarak da değerlendirebiliriz. En ağır sorunlardan çıkarılabilecek dersler için iyimser düşünmeye gereksinimimiz vardır... Bu bağlamda Gil Stern'in (Giyıl Störn) şu sözlerini hem onaylayabilir hem de biraz abartılı bulabilirsiniz: "Toplumumuza iyimserler de kötümserler de katkıda bulunurlar. İyimser uçak yapar, kötümser ise paraşüt." Kötümserlerin de yaşama bu denli katkıda bulunmaları yeni bir yaklaşım sayılmalı. Deneyimlerimiz, görgülerimiz bu önermenin çok da yaygın ve geçerli olmadığını gösterir. Ama doğrusu bu. Dengeli bir kötümserlik de yapıcılığıyla iyimserlik kadar işlevsel olabilir...

Sözü şuraya getirmek istiyorum: Fanatik, aşırı romantik, uçlarda dolaşan iyimserlik de kötümserlik de bence tehlikelidir. Denge burada da kendini gösterir. Yaşam, iyimserlikle kötümserlik arasında öyle bir denge kuruyor ki bileşik kaplar gibi biri yükseldiğinde öbürü azalıyor; öbürü azaldığında beriki yükseliyor. İşte gerçek iyimserlerle kötümserler bunun ayrıımındadırlar.

(...)

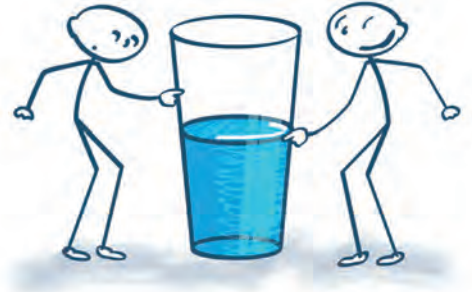
Yaşamda iyimserlerle kötümserlerin oranı ülkenin gelişmişlik düzeyiyle, dünyadaki ekonomik dengelerin sarsılıp sarsılmamasıyla, doğal yıkımların olup olmamasıyla yakından ilgilidir. Yaşamı yeniden kurup biçimlendirmeye, çağdaş anlayışlarla örgütleyip geliştirmeye yetenekli olmayanlar: doğal olarak kötümserlik batağına saplanırlar. Akıllarını iyi kullanamazlar, çevrelerinde sinerji yaratamazlar, saldıkları olumsuz enerjiyle kötümserlerin sayısını artırmaktadırlar.

(...)

İyimserlikle kötümserliği ikiz kardeş gibi değerlendiresek riskleri göze almanın gerekliliği daha iyi anlaşılır. Klasik örnektir: Yarı dolu bir bardağa, kötümserin yaklaşımı "yarısı boş", iyimserin yaklaşımı "yarısı dolu" biçiminde olur. Önemli olan bardakta su bulunduğunu kabul ederek onu boşa harcamamak, ondan olabildiğince yararlanmaktır. Bardakta suyun olması ise her iki tarafın da ortak sorumluluğuna girer. Bardağın tümüyle boşalması, sorusunun başka olumsuz boyutunu gözler önüne sererken dolmasıysa kötümserlerin de bir parça iyimserleşmesine yardımcı olabilir.

Şimdi bir kez daha kendinize sorun ve içtenlikle yanıtlamaya çalışın: İyimser misiniz, kötümser misiniz?

Sözün özeti: İyimser olmak da kötümser olmak da uygarlık gereğidir. Önemli olan şu: Birey, kendi içindeki iyimserlikle kötümserliği dengelemesini bilmelidir...

Yusuf ÇOTUKSÖKEN

(Kısaltılmıştır.)

1. ETKİNLİK

Metinde geçen anlamını bilmediğiniz sözcükleri yazınız. Bu sözcüklerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahmininizi sözcüklerin sözlük anlamı ile karşılaştırınız.

Sözcük:

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Sözcük:

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Sözcük:

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Öğrendiğiniz sözcüklerle sözlük oluşturunuz.

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki deyimlerin anlamlarını bulunuz. Deyimleri birer cümlede kullanınız.

1.

göze almak

2.

batağa saplanmak

3.

göz ardı etmek

1. Anlamı:

Cümlem:

2. Anlamı:

Cümlem:

3. Anlamı:

Cümlem:

3. ETKİNLİK

“İyimserlik ve Kötümserlik Üzerine” metninden hareketle aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. İnsanları iyimser ya da kötümser yapan sebepler nelerdir?

.....

.....

2. Yazara göre kötümserlere mi iyimserlere mi ihtiyaç duyarız? Neden?

.....

.....

3. İyimserler hangi özelliklere sahiptir? Açıklayınız.

.....

.....

4. “İyimser uçak yapar, kötümser ise paraşüt.” sözünden ne anlıyorsunuz? Açıklayınız.

.....

.....

.....

5. Yaşamda iyimserlerle kötümserlerin oranını neler etkiler?

.....

.....

6. Aile bireylerinizi iyimserlik ve kötümserlik açısından değerlendiriniz.

.....

.....

4. ETKİNLİK

a) Aşağıda “İyimserlik ve Kötümserlik Üzerine” metninin türü ile ilgili bilgiler verilmiştir. Bilgilerden metne uygun olanların başına “D”, metne uygun olmayanların başına “Y” yazınız.

D

- () Yazar, kişisel görüş ve düşüncelerini anlatmıştır.
- () Yazar, kahramanlarını genellikle hayvanlardan seçmiştir.
- () Öğretici bir metindir.
- () Metin serim, düğüm, çözüm bölümlerinden oluşmuştur.
- () Yazar düşüncelerini kanıtlama (sayısal verilerden yararlanma, tanık gösterme...) yoluna gitmiştir.
- () Sade, anlaşılır bir dil kullanılmıştır.

Y

b) Okuduğunuz metnin türü:

.....

5. ETKİNLİK

Okuduğunuz metnin konusunu, ana fikrini ve yardımcı fikirlerini yazınız.

Metnin Konusu

.....

Metnin Ana Fikri

.....

Metnin Yardımcı
Fikirleri

.....

.....

.....

6. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerden **öznel** olanların sonuna “Ö”, **nesnel** olanların sonuna “N” yazınız.

Ö

Sadece kötümserlerden oluşan bir toplum çekilir olmaz. (Ö)

Yazarın son kitabı iki yüz sayfadan oluşuyor. ()

İyimserlik, topluma yaşama sevinci verir. ()

Toplumumuza iyimserler de kötümserler de katkıda bulunurlar. ()

Okuduğunuz metnin konusu iyimserlik ve kötümserliktir. ()

İyimser olmak da kötümser olmak da uygarlık gereğidir. ()

“Yaşamın İçinde Yolculuk” kitabını Yusuf Çotuksöken yazmıştır. ()

İçimizin bir başka güzelliği de iyimserliktir. ()

N

7. ETKİNLİK

Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Kan vererek hayat kurtarmanın önemini vurgulayan bir konuşma yapınız.

Benim yerime de doldurur musunuz delikanlı?

Kayıt
Kan bağışçısı olup olmayacağınızı belirlemek için Bağışçı Bilgi Formu'nu doldurmanız gerekmektedir.

Doktor muayenesi

Üç ayım doldu, geldim.

Doktorlarımız doldurduğunuz formu değerlendirerek sizi kısa bir muayeneden geçirir.

Karnınız aç mı? Aç karnına da kan verebilirim.

Öncelikle sizin sağlığınıza tehlikeye atmamalıyız!

Kan alma işlemi

Düşündüğüm kadar zor değilmiş. Evet Efendim.

Uygulanan testler ve alınan bilgiler sonucunda şartlarınız uygun ise kan alma aşamasına geçilir. Uzman hemşirelerimiz özel tasarlanmış yataklarda, hijyenik şartlarda kan alma işlemini gerçekleştirir.

Artık sık sık ziyaretinize gelirim.

İkram ve istirahat

Rahatınız için özel olarak hazırlanmış ikram bölümümüzde 10-15 dakika boyunca dinlenmeniz faydalı olacaktır. Bu sırada ikram edeceğimiz meyve suyu, sıvı kaybının giderilmesinde etkilidir.

8. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki cümlelerde koyu yazılan sözcüklerden hangisinin çekimli eylem olduğunu gerekçe-
siyle açıklayınız.

- Kuzey, babasıyla derede balık **tutuyordu**.
- Balık **tutmak** Kuzey'i çok mutlu ediyordu.
- Kuzey balık **tutunca** çok seviniyordu.
- Kuzey **tuttuğu** balıkları kovaya koyuyordu.

b) Aşağıdaki cümlelerde fiil kökünden türediği hâlde fiil özelliği taşımayan sözcüklerin altlarını
çiziniz.

İnsanlar, genelde “iyimserler” ve “kötümserler” olarak ikiye ayrılır.

Kör iyimserliğin yol ve araçlarını kullanmaya kalkmazlar.

Uçlarda dolaşan iyimserlik tehlikelidir.

Zorluklardan çıkarılabilecek dersler için iyimser düşünmeye gereksinimimiz vardır.

Önemli olan bardakta su bulunduğunu kabul ederek onu boşa harcamamaktır.

Birey, kendi içindeki iyimserlikle kötümserliği dengelemesini bilmelidir.

Her şeyin iyi tarafını görmek insanı yanıltabilir.

Kötümserler, hayatı yeniden kurup biçimlendirmezler.

9. ETKİNLİK

Sevgi sözcüğünün size çağrıştırdığı kavramları yazınız. Bu kavramlardan birini seçerek bilgilendirici bir metin yazınız. Aşağıdaki yazı taslağını doldurup yazınıza uygun bir başlık koymayı unutmayınız.

Yazı Taslağı

Yazının Konusu:

Yazının Ana Fikri:

Giriş Bölümü:

.....

Gelişme Bölümü:

.....

Sonuç Bölümü:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

! Yazdığınız metni yazım ve noktalama kuralları yönünden gözden geçiriniz.

Gelecek Derse Hazırlık

Ömer Seyfettin'in bir hikâyesini okuyunuz.

Ömer Seyfettin
(1884-1920)

Türk dilinin sadeleşmesinde ve öykü türünün edebiyatımıza yerleşmesinde çok önemli katkıları vardır. Başlıca eserleri: Yüksek Ökçeler, Yalnız Efe, Efruz Bey...

Hazırlık Çalışmaları

1. Hangi hayvanın bakımını üstlenmek isterdiniz? Neden?
2. "Dürüst olduğun için kaybedebilirsin ama yalan söyleyip utanmaktan iyidir." Charles Bukowski (Çarlz Bukovski) sözünden ne anlıyorsunuz? Açıklayınız.

! Görsellere ve metnin başlığına bakarak metnin içeriğini tahmin ediniz.
Aşağıdaki metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

KAŞAĞI¹

Ahırın avlusunda oynarken aşağıda, gümüş söğütler altında görünmeyen derenin hazin şırıltısını işitirdik. Evimiz iç çitin büyük kestane ağaçları arkasında kaybolmuş gibiydi. Annem, İstanbul'a gittiği için benden bir yaş küçük olan kardeşim Hasan'la artık Dadaruh'un yanından hiç ayrılmıyorduk. Bu, babamın seyisi, ihtiyarca bir adamdı. Sabahleyin erkenden ahıra koşuyorduk. En sevdiğimiz şey atlardı. Dadaruh'la beraber onları suya götürmek, çıplak sırtlarına binmek, ne doyulmaz zevkti. Hasan korkar, yalnız binemezdi. Dadaruh onu kendi önüne alırdı. Torbalara arpa koymak, yemliklere ot doldurmak, ahırını süpürmek, gübreleri kaldırmak eğlenceli bir oyundan çok hoşumuza gidiyordu. Hele tımar... Bu en zevkli şeydi. Dadaruh eline kaşağıyı alıp işe başladı mı, tıki... tıki... tıki... tıki... tıki bir saat gibi... yerimde duramaz,

— Ben de yapacağım, diye tuttururdum.

O vakit Dadaruh, beni Tosun'un sırtına kor, elime kaşağıyı verir:

— Haydi yap, derdi.

Bu demir aleti hayvanın üstüne sürer fakat o uyumlu tıkırtıyı çıkaramazdım.

— Kuyruğunu sallıyor mu?

— Sallıyor.

— Hani bakayım!

Eğilirdim, uzanırdım.

Fakat atın sağrısından kuyruğu görünmezdi.

Her sabah ahıra gelir gelmez:

— Dadaruh!

Tımarı ben yapacağım, derdim.

— Yapamazsın.

— Niçin?

— Daha küçüksün de

ondan.

— Yapacağım.

— Büyü de öyle.

— Ne vakit?

— Boyun at kadar olduğu vakit.

(...)

Ben bir gün ahırda yalnız başıma kaldım. Hasan'la Dadaruh dere kenarına inmişlerdi. İçimde bir tımar etme hırsı uyandı. Kaşağıyı aradım, bulamadım. Ahırın köşesinde Dadaruh'un penceresiz, küçük odası vardı. Buraya girdim. Rafları aradım. Eyerlerin arasına falan baktım. Yok, yok! Yatağın yanında, yeşil tahtadan bir sandık duruyordu. Onu açtım. Az daha sevincimden haykıracaktım. Annemin bir hafta önce İstanbul'dan gönderdiği hediyelerin içinden çıkan fakfon kaşağı pırıl pırıl parlıyordu. Hemen kaptım. Tosun'un yanına koştum. Karnına sürtmek istedim. Rahat durmuyordu.

— Galiba acıtıyor, dedim.

Gümüş gibi parlayan bu güzel kaşağının dişlerine baktım. Çok keskin, çok sivri idi. Biraz körletmek için duvarın taşlarına sürtmeye başladım. Dişleri bozulunca tekrar denedim. Gene atların hiçbiri durmuyordu. Kızdım. Öfkemi sanki kaşağıdan çıkarmak istedim. On adım ötedeki çeşmeye koştum. Kaşağıyı yalağın taşına koydum. Yerden kaldırılabileceğim ağır bir taş bularak üstüne hızlı hızlı indirmeye başladım. İstanbul'dan gelen, ihtimal Dadaruh'un kullanmaya kıyamadığı bu güzel kaşağıyı ezdim, parçaladım. Sonra yalağın içine attım.

Babam, her sabah dışarıya giderken bir kere ahıra uğrar, öteye beriye bakardı. Ben, gene o gün ahırda yalnızdım. Hasan, evde hizmetçimiz Pervin'le kalmıştı.

(...)

Babam, çeşmeye bakarken yalağın içinde kırılmış

kaşağıyı gördü, Dadaruh'a haykırdı:

— Gel buraya!

— ...

— Çıkar bakayım şunu!

Nefesim kesilecekti. Bilmem neden, çok korkmuştum. Dadaruh da şaşırды, kırılmış kaşağı meydana çıkınca babam, bunu kimin yaptığını sordu. Dadaruh,

— Bilmiyorum, dedi.

Babamın gözleri bana döndü, daha bir şey sormadan,

— Hasan, dedim.

— Hasan mı?

— Evet, dün Dadaruh uyurken odaya girdi. Sandıktan aldı. Sonra yalağın taşında ezdi.

— Neye² Dadaruh'a haber vermedin?

— Uyuyordu.

— Çağır şunu bakayım.

— ...

Çitin kapısından geçtim. Gölgeyi yoldan eve doğru koştum. Hasan'ı çağırdım. Zavallının bir şeyden haberi yoktu. Koşarak arkamdan geldi. Babam pek sertti. Bir bakışından ödümüz kopardı. Hasan'a dedi ki:

— Eğer yalan söylersen seni döverim!..

— Söylemem.

Pekâlâ, bu kaşağıyı neye kırdın?

Hasan, Dadaruh'un elinde duran alete şaşkın şaşkın baktı. Sonra, sarı saçlı başını sarsarak:

— Ben kırmadım, dedi.

— Yalan söyleme, diyorum.

— Ben kırmadım.

Babam tekrar:

— Doğru söyle, darılmayacağım. Yalan çok fenadır, dedi. Hasan inkârında inat etti. Babam öfkelen-di. Üzerine yürüdü. “Utanmaz yalancı!” diye yüzüne bir tokat indirdi.

— Götür bunu eve, sakın bir daha buraya sokma. Hep Pervin’le otursun, diye haykırdı.

Dadaruh, ağlayan kardeşimi kucağına aldı. Çitin kapısına doğru yürüdü.

Artık ahırda hep yalnız oynuyordum. Hasan evde mahpustu. Annem geldikten sonra da babam Hasan’ı affetmedi. Fırsat düştükçe “O yalancı.” derdi. Hasan, yediği tokat aklına geldikçe ağlamaya başlar, güç susardı. Zavallı anneciğim, benim iftira atabileceğime hiç ihtimal vermiyordu. “Aptal Dadaruh, atlara ezdirmiş olmasın?” derdi.

Ertesi yıl yazın annem, gene İstanbul’a gitti. Biz yalnız kaldık. Hasan’a ahır hâlâ yasaktı. Geceleri yatakta, atların ne yaptıklarını, taylorın büyüyüp büyümediklerini bana sorardı. Bir gün birdenbire hastalandı. Kasabaya at gönderdik. Doktor geldi. Kuşpalazı, dedi. Çiftlikteki köylü kadınlar eve üşüştüler. Birtakım tekir kuşlar getiriyorlar, kesip kardeşimin boynuna sarıyorlardı. Babam, yatağının dibinden hiç ayrılmıyordu.

Dadaruh çok durgundu. Pervin hüngür hüngür ağlıyordu.

(...)

Ben de ağlamaya başladım. O hastalandığından beri Pervin’in yanında yatıyordum. O gece hiç uyuyamadım. Dalar dalmaz Hasan’ın hayali gözümün önüne geliyor, “İftiracı! İftiracı!” diye karşımda ağlıyordu.

Pervin’i uyandırdım.

— Ben Hasan’ın yanına gideceğim, dedim.

— Niçin?

— Babama bir şey söyleyeceğim.

— Ne söyleyeceksin?

— Kaşağıyı ben kırmıştım, onu söyleyeceğim.

— Hangi kaşağıyı?

— Geçen seneki. Hani babamın Hasan’a darıldığı...

Lafımı tamamlayamadım. Derin hıçkırıklar içinde boğuluyordum. Ağlaya ağlaya Pervin’e anlattım. Şimdi babama söylersem Hasan da duyacak, belki beni affedecekti.

— Yarın söylersin, dedi.

— Hayır, şimdi gideceğim.

— Şimdi baban uyuyor, yarın sabah söylersin. Hasan da duyar. Onu öpersin, ağlarsın, hakkını sana helal eder.

— Pekâlâ!

— Haydi, şimdi uyu!

(...)

Sabaha kadar gene gözlerimi kapayamadım. Hava henüz ağarırken Pervin’i uyandırdım. Kalktık. Ben, içimdeki zehirden azabı boşaltmak için acele ediyordum. Fakat ne yazık ki zavallı suçsuz kardeşim o gece ölmüştü. Sofada çiftlik imamıyla Dadaruh’u ağlarken gördük. Babamın dışarıya çıkmasını bekliyorlardı.

Ömer Seyfettin

(Kısaltılmıştır.)

4. Hasan'ın ağabeyi neyi itiraf etmek istemiştir? Bunu hangi duygu ağır bastığı için yapmış olabilir?

.....

.....

.....

5. Hasan, hangi hastalığa yakalanmıştır? Yakalandığı hastalıktan kurtulabiliyor mu?

.....

.....

6. Metnin ana fikrini yazınız.

.....

.....

7. Ana fikre uygun bir atasözü yazınız.

.....

.....

3. ETKİNLİK

Okuduğunuz metindeki hikâye unsurlarını belirleyiniz.

Olay:

.....

.....

.....

Yer:

.....

.....

.....

KAŞAĞI

Zaman:

.....

.....

.....

Kahramanlar:

.....

.....

.....

Anlatıcı:

.....

.....

.....

4. ETKİNLİK

Öğretmeninizin izleteceği “Kaşığı” adlı tiyatro ile okuduğunuz metni (kahramanlar, mekân, zaman, olay örgüsü yönünden) karşılaştırınız.

Benzerlikler

Farklılıklar

5. ETKİNLİK

Cümlelerdeki anlam ilişkilerine göre boşluklara uygun harfleri yerleştiriniz.

A

Amaç-Sonuç Cümlesi

B

Neden-Sonuç Cümlesi

C

Koşul-Sonuç Cümlesi

- ☐ 1. Annem İstanbul'a gittiği için Dadaruh'un yanından hiç ayrılmıyorduk.
- ☐ 2. Kaşığı aramak için penceresiz, küçük bir odaya girdim.
- ☐ 3. Babama söylersem Hasan da duyacak, belki beni bağışlayacaktı.
- ☐ 4. Boyum atın karnına varmadığı için tımar işlerini beceremiyordum.
- ☐ 5. Kaşığı benim kırdığımı söylemek için babamın yanına gitmek istedim.
- ☐ 6. Doğruyu söylersen bir insan iftiradan kurtulacak.

6. ETKİNLİK

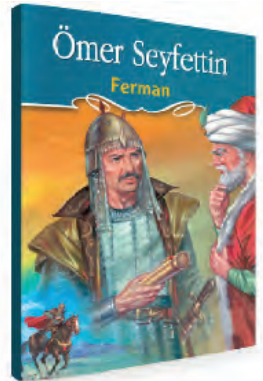
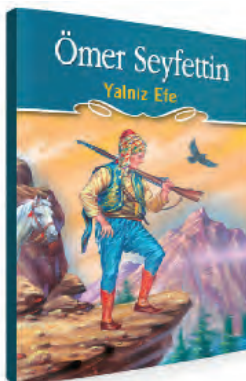
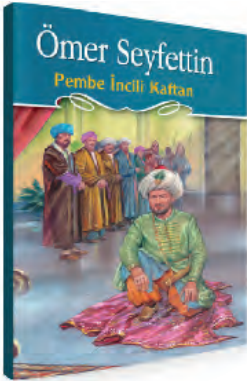
Aşağıdaki cümlelerde geçen **isim-fiilleri (mastarları)** bulunuz. İsim-fiillerin aldığı eki örnekteki gibi gösteriniz.

	İsim-Fiilin Aldığı Ek
Öfkemi sanki kaşağıdan <u>çıkarmak</u> istedim.	-mak
Yemliklere ot doldurmak, ahırını süpürmek, gübreleri kaldırmak hoşumuza gidiyordu.	
Dadaruh'un kullanmaya kıyamadığı bu güzel kaşağıyı ezdim.	
Hasan, yediği tokat aklına geldikçe ağlamaya başlar.	
Ben, içimdeki zehirden azabı boşaltmak için acele ediyordum.	
Hasan'ın hasta oluşu gözümden gitmiyordu.	
Babamın dışarıya çıkmasını bekliyorlardı.	

7. ETKİNLİK

Ömer Seyfettin'e ait kitapların kapaklarını inceleyiniz. Ömer Seyfettin'in okuduğunuz bir hikâyesini arkadaşlarınıza anlatınız.

8. ETKİNLİK

“Kaşığı” metninin ana fikrinden yola çıkarak bir hikâye yazınız. Hikâyenize uygun bir başlık koyunuz.

Yazdıklarınızı yazım ve noktalama kuralları yönünden gözden geçirin.
Yazdıklarınızdan öğretmeninizin uygun gördüklerini sınıf ve okul panosunda paylaşınız.

İlhan GEÇER
(1917-2004)

Memleketçi edebiyat çevresinde geleneksel şiir çizgisini devam ettirmiştir. Başlıca eserleri: Büyüyen Eller, Bir Bulut Geçti, Cahit Sıtkı Tarancı...

Hazırlık Çalışmaları

1. Karşımızdaki kişilerle sorun yaşamamak için nasıl davranmalıyız?
2. "Doğa, insan için yaratılmıştır. Doğa insanın varlığıyla güzelleşir, canlanır, anlam kazanır." görüşüne katılıyor musunuz? Anlatınız.

! Aşağıdaki şiiri, türün özelliklerine uygun okuyunuz.

İNSANLA GÜZEL

Her şey insanla güzel
Doğan güne karşı gerinen evler
Mavi rüzgârların koştuğu sokak
İnsansız olursa sevimsiz resim gibi
Dal uçlarında göveren bahar
Tarlada boy veren o altın başak

İnsanlar canım insanlar
Işıklar renkler hep sizin için
Sizinle anlamlı gökler ve deniz
Sizinle bölüşür sevinci kuşlar
Siz oldukça tehlikesiz
Karanlıklar yokuşlar

Sabahlar sizinle aydınlık
Elleriniz uzandıkça mavi bulutlar
Sizin için kızarır dalında yemiş
Sizin için yağar bereketli yağmurlar

Sımsıcak dostluklar sevgiler varken
Savaşlar kinler öfkeler neden
Bırakıp gideceğiz bir gün
Dünya bu kadar güzelken

İlhan GEÇER

1. ETKİNLİK

Şiirde geçen anlamını bilmediğiniz sözcükleri yazınız. Bu sözcüklerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahmininizi sözcüklerin sözlük anlamı ile karşılaştırınız.

Sözcük:

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Sözcük:

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Sözcük:

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Öğrendiğiniz sözcükleri oluşturduğunuz sözlüğe ekleyiniz.

2. ETKİNLİK

“İnsanla Güzel” şiirinden hareketle aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. Şaire göre doğadaki her şeyi güzel kılan nedir?

2. Şaire göre insan olmazsa dal uçlarında göveren bahar, tarlalardaki başak neye benzer?

3. Şair üçüncü kıtada insanlara sunulan hangi nimetlerden söz ediyor?

4. “Sabahlar sizinle aydınlık...” sözünden ne anlıyorsunuz?

5. Şair, son kıtada nelerden yakınıyor?

6. Bu güzel dünyayı, dostlukları ve sevgileri yaşayabilmek için insanlar nasıl davranmalıdır?

3. ETKİNLİK

“İnsanla Güzel” şiirinin konusunu ve ana duygusunu yazınız.

Konu

Ana Duygu

4. ETKİNLİK

Şiirde geçen söz sanatlarını ve söz sanatlarının geçtiği dizeleri bularak noktalı yerlere yazınız.

Söz Sanatı:

“Sizinle bölüşür sevinci kuşlar.”

Söz Sanatı: Kişileştirme

Bulduğunuz dize:

.....

Söz Sanatı:

“İnsansız olursa sevimsiz resim gibi
Dal uçlarında göveren bahar,
Tarlada boy veren o altın başak.”

5. ETKİNLİK

Dizelerdeki söz sanatlarını karşılırlarına yazınız.

benzetme

abartma

kişileştirme

konuşturma

karşıtlık

Bazı coşkun ırmakların
Ninni söyler akan suyu.
Bazı, esen bir rüzgârın
Dudakları der ki: "Uyu!"

Şüheda fışkıracak toprağı sıksan şüheda!

Boncuk gibi gözlerle bakarsın dünyaya.

Yıldızlar, çamlara değer de geçer.
Gün buradan başını eğer de geçer.

Güleriz ağlanacak hâlimize...

6. ETKİNLİK

Aşağıdaki metinde geçen **sıfat-fiilleri (ortaçları)** bulunuz. Sıfat-fiilin aldığı eki örnekteki gibi gösteriniz.

Züla'l'in baktığı resimler, unutulmaz güzel günlerden hatıraydı. Tozlanmış rafların içindeki albümü, çok özlediği arkadaşları Sena ve Elif hediye etmişti. O, resimlerdeki gibi değildi artık; ağarmış saçları, buruşmuş yüzü, akıp giden zamanı ona hissettirmişti. Değişmeyen bir tek şey vardı: O da güler yüzü.

	Sıfat-Fiilin Aldığı Ek
Züla'l'in <u>baktığı</u> resimler <u>unutulmaz</u> güzel günlerden hatıraydı.	-tığ, -maz

7. ETKİNLİK

“Kurabiye Hırsızı” metninden hareketle aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

KURABIYE HIRSIZI

Bir gece, kadının biri havaalanında bekliyordu. Uçağının kalkmasına daha epeyce zaman vardı. Havaalanındaki dükkândan bir kitap ve bir paket kurabiye alıp kendisine oturacak bir yer buldu. Kendisini kitabına kaptırmış olmasına rağmen yanında oturan adamın olabildiğince cüretkâr bir şekilde aralarında duran paketten bir kurabiye aldığını fark etti; ne kadar görmezden gelse de.

Bir taraftan kitabını okuyup kurabiyesini yerken bir taraftan da gözü saatteydi. Kurabiye hırsızı kurabiyeleri yavaş yavaş tüketirken kadının kulağı da saat tik taklarındaydı ama tik taklar sinirlenmesini engellemiyordu. Kendi kendine düşünüyordu: “Kibar bir insan olmasaydım şu adamın gözünü morartırdım!”

Kurabiye her uzandığında adam da elini uzatıyordu. Sonunda pakette tek bir kurabiye kalınca “Bakalım şimdi ne yapacak?” dedi kendi kendine.

Adam yüzünde asabi bir gülümsemeyle son kurabiyeye uzandı ve kurabiyeyi ikiye böldü. Kadın kurabiyeyi adamın elinden kapar gibi aldı ve “Aman Tanrım, ne cüretkâr ve ne kaba adam; üstelik bir teşekkür bile etmiyor!” diye düşündü.

Hayatında bu kadar sinirlendiğini anımsamıyordu. Uçağın kalkacağı anons edilince derin bir nefes aldı ve rahatladı. Eşyalarını topladı ve çıkış kapısına yürüdü. Kurabiye hırsızına dönüp bakmadı bile. Uçağa bindi ve rahat koltuğuna oturdu. Daha sonra kitabını almak üzere çantasına uzandı. Birden gözleri şaşkınlıkla açıldı. Gözlerinin önünde bir paket kurabiye duruyordu! Çaresizlik içinde inledi: Bunlar benim kurabiyelerimse ötekiler de onundu ve benimle her bir kurabiyesini paylaştı! Üzüntüyle, özür dilemek için çok geç kaldığını anladı. Kaba ve cüretkâr olan kurabiye hırsızı kendisiydi.

Valerie COX
(Valeri KOKS)

Derleyen: Akın ALICI

1. “Kurabiye Hırsızı” metninde yaşanan sorun nedir? Yazınız.

.....

.....

.....

2. Siz olsaydınız bu soruna nasıl bir çözüm yolu bulurdunuz? Yazınız.

.....

.....

.....

$$(\dots)$$

Dünya bu kadar güzelken

-

33

Beydeba
[MÖ 1. yy. (?)]

Fabl yazarıdır. Eserlerinde hayvan hikâyeleri yoluyla büyüklere hayat dersi vermeyi amaçlamıştır. Başlıca eserleri: Kelile ve Dimne, Nasihat-ı El Külliye...

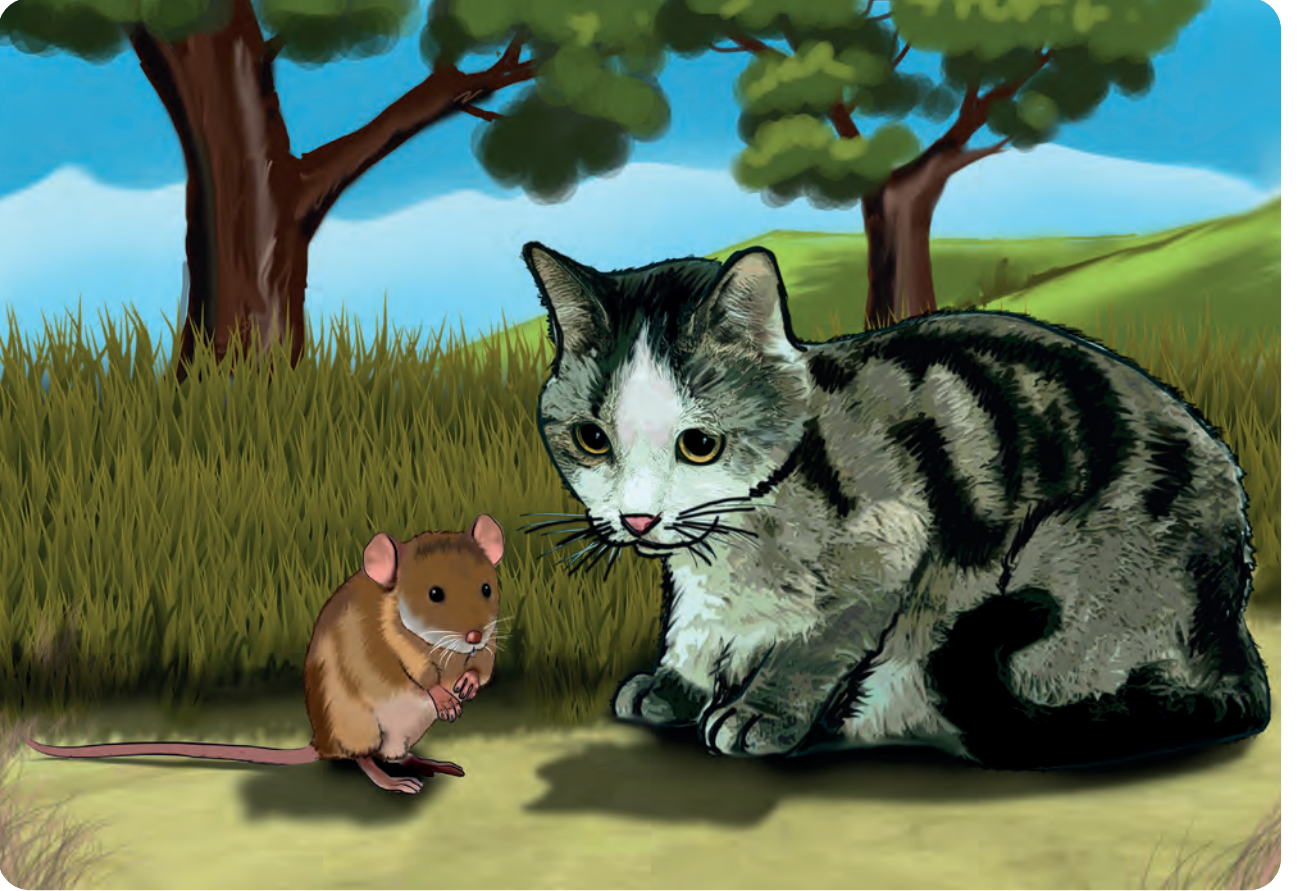
Hazırlık Çalışmaları

1. Dostlarınızın hangi özelliklere sahip olmalarını istersiniz?
2. Zor durumda kalan birine yardım ettiniz mi? Anlatınız.

Metni dikkatle dinleyiniz.

KEDİ İLE FARE

1. ETKİNLİK

Anlamı verilen sözcük ve sözcük gruplarını bulunuz. Boşluklara uygun harfleri yerleştiriniz. Bu sözcük ve sözcük gruplarını anlamına uygun cümlelerde kullanınız.

H Z O O T

: Yenilgi.

Cümlem:

G F O O

: Çevresinde olup bitenlerin farkına varmayan, sezmeyen (kimse), gözü bağlı, bilgisiz, aymaz.

Cümlem:

S Ğ R O O K

: Sıçrayarak yakın bir yere doğru koşmak.

Cümlem:

O O B L N O O K

: Çırpınmak, tepinmek, kımıldanmak.

Cümlem:

O O H

: Bir şeyden veya bir kimseden yana olma, aleyh karşıtı.

Cümlem:

R H O O T

: Vücutta görülen gevşeklik, ağırlık, tembellik.

Cümlem:

O O D R O

: Birdenbire ortaya çıkan tehlikeli durum.

Cümlem:

O L A S O

: Alayı andıran, alaya benzeyen, alay gibi, alayımı.

Cümlem:

O O N O K

: İnanç ve düşüncesini değiştiren, sözüne güvenilmeyen, caygın, kaypak (kimse).

Cümlem:

R O O O L O O K

: Bir anlaşma, sözleşme veya isteğin yerine getirilmesini sağlamak için bir kimseyi alıkoymak.

Cümlem:

T L K N T O O K

: Bir duyguyu bir düşüncüyü aşmak.

Cümlem:

Öğrendiğiniz sözcük ve sözcük gruplarını oluşturduğunuz sözlüğe ekleyiniz.

- ### 3. ETKİNLİK

36

5. ETKİNLİK

Aşağıda La Fontaine'nin (La Fonten) "Aslan ile Fare" fablının farklı çevirileri verilmiştir. Metinleri okuyunuz. Okuduğunuz iki farklı çeviriyi karşılaştırınız. (Kahramanlar, konu, biçim, anlatıcı...)

ASLAN İLE FARE

Ormanlar kralı aslan kocaman bir ağacın gölgesine yatmış. Sırtını da ağaca dayamış, uyuyormuş. Bu ağacın dibindeki kovukta da bizim minik farenin yuvası varmış. (...)

Minik fare içinden gelen sesi dinlemiş. Korka korka aslanın üstüne çıkmış.

Ormanlar kralı aslan kükreyerek:

— Bre densiz, üzerimde ne ararsın? demiş.

Minik farenin nerdeyse korkudan ödü patlayacakmış. Kekeleyerek:

— Efendimiz vallahi kötü bir niyetim yoktu. Yalvarırım canımı bağışlayın. Hem bakarsınız bir gün benim de size yardımım dokunur.

Aslan, minik farenin cevabına kahkahalarla gülmüş:

— Bak sen şu büyöre! Bir gün bana yardım edecekmiş. Büyür fare senin bana yardımın dokunmaz. Hemen buradan kaybol ve bir daha gözüme gözükme, demiş.

Aradan birkaç gün geçmiş. Fare bir de ne görsün? Aslan avcılarının tuzağına yakalanmış.

Fare:

— Efendimiz isterseniz sizi bu tuzaktan kurtarabilirim, demiş. (...)

Minik fare keskin dişleriyle aslanı yakalayan ağı kemirmeye başlamış. Kısa süre sonra da tüm ipleri koparmış. Aslanı tuzaktan kurtarmış.

LA FONTAINE (LA FONTEN)

(Derleyen: Ekrem AYTAZ)

(Kısaltılmıştır.)

ASLAN İLE FARE

Herkese saygı göstermeli elden geldikçe.
Umulmadık kimselerden fayda görür insan.
İşte bu gerçeği anlatan bir hikâye,
Daha nice bin hikâye arasından:

Pençesi dibinde bir aslanın,
Dalgınlıkla bir fare topraktan çıkıverdi.
Bu fırsatı kullanmadı sultanı ormanın;
Fareye dokunmayıp bir büyüklük gösterdi.
Bu iyiliği boşa gitti sanmayın.
Kimin aklına gelir ki bir an,
Fareye işi düşer aslanın.

Ama o da bir gün dışarı çıktı ormandan.
Gitti, tutuldu bir ağa.
Ne çırpınma ne kükreme...
Kâr etmez tuzağa.
Bay fare koştu, dişi ile aslanın ağını
Öyle bir kemirdi ki ağ söküldü nihayet.

Sabırla zamanın yaptığını
Ne kuvvet yapabilir ne şiddet.

LA FONTAINE (LA FONTEN)

(Çeviren: Orhan Veli KANIK)

.....

.....

.....

.....

.....

6. ETKİNLİK

- a) Araştırdığınız fabl örneklerinden en beğendiğinizi aşağıdaki maddelere dikkat ederek anlatınız.
- b) Arkadaşınızın sözlü sunum performansını aşağıdaki formda verilen maddelere göre değerlendiriniz.

Akran Değerlendirme Formu

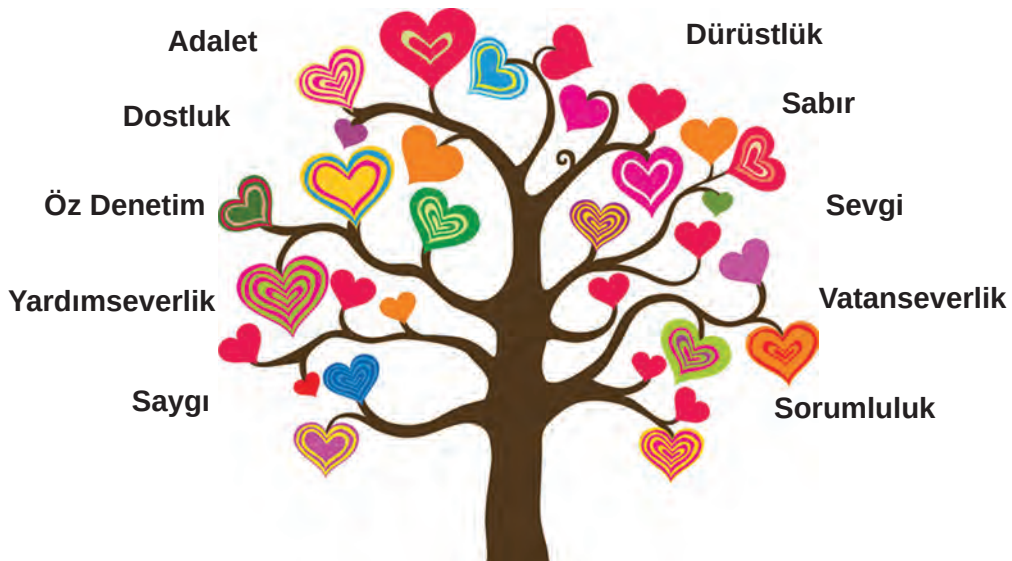
Öğrencinin Adı Soyadı:

	Evet	Kısmen	Hayır
Konuşmasına uygun ifadelerle başladı.			
Dikkati dağıtacak ayrıntılardan kaçındı.			
Konuşurken gereksiz sesler çıkarmaktan kaçındı.			
Dinleyicilerle göz teması kurdu.			
Sözleriyle uyumlu jest ve mimikler kullandı.			
Sözcükleri anlamlarına uygun kullandı.			
Konuşmalarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullandı.			
Konuşmasını belirlenen sürede tamamladı.			
Konuşmasını uygun bitiş ifadeleriyle tamamladı.			

7. ETKİNLİK

- a) Aşağıdaki değerler ağacından istediğiniz bir değeri seçiniz.

b) Seçtiğiniz değerle ilgili öyküleyici bir metin yazınız. Aşağıdaki yazı taslağını doldurup yazınıza uygun bir başlık koymayı unutmayınız.

Yazı Taslağı

Yazının Konusu:

Yazının Ana Fikri:

Serim Bölümü:

Düğüm Bölümü:

Çözüm Bölümü:

Büyük Sultan Gazneli Mahmut bir gezisi sırasında Ayaz adında, kendi hâlinde bir köylü ile karşılaşmış. Ayaz, davranışları ve zekâsı ile onun gönlünü kazanmış. Sultan'ın teklifi üzerine onun yanında saraya gitmiş.

Saraya geldikten sonra Sultan ona en güzel kıyafetleri hediye etmiş. Ayaz, bunları kabul edip giyinmiş. Ama kendi geçmişini unutmamak için de postuyla çarığını saraydaki boş bir odanın duvarına asmış. Sonra kapısını kilitlemiş.

Ayaz her gün bir fırsatını bulup o odaya girer, kendi kendine,

— Sakın kendini bir şey zannetme. Bir zamanlar şu çarığı giyiyordun. Gurura kapılma, dermiş. Şırmarmaktan, gurura kapılmaktan korktuğu için böyle davranırmış.

Onun bu hassasiyetinin farkında olmayan, işin aslını bilmeyen kötü düşünceli insanlar, onun her gün bu odaya kapandığını ve odaya kimseyi sokmadığını fark etmişler. Özellikle onun Sultan ile olan dostluğunu kıskananlar, Ayaz hakkında olur olmaz şeyler söylemeye başlamışlar. Ayaz'ın altınlar, gümüşler biriktirdiğini, bunları kilitli bir odada sakladığını, içeriye kimseyi sokmadığını etrafa yaymışlar. Sonunda daha da ileri gidip Ayaz'ı Sultan'a şikâyet etmişler.

Sultan, bu işe çok şaşırılmış. Bu kadar güvendiği kişinin kendinden gizli işler çeviriyor olmasına da içerlemiş. Ama hiddete kapılmayıp konuyu araştırmaya karar vermiş.

Acaba bizden ne gizliyor, diye düşünerek bir adamını gece oraya göndermiş. Ona,

— Odayı aç, orada ne bulursan al, sırrını da herkese söyle. Hem bize yakınlık göstermekte hem de arkamızdan iş çevirmekteyse yazıklar olsun, demiş.

Sultanın adamı hemen yanına otuz kişi daha almış, gece gece Ayaz'ın odasını açmaya gitmiş. Hepsi odadan alacakları altınları, ganimetleri düşünüyor, seviniyorlarmış. Kıymetli taşların, elmasların, zümrütlerin hayalini kuruyorlarmış.

Aslında Sultan'ın Ayaz hakkında kötü bir düşüncesi yokmuş. Sadece onu denemek istiyor ama kötü bir şey yapmış olacağına ihtimal vermiyormuş.

Adamlar, büyük ümitlerle odanın kapısına gelmişler, biraz zorlandıktan sonra kilidi açmışlar. Kilit pek sağlammış. Aslında Ayaz bu odayı mala, paraya düşkünlüğünden değil, sırrını herkesten gizlemek için sıkı sıkı kilitlemiş.

Adamlar birbirlerini ite kaka odaya dolmuşlar. Sağa sola bakınmışlar, yırtık bir çarık ile eski bir pöstekiden başka bir şey görememişler. Bunların bazı şeyleri gizlemek için birer perde olduğunu düşünmüşler. Her tarafı kazmışlar, çukurlar açmışlar. Arayıp taramışlar ama çarıklarla posttan başka hiçbir şey bulamamışlar.

Toz toprak içinde, bir şey bulamamanın mahcubiyeti ile Sultan'ın huzuruna çıkmışlar.

Sultan:

— Söyleyin bakalım, demiş, neler buldunuz?..

Hepsi çok mahcup olmuşlar. Odada gördüklerini, yaptıklarını uzun uzun anlatmışlar. Sultan, düşüncelerinde haklı çıkmaktan dolayı çok mutlu olmuş. Ayaz'ı yanına çağırtmış. Herkesten ondan özür dilemelerini istemiş.

Ayaz:

— (...) Güneş varken yıldızlar yok olur. Kim kendini gösterebilir? Siz olmasanız ben sadece o çarık ve posttan ibarettim, demiş.

Bu sözler Sultan'ın çok hoşuna gitmiş. Ayaz hakkında düşündüklerinde yanılmadığını anlamaktan mutlu olmuş.

O, her iyiliği hak eden, sadık, güvenilir, dürüst bir kimseymiş. Sultan ona birçok hediye vermiş. Ayaz'ın ricasıyla adamları da affetmiş.

Ayaz hakkında kötü düşünenler ise yaptıkları hatayı anlamışlar ve çok utanmışlar.

Kişiyi değerli kılan, sahip oldukları değil, karakteridir.

Mevlânâ Celaleddîn-i Rûmî

Derleyen: Neslihan ÖZTİN

(Kısaltılmıştır.)

1. TEMA SONU DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

HAYALLERİNİZE SAHİP ÇIKIN

Babasının işi nedeniyle çocuğun ortaöğretimi kesintilere uğramıştı. Orta ikideyken büyüdüğü zaman ne olmak ve yapmak istediği konusunda bir kompozisyon yazmasını istedi hocası.

Çocuk bütün gece oturup günün birinde at çiftliğine sahip olmayı hedeflediğini anlatan yedi sayfalık kompozisyon yazdı. Hayalini ayrıntılarıyla anlattı. Hatta hayalindeki 200 dönümlük çiftliğin kroki-sini de çizdi. Binaların, ahırların ve koşu yollarının yerlerini gösterdi. Krokiye 200 dönümlük arazinin üzerine oturacak 1000 metrekarelik evin ayrıntılı planını da ekledi. Ertesi gün hocasına sunduğu yedi sayfalık ödev, tam kalbinin sesiydi.

İki gün sonra ödevini geri aldı. Kağıdın üzerinde kırmızı kalemle yazılmış kocaman bir “0” ve “Dersten sonra beni gör.” uyarısı vardı.

— Neden “0” aldım? diye merakla sordu hocasına çocuk.

— Bu senin yaşında bir çocuk için gerçekçi olmayan bir hayal, dedi hocası.

— Paran yok. Kaynağınız yok. At çiftliği kurmak büyük para gerektirir. Önce arazi satın alman lazım. Damızlık hayvanlar da alman gerekiyor. Bunu başarmam imkânsız. Eğer ödevini gerçekçi hedefler belirledikten sonra yeniden yazarsan o zaman notunu yeniden gözden geçiririm.

Çocuk evine döndü ve uzun uzun düşündü. Babasına da danıştı.

— Oğlum, dedi babası: “Bu konuda kararını kendin vermelisin. Bu senin hayatın için oldukça önemli bir seçim!”

Çocuk bir hafta kadar düşündükten sonra ödevini hiçbir değişiklik yapmadan geri götürdü hocasına.

— Siz verdiğiniz notu değiştirmeyin... Ben de hayallerimi...

Derleyen: Hasan YILMAZ

(İlk dört soruyu metne göre cevaplayınız.)

1. Çocuk, kompozisyonunda neyi anlatıyor?

.....

.....

.....

2. Öğretmeni çocuğun yazdığı kompozisyon hakkında ne düşünüyor?

.....

.....

.....

3. Öğretmenin yaptığı davranışı nasıl değerlendiriyorsunuz? Siz çocuğun yerinde olsaydınız nasıl davranırdınız?

.....

.....

.....

4. Okuduğunuz metnin ana fikri nedir?

.....

.....

.....

5. Aşağıdaki dizelerde hangi **söz sanatlarının** kullanıldığını uygun boşluğa yazınız.

Her şey yerli yerinde; bir dolap uzaklarda
Azapta bir ruh gibi gıcırıyor durmadan.

.....

Kurnaz tilki sesini yumuşatarak ona
Dedi ki: Kardeşçğim, artık dostuz.
Müjde getirdim sana, in de bir öpüşelim.
Barış oldu hayvanlar arasında.

.....

Biraz bakıver kendine.
Bir deri bir kemik kalmışsın.

.....

İçmiş gibi geceyi bir yudumda
Göğün mağrur bakışlı bulutları.

.....

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde uçmak sözcüğü "**Uçuç böceği biraz havalanıp bir baş-
ka çiçeğe kadar uçtu.**" cümlesindeki anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Bu geceki fırtınada tahta perde uçmuş.
- B) Helikopter Ankara'dan Mardin'e kadar sorunsuz uçtu.
- C) Babam iş için dün İstanbul'a uçtu.
- D) Bacadaki baykuş sesimi duyunca uçtu.

7. Aşağıdaki cümlelerden hangisi **kanıtlanabilirlik** açısından diğerlerinden **farklıdır**?

- A) Tarık Buğra, gazeteciliğe Nasreddin Hoca gazetesini çıkararak başlamıştır.
- B) Tarık Buğra, ilk piyeslerini ve "Yalnızların Romanı"nı askerliği sırasında yazmıştır.
- C) Kurtuluş Savaşı'na bir kasabadan baktığı "Küçük Ağa"da anlatım sürükleyicidir.
- D) Tarık Buğra'nın "Moskova Notları" adında bir gezi yazısı vardır.

8. Aşağıdakilerin hangisinde **isim-fiil** kullanılmıştır?

- A) Mutfaktaki işlerini çabucak bitirmelisin.
- B) Duvara çivi çakmak yasaktır bizim evde.
- C) Bahçede koşan çocuklardan biri düştü.
- D) Türkü söyleye söyleye odaya girdiler.

9. Aşağıdaki dizelerin hangisinde **fiilimsiye** yer verilmiştir?

- A) Vcdânım o gece dünyayı haviydi,¹
Gördüğüm şeylerin cümlesi maviydi.
- B) Yüce balkanları duman bağlamış,
Gene mi gurbetten kara haber var?
- C) Seher vakti burada kimler ağlamış,
Çemenzâr² üstünde taze çiğler var.
- D) Gümüş akar, çiçek kokar ırmağı,
Defineler yatağıdır o eller!

2. TEMA

MİLLÎ MÜCADELE VE ATATÜRK

BAYRAĞIMIZIN ALTINDA

ATATÜRK VE MÜZİK

KINALI ALİ'NİN MEKTUBU

ATATÜRK'Ü GÖRDÜM (Dinleme / İzleme Metni)

BİR BAYRAK RÜZGÂR BEKLİYOR
(Serbest Okuma Metni)

Halide Edip ADIVAR
(1884-1964)

Roman, hikâye, anı ve oyun yazarıdır. Genellikle toplumun aksak yönlerini, Millî Mücadele Dönemi'ni ve kadının toplumdaki yerini eserlerine konu almıştır. Başlıca eserleri: Vurun Kahpeye, Sinekli Bak- kal, Dağa Çıkan Kurt...

Hazırlık Çalışmaları

1. "Bayrak" sözcüğü size neleri çağrıştırıyor? Anlatınız.
2. Özgürlük ne demektir? Özgür yaşamak neden önemlidir?

! Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

BAYRAĞIMIZIN ALTINDA

Zafer yolunda unutamayacağım yüzlerden biri, Hatice Nine'nin yüzüdür. Salihli'de, yangın yıkıntıları ortasında nasılsa kalmış beş on evden birindeydim. Halk bir türlü kâbusun geçtiğine inanamıyor, bir türlü uyuyamıyordu. Boş sokaklarda kadın erkek dolaşüyor, hep çocuklar gibi koşuşuyorlardı.

Ortalık ağarıyor, hâlâ kadınlar gelip gidiyor, hâlâ birbirimizin boynuna sarılıp koklaşıyorduk, hâlâ geçen günleri konuşuyorduk ve Hatice Nine, en son gelenlerdendi. Ben artık yatağıma uzanmıştım. Ev

sahibi kadınla çıktı o da geldi, boynuma sarıldı. Bana öyle geldi ki bu zafer arasında bütün Salihli'deki kadınların kimi sevgili bir vücudu, hepsi yerini yurdunu hatta karnını doyurabilmek güvenini kaybettikleri için arada alınlarından uçan siyah endişe gölgesi Hatice Nine'de yoktu. Oysaki en fakiri, en ihtiyarı ve en hâlsiziydi. Yanıma gelmek için birkaç defa duvara dayanmıştı. Ama kıymetli, esmer bir kösele gibi buruşuk yüzünde, ihtiyar siyah gözlerinde muradına ermiş bir ruhun huzuru ve olgunluğu vardı.

“Nine senin evin yandı mı?”

“Hey oğul, ben beş defa muhacir oldum, beş defa evim yandı. Ben Üsküp'ten beri beş defa düşman bandırasından bizim bayrağa kaçtım. Bunlardan evvelsi gün ümidi kesince bir tek oğlumu aldım, size, bizim bayrağa kaçtım.”

“Bayrağımızı çok mu seversin nine?”

Birdenbire buruşuk yüzü üzerinden bir gözyaşı seli aktı; kurumuş ellerini kaldırdı, içinde sevgili bir şey varmış gibi avuçlarını öptü:

“Sevmek ne demek oğul? Ben elli senedir onu kovalıyorum. Dünyada oğlumdan başka dikili ağacım kalmadı. Bayrağımız nereden çıktıysa ben de oradan çıktım. Her gün buradan kaçıp size gelmek istiyordum. Her gün burada ölüverirsem, mezarım bandıra altında kalırsa diye çıldırıyordum. Ama düşmanlar bırakmıyorlar, öteye kaçmak için bizim de ne atımız ne arabamız vardı. Sonunda baktım, ben ihtiyarlıyorum, siz gecikiyorsunuz, sürüne sürüne size kaçmaya karar verdim. Yolda ölürsem oğlum sırtında, ölümü bizim bayrağın olduğu yere götürecekti. Sonunda bizimkiler geldiler! Hep deli gibi fırladık fakat az imişler, arkadan daha çokluk gelsin diye çıktılar. Ben de arkalarından çıktım, gittim, ta onların yanına! Ayaklarım şişti, dilim dışarı çıktı ama onları buldum. ‘Bayrağımız Salihli’ye büyük orduyla girdi, artık çıkamaz!’ dediler. Oğlum beni, askerlerden aldığı bir eşekle buraya getirdi.”

Döndü ve sıkı sıkı bir daha boynuma sarıldı. Ne yangın ne facia ne zarar ve ziyan ne de işkencenin onca manası vardı. Hayatta bir tek önemli şey vardı: Öldüğü zaman cesedinin düşman bandırası altında kalmaması! Basit ve sade.

A yavrum, dedi, “Artık Tanrı emanetini istediği dakika alsın, toprağım bizim bayrağın altında olacak!”

Bursa, 11 Ekim

Halide Edip ADIVAR

1. ETKİNLİK

Metinde geçen sözcüklerle ilgili etkinliği ipuçlarından yola çıkarak örnekteki gibi çözünüz. Sarı renkli kutucuktaki harfleri numara sırasına göre birleştirip gizli sözcüğü bulunuz.

1. A C İ R M U H M U H A C İ R

Sözlük Anlamı: Göçmen.

Cümlem:

Yolda uzun bir muhacir kafilesine tesadüf ettik. (Ömer Seyfettin)

2. T A R M U T A R M U

Sözlük Anlamı: İstek, dilek.

Cümlem:

3. İ Y L İ K M E T İ Y L İ K M E T

Sözlük Anlamı: Değerli.

Cümlem:

4. K H A L K H A L

Sözlük Anlamı: Aynı ülkede yaşayan, aynı kültür özelliklerine sahip olan, aynı uyruktaki insan topluluğu.

Cümlem:

5. L U K O G N L U L U K O G N L U

Sözlük Anlamı: İnsanların bilgi, görgü ve hoş-görü bakımından gereği kadar gelişmiş olma durumu, yetkinlik, kemal.

Cümlem:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
C U M L E M İ N İ Y

Öğrendiğiniz sözcükleri oluşturduğunuz sözlüğe ekleyiniz.

2. ETKİNLİK

“Bayrağımızın Altında” metninden hareketle aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. Yazar, Hatice Nine’yi niçin unutamıyor olabilir?

2. Hatice Nine “bayrak sevgisi” uğruna nelere katlanmıştır?

3. Hatice Nine, bayrak sevgisini hangi sözleriyle dile getiriyor?

4. Hatice Nine için yaşamda önemli olan nedir?

5. Okuduklarınızdan yola çıkarak “bayrak sevgisi” ile “güven duygusu” arasında nasıl bir ilişki kuruyorsunuz? Açıklayınız.

6. Okuduğunuz metinden çıkardığınız sonuç nedir?

3. ETKİNLİK

Okuduğunuz metnin hikâye haritasını çıkarınız.

Kahramanlar:

Başkahramanın Kişilik Özellikleri:

Başkahramanın Fiziksel Özellikleri:

Olayın Geçtiği Yer:

Olayın Geçtiği Zaman:

Olay:

4. ETKİNLİK

“Bayrağımızın Altında” adlı metinden “örneklendirme, benzetme ve karşılaştırma” cümlelerini bu-
larak örnekteki gibi yazınız.

Birdenbire buruşuk yüzü üzerinden bir gözyaşı seli aktı.

Abartma

.....

Örneklendirme

.....

Benzetme

.....

Karşılaştırma

5. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde geçen zarf-fiilleri (bağ-fiil) bulunuz. Zarf-fiillerin aldığı eki örnekteki gibi kar-
şılarına yazınız.

	Zarf-Fiilin Aldığı Ek
Ortalık ağarıyor, hâlâ kadınlar <u>gelip</u> gidiyor.	-ip
Hâlâ birbirimizin boynuna sarılıp koklaşıyoruz.	
Yerini yurdunu kaybedince Hatice Nine endişelenmedi.	
Evvelsi gün ümidi kesince bir tek oğlumu aldım, bizim bayrağa kaçtım.	
Sürüne sürüne size kaçmaya karar verdim.	
Her gün buradan kaçıp size gelmek istiyordum.	
Oğlum, askerlerden bir eşek alarak beni buraya getirdi.	
Giderken döndü ve sıkı sıkı bir daha boynuma sarıldı.	

6. ETKİNLİK

“Bayrak bir milletin özgürlük alametidir. Düşmanın da olsa hürmet lazımdır.” (Mustafa Kemal ATATÜRK) sözünden anladıklarınızı ifade eden bir konuşma yapınız.

Aşağıdaki temalardan istediğinizi seçerek bir şiir yazınız. Şiirinize uygun bir başlık koyunuz.

Bayrak

Özgürlük

Millî Mücadele

Cesaret

Fedakârlık

Vatanseverlik

Gazilik

Şehitlik

! Beğenilen şiirleri sınıf ve okul panosunda sergileyiniz.

Gelecek Derse Hazırlık

Atatürk'ün Türk dili üzerine yaptığı çalışmaları araştırınız.

Seda Bayındır
ULUSKAN
(1973 – ...)

1999 yılından beri
İstanbul Teknik Üni-
versitesi Atatürk İlkeleri ve
İnkılap Tarihi Bölümünde
doktor öğretim üyesi olarak
görev yapmaktadır.

“Atatürk’ün Sosyal ve Kül-
türel Politikaları” adlı eseri
vardır.

Hazırlık Çalışmaları

1. Kendinizi bir sanat dalıyla ifade etmek isterseniz hangi sanatı seçerdiniz? Niçin?
2. Atatürk’ün sanata ve sanatçıya önem vermesinin sebebi sizce neler olabilir?

! Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

ATATÜRK VE MÜZİK

Cumhuriyetin ilanından sonra siyasal gelişmelerin yanı sıra kültürel faaliyetlerle de yakından ilgilenilmiş ve önemli değişimlere imza atılmıştır. Atatürk bu süreçte gittiği her yerde, yaptığı hemen her konuşmada Türk sanatından ve sanatın milletin hayatındaki öneminden bahsetmeye çalışmıştır.

Sanatın her dalıyla yakından ilgilendiğini gördüğümüz Atatürk, özellikle müzik için yoğun mesai harcamıştır. 1930’lu yıllara damgasını vuracak olan musiki inkılabının en büyük hedefi klasik Türk müziğinin evrensel boyutlarda bir müzik türü hâline gelebilmesi ve çok sesli müziğin Türk halkına benimsetilmesidir. Aslında bir asker ve bir devlet başkanı olarak Atatürk’ün müzik sanatına olan ilgisi gençlik yıllarına dayanmaktadır.

(...)

Atatürk'ün müziğe olan ilgisinde Montesquieu'nun (Monteskü) da özel bir yeri vardır. Şöyle ki Montesquieu "Kanunların Ruhu" adlı eserinin bir yerinde, müzikte yapılacak en küçük bir değişikliğin devletin yapısında da değişiklik yapılmasını gerektirdiğini söylemektedir ki Atatürk bunu 1934 yılında Meclis'te yaptığı bir konuşma sırasında dile getirmiştir. Meclis açılış konuşmasında, güzel sanatlar bahsinde müzik konusuna da değinmiş ve milletvekillerine bunu "Bir ulusun yeni değişikliğinde ölçü; musikide değişikliği alabilmesi, kavrayabilmesidir." şeklinde ifade etmiştir. Hatta bununla da kalmamış, çevresindekilere sık sık Montesquieu'dan bahsederek onun bu sözlerini tasdiklediğini anlatmıştır.

Atatürk, bir anlamda kendisinin musikiye gösterdiği ihtimamın açıklamasını yapmaya çalışmıştır. Onun müzikle bu kadar yakından ilgilenmesi ve iyi bir Türk müziği dinleyicisi olması, bu müzik bilgisine nasıl sahip olduğu sorusunu akla getirmektedir. Hatta Sadi Yaver Ataman, bir ara en azından öğrencilik yıllarında müzik eğitimi alıp almadığını öğrenebilmek için meseleyi en yakın arkadaşlarına kadar soruşturmuştur. Bu araştırmanın sonunda ise Atatürk'ün müzik dersi almadığını ancak Harp Akademisinde iken bazı arkadaşları ile özel fasıllar yaptığını hatta Mustafa Kemal'in de bu fasıllarda amatör olarak şarkı söylediğini tespit edebilmiştir. Atatürk fasıllara iştirak etmesinin ve buralarda şarkı söylemesinin ötesinde her şeyden önce iyi bir Türk müziği dinleyeni olarak karşımıza çıkmaktadır.

(...)

Aslında Atatürk'ün nezdinde halk müziğinin de ayrı bir yeri vardır. Onun özellikle Rumeli türkülerini severek dinlediği herkesin malumudur. En sevdiği türküler arasında, "Aliş'imın Kaşları Kare, Atladım Bahçeye Girdim, Ayağına Giymiş Sedef Nalini, Bülbülüm, Dağlar Dağlar, Gide Gide Yarelerin Derildi, Köşküm Var Deryaya Karşı, Maya Dağ'dan Kalkan Kazlar, Manastır, Şahane Gözler, Yemenimin Uçları, Zeynep" gibi türküler yer almıştır. O günlerde bu türküler en iyi icra edenlerden biri de Safiye Ayla'dır. Ayla'nın şarkı okumak üzere sık sık Dolmabahçe Sarayı'na çağrıldığı ve Atatürk'ün huzurunda konserler verdiği bilinmektedir. Atatürk'ün müziği özellikle de klasik Türk musikisini çok seven bir insan olduğunu ve gün içinde müziğe sürekli yer verdiğini yakın çevresinin anlattıklarından öğrenebiliyoruz.

(...)

Atatürk, özellikle son dönemde her ne kadar alafranga müziğe yönelip halkını buna teşvik etmişse de kendisi Türk musikisi ile olan bağıını hiçbir zaman kopartmamıştır. Bu konuda yakın çevresinde bulunan kişiler de aynı doğrultuda bilgiler vermişlerdir.

(...)

İyi bir Türk müziği dinleyicisi olduğunu gördüğümüz Atatürk'ün her zaman için adını duyduğu Türk müziği sanatçıların dinlediği ve onlara iltifatlarda bulunduğu bilinmektedir.

(...)

Çankaya, her türlü müziğin çalınıp dinlendiği ve çok sayıda konserin verildiği bir merkez hâline gelmiştir. Nitekim Atatürk burada klasik Türk müziğini çok sevmesine rağmen diğer müzik türlerini de her zaman dinlemiş, müzisyenlere de saygı gösterip onlara iltifat etmeyi ihmal etmemiştir. Bu yaklaşım Atatürk'ün müziğe, müzik adamına olan saygısının, müzik alanındaki gelişmelerin hız kazanmasındaki rolünün en açık göstergesidir.

Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası

(...)

Atatürk Türk müziğinin gelişmesi ve evrensel boyutlara ulaşması için müzik sanatında âdeta bir inkılap gerçekleştirmiştir. O, bu amaca ulaşmanın ilk adımını da müzik eğitimi ve bu eğitimi veren kurumların oluşturulması şeklinde belirlemiştir. Nitekim verilen uğraşlar sonuçsuz kalmamış ve hareket 1934'te Ankara'da bir konservatuvarın oluşturulmasıyla hız kazanmıştır. Geçen sürede ise meselelerin detayları düşünüp tartışılmış ve konu halka yavaş yavaş sunularak nabız yoklaması yapılmıştır. Bir arayış içinde olduğu görülen Atatürk bu esnada enteresan bulduğu satırların altını çizerek yerli yabancı kaynakları incelemiş, Ziya Gökalp'in eserlerini devamlı surette okumuş ve onlardan etkilenmiştir. Yurt dışında müzik eğitimlerini tamamlayarak dönen gençlerle tanışmış ve onlara akşam yemeklerinde yer vermiştir. Atatürk, akşam yemeklerini zaman zaman bir müzik akademisine dönüştürmüştür. Bu toplantılarda Batı'dan getirilen müzik kültürünü ayrıntılarına kadar öğrenmek istemiştir. Yerli ve yabancı kişilerle görüşmeye, tartışmaya, önem vermiştir."

Atatürk aynı günlerde kendisine özgü yöntemlerle çevresinde bulunan kişilerin tepkilerini de ölçmeye çalışmıştır. Çünkü onun nezdinde bu çok zor bir görevdir. Bu yüzden Atatürk, “en zor inkılap” olarak nitelendirdiği müzik inkılabı için çok mesai harcamış ve bunu her fırsatta dile getirmekten de asla kaçınmamıştır.

(...)

Atatürk, musiki konusundaki başka bir söyleşisinde ise müziğin gerekliliği üzerinde durmuştur. 1925 yılında İzmir Kız Öğretmen Okulunda öğrencilerle yaptığı bir sohbette öğrencilere “Hayatta musiki lâzım mıdır?” şeklinde bir soru yöneltmiş fakat istediği cevabı alamamıştır. Bunun üzerine etrafında bulunanlara hitaben “Hayatta musiki lazım değildir. Çünkü hayat musikidir.” demiştir. (...)

Görüldüğü üzere Gazi; gittiği her yerde, katıldığı hemen her toplantıda, etrafındakilerle yaptığı söyleşilerde müzik konusuna mutlaka değinmiş ve topluma önemli mesajlar vermeye çalışmıştır.

Seda BAYINDIR ULUSKAN

(Kısaltılmıştır.)

1. ETKİNLİK

Anlamı verilen sözcük ve sözcük gruplarını bulunuz. Boşluklara uygun harfleri yerleştiriniz.

D _ _ _ G _ _ V _ _ _ M _ _ _

: İz bırakmak.

E _ _ R _ _ _ S _ _ _

: Bütün insanlığı ilgilendiren.

T _ _ S D _ _ _ L _ _ _ _ _

: Onaylamak.

İ H _ _ _ M _ _ _

: Özen.

F _ _ _ _ L _

: Peşrev, nakış, şarkı, saz semaisi vb. parçaların belli bir sıraya göre çalınıp söylenmesi.

A _ _ _ T _ _ _

: Bir işi meslek veya alan uzmanı olmadan yapan.

M _ _ L _ _ M _

: Bilinen, belli.

_ _ Ş _ _ _ R _ _ K _ _ T _ _ _ _

: Katılmak.

N _ _ Z _ _ _ _ D _ _

: Yanında, huzurunda, gözetiminde.

N A _ _ _ Z _ _ Y _ _ K _ _ _ _ _ K _

: Niyetini, düşüncesini, eğilimini anlamaya çalışmak.

_ _ N _ _ _ _ _ S _ _ N _

: İlgi çekici, ilginç.

_ _ C _ _ _ _ T _ _ _ K _

: Yapmak.

Öğrendiğiniz sözcük ve sözcük gruplarını oluşturduğunuz sözlüğe ekleyiniz.

2. ETKİNLİK

“Atatürk ve Müzik” metninden hareketle aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. Musiki inkılabının en büyük hedefi nedir?

.....

.....

2. Atatürk'ün müziğe ilgi duymasında etkili olan kimdir? Nasıl etkili olmuştur?

.....

.....

3. Atatürk'ün iyi bir müzik bilgisine sahip olmasında neler etkili olmuştur?

.....

.....

4. Atatürk'ün sevdiği türküler nelerdir?

.....

.....

5. Atatürk, müzik inkılabını gerçekleştirmek için hangi çalışmaları yapmıştır? Açıklayınız.

.....

.....

6. Siz olsaydınız insanların sanata gereken önemi vermesi için hangi çalışmaları yapardınız?

.....

.....

3. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki yargılardan okuduğunuz metnin tür özelliklerini yansıtanları işaretleyiniz.

- ☒ Metinde Atatürk'ün müzik ile ilgili düşünceleri anlatılmıştır.
- ☐ Metinde öznel yargılar ağır basmaktadır.
- ☐ Yazar, düşüncelerini kanıtlama yoluna gitmemiştir.
- ☐ Yazarın amacı okuyucuyu bilgilendirmektir.
- ☐ Yazar, alanında uzman kişidir.
- ☐ Yazar, metni karşılıklı konuşma havasında yazmıştır.

b) Okuduğunuz metnin türü:

.....

4. ETKİNLİK

Aşağıda Atatürk'ün özdeyişleri verilmiştir. Bu özdeyişlerin konusunu örnekteki gibi yazınız.

“Dünyada her şey için, medeniyet için, hayat için, muvaffakiyet için en hakiki mürşit ilimdir, fendir.”

“Ben icap ettiği zaman en büyük hediyem olmak üzere Türk milletine canımı vereceğim.”

Millet Sevgisi

“Eğitimidir ki bir milleti ya özgür, bağımsız, şanlı, yüksek bir topluluk hâlinde yaşatır ya da esaret ve sefaletle terk eder.”

“Ey yükselen yeni nesil! Gelecek sizindir. Cumhuriyeti biz kurduk, onu son-
suza kadar yaşatacak olan sizlersiniz.”

“Yolunda yürüyen bir yolcunun yalnız ufku görmesi kâfi değildir. Muhakkak
ufkun ötesini de görmesi şarttır.”

“Hepiniz mebus olabilirsiniz, vekil olabilirsiniz, hatta cumhurbaşkanı olabilir-
siniz fakat bir sanatkâr olamazsınız.”

5. ETKİNLİK

Derse hazırlık bölümünde araştırdığınız Atatürk'ün Türk dili üzerine yaptığı çalışmalarla ilgili planlama tablosunu sunumunuzdan önce doldurup sunumunuzu gerçekleştiriniz.

Sunumun konusu nedir?	
Sunumun mesajı ne olacak?	
Sunumu kimlere yapacaksınız?	
Sunumu nerede yapacaksınız?	
Sunum için hangi araçları (etkileşimli tahta, projeksiyon, ses kayıt cihazı, fotoğraflar vb.) kullanacaksınız?	
Sunum için hangi bilgi kaynaklarından (kitap, internet vb.) yararlanacaksınız?	

İnternette güvenilir bir bilgi arıyorsanız “gov, edu” uzantılı internet sitelerini kullanmalısınız.
Örneğin: www.atam.gov.tr

6. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde geçen **fiilimsileri** bulup türlerini belirleyerek uygun bölümleri işaretleyiniz.

	İsim-Fiil	Sıfat-Fiil	Zarf-Fiil
Alafranga müziğe yönelip halkı buna teşvik etmiştir.			
“Manastır” en sevdiği türküler arasındadır.			
Atatürk, sanat ve sanatçıya önem vermeyi vurgulamıştır.			
İlk adım, konservatuvarların kurulması olmuştur.			
Atatürk, Batı’dan getirilen müzik kültürünü araştırmıştır.			
Kitaplarda satırların altını çizerek yerli ve yabancı kaynakları incelemiştir.			

7. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki matematik ve geometri terimlerini dilimize Atatürk kazandırmıştır. Bu sözcükleri inceleyiniz.

haric-i kısmet	➔	bölüm	mazrubata tefrik	➔	çarpanlara ayırma
kabiliyet-i taksim	➔	bölünebilme	muhit-i daire	➔	çember
zarb	➔	çarpy	amudi	➔	dikey
mazrup	➔	çarpan	murabba	➔	kare

b)

“Vatan sevgisi konulu kitabımı başka bir perspektifle yazdım. Objektif bir değerlendirme yapılırsa trend kitaplar arasında yer alacağına inanıyorum.”

Yukarıdaki cümlelerde geçen yabancı sözcüklerin altını çiziniz. Bu sözcükleri ve Türkçe karşılıklarını alttaki boşluklara yazınız.

.....	➔	
.....	➔	
.....	➔	

Gelecek Derse Hazırlık

- Çanakkale Savaşı konulu anılar derleyip sınıfa getiriniz.
- Çanakkale Savaşı’nın Türk tarihindeki önemi ile ilgili araştırma yapınız.

Hazırlık Çalışmaları

1. Öğretmeninizin dinleteceği “Çanakkale Türküsü”nün size hissettirdiklerini anlatınız.
2. Çanakkale Savaşı hakkında bildiğiniz bir hikâye varsa arkadaşlarınızla paylaşınız.

! Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

KINALI ALİ’NİN MEKTUBU

Üsteğmen Faruk, cepheye yeni gelen askerleri denetlerken bir yandan da onlarla sohbet ediyor, “Nerelisin?” gibi sorular soruyordu. Gözleri bir ara, saçının ortası sararmış bir delikanlıya takıldı. Yanına çağırdı ve merakla sordu.

“Adın ne senin evladım?” dedi. “Ali, komutanım.” dedi. “Nerelisin?” “Tokatlıyım, komutanım. Tokat’ın Zile kazasındanım...” “Peki evladım bu kafanın hâli ne? Saçlarının ortası neden kırmızı boyalı böyle?” “Cepheye gelmeden önce anam saçıma kına yaktı komutanım. Neden yaktığını da bilmiyorum.” “Peki!” dedi üsteğmen. “Gidebilirsin Kınalı Ali.”

O günden sonra Ali’nin adı Kınalı Ali oldu. Cephede tüm arkadaşları Kınalı Ali demekle yetinmiyor, saçındaki kınayı da alay konusu yapıyorlardı. Kınalı Ali, arkadaşlarına karşı sevecen ve dürüst tutumu sayesinde kısa sürede hepsinin sevgisini kazandı. Bir gün memleketine mektup göndermek için arkadaşlarından yardım istedi. “Anama babama burada iyi olduğumu bildirmek istiyorum ama

okumam yazmam yok. Biriniz yardım edebilir misiniz?” Biri değil birçok arkadaşları yardıma geldi. “Sen söyle, biz yazalım.” dediler. Kınalı Ali söylüyor, bir arkadaş yazıyor, diğeri de söylenenlerin doğru yazılıp yazılmadığını denetliyordu.

“Sevgili anacığım, babacığım hasretle ellerinizden öperim. Ben burada çok iyiyim, beni sakın merak etmeyin.” Kız kardeşini, kendinden küçük erkek kardeşinin sağlığını sorduktan sonra, köydeki herkesin burunda tıttığını ve kimsenin kendisini merak etmemesini söyledi. Mektubunu “Biz burada var oldukça

bilesiniz ki düşman bir adım ilerleyemeyecektir.” tümcesi ile bitirdi. Tam zarf kapatılırken Ali iki üç satır daha ekleteceğini söyleyerek mektubun sonuna şunları yazdırdı:

“Anacığım, beni buraya gönderirken kafama kına yaktın ama burada komutanlarım da arkadaşlarım da benle hep dalga geçiyorlar. Cepheye gitmek sırası yakında inşallah kardeşim Ahmet’e gelecek. Onu gönderirken sakın kına yakma saçına. Burada onunla da dalga geçmesinler. Tekrar ellerinden öperim anacığım.”

Gelibolu’da savaş giderek şiddetleniyordu. İngilizler kesin sonuç almak için tüm güçleriyle yükleniyorlardı. Cepheye savaşan askerlerimiz önceleri birer birer, sonraları beşer beşer, onar onar şehit oluyorlardı.

Gelen destek güçleri de yeterli olmuyor, onların da sayıları giderek azalıyordu. Gelibolu düşmek üzereydi. Kınalı Ali’nin komutanı bu durum karşısında çaresizdi. Kendi bölüğü henüz sıcak temasa hazır değildi. Genç erlerini, insan bedeninin süngü ve mermilerle orak gibi biçildiği bu cepheye göndermek zorunda kalmaması için Allah’a dua ediyordu.

Komutanlarını düşünceli ve sıkıntılı gören Kınalı Ali ve arkadaşları, komutanlarına gidip ondan kendilerini cepheye göndermesini istediler. Askerlerinin ısrarları üzerine komutanları daha fazla diremedi ve ölüme gönderdiğini bile bile bu isteklerini kabul etmek zorunda kaldı.

Kınalı Ali ve arkadaşları, sevinç çığlıkları atarak cepheye; hayır, bile bile ölüme gidiyorlardı. O gün güle oynaya Gelibolu Cephesi’nde ölümlü buluşacakları yere koşan Kınalı Ali’nin bölüğünden tek kişi geri dönmedi. Gidenlerin tümü şehit olmuştu. Bu olaydan kısa bir süre sonra Kınalı Ali’ye anne ve babasından mektup geldi. Onun yerine komutanı aldı mektubu ve buruk bir ifade ile okumaya başladı. Cepheye gitmeden önce arkadaşlarına yazdırdığı mektubuna aile adına babası yanıt veriyordu.

“Oğlum Ali nasılsın, iyi misin? Gözlerinden öperim, selam ederim. Öküzü sattık parasının yarısı-

nı sana gönderiyoruz, yarısını da yakında cepheye gidecek küçük kardeşine veriyoruz. Şimdi öküzün yerine tarlayı ben sürüyorum, fazla yorulmuyorum da. Sen sakın bizi düşünme.” Babası mektupta köydeki herkesten, akrabalarından haberler verdikten sonra “Şimdi ananın sana diyeceği var.” diyerek sözü ona bırakıyordu. Mektubun bundan sonraki bölümü Kınalı Ali’nin anasının ağzından yazılmıştı. Şöyle diyordu anası:

“Oğlum Ali, yazmışsın ki kafamda ki kınayla dalga geçtiler. Kardeşime de yakma demişsin. Kardeşine de yaktım. Komutanlarına ve arkadaşlarına söyle seninle dalga geçmesinler. Bizde üç işe kına yakarlar:

Gelinlik kıza; gitsin ailesine, çocuklarına kurban olsun diye...

Kurbanlık koça, Allah’a kurban olsun diye...

Askere giden yiğitlerimize, vatana kurban olsunlar diye...

Gözlerinden öper selam ederim. Allah’a emanet olun.”

Ali’nin mektubu okunurken herkes hıçkırığa hıçkırığa ağlıyordu...

(Bu mektubun aslı Çanakkale Müzesindedir.)

Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Merkezi

1. ETKİNLİK

Metinde geçen bazı sözcüklerin anlamları aşağıda verilmiştir. Verilen anlamlarla sözcükleri eşleştiriniz.

1. denetlemek	2. kına	3. orak
4. kaza	5. bölük	6. hasret
7. üsteğmen	8. er	9. şehit
10. cephe	11. tümce	12. mektup
13. süngü		

1. Bir işin doğru ve usulüne uygun olarak yapılıp yapılmadığını incelemek, murakabe etmek, teftiş etmek, kontrol etmek.
- ☐ İlçe, kaymakamlık.
- ☐ Orduda rütbesi teğmenle yüzbaşı arasında olan subay.
- ☐ Özlem.
- ☐ Cümle.
- ☐ Bir şey haber vermek, sormak, istemek veya duyguları bildirmek için birine çoğunlukla posta yoluyla gönderilen, zarfa konulmuş yazılı kâğıt, name.
- ☐ Üzerinde savaşın sürdüğü bölge.
- ☐ Kutsal bir ülkü veya inanç uğrunda ölen kimse.
- ☐ Yarım çember biçiminde yassı, ensiz ve keskin metal bir bıçakla, buna bağlı bir saptan oluşan ekin, ot vb. biçme aracı.
- ☐ Rütbesiz asker, nefer.
- ☐ Tüfek namlusunun ucuna takılan küçük kılıç biçiminde delici silah.
- ☐ Takımlardan oluşan, üçü veya dördü bir tabur oluşturan ve öbür birliklerin temeli sayılan birlik.
- ☐ Kına ağacının kurutulmuş yapraklarından elde edilen, saç ve elleri boyamakta kullanılan toz.

Öğrendiğiniz sözcükleri oluşturduğunuz sözlüğe ekleyiniz.

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki deyimleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Deyimleri birer cümlede kullanınız.

1.
kına yakmak

2.
geri dönmek

3.
dalga geçmek

4.
selam etmek

5.
büyüklerin ellerinden,
küçüklerin gözlerinden öpmek

() Eğlenmek, alay etmek.

Cümlem:

() Geldiği yere gitmek.

Cümlem:

() Kınayı su ile karıştırıp bulamaç kıvamına getirerek boyanacak yere sürmek.

Cümlem:

() Saygı ve sevgi göstermek.

Cümlem:

() Uzakta olan birine esenlik dilemek.

Cümlem:

3. ETKİNLİK

“Kınalı Ali’nin Mektubu” metni ile ilgili sorular oluşturunuz. Oluşturduğunuz soruları arkadaşlarınıza yöneltiniz.

Soru:

Soru:

Soru:

4. ETKİNLİK

“Kınalı Ali’nin Mektubu” metnine göre aşağıdaki boşlukları doldurunuz.

**Kınalı Ali’nin
Mektubu**

Olay:
.....
.....
.....
.....

Yer:
.....
.....
.....
.....

Zaman:
.....
.....
.....
.....

Anlatıcı:
.....
.....
.....
.....

Kahramanlar:
.....
.....
.....
.....

5. ETKİNLİK

Aşağıdaki metni okuyunuz. Metinde geçen geçiş ve bağlantı ifadelerinin altlarını çizip bu ifadelerin anlatıma olan katkısını yazınız.

Gençlik kavramı, biyolojik anlamda kullanıldığı zaman şüphesiz ki belli bir yaş dönemini ifade eder. Atatürk, gençlere verdiği önemi ilk olarak 19 Mayıs tarihini “Gençlik ve Spor Bayramı” hediye ederek göstermiştir. Atatürk, gençlerin özellikle sağlam ve olumlu bir karakter taşımalarını önemsemiştir.

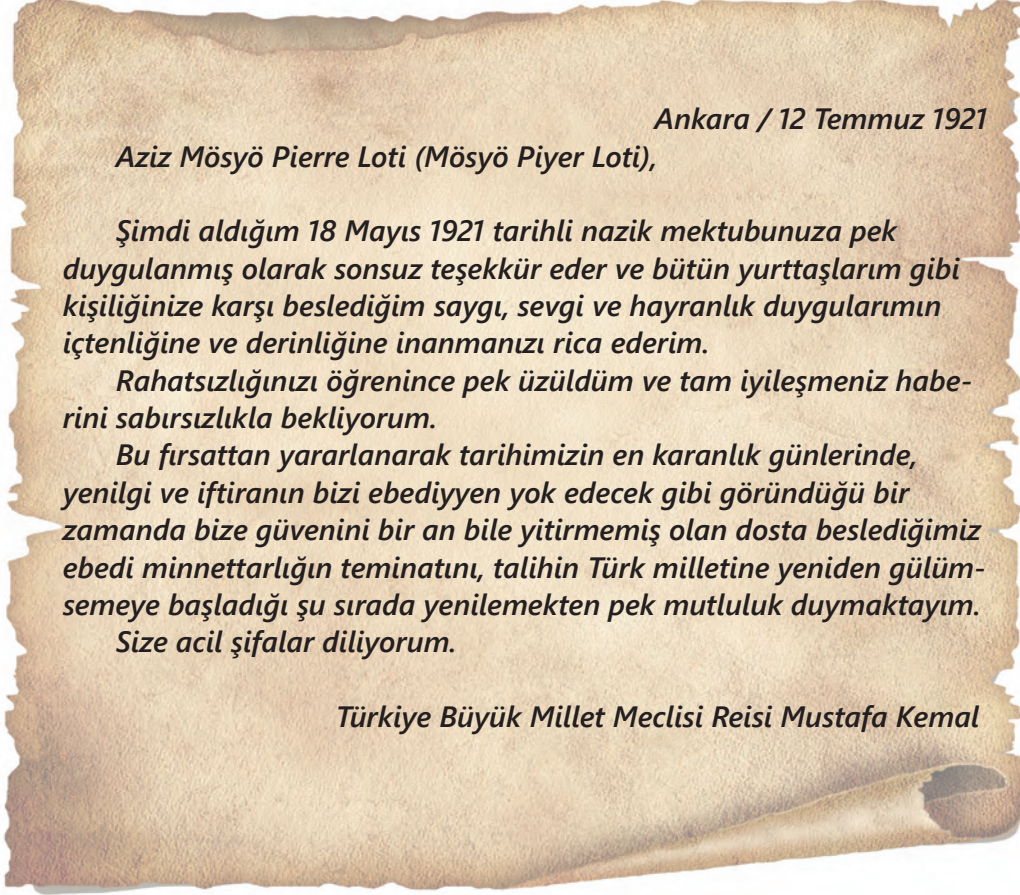
Kısaca Atatürk gençliği, ideal gençliği oluşturmalıdır. Son olarak diyebiliriz ki ilkelere bağlı, çalışkan ve vatansever bir gençlik Atatürk’ün idealiydi.

Komisyon

.....
.....
.....
.....

Aşağıdaki mektubu okuyunuz. Mektupta geçen fiilimsileri bulup türlerini belirleyerek uygun bölümlere yazınız.

(www.atam.gov.tr/dergi/sayi-10/ataturke-mektuplar)

İsim-Fiil

Sıfat-Fiil

Zarf-Fiil

..... 		
--	--	--

Derse hazırlık bölümünde araştırdığınız Çanakkale Savaşı anılarından sizi en çok etkileyeni anlatınız.

8. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki Çanakkale broşürünü inceleyiniz.

ÇANAKKALE ŞEHİTLER ABİDESİ

Çanakkale Savaşlarında şehit olan 253.000 Türk kahramanının anısına yapılmış, büyük bir anıttır. 25x25m kaide üzerine yapılmış 41.70 m yükseklikte 4 ayak üzerine oturtulmuştur.

SEYİT ONBAŞI ANITI

Rumeli Mecidiye Tabyası'nda tüm arkadaşları şehit olmasına rağmen 275 kg'lık top mermisini kaldırarak ateşleyen ve Ocean (Oşın) Zırhlısı'na isabet ettiren Koca Seyit'in ziyaret noktasıdır.

57. PİYADE ALAYI ŞEHİTLİĞİ

Çanakkale Savaşı sırasında kahramanlıkları ile destanlaşan ve çoğu şehit olan, Mustafa Kemal Atatürk'ün "Ben size taarruzu değil ölmeyi emrediyorum." emrini yerine getiren 57. Piyade Alayı Şehitleri anısına yapılmıştır.

MEHMETÇİĞE SAYGI ANITI

Çanakkale Savaşları esnasında Türk askerinin cesareti, kahramanlığı, vatanseverliği ve insan sevgisinin düşmanlar tarafından dahi takdir ve saygıyla dile getirildiğini gözler önüne seren anıttır.

Kilitbahir Kalesi

Conkbayırı ve Atatürk Anıtı

b) Broşürden ve derse hazırlık bölümünde yaptığınız araştırmadan faydalanarak “Çanakkale Savaşı’nın tarihimizdeki önemi” ile ilgili bilgilendirici bir metin yazınız. Yazınıza uygun bir başlık koyunuz.

A spiral-bound notebook with a blue cover and a white page. The page is ruled with horizontal lines and has a spiral binding on the left side. The page is empty, with only a few lines of text at the top.

Muzaffer İZGÜ
(1933-2017)

Öykü, roman ve oyun yazarıdır. Anadolu insanının çeşitli problemlerini “kara mizah” tarzında ele almıştır. Başlıca eserleri: Bando Takımı, Çanak Çömlek Patladı, Konuşan Kedi

...

Hazırlık Çalışması

“Küçük hanımlar, küçük beyler! Sizler hepiniz geleceğin bir gülü, yıldızı ve ikbal ışığısınız. Memleketi asıl ışığa boğacak olan sizsiniz. Kendinizin ne kadar önemli, değerli olduğunuzu düşünerek ona göre çalışınız. Sizlerden çok şey bekliyoruz.” sözü ile Mustafa Kemal ATATÜRK sizden neler bekliyor olabilir?

! Metni dinlerken 1. etkinlikteki boşlukları uygun sözcüklerle doldurunuz.

ATATÜRK'Ü GÖRDÜM

1. ETKİNLİK

a) Metni dinlerken aşağıdaki boşlukları uygun sözcüklerle doldurunuz.

O _____ seviyordum ki Atatürk'ü, onu _____ bir varlık olarak düşünüyordum.

Bizi _____ bırakmazlar ki oğlum.

_____ de gördüm.

Babam bir _____ içine ekmek ve zeytin koymuştu.

O _____ ağacı, o kahverengi _____.

b) Not aldığınız sözcüklerden anlamını bilmediklerinizi yazınız. Bu sözcüklerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahmininizi sözcüklerin sözlük anlamı ile karşılaştırınız.

Sözcük	Tahminim	Sözlük Anlamı
1. _____		
2. _____		
3. _____		
4. _____		
5. _____		

Öğrendiğiniz sözcükleri oluşturduğunuz sözlüğe ekleyiniz.

2. ETKİNLİK

“Atatürk’ü Gördüm” metninden hareketle aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. Metne göre Atatürk nereye, niçin gidecektir?

2. Muzaffer, Atatürk’le ilgili neleri merak ediyor? Muzaffer’in yerinde siz olsaydınız neyi merak ederdiniz?

3. Muzaffer, Atatürk’ün Adana’ya gelişini hangi sebebe bağlıyor?

4. Halk, Atatürk’ü hangi ruh hâliyle bekliyor?

5. “Atamızın aydınlığı gözlerimize, yüzlerimize bulaşmış.” sözünde ne anlatılmak istenmiştir?

3. ETKİNLİK

Dinlediğiniz metni özetleyiniz.

4. ETKİNLİK

“Atatürk’ü Gördüm” metninin konusunu ve ana fikrini bulunuz.

Konu

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ana Fikir

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. ETKİNLİK

Dinlediğiniz metne farklı başlıklar belirleyiniz.

.....

.....

.....

6. ETKİNLİK

“Atatürk’ü Gördüm” metnini beğenip beğenmediğinizi sebepleri ile yazınız.

Beğendim.

Çünkü

.....

.....

.....

Beğenmedim.

Çünkü

.....

.....

.....

7. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki şiiri okuyunuz.

ATATÜRK'Ü GÖRDÜM DÜŞÜMDE

Sizler yaşadıkça çocuklarım
Ben de yaşıyorum demek,
İşte aranızdayım Ahmetler, Mehmetlerle,
Sizler yaşadıkça çocuklarım
El ele
Yanınızdayım.

Sizler yaşadıkça çocuklarım
Daha ferah içim,
Gök daha geniş denizler daha geniş,
Vatan ya vatan,
Vatan sonsuzluktan gelmiş
Sonsuzluğa açılan yol
Vatan siz.

Sizler yaşadıkça çocuklarım
Bilin ki
Ben de yaşarım,
Bir sevinç düştü mü içinize
Bir keder düştü mü içinize
Bilin ki
Aranızda ben varım.

A. Rıza ERGÜVEN

b) Okuduğunuz şiirin konusu ve ana duygusuyla ilgili düşüncelerinizi anlatan bir konuşma yapınız.

Konuşmanızda uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini (oysaki, özellikle, başka bir deyişle, kısaca, böylece, ilk olarak, son olarak...) kullanınız.

This image shows a top-down view of an open spiral-bound notebook. The notebook has two pages visible, both of which are white and feature horizontal blue ruling lines. The spiral binding is located at the top edge of the notebook. The outer edges of the notebook are covered by a dark blue material. The pages appear slightly aged or off-white. There is no handwriting or other markings on the pages.

73

BİR BAYRAK RÜZGÂR BEKLİYOR

Şehitler tepesi boş değil,
Biri var, bekliyor...
Ve bir göğüs nefes almak için
Rüzgâr bekliyor.

Türbesi yakışmış bu kutlu tepeye,
Yattığı toprak belli,
Tuttuğu bayrak belli.
Kim demiş Meçhul Asker diye?
Destanını yapmış, kasideye kanmış...
Bir el ki ahretten uzanmış,
Edeple gelip birer birer
Öpsün diye fâniler.

Öpelim temizse dudaklarımız...
Fakat basmasın toprağına
Temiz değilse ayaklarımız.

Rüzgârını kesmesin gövdeler...
Sesinden yüksek çıkmasın
Nutuklar, kasideler!
Geri gitsin alkışlar, geri...
Geri gitsin ellerin
Yapma çiçekleri!

Ona oğullardan, analardan

Dilekler yeter...

Yazın sarı, kışın beyaz

Çiçekler yeter!

Söyledi söyleyenler demin...

Gel süngülü yiğit, alkışlasınlar,

Şimdi sen söyle, söz senin!

Şehitler tepesi boş değil,

Toprağını kahramanlar bekliyor...

Ve bir bayrak dalgalanmak için

Rüzgâr bekliyor.

Destanı öksüz, sükûtu derin

Meçhul Askerin...

Türbesi yakışmış bu kutlu tepeye;

Yattığı toprak belli,

Tuttuğu bayrak belli...

Kim demiş Meçhul Asker diye?

Arif Nihat ASYA

2. TEMA SONU DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

CUMHURİYET AĞACI

Ağaçlar içinde çok yaşayanları vardır. Çınar ağacı böyle uzun yaşar. Yüzlerce yıllık çınarlar vardır yurdumuzda, en çok Bursa'da. Toprağı severek, güneşi severek yaşarlar. Bizler de özgürlüğü, bağımsızlığı, inkılapları severek Türk yurdunu örten; aydınlığa, esenliğe uzanan dallarımızla cumhuriyet ağacında yaşayacağız. Çok yaşayacağız. Halk yaşadıkça cumhuriyet ağacı da yaşayacaktır. Ne var ki söyledik, gene söyleyelim: Cumhuriyet ağacının yaşaması da koca çınarların yaşaması, yüzyılların sürüp gitmesi gibi insanların, yurttaşların güneşine, emeğine bağlıdır. Dikilen dal emek ister, bakım ister, sevgi ister. Cumhuriyet ağacı da bakım ister. Onu sevgilerimizle, emeklerimizle sulamalıyız. Değişim korusunun usta bahçıvanları, bakıcıları gibi kuruyan, eskiyen dalları düşüncenin, ilerlemenin özeniyle budamalıyız. Yeni dallara yeni yapraklar katmalıyız. Ne de olsa cumhuriyet ağacı yabanda, yazıda, dağda, doğada yalnız başına kalmış alıç ağacı değildir. Bir toplum ağacı, bir insan ağacıdır, bir milletin köklü ağacıdır. Onun yaşaması; toprağı güneşe, güneşi suya, suyu taze dallara, taze sürgün dalları çiçeklere, yemişlere değiştirecek yeni kuşakların gücüne, emeğine, sevgisine bakar.

Ceyhun Atuf KANSU
(Kısaltılmıştır.)

(İlk dört soruyu metne göre cevaplayınız.)

1. Çınar ağacını diğer ağaçlardan ayıran özellik nedir?

.....

.....

2. Yazar cumhuriyeti neye benzetmiştir? Bu benzetmeyi doğru buluyor musunuz?

.....

.....

3. Cumhuriyet ağacının yaşaması nelere bağlıdır?

.....

.....

4. Metnin ana fikrini yazınız.

.....

.....

5. "Yerli halıları gördüm, koyu sıcak kırmızılarla diri maviler ağır basıyordu."

Bu cümlede geçen "**ağır basmak**" sözcük öbeğinin cümleye kattığı anlamı yazınız.

.....

.....

6. “Bayrağım” şiirinin konusunu ve ana duygusunu yazınız.

BAYRAĞIM

Atalarım, gökten yere
İndirmişler ay yıldızı,
Bir buluta sarmışlar ki
Rengi şafaktan kırmızı.

Ay yıldızı, gökyüzünün
Ayla yıldızından yüksek
Türk’ün alın yazısıdır;
Türk’tür onu yüceltecek.

Onun ateş kırmızısı
Ne gelincik, ne gülden,
Türk oğlunun öz kanıdır
Ona bu al rengi veren.

Vazifemdir bayrağımı
Üstün tutmak her bayraktan.
Can veririm, kan dökerim
Vazgeçemem ben bu haktan.

Hasan Âli YÜCEL

7. Aşağıdaki cümlelerle ilgili verilen bilgileri inceleyiniz. Doğru olanın başına “D”, yanlış olanın başına “Y” yazınız.

- () “İzlediğimiz film çok etkileyiciydi.” cümlesinde **isim-fiil** vardır.
- () “Fındık toplamak gerçekten çok zormuş.” cümlesinde birden fazla **fiilimsi** vardır.
- () “İstediği oyuncak alınınca dünyalar onun oldu.” cümlesinde “**alınınca**” sözcüğü zarf-fiildir.
- () “Sokaktan gelen gürültülerle uyandık geçen sabah.” cümlesinde “**geçen**” sözcüğü isim-fiildir.
- () “İstanbul’dan getirdiği hediyeler çok ilginç.” cümlesinde “**getirdiği**” sözcüğü sıfat-fiildir.

8. Aşağıdakilerin hangisinde **neden-sonuç** cümlesi kullanılmıştır?

- A) Dişlerini fırçalamak için aynanın karşısına geçti.
- B) Deniz dalgalı olduğu için rahatça yüzemedik.
- C) Sabah okula geç kalmayayım diye erkenden yattım.
- D) Yüksek sesle konuşursan komşularımız rahatsız olur.

9. Uzaktadır her şey: gökyüzü, deniz...
Her an peşimizden koşan gölgemiz.

Bu dizelerdeki **fiilimsinin türce özdeşi** hangi seçenekte doğru verilmiştir?

- A) Kardır yağın üstümüze gecedin
Yağmurlu, karanlık düşünceden
- B) En alevli çöllerin üstünden hep beraber
Geçerken bulmadılar, ne bir ot, ne bir yosun
- C) En son şarkılarını dağıtarak rüzgâra,
İnce boyunlarını uzattılar taşlara
- D) Mesut görmek isterdim hepinizi
Bu bahar gününde, dertliyi ümitsizi.

3. TEMA

BİLİM VE TEKNOLOJİ

GÜNDELİK HAYATIMIZDA
E-HASTALIKLAR

SİMİT VE PEYNİR'LE BİLİM
İNSANI ÖYKÜLERİ

PARKTAKİ BİLİM

UZAY GİYSİLERİ (Dinleme / İzleme Metni)

ESKİ ÇAĞLARDAN BERİ
DİŞLERİMİZE ÇOK İYİ BAKTIK (Serbest Okuma Metni)

Ali Murat KIRIK
(1986 – ...)

2013 yılından beri Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümünde doktor öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Aynı zamanda köşe yazarıdır.

Hazırlık Çalışmaları

1. Teknoloji bağımlılığı deyince aklınıza ne geliyor? Açıklayınız.
2. Günde ne kadar zamanınızı cep telefonu ya da bilgisayar başında geçiriyorsunuz? Bu süre sizce ne kadar olmalıdır?

Görsellere ve metnin başlığına bakarak metnin içeriğini tahmin ediniz.

Aşağıdaki metni okuyunuz. Metni okurken önemli gördüğünüz yerleri defterinize not alınız.

GÜNDELİK HAYATIMIZDA E-HASTALIKLAR

İnternet teknolojisinin gelişim göstermesi, akıllı telefon ve tablet kullanımının yaygınlaşmasıyla bireyler teknoloji bağımlısı durumuna gelmişlerdir. Teknoloji bağımlılığı en az madde bağımlılığı kadar tehlike arz edici bir durum olmakla birlikte zamanında tedavi edilemezse bireylerin psikolojik ve sosyolojik dünyalarını derinden etkileyebilmektedir. **E-hastalıklar** olarak da ifade edebileceğimiz psikolojik rahatsızlıklar dijital teknoloji ve sosyal medyanın ivme kazanmasıyla had safhaya ulaşmıştır.

tır. **Dijital bağımlılık**, başta teknolojik araç ve uygulamaların günlük yaşantımıza olumsuz etkilerini, İnternet bağımlılığını, cep telefonu bağımlılığını, sosyal medya bağımlılığını ve dijital oyun bağımlılığını içermektedir.

Dijital çağın en yaygın e-hastalığı **phubbing**'dir (fabbing). İngilizce "phone" (fon) ve "snubbing" (sınabing) kelimelerinin birleşiminden türeyen bu hastalık, akıllı telefon bağımlılığı olarak da bilinmektedir. Akıllı telefonlarını sürekli elinde tutan kullanıcılar, karşısındakinin söylediklerine odaklanmak yerine telefon ekranlarına dikkatlice bakmakta ve karşısındaki kişiyi önemsememektedir.

İşte bu durum phubbing hastalığı olarak ifade edilmektedir. Phubbing, FOMO "Fear Of Missing Out" (fiyır of mising aut) adı verilen sosyal medya ve dijital ortamlarda olup bitenleri, haberleri, gelişmeleri kaçırma korkusu da phubbing hastalığını tetiklemekte ve bireylerin asosyalleşerek toplumdan kopmasına neden olmaktadır.

E-hastalıklar sosyal medya aracılığıyla giderek yaygınlaşmaktadır. Photolurking (fotolörking) bu hastalıkların başında gelmektedir. Paylaşım içeriğini kimlerin beğendiğine bakmak ve profillerini görüntüleyip incelemek hem zaman kaybına neden olmakta hem de bağımlılık oluşturmaktadır. İnter-

netten sürekli hastalık belirtilerini arama ve tedavi yöntemlerini araştırma hastalığına ise **“siberkondria”** (saybirkondiria) adı verilmektedir. Bu hastalığa yakalananlar her bir sağlık problemini internetten araştırmakta ve doktorlara itibar etmemektedirler. Bu durum önlenemez sağlık sorunlarına neden olmakta ve tedavi sürecini zedelemektedir. Keza elektronik uykusuzluk da birçok kullanıcının yakalandığı bir e-hastalıktır. Dinlenme saatleri esnasında bile akıllı telefonu, tabletiyle, bilgisayarlarıyla uğraşan kullanıcılar bu hastalığa yakalanmış demektir. **Elektronik uykusuzluk**, sağlık açısından da büyük sorunları beraberinde getirmekte sindirim sorunları, kronik yorgunluk ve büyük ağrılara neden olmaktadır.

Hayalet titreşim adı verilen **fantom** (fantım) **vibrasyon** da cep telefonlarıyla yaygınlaşan bir e-hastalıktır. Telefonlarının çalmadığını, sürekli titrediğini hisseden kullanıcılar bu hastalığa yakalanmış demektir. E-hastalıklarla baş etmenin en temel yolu akıllı telefon orucudur. Akıllı telefon orucu, sosyal medyaya erişimi engelleyeceği için birey sosyalleşmeye daha fazla zaman bulabilmektedir. Elektronik herhangi bir cihazın kullanılmaması ise dijital detoks sağlayacak. Böylece birey dinlene-

rek mola verebilecektir. Keza bilgisayar ve internet kullanımının sınırlandırılması ve farklı saatlere kaydırılması da e-hastalık tedavisinde kullanılan bir diğer yöntemdir. Unutulmamalıdır ki e-hastalık özgüven ve dikkat eksikliği oluşturmaktadır. Özellikle Z kuşağının¹ bireysel gelişimini olumsuz etkilemektedir. Dolayısıyla bu tür hastalıklara yakalanan bireylerin mutlaka tedavi sürecine başlaması gerekmektedir.

Dr. Öğretim Üyesi
Ali Murat KIRIK

1: Z Kuşağı: 90'lı yıllarda doğan, hızlı öğrenen ve gelişim gösteren, teknoloji ile iç içe büyüyen çocuklardır.

1. ETKİNLİK

Anlamı verilen sözcük ve sözcük gruplarını bulunuz. Boşluklara uygun harfleri yerleştiriniz.

[] R [] [] T M [] K

: Sunmak.

S [] [] Y [] [] J [] K

: Toplum bilimsel.

H [] D S [] [] A

: İleri evre.

T [] R [] M [] K

: Oluşmak, ortaya çıkmak, meydana çıkmak.

D [] J [] T [] []

: Verileri bir ekran üzerinde elektronik olarak gösteren.

[] S [] [] Y [] []

: Sosyal olmayan.

[] T [] B [] [] [] T M [] K

: Saygı göstermek, saymak, değer vermek.

Z [] [] [] [] M [] []

: Hafifçe yaralamak.

K [] Z [] []

: Aynı biçimde.

[] [] Ğ [] M [] []

: Başka bir şeyin istemine, gücüne veya yardımına bağlı olan, özgürlüğü, özerkliği olmayan, tabi.

Öğrendiğiniz sözcükleri oluşturduğunuz sözlüğe ekleyiniz.

2. ETKİNLİK

“Gündelik Hayatımızda E-Hastalıklar” metninden hareketle aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. Bireyleri, teknoloji bağımlısı durumuna getiren etkenler nelerdir? Açıklayınız.

.....

.....

.....

2. “Dijital bağımlılık” neleri içermektedir? Çevrenizde dijital bağımlılığı olan insanlar var mı?

.....

.....

.....

3. Dijital çağın en yaygın e-hastalığı nedir? Bu hastalığın sonuçları nelerdir?

.....

.....

.....

4. “Siberkondria” hastalığına yakalananlar neler yapmaktadırlar? Açıklayınız.

.....

.....

.....

5. E-hastalığa yakalanmış kişiler sizce bu hastalıktan nasıl kurtulabilirler? Açıklayınız.

.....

.....

.....

6. Hayalet titreşim hastalığının belirtileri nelerdir? Çevrenizde bu belirtileri gösteren bir tanıdığınız var mı?

3. ETKİNLİK

Aşağıdaki ifadelerden hangisi okuduğunuz metinden çıkarılamaz? İşaretleyiniz.

- () Teknoloji bağımlılığı en az madde bağımlılığı kadar tehlikelidir.
- () E-hastalıklar teknoloji ve sosyal medyanın yaygınlaşmasıyla ortaya çıkmıştır.
- () E-hastalıklar kolay tedavi edilir.
- () E-hastalıklara en çok gençler yakalanır.
- () “Akıllı telefon bağımlılığı” bireylerin asosyalleşmesine neden olur.
- () E-hastalıklarla baş etmek için ailemizden yardım alabiliriz.

4. ETKİNLİK

“Gündelik Hayatımızda E-Hastalıklar” metninde koyu ve farklı yazı karakteri ile yazılmış sözcük ve sözcük gruplarını tespit ediniz. Yazı karakterini bu şekilde kullanmanın amacı ne olabilir?

5.

ETKİNLİK

Paragraftaki ifadeleri kullanan kişi hangi türde yazılar yazmaktadır? Altta boşluğa yazınız.

“Benim gazetede bir köşem vardır. Bu köşemde güncel olayları değerlendirir, sıcaklığına okuyucuya anlatırım. Ayrıntıya girip de okuyucumu yormak istemem çünkü yarın da sonraki gün de karşısında olacağım okuyucumun.”

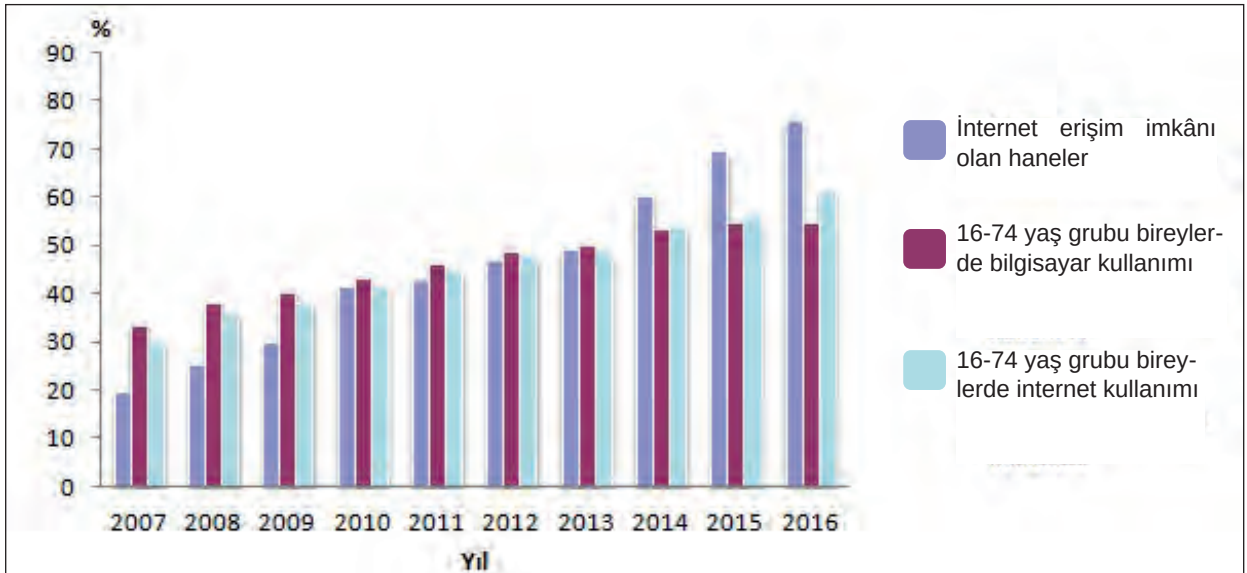
Yazar türünde yazılar yazmaktadır.

6.

ETKİNLİK

a) “Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması” ile ilgili grafiği inceleyiniz.

Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, 2016

(<http://www.tuik.gov.tr>)

b) Grafiğe göre doğru olan bilgilerin başına “D”, yanlış olan bilgilerin başına “Y” yazınız.

- () 16-74 yaş grubu bireylerde 2016 yılında internet kullanımı bilgisayar kullanımına göre daha azdır.
- () 16-74 yaş grubu bireylerde bilgisayar kullanımı 2011 yılında %50'nin üzerindedir.
- () Grafiğe göre internet erişimi imkânı olan hanelerin oranı son üç yılda artmıştır.

7. ETKİNLİK

Öğretmeninizin, aşağıdaki e-postayı ailenize gönderdiğini hayal ediniz. Okuduğunuz e-postaya göre soruları yanıtlayınız.

Gönder Ekle Sil ...

Kime 8-A Sınıfı Veli Grubu Bilgi Gizli

Merhaba Değerli Velilerim,

Yeni teknolojiler özellikle de internet, günlük hayatın vazgeçilmez bir parçası olarak dünyanın birçok yerinde, hemen her yaştan insanın hayatında yer almaktadır. Hiç şüphesiz doğru kullanılması hâlinde hayatı oldukça kolaylaştıran internet doğru kullanılmadığı takdirde bağımlılık yaratabilir. Söz konusu bağımlılık riskini de yeni teknolojileri hayatının her alanında gören, yeni teknolojilerin yabancısı olmayan çocuklar ve gençler taşımaktadır. Dolayısıyla gençleri teknoloji bağımlılığından koruma çalışmalarına öncelik verilmelidir.

Sizlerden bu konuda daha dikkatli davranmanızı rica ediyorum. İyi günler.

Gönder At

1. E-postanın içeriğinde hangi sorundan bahsedilmiştir?

2. Veliniz e-postadaki bu soruna nasıl bir çözüm bulabilir? Açıklayınız.

8. ETKİNLİK

Derse hazırlık bölümünde araştırdığınız konu ile ilgili münazara yapmak için gruplara ayrılıңыз. Aşağıdaki yargılardan birini seçiniz. Jüri üyelerini belirleyiniz. Grup sözcüsü belirleyiniz. Grubunuzun düşüncelerini aşağıdaki ölçütlere göre diğer gruba karşı savunmaya çalışınız.

1. Grup: Teknoloji yararlıdır.

2. Grup: Teknoloji zararlıdır.

Jüri Üyeleri Değerlendirme Ölçütleri

	Puan	Aldığı Puan
İnandırma ve savunma gücü	15	
Karşı ekibin görüşlerini eleştirme ve çürütme yeteneği	15	
Doğru ve etkili konuşma (vurgu ve tonlamaya dikkat etme)	15	
Zamanı değerlendirme, kullanma	10	
Davranışlar (jest ve mimikler)	15	
Savunduğu tez ile ilgili kaynaklar, belgeler, kanıtlardan yararlanma, örneklerle yer verme	15	
Konuyu anlama, konuya hâkim olma	15	
Toplam	100	

9. ETKİNLİK

Aşağıdaki görseli yorumlayarak görselle ilgili görüşlerinizi bir paragraf şeklinde yazınız.

- Bireyler, teknoloji bağımlısı durumuna gelmişlerdir.
- Dijital bağımlılık; internet bağımlılığını, cep telefonu bağımlılığını içermektedir.
- Onlar, dinlenme saatleri esnasında bile akıllı telefonlar ile uğraşırlar.
- Birçok kullanıcının yakalandığı bir e-hastalıktır elektronik uykusuzluk.
- Akıllı telefonlarını sürekli elinde tutan kullanıcılar, karşısındaki kişiyi önemsememektedirler.

Hulusi Behçet, Gazi Yaşargil, Afet İnan, Oktay Sinanoğlu ve Sabiha Gökçen hakkında araştırma yapınız.

Bilgin ERSÖZLÜ
(1971 – ...)

ODTÜ Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü mezunudur. Ressam, karikatürist, tasarımcı ve çevirmendir. Bilim Çocuk dergisi "Simit ve Peynir"le Bilim İnsanı Öyküleri'nin yazarı ve çizeridir.

Hazırlık Çalışmaları

1. Sizce en yararlı buluşlar nelerdir? Neden?
2. Olumsuz şartlarda bile başarılı olan kişilerin özellikleri nelerdir? Açıklayınız.

! Farklı yazı karakterleri ile yazılmış bölümlere dikkat ederek metni okuyunuz.

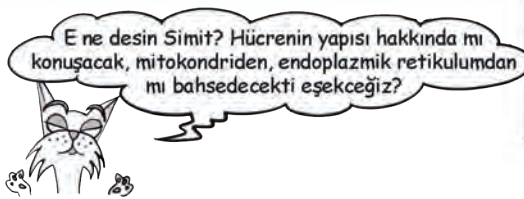
Kazık mı? Küçük çocuk ne yapsın kazığı?

Ha ha ha! Kazık değil Simitçğim, azık. Yolculuk için hazırlanan yiyecek yani. Annesi, Aziz acıktığında yesin diye bir şeyler hazırlamış.

İyi bir öğrenci olan Aziz Sancar ilk ve ortaöğrenimini başarıyla tamamlar. Canlıların ve insan bedeninin işleyişine büyük ilgi duyar. Üniversitede tıp okumaya karar verir. İstanbul'a gider. Yıllar sonra Mardin'e döndüğünde artık bir tıp doktorudur. Mesleğini yapmaya başlar. Ancak bir süre sonra yalnızca hâlihazırda bilinenleri uygulayarak geçecek bir hayatın kendisine göre olmadığını anlar. O, araştırmacı olmak, tıp ve temel bilimlerin alanında henüz bilinmeyenleri keşfetmek istiyordur.

Mardin, 1971:

Derin bir nefes alıp bir daha öksür bakalım amcacığım, şöyle iyice bir duyalım ciğerinin sesini.

Öhö, öhö!

Bir guatr vakası daha. Tedavisi mümkün. Bölgede iki yıldır neden bu kadar çok guatr hastasıyla karşılaştığıma akıl erdiremiyorum. Bu gibi sorulara yanıt bulabilmek için uygulamacı değil, araştırmacı olmalıyım. Yok. Bu iş böyle yürümeyecek...

Kendisine araştırma olanakları sunacak bir yerde çalışması gerek o zaman.

Bana da öyle geliyor.

Hah! Muradına erdi sonunda.

Ha ha ha! Dur bakalım, daha çalışmaya yeni başladı Aziz Abi.

Ve Aziz Sancar, elindeki tüm olanakları kullanarak Amerika Birleşik Devletleri'ne gider.

Üniversitemize hoş geldiniz Bay Sancar. Bundan sonra birlikte çalışacağız. Gelin size laboratuvarımızı tanıtayım.

Yaşasın!

Laboratuvarında çalıştığı dönemde memeliler dışındaki canlıların DNA'ları üzerindeki bozulmaları onardığı öne sürülen fotoliyaz enzimi hakkında bir seminer verildiğini öğrenir.

Hımm! Misafir bir bilim insanı haftaya amfide fotoliyaz enzimi hakkında bir seminer verecekti. Henüz az çalışılmış yeni bir konu bu. İlginç olabilir. Gideyim.

DR. RUBERT
FOTOLİYAZ
SEMINERİ

KONSER

Enzim? DNA? Bunlar da ne Peynirciğim?

Vücudumuzun işleyişine yardımcı olan bazı maddelere enzim deniyor Simitçiğim. Örneğin mide salgısındaki enzimler yiyeceklerin sindirilmesini sağlıyor. DNA ise tüm canlıların var olup gelişebilmek için gereksinim duydukları genetik bilgileri taşıyan yapı. Yaşamın temel taşı.

Ve Aziz Sancar fotolizaz enzimi üzerinde çalışmaya başlar.

Fotolizaz enzimi memeliler dışındaki pek çok canlıda ışığa tepki vererek devreye giriyor ve bu canlıların DNA yapılarında meydana gelmiş hasarları onarıyor.

Peki bu enzimin işlevini biz insanlarda da gören benzer bir mekanizma var mıdır? Olsa gerek! Onu bulup nasıl çalıştığını anlamalı.

Düşünsene Simitçiğim, insan DNA'sının kendini nasıl onardığı anlaşılırsa pek çok hastalığa çare bulunabilir.

Yani?

Ne! 40 yıl mı?

Ya!
Bu konuya ömrünü adanmış
Aziz Sancar.

Aziz Sancar sonraki 40 yıl boyunca farklı üniversitelerde, bilimsel araştırma kurumlarında ve laboratuvarlarda bu soruya yanıt aradı. Mevcut araştırma yöntemleri aşama sağlamasında yetersiz kaldığında yeni, özgün yöntemler geliştirdi. Karşılaştığı zorluklardan yılmadı, insan DNA'sının kendini nasıl onardığını ya da neden onaramadığını anlamak için çalışmayı sürdürdü.

Mardin'in Savur ilçesinden
Nobel Ödülü'ne. Bravo
Aziz Sancar Amca!

Evet. Gurur duyduk seninle
Aziz Amca. Bu satırları okuyan tüm
okurlarımıza örnek olman ümidiyle
çok ama çok teşekkürler.

Onlarca süren disiplinli çalışmasının sonunda Aziz Sancar, morötesi ışınlardan zarar gören DNA moleküllerinin nasıl onarıldığını gösterdi. Bu bilgi sayesinde kanser hastalıklarının tedavisinde kullanılan ilaç ve yöntemlerin, örneğin sabah olduğunda uyanmamızı, gece olduğunda uykumuzun gelmesini sağlayan insanın biyolojik saati dikkate alınarak doğru zamanlarda uygulandığında çok daha başarılı sonuçlar vereceğini ortaya koydu.

Bu çalışmalarıyla Aziz Sancar, aynı konu üzerinde çalışan iki bilim insanıyla birlikte 2015 yılı Nobel Kimya Ödülü'ne layık görüldü.

Yazan ve Çizen: Bilgin ERSÖZLÜ

1. ETKİNLİK

Metnin bağlamından hareketle aşağıda verilen sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz.

1. heybe	2. çıkın	3. bağ	4. hâlihazır	5. azık	6. genetik	7. özgü	8. hücre

(3) Meyve bahçesi.

() Bir beze sarılarak düğümlenmiş küçük bohça, çıkı.

() At, eşek vb. binek hayvanlarının eyeri üzerine geçirilen veya omuzda taşınan, içine öteberi koymaya yarayan, kilim veya halıdan yapılmış iki gözlü torba.

() Birine, bir şeye ait olan, öze, has, mahsus.

() Kalıtım bilimi.

() Şimdiki durum, şu anda, bugünlerde.

() Gereken yiyecek ve içecek şeyler, nevale.

2. ETKİNLİK

Okuduğunuz çizgi romandan hareketle aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. Küçük Aziz, ağabeyinin fen ve tabiat bilgisi ders kitabından hangi bilgileri öğreniyor?

.....

.....

2. Mardin'de doktorluk yapan Aziz Sancar ABD'ye neden gidiyor? Siz de yurt dışında eğitim almak ister misiniz? Niçin?

.....

.....

3. Aziz Sancar hangi seminere katılmıştır? Niçin?

.....

.....

4. Aziz Sancar, kırk yıl boyunca hangi soruya cevap aramıştır? Sizce bu süre bir araştırma için uzun mudur?

.....

.....

5. Aziz Sancar, çalışmaları sonucunda hangi bilgiye ulaşmıştır? Bu bilginin insanlığa katkısı hakkında ne düşünüyorsunuz?

.....

.....

6. Bir Türk bilim insanının Nobel ödülü alması konusunda ne düşünüyorsunuz? Açıklayınız.

.....

.....

3. ETKİNLİK

Okuduğunuz çizgi romandan yola çıkarak aşağıdaki bilgilerden doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazınız.

- ☐ Aziz, erik ve ceviz ağaçlarının gölgesinde serinlemeye giderken okuyacağı kitapları sırt çantasına koyardı.
- ☐ Küçük Aziz, bağda çalışırken kimse onu rahatsız etmezdi.
- ☐ İngiltere’ye giden Aziz Sancar burada fotoliyaz üzerinde çalışmaya başladı.
- ☐ Aziz Sancar fotoliyaz enziminin memeliler dışındaki pek çok canlıda ışığa tepki vererek devreye girdiğini buldu.
- ☐ Aziz Sancar, DNA moleküllerinin nasıl onarılacağı ile ilgili çalışan tek bilim insanıdır.

4. ETKİNLİK

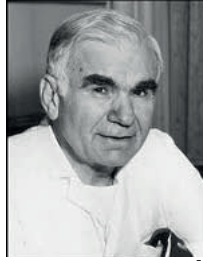
Hulusi BEHÇET

1

Sabiha GÖKÇEN

2

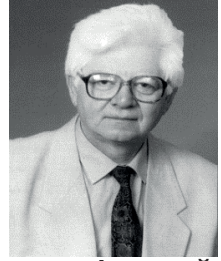
Gazi YAŞARGİL

3

Afet İNAN

4

Oktay SİNANOĞLU

5

Derse hazırlık bölümünde araştırdığınız alanında tanınmış insanları, verilen bilgileriyle eşleştiriniz. Hakkında bilgi verilmeyen kişi ile ilgili yaptığınız araştırmaları anlatınız.

Öğretmen olmakla birlikte cumhuriyetin ilk tarihçilerindendir. Sosyoloji profesörüdür ve Atatürk’ün manevi kızıdır. UNESCO Türkiye Millî Komisyonunda Türk Tarih Kurumunu temsil etmiştir.

Dünyaca tanınan beyin cerrahımızdır. Mikro cerrahi yöntemi ile dokuz binden fazla ameliyat yapmıştır. “Yüzyılın Adamı” gibi unvanlar ile TBMM Millî Egemenlik Onur Ödülü ve Millî Egemenlik Onur Ödülleri almıştır.

Türk Eistein’i (Aynştıyan) olarak anılır. 28 yaşında profesör olarak 20 yy.da Yale Üniversitesinde en genç yaşta bu unvanı alan öğretim üyesi olmuştur. Çalışma alanı “Kuantum Mekaniği”dir.

Dermatoloji uzmanıdır. 1947 yılında kendi adıyla anılan bir ağız hastalığını bularak dünyaca tanınmıştır. Veba hastalıklarının modern şekilde tedavi edilmesi için olağanüstü çalışmalar yapmıştır.

! *İnternette güvenilir bilgi arıyorsanız “gov, edu” uzantılı internet sitelerini kullanmalısınız.*

5. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki paragraflarda hangi düşünceyi geliştirme yolunun kullanıldığını bularak boşluklara yazınız.

Sayısal Verilerden Yararlanma

Karşılaştırma

Örneklendirme

Tanık Gösterme

Türkiye’de çeşit çeşit boncuk kullanıyorlar. Yörükler “dilgöz” adını verdikleri deve boncuğunu çocuklarına, develerine ve kemerlerine takıyorlar. Aynı boncuğa Karadeniz’de “yılanbaşı” deniyor. Bu boncuklar Filipinler’den gelen deniz kabuklarından yapılıyor.

.....

Bence Türkçe bugünkü sınırlarımızın dışına çıkarılarak düşünülmelidir. Dilimiz konuşulduğu coğrafyalar içinde görülmeli artık. Daralan siyasi sınırlarımız karşısında, Millî Mücadele Dönemi’nde Yahya Kemal Beyatlı “Türkçenin çekilmediği yer vatanıdır.” demiştir. Bugün de Türkçe en geniş sınırları içinde düşünülmeli, dil ve vatan birlikte ele alınmalıdır.

.....

Türkiye’de okunan kitap sayısı çok azdır ancak kitap okumayı kültür hâline getirmiş insanlar da vardır. Bu kişiler için kitap okumak tiyakılıktır. Çantasında kitap taşıma, otobüste kitap okuma, durakta beklerken kitap okuma, kitap tiyakilerinin yaptığı davranışlardan bazılarıdır.

.....

Eleştirmenlerimizin eleştiriyi yan meslek olarak algılamaları bilinen bir gerçek ama işin korkutucu boyutu birçok kimsenin ilgisini çekmiyor. Eleştirmenlerimizin %33’ü ticaretle uğraşıyor. %10’u tekstilci, %40’ı doktor, çok az bir kısmı da yazar. İşin en ürkütücü yönü, aydınlarımızın %72’sinin eleştirmenlerin eleştiri dışında işler yapmalarını oldukça doğal karşılamaları.

.....

b) Okuduğunuz çizgi romanda düşünceyi geliştirme yollarından hangileri kullanılmıştır?

.....

6. ETKİNLİK

İnsanlığa yararlı bir icat yapmanız gerekirse neyi icat etmek isterdiniz? Bu konudaki düşüncelerinizi arkadaşlarınıza anlatan bir konuşma yapınız.

Konuşmanızda “oysaki, özellikle, kısaca, son olarak” gibi geçiş ve bağlantı ifadelerinden uygun olanları kullanmaya özen gösteriniz.

7. ETKİNLİK

Aziz Sancar ile ilgili çizgi romanı beğenip beğenmediğinizi sebepleriyle yazınız.

Beğendim.

Çünkü

Beğenmedim.

Çünkü

8. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde bazı özne ve yüklem yanlış gösterilmiştir. Yanlışları düzelterek altlarına doğru olan özne veya yüklem yazınız.

Biz Türkiye’de Mardin ilinin Savur ilçesindeyiz.

Yüklem

Özne: — **Yüklem:** Mardin ilinin Savur ilçesindeyiz.

Küçük Aziz Sancar, öğle sığığı bastırmadan evden çıkıyor.

Özne

Yüklem

Özne: **Yüklem:**

Aziz, heybeni yine tıka basa kitapla doldurmuşsun.

Özne

Yüklem

Özne: **Yüklem:**

İyi bir öğrenci olan Aziz Sancar, ilk ve ortaöğrenimini başarıyla tamamlar.

Özne

Yüklem

Özne: **Yüklem:**

(Ben / G.Ö.) Kimse beni rahatsız etmeden çalışabileceğim.

Yüklem

Özne: **Yüklem:**

O, üniversitede tıp okumaya karar verir.

Yüklem

Özne: **Yüklem:**

Gelecek Derse Hazırlık

Bor madeninin enerji alanındaki kullanımını ve ülke ekonomimiz için önemini araştırınız.

Yasemin ŞAHİN
(1988 – ...)

Hacettepe Üniversitesi Fizik Mühendisliği mezunudur. Yazar, fizik konularının yanı sıra çeşitli alanlarda yazmaktadır. Yazıları Bilim Çocuk dergisinde yayımlanmaktadır.

Hazırlık Çalışmaları

1. “Eğer bir gün benim sözlerim bilimle ters düşerse bilimi seçin.” sözü Mustafa Kemal Atatürk’ün hangi özelliğini yansıtıyor? Açıklayınız.
2. Parka gittiğinizde hangi oyuncaklarla oynamaktan keyif alırsınız? Neden?

! Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

PARKTAKİ BİLİM

Fizik, hayatımızın içinde ve her anımızda. Yürürken, koşarken, oyun parkında oynarken, yemek yerken, dans ederken... Kısacası yapılan tüm hareketleri fizik kurallarıyla açıklamak mümkün. Peki, oyun parkındaki oyuncakların fizik kurallarıyla ilişkisi ne olabilir? Gelin, bu oyuncakların işleyişini fizik kuralları açısından birlikte inceleyelim.

Salıncaktaki Fizik

Salıncakta sallanmak için birinin sizi itmesi ya da kendinizi ayaklarınızla geriye doğru itmeniz gerekir. Ayaklarınızla geri geri gidip salıncağı belirli bir yüksekliğe getirdiğinizde ona potansiyel enerji kazandırmış yani onda enerji biriktirmiş olursunuz. Ayaklarınızı yerden kaldırdığınızda yer çekiminin

etkisiyle potansiyel enerji hareket enerjisine yani kinetik enerjiye dönüşür. Kinetik enerji salıncağın ileri doğru yükselmesini sağlar. Salıncak, sahip olduğu enerjiyle çıkabileceği en yüksek noktaya ulaştıktan sonra ağırlığının etkisiyle tekrar geriye doğru gelir. Böylece bir ileri bir geri sallanırsınız.

Sallanan salıncakta vücudunuzu ileri geri hareket ettirerek salıncağa enerji kazandırmaya ve böylece sallanmaya devam edersiniz. Eğer sallanan salıncakta hiç hareket etmeden duracak olursanız salıncak, havanın direnci ve salıncağın kendi parçaları arasındaki sürtünmeden dolayı enerjisini kaybeder ve bir süre sonra durur. Eğer hiçbir direnç ve sürtünme olmasaydı salıncakta hiç durmadan sonsuza kadar sallanabileceğinizi biliyor muydunuz?

Bir cisimde biriktiği kabul edilen enerjiye potansiyel enerji denir. Örneğin bir cismi bulunduğu yerden alıp daha yüksek bir yere koyduğunuzda potansiyel enerjisi artar. Yüksekteki bir cismi bıraktığınızdaysa düşmeye başlar. Birikmiş enerji hareket enerjisine dönüşür. Hareket enerjisine de kinetik enerji denir.

Salıncağın zincir uzunluğu, salıncağın salınım hızını etkiler. Eğer kısa zincirli bir salıncaktaysanız uzun zincirli salıncaktaki birine kıyasla aynı süre içinde daha fazla sayıda ileri geri hareket edebilirsiniz.

Sarkaç, bir ipin ucuna bağlanan bir kütleyle oluşturulan düzendir. Salıncaktaki gibi sallanma hareketine fizikte salınım, salınım yapan cisimlere de sarkaç denir. Salıncak bir sarkaçtır.

Kaydıraktaki Fizik

Kaydırakta, kaymanızı sağlayan kuvvet yer çekimidir. Kaydırdan kaymak için kaydırağın tepesine çıkıp oturmanız ve kendinizi yavaşça ileri itmeniz yeterli olur. Vücudunuza etki eden yer çekimi kuvveti sayesinde yere doğru çekilirsiniz. Bu sayede kaydırdan kayabilirsiniz. Kaydırak bir eğik

düzlemdir. Eğik düzlemin kaydıraktaki işlevi yavaşlamaya yardımcı olmaktır. Yere sert bir şekilde değil, yavaşça inmenizi sağlar. Tabii, gideceğiniz mesafeyi de uzatarak işe daha fazla eğlence de katmış olur.

Eğik düzlemler günlük hayatta, ağır cisimleri yüksek yerlere çıkarmayı ya da yüksek yerlerden indirmeyi kolaylaştırmak için kullanılır.

Her cismin sürtünmesi farklıdır. Zımpara gibi pürüzlü yüzeylerde sürtünme

çokken buz gibi pürüzsüz yüzeylerde sürtünme azdır. Peki kaymayan kaydırak olabilir mi?

Kaydırdan kayan kişinin üzerine etki eden bir diğer kuvvet de sürtünmedir. Sürtünme kuvveti iki yüzeyin birbirine temas ettiği yerde oluşur ve hareketi engeller ya da harekete direnç oluşturur. Bu kuvvet kaydırdan kayarken hızımızı sınırlar ve ayaklarımızın yere temas etmesiyle durmamıza yardımcı olur.

Kaydırağın yerden yüksekliği ne kadar fazlaysa sizin de potansiyel enerjiniz o kadar fazla olur. Yer çekiminin de etkisiyle aşağıya doğru kaymaya başladığınızda bu potansiyel enerji kinetik enerjiye dönüşür.

Tahterevallideki Fizik

Parklardaki eğlenceli bir diğer oyuncak da tahterevallidir. Tahterevalli iki ucunda birer oturak olan uzun bir çubuk ve bu çubuğun tam ortasındaki bir destekten oluşur.

Tahterevalliye eşit kollu bir terazi gibi düşünebilirsiniz. Eğer eşit ağırlıktaki kişiler tahterevallinin iki ucuna otursa tahterevalli dengede durur. Eğer farklı ağırlıklardaki kişiler tahterevalliyeye otursa ağır olan kişinin bulunduğu uç aşağı iner. Ağırlıkları dengelemek için ağır olan kişinin kendini yukarı itmesi gerekir.

Bir çubuk ve bir destekten oluşan düzeneklere kaldıraç denir. Tahterevalli de desteği ortada bulunan bir tür kaldıraçtır.

Tahterevallide desteğin yerini değiştirebildiğinizi düşünün. Eğer böyle bir olanağınız olsaydı ağır biriyle hafif birinin dengede kalmasını nasıl sağlardınız? Bunun cevabı çok basit. Desteğin yerinin ağır olan kişiye yakın olması gerekir. Desteğin yeri kişilerin ağırlıklarına bağlı olarak değişir.

Parktaki Dönen Oyuncaklar

Parklarda dönerek eğlenmeyi sağlayan oyuncakları hareket ettirebilmek için öncelikle birinin bu oyuncaklara itici kuvvet uygulayarak enerji aktarması gerekir. Sonrasında dönme hareketi başlar. Oyuncak size, oyuncağa tutunduğunuz yerden oyuncağın merkezine doğru bir kuvvet uygular. Bu da sizi belli bir yöne dönmeye zorlar. Bu kuvvet merkezci kuvvet olarak adlandırılır. Eğer oyuncakla temasınız kesilirse merkezci kuvvetin etkisi ortadan kalkar ve dışarı savrulursunuz.

Yasemin ŞAHİN

1. ETKİNLİK

“Parktaki Bilim” metninde geçen bazı sözcükler aşağıda verilmiştir. Bu sözcüklerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahmininizi sözcüklerin sözlük anlamı ile karşılaştırınız.

Sözcük	Tahminim	Sözlük Anlamı
1. fizik		
2. yer çekimi		
3. düzlem		
4. direnç		
5. sürtünme		

Öğrendiğiniz sözcükleri oluşturduğunuz sözlüğe ekleyiniz.

2. ETKİNLİK

“Parktaki Bilim” metni ile ilgili sorular oluşturunuz. Oluşturduğunuz soruları arkadaşlarınıza yöneltiniz.

Soru:

Soru:

Soru:

Soru:

3. ETKİNLİK

Metnin konusunu ve ana fikrini yazınız.

Konu
.....
.....
.....
.....

Ana Fikir
.....
.....
.....
.....

4. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümleleri “amaç-sonuç, koşul-sonuç” anlamları verecek şekilde “Parktaki Bilim” metninden tamamlayınız. Cümlelerdeki anlam ilişkilerini yazınız.

		Anlam ilişkisi
Salıncakta sallanmak için		
	kaydırağın tepesine çıkıp oturma- manız ve kendinizi yavaşça ileri itmeniz yeterli olur.	
	uzun zincirli salıncaktaki birine kıyasla aynı süre içinde daha fazla sayıda ileri geri hareket edebilirsiniz.	
Yüksekteki bir cismi bıraktığı- nızdaysa		

5. ETKİNLİK

“Parktaki Bilim” metninden düşünciyi geliştirme yollarına örnekler bulunuz.

Düşüncüyü Geliştirme Yolu

Bulduğunuz Cümle

.....	
.....	
.....	
.....	

6. ETKİNLİK

Aşağıdaki planlama tablosunda sunum öncesi işlem basamakları verilmiştir. Tablodaki boşlukları sunum planına göre doldurunuz.

Sunumun konusu nedir?	Bor madeninin önemi
Bor madeni hangi alanlarda kullanılıyor?	
Bor rezervi konusunda ülkemizin dünya ekonomisindeki yeri ve önemi nedir?	
Sunumun mesajı ne olacak?	
Sunumu kimlere yapacaksınız?	
Sunumu nerede yapacaksınız?	
Sunum için hangi araçları (etkileşimli tahta, projeksiyon, ses kayıt cihazı, fotoğraflar vb.) kullanacaksınız?	
Sunum için hangi bilgi kaynaklarından (kitap, internet vb.) yararlandınız?	

Derse hazırlık bölümünde bor madeninin enerji alanındaki kullanımı ve ülke ekonomimiz için önemi ile ilgili yaptığınız araştırmaları sınıf ortamında arkadaşlarınızla (panel, sempozyum, forum vb.) paylaşınız.

İnternette güvenilir bilgi arıyorsanız “gov, edu” uzantılı internet sitelerini kullanmalısınız. (Örneğin: www.tubitak.gov.tr)

Dünyadaki yaşam olağan akışında giderken öyle bir zaman gelmişti ki doğanın tüm akışı tersine dönmüştü. Gün ortasında karanlık yaşanır olmuştı, gece uykusunun en tatlı yerinde de aydınlık. Bilim insanları bunun nedenini araştırırdıysan bu değişiklikten en çok etkilenip canı sıkılanlar çocuklardı. Oyunlarının en heyecanlı yerinde karanlığa gömülmek ya da uykunun en tatlı bölümünde uyandırılmak kimin hoşuna giderdi ki? En çok da karanlıktan yakınıyordu çocuklar.

b) Hikâyenizi aşağıdaki forma göre değerlendiriniz.

Yazma Becerisi Öz Değerlendirme Formu

	Evet	Kısmen	Hayır
1. Anlamlı ve kurallı cümleler yazdım.			
2. Hikâyemi zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullandım.			
3. Yazdıklarımda yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullandım.			
4. Noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullandım.			
5. Yazarken imla kurallarını uyguladım.			
6. Olayları oluş sırasına göre yazdım.			
7. Yazdıklarımaya uygun başlık kullandım.			

8. ETKİNLİK

Cümlelerdeki nesnelerin altını çizip türünü belirtiniz.

	Belirtili Nesne	Belirtisiz Nesne
Bu oyuncakların işleyişini fizik kuralları açısından inceleyelim.	✓	
Okan, ilk kez salıncak ve kaydırak görmüştü.		
Tahterevallide desteğin yerini değiştirebildiğinizi düşünün.		
Ağır biriyle hafif birinin dengede kalmasını nasıl sağladınız?		
Öğretmenimiz "Parktaki Bilim metnini okuyun." dedi.		
Tahterevalliyi eşit kollu bir terazi gibi düşünebilirsiniz.		
Sallanırken ayaklarınızı yerden kaldırırsınız.		

Canan TAN
(1951 – ...)

Edebiyatın birçok türü ile ilgili yazmış olduğu yazılarda ödüller almıştır. Başlıca eserleri: Piraye, En Son Yürekler Ölür, Çikolata Kaplı Hüzünler...

Hazırlık Çalışmaları

1. Bilim ve teknoloji ile ilgili hangi konudaki gelişmeler dikkatinizi çekiyor? Anlatınız.
2. Uzay kampı deyince aklınıza neler geliyor? Sizce uzay kampında neler bulunur?

! Metni dinlerken anlamını bilmediğiniz sözcükleri 1. etkinliğe not alınız.

UZAY GİYSİLERİ

1. ETKİNLİK

Metni dinlerken not aldığınız sözcüklerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahmininizi sözcüklerin sözlük anlamı ile karşılaştırınız. Sözcükleri anlamına uygun birer cümlede kullanınız.

Sözcük:

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Cümlem:

Sözcük:

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Cümlem:

Sözcük:

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Cümlem:

Sözcük:

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Cümlem:

2. ETKİNLİK

“Uzay Giysileri” metninden hareketle aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. Dinlediğiniz metnin konusu nedir?.

2. Uzay giysileri hangi bölümlerden oluşur? Açıklayınız.

3. Uzay giysisi olmadan uzaya giden astronot hangi zorluklarla karşılaşır? Açıklayınız.

4. Uzay giysilerinin astronota sağladığı kolaylıklar nelerdir?

5. Uzay giysilerine, astronotların işini kolaylaştırmak için bir bölüm eklemeniz istenseydi hangi bölümü eklerdiniz?

6. Siz kampta olsaydınız takımın eğitmeni Zeynep'e uzay giysileri ile ilgili ne sormak isterdiniz?

3. ETKİNLİK

Dinlediğiniz metinle ilgili görüşlerinizi belirtiniz.

Beğendim.

Çünkü

Beğenmedim.

Çünkü

4. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki haber yazısını okuyunuz.

NASA, adını Mars gezegenine göndermek isteyenlere tarihi bir fırsat sunuyor.

Gelecek yıl Mars'a gönderilecek In Sight (In Sayt) uzay aracı beraberinde binlerce kişinin ismini de taşıyacak. Siz de isminizi Mars'a göndermek istiyorsanız NASA'ya talebinizi iletmeniz yeterli.

2015 yılında uzay ajansı NASA, In Sight uzay aracıyla dünyanın her yerinden insanların isimlerini Mars'a göndermek için çağrı yapmıştı.

NASA'ya, o tarihten bu yana 827 bin kişi başvurdu. NASA, Mars'a adını göndermek isteyenlerin listesi için ikinci bir çip hazırlandığını duyurdu.

In Sight uzay aracı görevinin başındaki Bruce Banerdt (Burus Benırd), Mars'ın uzayseverleri heyecanlandırmaya devam ettiğini ve bu fırsatın insanların Kızıl Gezegen'i araştırarak uzay aracının bir parçası olmalarına olanak sağladığını söyledi.

NASA, In Sight aracının Mayıs 2018'de yolculuğuna başlaması ve Kasım 2018'de Kızıl Gezegen'e varması bekleniyor.

Adını göndermek isteyenler NASA sitesi üzerinden 1 Kasım 2017 tarihine kadar başvurabilir.

Komisyon

b) Okuduğunuz haber yazısının konusu nedir?

.....

.....

c) Okuduğunuz medya metninin (haber yazısı) yazılış amacı nedir? (Bilgilendirme, kültür aktarma, eğlendirme...)

.....

.....

5. ETKİNLİK

"Kozmosa ilk girişi yapmak, tek başıma onunla karşı karşıya gelmek, doğayla hiç görülmemiş bir düello yapmak, bundan daha ötesi hayal edilebilir mi?" (Yuri Gagarin)

Uzaya yolculuk yapan ilk kişi Yuri Gagarin'in bu yolculukta neler yaşamış olabileceğini kendinizi onun yerine koyarak arkadaşlarınıza anlatınız. Konuşmanızda beden dilini etkili bir şekilde kullanmaya özen gösteriniz.

6. ETKİNLİK

Haber yazısında NASA'nın Mars gezegenine binlerce kişinin ismini göndereceğini okudunuz. Dâhil olduğunuz bir sosyal medya grubunda arkadaşlarınızla buraya başvuru yapmak için konuştuğunuzu hayal ediniz. Boş bırakılan yere kendi görüşünüzü yazınız.

Bengisu:

Arkadaşlar bir haber okudum. Çok heyecanlandım.

Oğuz:

Ne haberi?

Bengisu:

NASA, Mars gezegenine talepte bulunanların ismini gönderecekmiş.

Yaren:

NASA, Mars'a ismimizi mi gönderecek?

Oğuz:

İnanılmaz bir şey bu?

Bengisu:

Başvuralım mı?

Yaren:

Haberi gov veya edu uzantılı siteden mi okudun? İnternette okuduğun her yazıya inanmamalısın.

Bengisu:

Evet, haberi gov uzantılı bir siteden okudum.

.....:

.....

7. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde özne ve yüklemelerin altını çiziniz. Karşısındaki kutucuğa cümlelerdeki yer tamlayıcılarını yazınız.

	Yer Tamlayıcısı
Bu giysi olmadan <u>astronotlar</u> <u>uzay boşluğunda</u> <u>yürüyemezler.</u>	uzay boşluğunda
Özne Yüklem	
Yüksek hızla hareket eden toz parçacıkları bedenimize çarpar.	
O, bu tehlikelerin hepsine yanıt verebilir mi?	
Uzay giysileri basınçlı bir atmosfere sahiptir.	
Uzay giysileri astronotu göktaşlarından, radyasyondan korur.	
Astronot uzay aracının içinde bu hantal giysilerle oturuyor.	

8. ETKİNLİK

“Gökyüzü, sadece uçmaktan korkanların sınırıdır.” Bob BELLO (Bab Bello) sözünden yola çıkarak bilgilendirici metin yazınız.

Yazınızda giriş, gelişme, sonuç bölümlerine yer veriniz.

Gelecek Derse Hazırlık

Beğendiğiniz gurbet konulu bir şiiri ezberleyiniz.

ESKİ ÇAĞLARDAN BERİ DİŞLERİMİZE ÇOK İYİ BAKTIK

İnsanlar çok eski zamanlardan bu yana dişlerine iyi bakmak için pek çok şey yaptılar. Elbette olanaklar ölçüsünde...

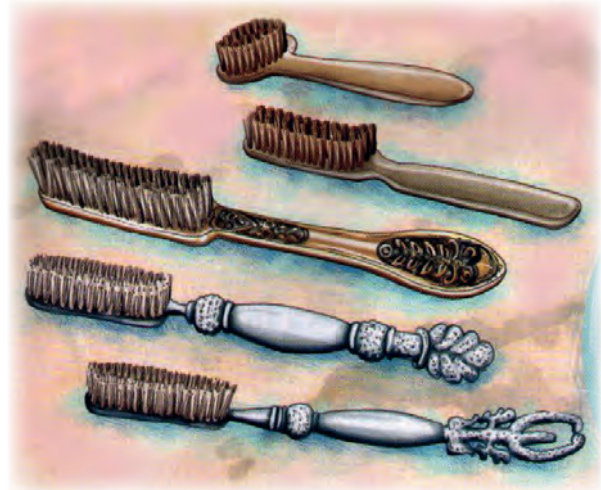
İlk Diş Fırçaları

İnsanlar dişlerini temizlemek için tarih boyunca pek çok yöntemle başvurmuş. Bu amaçla kuş tüyleri, hayvan kemikleri hatta kirpi dikenleri bile kullanmışlar. Lifli yapıdaki bazı ağaçların dallarından yaptıkları fırçalarla dişlerini temizleyenler de olmuş. Bu şekilde dişlerini temizleyenler hâlâ var. Günümüzde kullandıklarımıza benzeyen diş fırçaları yapmayı ilk kez Çinliler düşünmüş. Bu ilk diş fırçalarını yaparken hayvan kılırları ve bambu kamışları kullanmışlar. Daha sonra gezginler diş fırçalarının Avrupa'da yaygınlaşmasını sağlamış. Zaman içinde farklı malzemelerden de diş fırçası yapılmaya başlanmış. Kılırları naylon olan fırçalarsa ilk olarak 1938 yılında üretilmiş.

Ağaç Dalından Fırça

Diş fırçalarının sapları yapılırken fildişi, porselen, altın, gümüş gibi malzemeler de kullanılmış.

Dişi Ağrıyan Kime Gidermiş?

Günümüzde dişlerimizle ilgili bir sorununuz olduğunda diş hekimine gideriz. Orta Çağ'da diş tedavisi yapmak berberlerin işiymiş. Hatta o zamanlarda berberlere hekim denirmiş. 18. yüzyılda diş hekimliğinin uzmanlık gerektiren bir iş olduğu anlaşılmış ve artık berberler diş hekimliği yapmamaya başlamış.

Eski Diş Hekimi Koltuğu

Eski Mısırlılar Diş Ağrısını Nasıl Geçirmiştir?

Eski Mısırlılar diş sağlığına çok önem vermiş. Diş ağrısından kurtulmak için özel karışımlar hazırlarlarmış. Bu karışımların içine kaya tuzu ve bal gibi maddeler koyarlarmış. Sonra da bu karışımı dişlerine sürerlermiş.

İlk diş hekiminin MÖ 3000'li yıllarda Mısır'da yaşayan "Hesi-Re" olduğu düşünülüyor.

Diş Macunları

Eski uygarlıklar birbirinden ilginç karışımlar hazırlayarak diş macunu yaparmış. Eski Romalılar ve Eski Yunanlar bu karışımlara ufalanmış hayvan kemikleri ve istiridye kabuğu da eklermiş. Çinlilerse nane gibi hoş kokuları olan bitkiler kullanırlarmış. 1800'lü yıllara doğru modern diş macunlarının ilk örnekleri üretilmeye başlanmış. Bu dönemde diş macunlarına sabun ve kireçtaşı eklenirmiş. Bu macunlar küçük kavanozlara doldurulurmuş. Diş macunları ilk olarak 19. yüzyılda tüplere koyulmaya başlanmış.

Takma dişler hayvanların kemiklerinden ya da dişlerinden yapılmış. Bunun için genellikle fil ve su aygırı dişleri kullanılırmış.

Bilge Nur KARAGÖZ
Çizim: Ayşe İNAN ALİCAN

3. TEMA SONU DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

YENİLENEBİLİR ENERJİ BİR NUMARA

Dünya Ekonomik Forumu geçtiğimiz günlerde bir rapor yayımladı. Bu rapora göre artık güneş ve rüzgâr enerjisi elde etmek, fosil yakıtlardan enerji elde etmek kadar ekonomik. Yenilenebilir enerjinin eskisine göre çok daha ekonomik bir enerji kaynağı hâline gelmesinde, son beş yılda bu alana yapılan yatırımların etkili olduğu düşünülüyor. Teknolojik gelişmeler sonucunda güneş panellerinin donanım ve kurulum maliyetleriyle rüzgâr türbinlerinin üretim ve kurulum maliyetleri de düştü. Bu gelişmeler yenilenebilir enerjinin önemli bir dönüm noktasına ulaştığını gösteriyor. Yenilenebilir enerji kaynaklarının ekonomik hâle gelmesi ileride küresel ısınmanın önüne geçebilmek için önemli.

Seçil Güvenç HEPER
(Bilim Çocuk)

(İlk dört soruyu metne göre cevaplayınız.)

1. Dünya Ekonomik Forumunun yayımladığı raporda enerji ile ilgili hangi bilgiler verilmiştir?

.....

.....

.....

2. Güneş panelleri ve rüzgâr türbinlerinin üretim ve kurulum maliyetleri neden düşmüştür?

.....

.....

.....

3. Yenilenebilir enerji kaynaklarının ekonomik hâle gelmesi sizce neden önemlidir?

.....

.....

.....

4. Yukarıdaki metnin **konusunu ve ana fikrini** yazınız.

.....

.....

.....

5. Seksek çoğunuzun bildiği eğlenceli bir oyun. Salyangoz seksek de sekseğe benziyor ancak kuralları seksekte biraz farklı. Salyangoz seksek oynamak için önce salyangozun sarmal kabuğuna benzeyen bir oyun alanı çizmeniz gerekiyor.

Yukarıdaki paragrafta düşünceyi geliştirme yollarından hangisi kullanılmıştır?

.....

6. Aşağıdaki cümleleri **anlam ilişkilerine** göre değerlendiriniz. (neden-sonuç, amaç-sonuç, koşul-sonuç)

- Dağ geçitleri, dağları aşmak için kullanılır.
- Kış aylarında aşılması zor olduğu için Zigana Dağları'na tünel inşa edilmiş.
- Tünel biterse ülkemizin en uzun tüneli olacak.

7. Aşağıdaki deyimlerin hangisi **“parasal yönden işini yoluna koymak”** anlamındadır?

- A) Bel bağlamak B) Belini doğrultmak C) Belini bükmek D) Belini kırmak

8. Ankara'daki “Deniz Dünyası” Türkiye'nin en büyük ikinci akvaryumu. Deniz Dünyası'nda; dünyanın ve Türkiye'nin çeşitli deniz, göl ve nehirlerinden getirilen deniz canlıları bulunuyor. Rehber eşliğinde gezilebilen akvaryumun en ilgi çeken kısmı akvaryumun ortasından geçen tünel. İnsanlar bu tünelde yürürken başlarının üzerinden geçen balıkları seyredebiliyor. Akvaryum, pazartesi hariç her gün 10.00-21.00 saatleri arasında ziyaret edilebiliyor.

Yukarıdaki paragrafa göre aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) Deniz Dünyası'nda Türkiye'nin çeşitli yerlerinden getirilen deniz canlıları bulunur.
B) Akvaryumun en ilgi çeken kısmı akvaryumun ortasından geçen tüneldir.
C) Ankara'daki Deniz Dünyası Türkiye'nin en büyük akvaryumudur.
D) Akvaryum, pazartesi hariç her gün 10.00-21.00 saatleri arasında ziyaret edilebilir.

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde, yer tamlayıcısı yoktur?

- A) Serçeler, her zaman görebildiğimiz sevimli kuşlardır.
B) Kullanılmayan eşyalar çöpe atılacak.
C) Gençler, toplumsal değerlere sahip çıkmalıdır.
D) Eski değerler değişimlerden korunmalıdır.

10. “Çağın yeni hastalığı sosyal medya bağımlılığıdır.” cümlesinin **yüklemi** aşağıdakilerden hangisidir?

- A) çağın yeni hastalığı B) medya bağımlılığıdır
C) bağımlılığıdır D) sosyal medya bağımlılığıdır

4. TEMA

BİREY VE TOPLUM

KALDIRIMLAR

PORTAKAL

DİLİMİZ KUŞATMA ALTINDA

KARANLIĞIN RENGİ BEYAZ
(Dinleme / İzleme Metni)

MASAL AĞACI (Serbest Okuma Metni)

Necip Fazıl
KISAKÜREK
(1904-1983)

Modern Türk şiirinin mistik şairidir. Şiirin yanı sıra makale, eleştiri, biyografi, öykü türlerinde de yapıtları vardır. Başlıca eserleri: Örümcek Ağı, Kaldırımlar, Çile...

Hazırlık Çalışmaları

1. Ezberlediğiniz gurbet konulu şiiri arkadaşlarınıza okuyunuz.
2. Öğretmeninizin dinleteceği “Kaldırımlar” şarkısının size hissettirdiklerini anlatınız.

! *Şiiri, türün özelliğine uygun okuyunuz.*

KALDIRIMLAR

Sokaktayım, kimsesiz bir sokak ortasında;
Yürüyorum, arkama bakmadan yürüyorum.
Yolumun karanlığa saplanan noktasında,
Sanki beni bekleyen bir hayal görüyorum.

Kara gökler kül rengi bulutlarla kapanık;
Evlerin bacasını kolluyor yıldırımlar.
İn cin uykuda, yalnız iki yoldaş uyanık;
Biri benim, biri de serseri kaldırımlar.

İçimde damla damla bir korku birikiyor;
Sanıyorum, her sokak başını kesmiş devler...
Üstüme camlarını, hep simsiyah, dikeyiyor;
Gözüne mil çekilmiş bir âmâ gibi evler.

Kaldırımlar, çilekeş yalnızların annesi;
Kaldırımlar, içimde yaşamış bir insandır.
Kaldırımlar, duyulur, ses kesilince sesi;
Kaldırımlar, içimde kıvrılan bir lisandır.

Bana düşmez can vermek, yumuşak bir kucakta;
Ben bu kaldırımların emzirdiği çocuğum!
Aman, sabah olmasın, bu karanlık sokakta;
Bu karanlık sokakta bitmesin yolculuğum!

Ben gideyim, yol gitsin, ben gideyim, yol gitsin;
İki yanımdan aksın, bir sel gibi fenerler.
Tak, tak, ayak sesimi aç köpekler işitsin;
Yolumun zafer takı, gölgeden taş kemerler.

Ne sabahı göreyim ne sabah görüneyim;
Gündüzler size kalsın, verin karanlıkları!
Islak bir yorgan gibi, sınıksız bürüneyim;
Örtün, üstüme örtün, serin karanlıkları.

Uzanırsa gövdem, taşlara boydan boya;
Alsa buz gibi taşlar alımdan bu ateşi.
Dalıp, sokaklar kadar esrarlı bir uykuya,
Ölse kaldırımların kara sevdalı eşi...
(...)

Necip Fazıl KISAKÜREK

(Kısaltılmıştır.)

1. ETKİNLİK

“Kaldırımlar” şiirinde geçen bazı sözcükler aşağıda verilmiştir. Bu sözcüklerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahmininizi sözcüklerin sözlük anlamı ile karşılaştırınız.

Sözcük	Tahminim	Sözlük Anlamı
1. çilekeş		
2. lisan		
3. tak		
4. âmâ		

Öğrendiğiniz sözcükleri oluşturduğunuz sözlüğe ekleyiniz.

2. ETKİNLİK

“Kaldırımlar” şiirinden hareketle aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. Şair, bulunduğu sokağı nasıl anlatıyor? Açıklayınız.

.....
.....

2. Şairin sokakta bulunduğu zamanla ilgili ayrıntılara hangi dizelerde yer veriliyor?

.....
.....

3. Şiire hâkim olan duygu nedir? Bunu hangi dörtlükten anlıyorsunuz?

.....
.....

4. Şairin, korktuğu hâlde sabah olmasını istememesinin sebebi sizce ne olabilir?

.....
.....

5. “Kaldırımlar, çilekeş yalnızların annesi;
Kaldırımlar, içimde yaşamış bir insandır.” dizelerinden anladıklarınızı açıklayınız.

6. Şair, kaldırımlara olan sevgisini hangi ifadeyle dile getiriyor?

3. ETKİNLİK

“Kaldırımlar” şiirinin konusunu ve ana duygusunu yazınız.

Konu

.....

.....

.....

.....

Ana Duygu

.....

.....

.....

.....

4. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki dizelerde yer alan söz sanatlarını, cümlelerin karşısındaki boşluklara yazınız.

- Evlerin bacasını kolluyor yıldırımlar.
- Biri benim, biri de serseri kaldırımlar.
- Gözüne mil çekilmiş bir âmâ gibi evler.
- Kaldırımlar, çilekeş yalnızların annesi.
- İki yanımdan aksın, bir sel gibi fenerler.
- Islak bir yorgan gibi, sımsıkı bürüneyim;
Örtün, üstüme örtün, serin karanlıkları.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

b) Şiirde kullanılan söz sanatlarının anlatıma olan katkısını yazınız.

.....

.....

.....

5. ETKİNLİK

a) Kent yaşamı ve modernleşmenin komşuluk ilişkilerini etkilemesiyle ilgili düşüncelerinizi anlatan bir konuşma yapınız.

b) Yaptığınız konuşmayı aşağıdaki forma göre değerlendiriniz.

Sözlü Sunum Becerisi Öz Değerlendirme Formu

	Evet	Kısmen	Hayır
Konuşmama uygun ifadelerle başladım.			
Dikkati dağıtacak ayrıntılardan kaçındım.			
Konuşurken gereksiz sesler çıkarmaktan kaçındım.			
Dinleyicilerle göz teması kurdum.			
Sözlerimle uyumlu jest ve mimikler kullandım.			
Sözcükleri anlamlarına uygun kullandım.			
Konuşmamda yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullandım.			
Konuşmamı belirlenen sürede tamamladım.			
Konuşmamı uygun bitiş ifadeleriyle tamamladım.			

6. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerdeki özne ve yüklemi belirleyiniz. Zarf tamlayıcılarını karşısındaki boşluğa yazınız.

	Zarf Tamlayıcısı
(Ben / G.Ö.) Arkama bakmadan <u>yürüyorum.</u> Yüklem	Arkama bakmadan
Kaldırımların sesi, sesler kesilince duyulur.	
Islak bir yorgan gibi sımsıkı bürüneyim.	
Hiçbir zaman bitmesin yolculuğum.	
Uzansın gövdem, taşlara boydan boya.	
Serin karanlıkları üstüme yavaşça örtün.	

7. ETKİNLİK

Aşağıdaki şiiri okuyunuz. Şiirin sizde uyandırdığı duygulardan hareketle defterinize bir şiir yazınız. Yazdığınız şiire uygun bir başlık koyunuz.

AZERBAYCAN-TÜRKİYE

Bir ananın iki oğlu,
Bir ağacın iki kolu.
O da ulu, bu da ulu
Azerbaycan-Türkiye.

Dinimiz bir, dilimiz bir,
Ayımız bir, yılımız bir,
Aşkımız bir, yolumuz bir
Azerbaycan-Türkiye.

Bir milletiz, iki devlet
Aynı arzu, aynı niyet.
Her ikisi cumhuriyet
Azerbaycan-Türkiye.

Birdir bizim her hâlimiz
Dileğimiz hayalimiz.
Bayraklarda hilalimiz
Azerbaycan-Türkiye.

Anayurda yuva kurdum,
Ata yurda gönül verdim.
Ana yurdum, ata yurdum
Azerbaycan-Türkiye.

Bextiyar VAHABZADE
(Bahtiyar VAHABZADE)

Beğenilen şiirleri okul ve sınıf panosunda paylaşınız.

Mustafa ÇİFTÇİ
(1977 – ...)

“Bozkırda Altmış-
altı” adlı kitabıyla

Türkiye Yazarlar Birliği tara-
fından 2014’te hikâye dalında
“Yılın Yazarı” seçildi. Başlıca
eserleri: Adem’in Kekliği ve
Chopin, Bozkırda Altmışaltı,
Ah Mercimeğim...

Hazırlık Çalışmaları

1. Ailenizden geçici bir süre bile olsa ayrılmak zorunda kal-
dınız mı? Ayrı kaldığınızda hissettiklerinizi anlatınız.
2. En çok hangi meyveyi seviyorsunuz? Neden?

! Aşağıdaki metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

PORTAKAL

Karnım doymuyordu ki...

Çok kalabalıktı. Üç sofraya kurulurdu; biri dedem ve emmilerime, biri büyük gelinlerle ebeme, biri de küçük gelinlerle onların çocuklarına.

Sofrada azıcık başını çevirsen önündeki ekmek kaybolur. Ekmeğe katık ettiğin ne ki zaten; çö-
kelek, turşu, soğan, bulursan pekmez...

Dedem kimseyi göndermemiş yanından, “Hepiniz buradasınız, bizim tek başına toprağımız kim-
seyi doyurmaz.” diyerek dört oğlunu da aynı bahçenin içinde tutmuş. Sırası gelip de evlenen oldu-
ğunda oda eklemiş. Olmuş sana dört gelin, on yedi torun. Yengelerim sessiz sakin, hanım kadınlardı.
Zaten evde kimse çok konuşmazdı ki. Akşam oldu mu kendi minderinin dışında bir yere oturmak
yok. Kıpırdamak bile yok. İşin varsa odana gideceksin. Annem beni, bir de bacım Elif’i alır, odamıza
çekilirdi. Annemi o zamanlar bir göreceksiniz. Dal gibi. Yüce Mevlam doğuştan sürmelemiş. Bacım
Elif de anam gibiydi...İşte böylece bir büyük aileydik vesselam.

(...)

İlkokul bitince dedem babamı, bir de Hasan emmimi yanına çağırdı. İçeriye geçip konuştular.
Sonra da Nurettin’le beni çağırdılar. Dedem konuştu.

“Siz benim yavrularımın yavrususunuz, sizin okumanız lazım. Öbürleri ekmeği kafasına yiyor
amma sizde iş var. Okuyun, bizi mahcup etmeyin.”

Ne okuması, nasıl olacak, hiçbir şey bilmiyoruz. “Yap!” diyorlar yapıyoruz. “Sınava girip kazana-
caksın, yatılı olacaksın.” dediler. Ne dedilerse öylece oldu ama ben Nurettin’le aynı yere düşmedim.
Onun imtihanı biraz kötü geçmiş her hâl. Onu ilçenin yatılısına koydular, beni ildeki yatılıya...

Yatılı dedikleri yer kocaman bina. Ben derdim ki bizim evden kalabalığı yok herhâlde. Varmış ki
nasıl varmış. Her yerde öğrenci var...

Esas mesele bina değil, okul değil, esas mesele yemek. Ben böyle bir şey görmemişim, sıraya
girip yemek alıyoruz. İlk aldığımda dedim ki “Bu kaç kişilik? Yani bunu bir tek ben mi yiyeceğim?”
Arkadaşlarım gülüştüler. “Yok, yarısını okul müdürü yiyecek.” benimle kafa buldular. Yemeği aldım,
oturdum. Aklıma Elif geldi. Anam geldi. Dedim ki şurada olsalar da bir görseler. Çorba var, yanına
pilav da var. Salata da yapmışlar, bir de tatlı koymuşlar.

“Vay anam ben bunların hepsini yersen ölürüm.”

Yedim. Hem nasıl yedim. Su bile içmedim şişmeyeyim diye... Eğer bu yemek işi böyle olacaksa okumakta ne var. Çocuk oyuncağı!

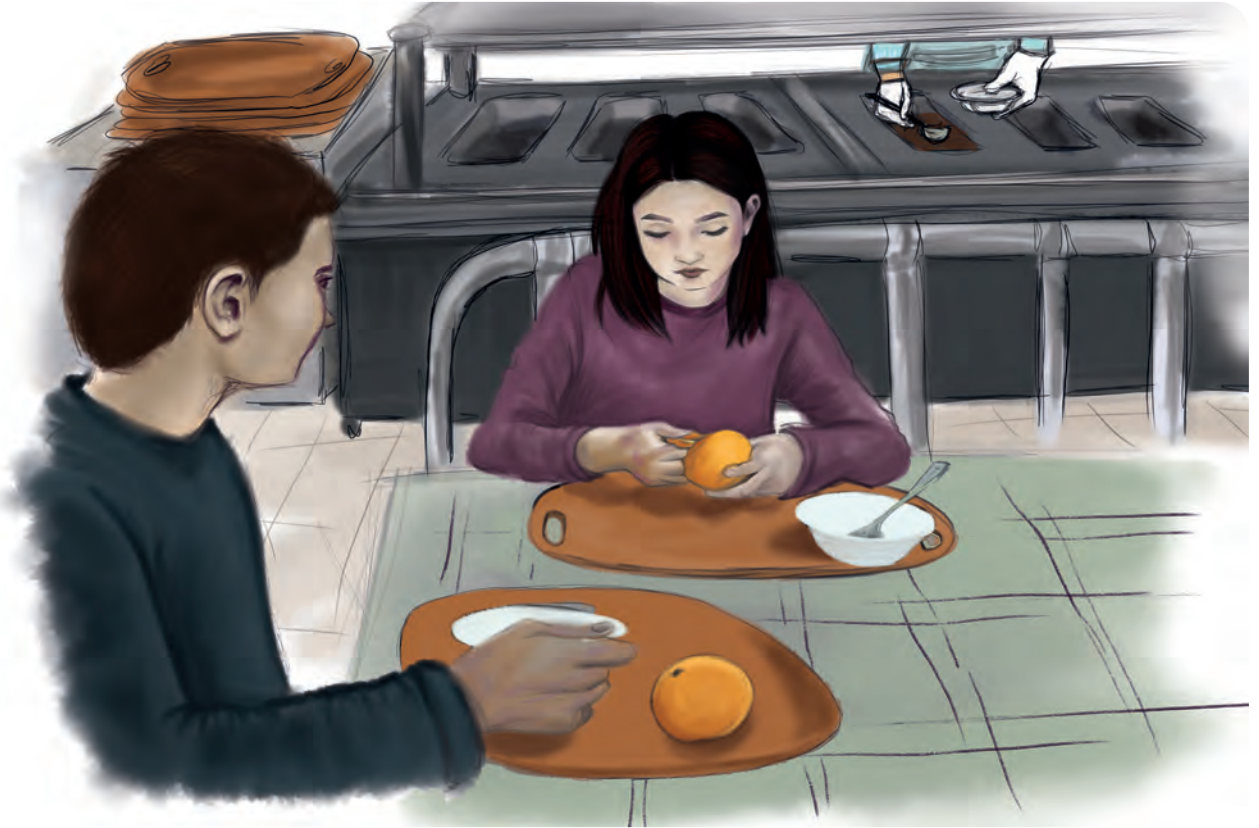
Öğlendi, akşamı derken bizim yeme işi düzene girdi. Ben de derslerime çalışıyorum ki nasıl. Niye çalışıyorum? Derslerden kalırsam beni okuldan atarlarmış. Atınca nereye atacaklar ki köye atacaklar. Köye gitmem ben. Köyde yemek yok, içmek yok kardeşim...

Bir gün yemekte bir şey verdiler. Yuvarlak. Rengi kırmızı gibi...

Portakal!

Ben portakalı ilkin orada gördüm. Orta birinci sınıfın ikinci ayında. Günlerden salıydı. Portakalı verdiler ya ben nasıl yenir bilmiyorum ki. Önce baktım millet nasıl yiyor. Soydular kabuklarını, ben de soydum. Attılar ağızlarına, ben de attım ama önce az az aldım ağızıma. Tadını sevmezsem diye.

Sevmemek ne kelime, ben portakalı nasıl sevdim. Gittim aşçıya “Daha var mı?” dedim. “Ne var mı?” dedi. “Şundan var mı?”

Güldü aşçı.

“Şundan var mı deme yeğenim, portakal desene.”

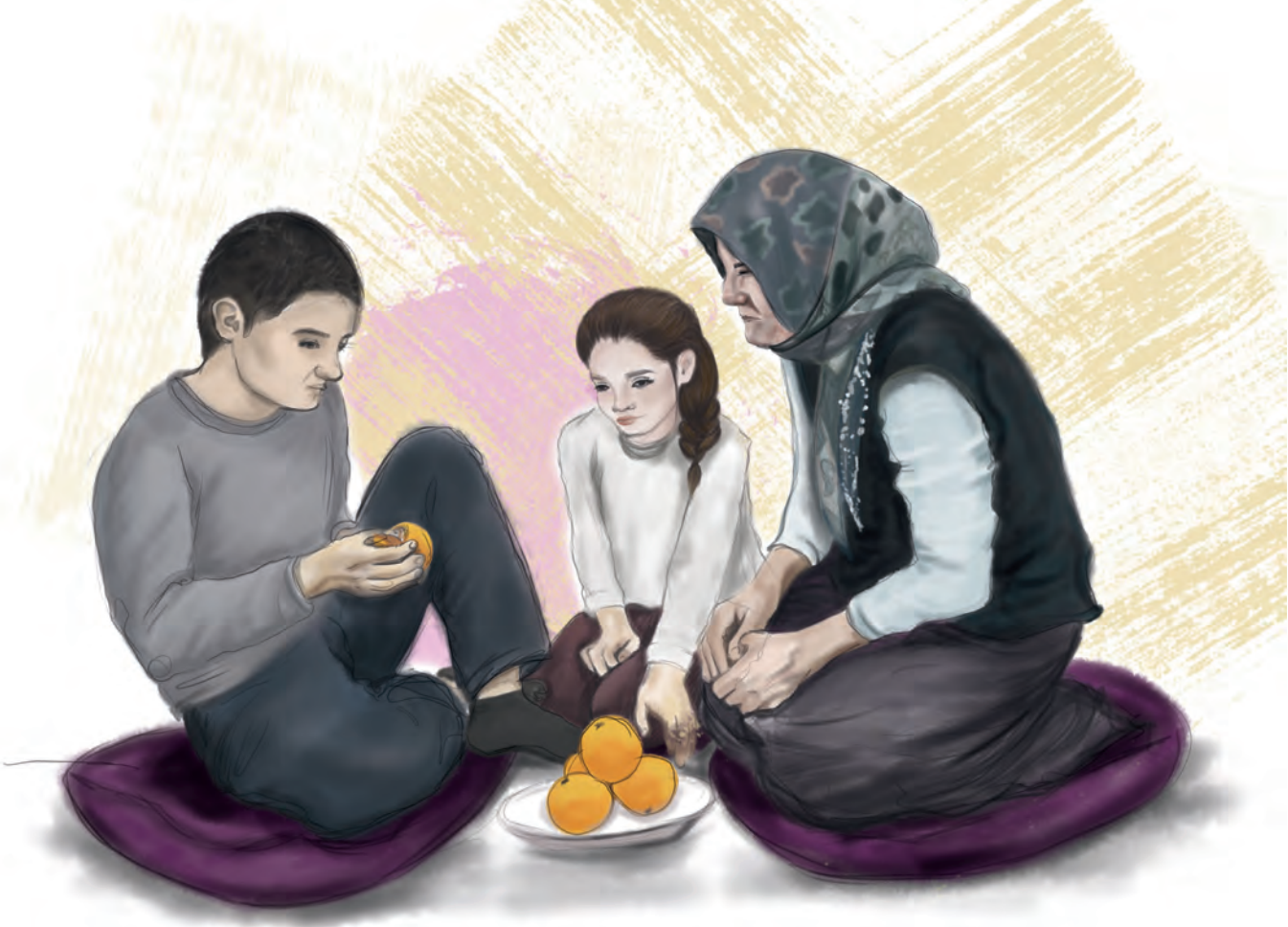
“He işte portakal.”

Adını yanlış derim diye utanıyorum. Aşçı, “Al hadi.” dedi. “İstediyin kadar al.”

Aldım, koynuma doldurdum. Soydum soydum yedim. Yedikten sonra elimi de yıkamadım. Avucumu kokladım...

Dönem boyunca hiç gitmedim köye, ev burnumda tütüyor. Giderken anama portakal götürdüm... Anam beni görünce nasıl sarıldı. Bileklerime baktı, sırtımı yokladı. “Kilo da almışsın, yetikleşmişsin vay aslanım...”

Anama portakalı verdim. Anam eline aldı, “Ben bir kere yediydim bundan, bilirim.” dedi. Soydum verdim, soydum verdim. Elif suyunu döke döke yedi. Hem yedik hem ben anlattım; yemekleri, kocaman binaları, öğretmenleri anlattım. “Sınıfın birincisi değilim ya, az kaldı.” dedim.

Portakalların hepsini yedirmedim anam, “Şunlar dursun da babana verelim akşam.”

Sonra uykumuz geldi. Anam Elif’i yatırdı, ben de yanına yattım. Elif’i seyrettim. Elif’in küçük elleri de portakal kokuyordu. Sonra ne olduysa ağlamaya başladım. “Ana ben sizi çok özleyorum, siz buradasınız, ben ordayım. Elif burada hep aç kalıyor, portakal da yiyemiyor.”

Anam şaşırdı.

“Ne aç kalması aslanım, öyle düşünme. Hem olsun portakalı da sen getirdin, yedik ya işte. Sen oku, bize de kendine de ne istersen onu al, sadece portakal alma, ne istersen onu al.”

“Alacağım, vallahi de billahi de alacağım.”

Sonra Elif’in yanına ben de yattım. Elif’in avuçları portakal kokuyordu.

Okudum. Elif de okudu.

Ben o günü hiç unutmadım. Şimdi ne vakit portakal yesem elimi yıkamam, bir süre koklarım. Elif’i koklar gibi, anamı koklar gibi koklarım...

Mustafa ÇİFTÇİ
(Kısaltılmıştır.)

1. ETKİNLİK

Metinde geçen bazı sözcüklerin ve sözcük gruplarının harfleri karışık olarak verilmiştir. Bu harflerden, anlamı verilen sözcükleri oluşturup uygun cümlelerde kullanınız.

Amca.	— — — — — i m e m	Sınav.	— — — — — t i i m h a n
Cümlem		Cümlem	
Utandırmak.	— — — — — c u p h a m m e k e t	Yetişme, erişme, büyüme.	— — — — — m e k y e t i k l e ş
Cümlem		Cümlem	
Sürmeyi sürüp kapamak.	— — — — — m e k s ü r l e m e	Büyükanne, nine.	— — — — — b e e
Cümlem		Cümlem	
Ekmekle doymak gerektiğinde, ekmeğe katılan peynir, zeytin, helva gibi yiyecek.	— — — — — t k ı a k	İçi yumuşak bir madde ile doldurularak dikilen, oturmayaya, yaslanmaya yarar şilte.	— — — — — i n d e m r
Cümlem		Cümlem	

Öğrendiğiniz sözcük ve sözcük gruplarını oluşturduğunuz sözlüğe ekleyiniz.

“Portakal” metninden hareketle aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. Yazarın aile ortamı nasıldır? Kendi aile ortamınızla karşılaştırınız.
2. Yazarın yatılı okula gitmesine kim karar veriyor? Niçin?
3. Yazar yatılı okulda en çok neye şaşıyor?
4. Yazarın ilk defa yatılı okulda gördüğü yiyecek hangisidir? Yazar bu yiyeceğin tadını beğeniyor mu?
5. Yazar ne zaman köyüne gidiyor? Giderken annesine ve kardeşine ne götürüyor?
6. “Şimdi ne vakit portakal yesem elimi yıkamam, bir süre koklarım. Elif’i koklar gibi, anamı koklar gibi koklarım.” sözlerinde yazarda ağır basan duygu nedir?

“Portakal” metnini özetleyiniz.

A blank spiral-bound notebook with a blue cover and a pencil icon in the top left corner. The notebook has a white page with a blue border and a spiral binding on the left side. The page is ruled with horizontal lines.

Okuduğunuz metne farklı başlıklar belirleyiniz.

Aşağıdaki günlükleri okuyunuz. Okuduğunuz günlüklere yönelik sorular oluşturup arkadaşlarınıza sorunuz.

Pazartesi, 23 Şubat 1920

Dün gece Ömer¹ bizdeydi, mektepte hastalanmış. Anneme: “Hanım teyze, Canip gibi ben de sıtmaya tutuldum galiba, başım ağrıyor!” diye şikâyet etti; annem: “Ah evlâdım, mevsim kış, sokaklarda geç kalıyorsun, kendini üşütüyorsun, dur sana ıhlamur kaynatayım. İç, erkence yat!” dedi. Ömer hakikaten hasta... Bize geldikçe geç vakte kadar kahkahalarla oturur, konuşurduk. Bu gece mütemadiyen “Başım, başım çok ağrıyor!”dan başka bir şey söylemedi. ıhlamuru içti, ilacını aldı; hemen yattı. Bu sabah erkenden o evine gitti, ben İstanbul'a işime indim. Geç vakit döndüm, kendisine uğradım. Yatağını sobalı odasına sürüklemiş, yatmıştı: “Nasılsın?” dedim. “Aman başım... Sanki çatlayacak... Ne oluyorum bilmiyorum!” diye cevap verdi. Beraber bize gitmemizi teklif etti. “Yolda üşürüm de daha fazla hastalanırım!” diye reddetti.

Ali Canip YÖNTEM

Çarşamba, 25 Şubat 1920

Annemle beraber erkence Ömer'e gittik. Hastalığından korkuyor. Fazla heyecan gösteriyor. Teselli ettim. İstanbul'a inmek mecburiyetindeydim. Vapurda Doktor Tevfik Rüştü'ye rast geldim. Hâlini anlattım. Geç vakit döndü. Gazete getirmiştim. Okudu. Havadan sudan konuştuk. Öyle sanıyorum ki hastalığı ehemmiyetli bir şey değil. Bir iki güne kadar geçecek. Fakat kendisinde heyecanlanma fazla.

Ali Canip YÖNTEM

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

A blank, lined page from a spiral-bound notebook. The page has a blue cover visible on the left and top edges. The spiral binding is at the top. The page is ruled with horizontal lines. There is a small, faint, illegible mark near the top right corner.

b) Yazdığınız günlüğe göre aşağıdaki formu doldurunuz.

Yazma Becerisi Öz Değerlendirme Formu

	Evet	Kısmen	Hayır
Yazımı anlamlı ve kurallı cümlelerle yazdım.			
Yazımı zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullandım.			
Yazımda yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullandım.			
Yazarken noktalama işaretlerini doğru kullandım.			
Yazımda olayları oluş sırasına göre yazdım.			
Yazıma uygun başlık belirledim.			

7. ETKİNLİK

Metinden alınan aşağıdaki cümlelerde, koyu yazılan sözcük ya da sözcük gruplarının cümlelerin hangi ögesi olduğunu bulunuz. Uygun kutucuğu işaretleyiniz.

	Yüklem	Özne	Nesne	Yer Tamlayıcısı	Zarf Tamlayıcısı
Her yerde öğrenci var.				X	
Portakalların hepsini yedirmede annem .					
İlkokul bitince dedem babamı yanına çağırdı.					
Ben böyle bir şey görmemişim.					
Derslerden kalırsam beni okuldan atarlarmış .					
Bir gün yemekte bir şey verdiler.					
Dönem boyunca hiç gitmedim köye.					
Giderken anama portakal götürdüm.					
Ne vakit portakal yesem elimi yıkamam .					

Deniz BANOĞLU
(1940 – ...)

Gazete ve dergilerde yayımlanmış çok sayıda makalesi, röportajı, inceleme ve araştırması bulunmaktadır. Başlıca eserleri: Değişen Bir Şey Var mı?, Türkiye'm Yazıları, Bir Yalnız Diva Suna Korat...

Hazırlık Çalışmaları

1. Çevrenizde Türkçe olmayan tabelalar var mı? Varsa bunlar hakkındaki düşüncelerinizi söyleyiniz.
2. Türkçesi varken yabancı sözcüklerin kullanılmasını doğru buluyor musunuz? Niçin?

! Aşağıdaki metni, önemli gördüğünüz yerleri defterinize not alarak okuyunuz.

DİLİMİZ KUŞATMA ALTINDA

Televizyon Kanallarımızın, Reklamcıların Dikkatine!

Bir şeyi sahiplenmek, korumak, geliştirmek, sürdürebilir kılabilmek için yüreğimize, beynimize silinmemecesine yerleştireceğimiz duygu “sevgi”dir. İnsanoğlunun toplumsal yaşamında, ilişkilerinde, “sevgi”nin var olma gerekliliği bana göre değişmez kuraldır ya da öyle olmalıdır. Kişi mesleğini sevmezse başarılı olamaz, ilerleyemez. Kendini sevmezse gelişemez, mutsuz olur, çevresine yabancılaşır. Aile bireyleri arasında sevgisizlik çocuğu yalnızlığa iter. Çocuğumuzu sevmezsek onu topluma çeşitli sorunlarıyla tek başına terk etmiş oluruz, bu böylece sürüp gider.

Nereye mi varmak istiyorum? Konuştuğumuz Türk diline, dilimize, ana dilimize... Öyle görüyorum ki biz kendi “dilimizi”, konuştuğumuz, yazdığımız, insanlarla ilişki kurmakta aracı olan Türkçemizi sevmiyoruz.

Neden mi? Seviyor olsaydık, dilimize özen gösteriyor olsaydık çocuğumuza gösterdiğimiz ilgiyi, sevgiyi, özeni, emeği “Türk diline” vermiş, verebilmiş olsaydık bugünkü duruma düşmezdik. Osmanlıcadan, Acemceden alıntı sözcüklerden arındırılmış bir “Türkçe”yi yerleştirmek uğruna Cumhuriyet’ten günümüze yapılan çalışmalar süredursun, “Türk dili” şimdi de yepyeni bir tehditle karşı karşıya: Küreselleşme adına, İngilizcenin kuşatması altında, giderek benliğinden, özünden uzaklaşıyor. Kimi aydınlarımız, yazarlarımız, çizerlerimiz, basınımız, sanatçılarımız, televizyon kanallarımız,

reklamcılarımız, sözün kısası hemen hepimizin katkısıyla (!) dilimiz giderek “yozlaştırılıyor”. (...)

Öyle bir duruma geldik ki alfabeyi bile değiştirdik. Harfleri İngilizce telaffuzu ile dilendirmeye başladık. Taksim, “Taxim” diye yazılıyor. Bununla kalınsa iyi. Başka hiçbir dilde görülmeyen bir buluşla (!) yabancı dillere özenilerek müt-hiş bir yaratıcılık örnekleniyor. (Dönerchi... Eskiği gibi) Türkçe

sözcükler İngilizce eklerle zenginleştiriliyor (!); Börek Center (sentir), Boncuk Center...

Ayaküstü lokantaya yakıştırılan “Şip Şak” gibi güzel bir ad, ne hikmetse İngilizce olarak Ship Shak (uydurma bir İngilizce) yazılabiliyor. Kulelerin adı tower (tavır), alışveriş merkezlerinin shopping center (şoping sentir), ayakkabı mağazaları shoe center (şu sentir) oluyor.

Bununla da yetinilmiyor, açılan hemen her alışveriş mağazasına, lokantaya, iş yerlerine İngilizce adlar veriliyor. Elinizde bir broşür; “why-b”, (vay be yerine) sunulan ürünün sloganı da şöyle: Move your life! (Muv yor layf) Bu paket servisi yapan lokantanın sunduğu yemekler de sanmayın ki İngiliz ya da yabancı mutfağının ürünleri, hepsi Türk mutfağından... neymiş, “why-b” okunduğu zaman, hem İngilizce hem Türkçede anlamı olan bir sözcükmüş!

(...)

Bizans döneminde Konstantinople’den değişe değişe günümüze İstanbul diye gelen güzelim kentimizin adı, New İstanbul ya da The İstanbul oluvermiş...

(...)

Televizyonlarımızın İşlevi

En güzel, doğru Türkçenin, yaygın bir iletişim aracı olan televizyon kanallarından halkımıza sunulması gerekirken dilimizin tam anlamıyla linç edildiğine tanık oluyoruz. Hemen her yerli dizide, sanatçıları yöresel dilde konuşturmak yaygın hâle gelmiş durumda. Diziler bu konuda âdeti yarışıyorlar. Anadolu halkının kendi şivesiyle konuşması doğal ama gerekli ve doğru olan halkımızın iletişim araçlarıyla doğru ve güzel Türkçeye özendirilmesi değil midir?

Bu modaya ne yazık ki reklam şirketlerimizle, reklam ajansları da uyuyor. Yöresel reklam dilinin yanı sıra, şimdilerde İngilizce, İtalyanca hatta Portekizce reklamlar boy gösteriyor TV kanallarında. Reklamı yapan kız Portekizce konuşurken Türkçesi altyazıdan veriliyor. Neymiş, kahvenin vatani Brezilya imiş, orada Portekizce konuşulmuş.

(...)

Sözün özü: Dilimizden utanmayalım. Bir ulusu ulus yapan temel ögenin dil olduğunu, ulusu parçalamaya götüren yolun da önce “kültür ve dil”in yozlaşmasından başladığını unutmayalım!

Deniz BANOĞLU

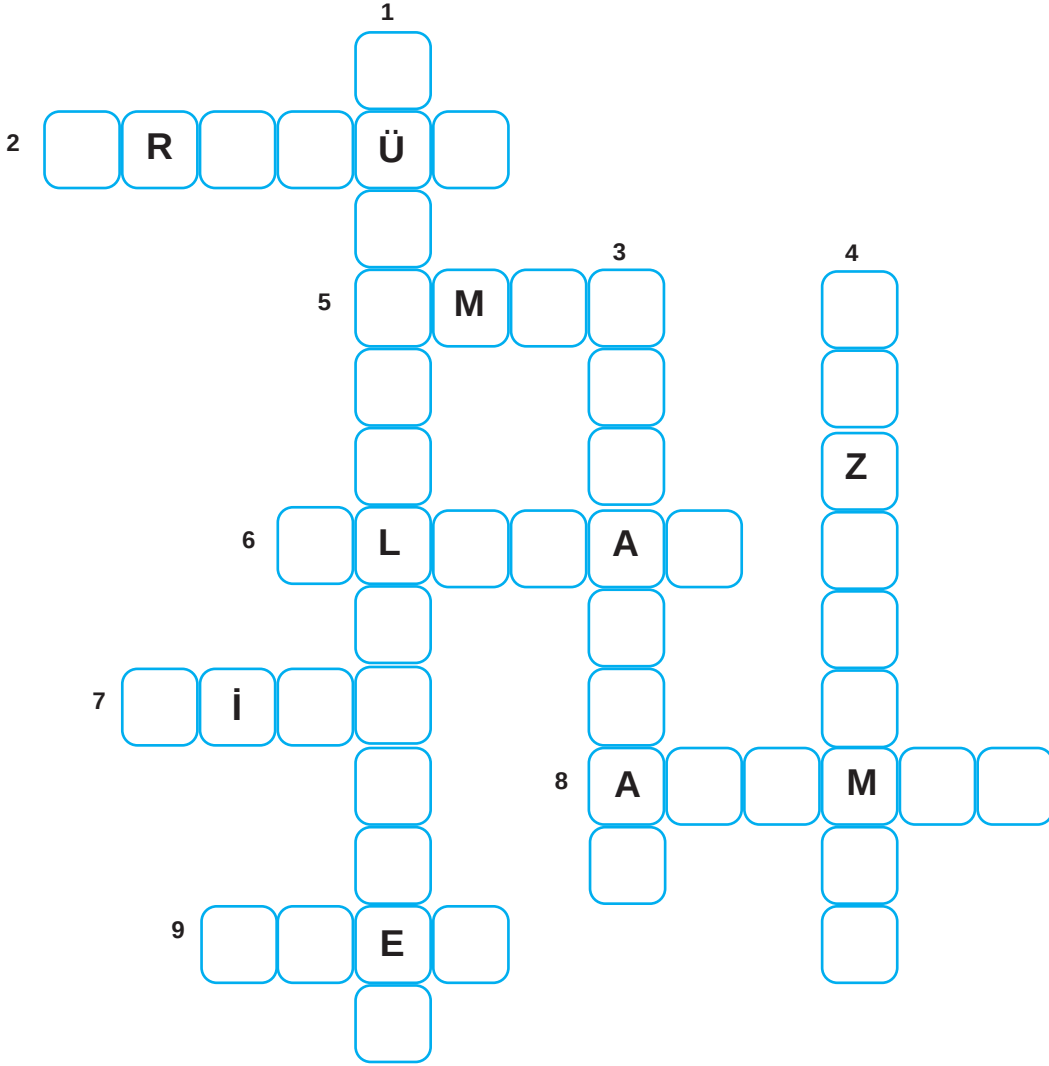
(Kısaltılmıştır.)

1. ETKİNLİK

Anlamları verilen sözcükleri kullanarak numaralandırılmış kutucuklara yazınız.

1. Dünya milletlerini ekonomi, siyaset ve iletişim bakımlarından birbirine yaklaştırmaya ve bir bütün olmaya götürmek, globalleşmek.

2. Kitapçık.

3. Çevresini sarmak, çevrelemek, çevirmek, abluka etmek, ablukaya almak, ihata etmek, muhasara etmek.

4. Özündeki iyi nitelikleri birtakım dış etkenlerle zamanla yitirmek, soysuzlaşmak, özünden uzaklaşmak, bozulmak, dejenere olmak, tereddi etme.

5. Bir işin yapılması için harcanan beden ve kafa gücü, zahmet.

6. Bir düşünceyi kolay hatırlanıp tekrarlanabilir bir biçimde ifade eden kısa, çarpıcı söz, motto.

7. Söyleyiş özelliği.

8. Farsça.

9. Bir işin elden geldiğince iyi olmasına çabalama, özenme, itina, ihtimam.

Öğrendiğiniz sözcükleri oluşturduğunuz sözlüğe ekleyiniz.

2. ETKİNLİK

“Dilimiz Kuşatma Altında” metni ile ilgili sorular oluşturup yanıtlarını yazınız. Hazırladığınız soruları arkadaşlarınıza yöneltiniz.

Soru:

Soru:

Cevap:

Cevap:

Soru:

Soru:

Cevap:

Cevap:

3. ETKİNLİK

“Dilimiz Kuşatma Altında” metninin konusunu ve ana fikrini yazınız.

Konu

Ana Fikir

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. ETKİNLİK

Aşağıdaki paragraflarda hangi anlatım biçimlerinin kullanıldığını bulunuz. Paragrafın altındaki noktalı yerlere yazınız.

öyküleyici

betimleyici

tartışmacı

açıklayıcı

Anneme armağan olarak aldığım cam kavanozu yemek masasının üzerine bıraktım. Annem mutfığa girdi, sandalyeye oturdu ve masanın üzerindeki kavanoza bakmaya başladı. Kavanozun üzerindeki “Senin için” yazısını okuyunca gülümsedi.

.....

Çevre sorunlarının en önemli boyutu bence ekonomidir. Söz gelimi bugün astronotlar için, atık suları içilecek şekilde arıtan bir makine geliştirilmiştir. Bir fabrikanın veya bir otomobilin atmosfere yaydığı tehlikeli maddeleri bugünkü teknolojiyle sıfıra indirebiliriz. Ancak İstanbul gibi bir kentte, çok büyük bir maliyet isteyen bu iş zor görünüyor.

.....

Büyük kubbeli serin divan, bugün daha sakın, daha gölgeliydi. Pencerelerinden süzülen mavi, mor sincap rengi bahar aydınlığı, çinilerinin yeşil derinliklerinde birikiyor, koyulaşıyordu.

.....

Saklambaç, en az iki kişiyle oynanır. Öncelikle bir ebe belirlenir. Ebe, duvara yasladığı ön kolu üzerine yüzünü ve gözünü kapatarak önceden belirlenen bir sayıya kadar sayar. Saymaya başladığında da diğer oyuncular saklanır. Ebe saymayı bitirince “Önüm, arkam, sağım, solum sobe; saklanmayan ebe!” diye bağırır ve diğer oyuncuları bulmaya çalışır. Diğer oyuncular ise ebenin korunaksız bıraktığı ebe duvarına “Sobe!” diye bağırarak dokunmaya çalışır.

.....

Aşağıdaki şiiri okuyunuz. Şiirin size hissettirdiklerini anlatan bir konuşma yapınız.

ARIYORUM

Karamanoğlu Mehmet Bey'i arıyorum
Göreniniz, bileniniz, duyanınız var mı?
Bir ferman yayınlamıştı:

"Bugünden sonra, divanda, dergâhta, bargâhta, mecliste,
meydanda Türkçe'den başka dil konuşulmaya!" diye,

Hatırlayanınız var mı?
Dolanın yurdun dört bir yanını,
Çarşığı, pazarı, köyü, şehiri,
Fermana uyanınız var mı?

Nutkum tutuldu, şaşırdım, merak ettim,
Dolandığınız yerlerdeki Türkçe olmayan isimlere,
Gördüklerine, duyduklarına üzüleniniz var mı?
(...)

Yol üstü lokantamızın fast food,
Yemek çeşitlerimizin menü,
Hesabını adisyon diye ödeyeniniz var mı?

İki katlı evinizi dubleks, üç katlı komşu evini tripleks,
Köşklerimizi villa, eşğimizi antre,
Bahçe çiçeklerini flora diye koklayanınız var mı?

Sevimlinin sempatik, sevimsizin antipatik,
Vurguncunun spekülatör, eşkiyanın mafya,
Desteğe, bilemediniz koltuk çıkmaya sponsorluk diyeniniz var mı?

Toprağımızı, bayrağımızı, inancımızı çaldırmayalım derken
Dilimizin çalındığını, talan edildiğini,
Özün el diline özendiğine içiniz yananınız var mı?

Masallarımızı, tekerlemelerimizi, atasözlerimizi unuttuk,
Şarkılarımızı, türkülerimizi, ninnilerimizi kaybettik,
Türkçemiz elden gidiyor, dizini döveniniz var mı?

Karamanoğlu Mehmet Bey'i arıyorum,
Göreniniz, bileniniz, duyanınız var mı?
(...)

Yusuf YANÇ
(Kısaltılmıştır.)

6. ETKİNLİK

Günümüzde sıkça kullanılan bazı yabancı sözcüklerin Türkçe karşılıklarını yazınız.

7. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerin ögelerini bularak karşlarındaki öge dizilişleriyle eşleştiriniz.

☒ D Hepimizin katkısıyla / dilimiz / giderek / yozlaştırılıyor.	Özne / Yer T. / Zarf T. / Yüklem	A
☐ Harfleri İngilizce telaffuzuyla dillendirdik.	Özne / Zarf T. / Yüklem	B
☐ Türkçe sözcükler İngilizce eklerle zenginleştiriliyor.	Belirtili Nesne / Zarf T. / Yüklem	C
☐ Konuştuğumuz, yazdığımız Türkçemizi sevmiyoruz.	Zarf T. / Özne / Zarf T. / Yüklem	D
☐ Diziler bu konuda âdeta yarışıyorlar.	Özne / Zarf T. / Yer T. / Yüklem	E
☐ Türk dili; giderek benliğinden, özünden uzaklaşıyor.	Belirtili Nesne / Yüklem	F
☐ Kişi mesleğini sevmezse hayatta başarılı olamaz.	Özne / Zarf T. / Yer T. / Yüklem	G
	Özne / Belirtisiz Nesne / Yüklem	H

“Dilimiz Kuşatma Altında” metninden ve aşağıdaki görsellerden hareketle bilgilendirici bir metin yazınız.

Kerim - Selim
ALTINOK
(1963 – ...)

İkiz kardeş olup her ikisi de görme engellidir. Çocuklara yönelik yazdıkları kabartma satranç kitabını, görme engelliler okullarına armağan ettiler. “Karanlığın Rengi Beyaz” adlı eserleri vardır.

Hazırlık Çalışmaları

1. “Her insan bir engelli adaydır.” düşüncesine katılıyor musunuz? Açıklayınız.
2. Engellilerin hayatını kolaylaştırmak için bireylere düşen görevler nelerdir?

Metni, empati kurarak dinleyiniz.
Metni dinlerken anlamını bilmediğiniz sözcükleri 1. etkinliğe yazınız.

KARANLIĞIN RENGİ BEYAZ

ALTINOK kardeşler 23 Aralık 1963'te İstanbul'da dünyaya geldiler. Üç yaşından başlayarak yavaş yavaş görme duyularını kaybeden ikiz kardeşler Selim ve Kerim, on sekiz yaşında tamamen görme yetisini kaybetmişlerdir. Dinleyeceğiniz bölümler, Kerim ve Selim ALTINOK kardeşlerin yaşam öykülerini anlatan “Karanlığın Rengi Beyaz” adlı kitaptan alınmıştır.

1. ETKİNLİK

"Karanlığın Rengi Beyaz" metnini dinlerken sözcük bölümüne not aldığınız sözcüklerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahmininizi sözcüklerin sözlük anlamı ile karşılaştırınız.

Sözcük:

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Sözcük:

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Sözcük:

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Sözcük:

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

2. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.

1. Selim ve Kerim kardeşlerin okul yıllarında karşılaştıkları sorunlar nelerdir?

.....

.....

.....

2. Selim ve Kerim kardeşlerin fen bilgisi sınavında yaşadıkları sorun nedir?

.....

.....

.....

3. Selim ve Kerim kardeşler, lise yıllarında yaşadıkları sorunları fakülte yıllarında neden yaşamamışlardır?

.....

.....

.....

4. Selim ve Kerim kardeşlerin eğitim hayatına anne ve babalarının nasıl bir katkısı olmuştur?

.....

.....

.....

5. Engelli bireylerin zorlukları aşıp başarıya ulaşmaları konusunda ne düşünüyorsunuz?

.....

.....

.....

6. Okuduğunuz metinden hareketle “eğitimde fırsat eşitliği” ifadesinden ne anlıyorsunuz?

.....

.....

.....

3. ETKİNLİK

Metnin konusunu ve ana fikrini yazınız.

Konu

.....

.....

.....

.....

Ana Fikir

.....

.....

.....

.....

4. ETKİNLİK

a) Görselleri ve haber yazılarını inceleyiniz.

ENGELLERİ AŞANLAR

Tekerlekli Sandalye Erkek Millî Takımı 2017 Avrupa Şampiyonu

Türkiye Tekerlekli Sandalye Basketbol Erkek Millî Takımı, Avrupa Şampiyonası finalinde Büyük Britanya'yı 76-69'luk skorla yenerek şampiyon oldu.

Ampute Futbol Millî Takımımız 2017 Avrupa Şampiyonu Oldu

Avrupa Ampute Futbol Federasyonu (EAFF) Avrupa Şampiyonası finalinde İngiltere'yi 2-1 mağlup ederek kupayı müzesine götüreren Ampute Millî Takımı'nın başarısı, ülkede herkesin göğsünü kabartıyor.

Paralimpik Oyunları'nda Türkiye 9 Madalya Kazandı

2016 Rio Paralimpik Oyunları'nda Türkiye; 3 altın, 1 gümüş ve 5 bronz madalyayla genel sıralamada 34. oldu.

Şeyma Nur Emeksiz, 2016'da Avrupa Para Tekvando Şampiyonu Oldu

İstanbul Bilgi Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu Spor Yöneticiliği Bölümü öğrencilerinden Şeyma Nur Emeksiz, 5. Avrupa Para Tekvando Şampiyonası'nda kadınlar K43 +58 kiloda altın madalya kazanarak Avrupa şampiyonu oldu. Elllerinden ortopedik engelli olan Emeksiz, Türkiye'nin 9 erkek, 3 kadın olmak üzere toplamda 12 sporcuyla yer aldığı şampiyonada başarısını dünyaya kanıtladı.

(Basından)

b) Bu haber yazılarından çıkardığınız sonuç nedir? Bu konuyla ilgili düşüncelerinizi anlatan bir konuşma yapınız.

5. ETKİNLİK

a) Herhangi bir bedensel engeliniz olduğunu düşünerek bir gününüzü nasıl geçirdiğinizi anlatan hikâye edici bir metin yazınız. Yazınıza uygun bir başlık koyunuz.

b) Yazma etkinliği ile ilgili performansınızı formdaki maddelere göre değerlendiriniz.

Yazma Becerisi Öz Değerlendirme Formu

	Evet	Hayır
Yazımı zenginleştirmek için atasözü, deyim ve özdeyiş kullandım.		
Yazımda yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullandım.		
Yazımda uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini (oysaki, özellikle, başka bir deyişle, kısaca, böylece, ilk olarak, son olarak...) kullandım.		
Yazdıklarımı yazım ve noktalama kuralları yönünden inceledim.		
Yazımda uygun anlatım biçimlerini kullandım.		

6. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde verilen öğelerden hangileri bulunmaktadır? Bulunan öğeleri ilgili bölüme yazınız.

Cümleler	Nesne	Yer Tamlayıcısı	Zarf Tamlayıcısı
Kâğıda yazarken Selim'in yazısı satırlardan kayıyor.	-	-	<i>kâğıda yazarken</i>
Biz dura dura, yavaş yavaş okuyabiliyorduk.			
Verilen yazılı ödevleri bitiremiyorduk bir türlü.			
Çaresiz, yazmaya devam ettik.			
Sınıftaki diğer öğrenciler de kâğıtlarını göremiyorlardı.			
Görmemeye birlikte başlamıştık.			
Lise bittiğinde okulun en iyi ilk dört öğrencisi arasındaydık.			
Yeni düzenlemeler işimizi kolaylaştıracaktı.			
28 Ağustos'ta annemle evde vedalaştık.			
Zaten yıllardır bu sorunun içinde yaşıyorduk.			
1981'de üniversite sınavına girdik.			

MASAL AĞACI

Yaz tatilinde en sevdiğim dinlenme yöntemi, deniz kıyısında yürümek ve düşünmek. Özellikle تنها kıyılarda bu yürüyüşün tadına doyumuyor. Tenha kıyı bulmak da günümüzde iyice zorlaştı. Bozcaada'nın batı yakasında henüz yoğun kalabalıklar tarafından sarılmamış çok güzel bir koy var. İlçe merkezine uzak olması ve yolun bozukluğu yüzünden oraya pek fazla gezgin gelmiyor.

Koyu çevreleyen üzüm bağları ve deniz arasında geniş bir kumsal uzanıyor. Bu kumsal deniz dibinde de sürüyor. İncecik kumlar güneş altında altın tozlar gibi parlayıp gözleri kamaştırıyor. Öylesine de kızgın ki bu altın kumlar! Öğle sığığında yalın ayak yürümek olanaksız. Böyle bir deneyime kalkışan kişi, kızgın kumlarda yürürken dans eden Afrika yerlilerini andırıyor.

Ben yürüyüşleri tam denizin kıyısında yapıyorum. Tüm bedenim tepeden tırnağa güneşe bula-nırken ayaklarım suda oluyor. İşte, bu büyümlü güzellikler koyunda, bu yaz çok ilginç bir olaya tanık oldum.

Ada bu yaz, geçen yıllardan daha kalabalık. Üstelik bizim gizli koyu da epey keşfeden olmuş. Özellikle yabancı gezginlerin burayı nasıl olup da bulabildiklerine pek şaşıtm. Ama sonradan bu koya yeni ve kestirme bir yol açıldığını öğrendim. Belli ki bundan sonra bu güzellikleri daha çok insanla paylaşacağız.

Koyda, bir baştan öte başa yürüyüş yarım saat sürüyor. Sonra dönüşe geçiyorum. Arada bir

denize girip yüzüyorum, dinlenince yeniden yürüyüşe başlıyorum. Öğlene kadar bu böyle sürüyor. Bu keyif dolu gidiş gelişlerde, on yaşlarında bir kızın elindeki koca çomakla kumlara bir şeyler çizmekte olduğunu gördüm.

Çok geçmeden denizin kıyısında kocaman bir ağaç belirdi. Bu ağaç öyle uzundu ki neredeyse boydan boya koyun yarısını kaplıyordu. Denizle kara arasında dal budak salmakta olan bu ağaç yolumu kesiyordu. Bu duruma içten içe kızdım. İster istemez yürüyüşü bırakmak zorunda kaldım. Koskoca ağacın dallarını ezip geçemezdim ya!

Ağacın köküne yakın bir yere hasırımla havlumu serip oturdum. Olacakları gözlemlemeye başladım. Olacakları diyorum çünkü koydaki çocuklar ağacın çevresini almaya başladılar. Önce herkes gülümseyerek baktı bu ulu ağaca. Sonra, el birliğiyle onu daha da büyötmeye giriştiler. Her çocuk eline geçirdiği çomakla ağaca yeni bir dal ekliyordu. Derken çevreden toplanan renkli ve hoş biçimli taşlarla, dalların üstüne çiçekler, meyveler yapmaya başladılar. Kimi çocuklar bununla yetinmeyip dallara çerden, çöpten ve deniz kabuklarından oluşma kuşlar kondurdular. Sonra kuru yosunlardan kuş yuvaları yapıldı. Kimi yerler kumsaldan toplanan kavkılarla çiçeklendirilerek bahar dallarına dönüştürüldü.

Hava öylesine sıcak ve durgundu ki! Yaprak kımıldamıyordu. Bozcaada'nın bu yakasından pek bir gemi de geçmiyordu. Bu yüzden denizin üstü de çarşaf gibiydi. Çocukların ağacı, bu ortam içinde, kumsalda öylesine göz alıcı bir görünüme bürünmüştü ki!

Koyun öteki ucunda güneşlenen yerli yabancı tüm gezginler ağacı görmeye geldiler. Çok geçmeden yeni gelenler de ağaca bir şeyler eklemeye giriştiler. Bu yolla dallar; kirazlar, elmalar, koca koca ayçiçekleriyle bezendi.

Yerli, yabancı, çocuk, kadın, erkek, yaşlı, genç tüm gezginler kendilerini bu işe öyle kaptırdılar ki... Bu arada birbirleriyle kırk yıllık dost gibi kaynaştılar. Elbet ben de boş durmadım. Üzerinde türlü meyveler, kuşlar bulunan bu masal ağacı yüreğimi coşturdu. Hemen insanların arasına katıldım. Bu görkemli Dünya Ağacı'na katkıda bulunmaya giriştim. Dallardan birinin üzerine bir kız, bir de erkek çocuk çizdim. Çevremdeki çocuklar bu davranışımı alkışla karşıladılar. (...)

Önce kum üstüne çomakla çizilen kuru ağaç hepimizin çabası ve beğenisiyle gerçekten göz kamaştırıcı bir görünüme bürünmüştü. Hiç kimse ağacın çevresinden ayrılmak istemiyordu. (...)

Bu coşkulu dakikalar sürerken birden içimizden biri, "Eyvah!" diye bağırdı. Bu sesle hepimiz irkilidik. O anda bakışlar denizden yana çevrildi. Ve herkes bir ağızdan haykırdı: "Eyvah!.."

Açıklardan art arda beş tane savaş gemisi geçiyordu. Hepimiz öylesine ürküye kapılmıştık ki!.. Sanki savaş çıkmıştı. Gemilerden yağacak bombalar evlerimizi başımıza yıkacaktı. Çok geçmeden gemilerin oluşturduğu dev dalgalar, canavar gibi gelip kumsala saldırdı. Göz açıp kapayınca dek ağacımızı yuttular. (...)

Savaş gemilerinin oluşturduğu dalgalar yarım saat içinde çatlayıp çözölerek dağılıp yok oldular. Ama hepimizin coşkusunu da silip süpürdüler. Üstelik hiç kimsenin kimseyi avutacak gücü yoktu. Emeklerimiz boşa gitmiş dalgalara yenik düşmüştük. (...)

Islak mayomu değiştirmek bahanesiyle kalabalıktan sıyrıldım. Bağlara doğru yürüdüm. Sonra, birden durup soluklanmak geldi içimden. Ardıma dönüp baktığımda bizim takımın yeniden toplaşarak ağacımızı yapmaya giriştiğini gördüm. Sevinçle geri döndüm. Aralarına katılmak için var gücümle koşmaya başladım.

Gülten DAYIOĞLU
(Kısaltılmıştır.)

4. TEMA SONU DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

MUTSUZ, YALNIZ, YAPAYAYALNIZ

Önümde yürüyor, sırtını görüyorum. Ama o kimseyi görmüyor. Biriyle göz göze gelecek diye ödü patlıyor sanki. Bizim kapının yanında görevli güvenlik elemanları var. Gençler... Bizim için orada duruyorlar gün boyu... Her sabah, "Günaydın!" derim hepsine ayrı ayrı. Aslında onlara değil, kendimedir bu... Gözlerinin içine bakarak "Günaydın!" dediniz mi o gençler çok daha sıcak kucaklarlar sizi... Öyle bir "Günaydın!" derler ki size, gününüz o saat aydınlanmaya başlar. İçerde gene sizi karşılayan gençler var. Görevli... Birer selamlaşma da onlara... Düşünebiliyor musunuz? Daha ilk adımda, en az beş "Günaydın!" dileği almak... Ve asansörün önü... Orada bekleyenler... Onlarla selamlaşma...

Herhangi bir iş yerinin girişinde durun ve seyreidin. Bir yığın "Yalnızlık Mahkûmu" gelir, girer içeri. Herkese küs. Hayata küs. İnsana küs. Kendine küs. Kahırla başlar güne. Kahırla devam eder. Kahırla bitirir. Büyük olasılıkla evine de böyle girer. Komşuları ile selamlaşmadan... Ailesi ile gülümseşmeden...

Bir deneyin dostlarım... Bir deneyin... Sabah sabah karşılaştıklarınızla merhabalaşmayı deneyin... "Günaydın!" deyin. Onlar da size desinler. Gülümseyin insanlara. Onlar da size gülümsesinler. Gününüzün nasıl aydınlanmaya başladığını hissedeceksiniz. Hayatın size gülümsemeye başladığını göreceksiniz. Kahrolası yalnızlığınız sizi terk edecek. O birkaç "Günaydın!", o birkaç gülümseme, yepyeni ama bambaşka ama nasıl güzel bir hayatın ilk adımları olacak. Deneyin. Bir sabah deneyin, ne olur!

Hıncal ULUÇ
(Kısaltılmıştır.)

(İlk dört soruyu metne göre cevaplayınız.)

1. Yazar, güne başlarken selamlaşmanın kişiye neler kazandıracağını düşünüyor?

.....

.....

2. Yazarın okuyuculara önerileri nelerdir?

.....

.....

3. Yazar, "Yalnızlık Mahkûmu" olanları nasıl betimlemiştir? Çevrenizde bu betimlemeyle nitelendirebileceğiniz kişiler var mı? Açıklayınız.

.....

.....

4. Okuduğunuz metinden nasıl bir sonuç çıkarıyorsunuz?

.....

.....

5. Koyu yazılan sözcük ya da sözcük gruplarının cümlelerin hangi ögesi olduğunu bulunuz. Uygun kutucuğu işaretleyiniz.

	Yüklem	Özne	Nesne	Yer Tamlayıcısı	Zarf Tamlayıcısı
Çocuk , adamın oturduğu banka doğru yürüdü.		X			
Arkadaşlarımla saat kulesinde buluşacağız.					
Çantamı dün kitapçıda unutmuşum.					
Onu görmek tarif edilemez bir heyecandı .					
Anlattıklarımı gülerek dinliyordu.					

6. Aşağıdakilerin hangisinde yer alan deyim kullanıldığı cümleye uygun değildir?

- A) Genç gazeteci girdiği hiçbir işte dikiş tutturamadı.
- B) Mahalledekiler kendi derdine düşünce kimseyle ilgilenmediler.
- C) İyi niyetli olduğundan burnundan kıl aldırıyor.
- D) Kaç yaşına geldi hâlâ bir baltaya sap olamadı.

7. (I) Şehrin kalesini kimin yaptığı belli değildir. (II) Kalenin temelini yalçın kaya üzerine kurulması akıllıca bir harekettir. (III) Şekli kareden uzuncadır. (IV) Uzuncası doğudan batıya olan yönüdür.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisi kişisel düşünce içermektedir?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

8. Kişinin değerini, kadir ve kıymetini en iyi bilenler; bu işle ilgili kimseler ile kendi çevresinde bulunanlardır. Bir insanı ve onun yaptıklarını yakın çevresi takdir eder.

Yukarıdaki açıklamayı aşağıdaki atasözlerinden hangisi karşılamaktadır?

- A) Keskin sirke küpüne zarar.
- B) Gençliğin kıymeti ihtiyarlıkta bilinir.
- C) İş insanın aynasıdır.
- D) Taş yerinde ağırdır.

9. "Kendine özgü bakışı, duruşu vardı Hasan dayının. Mimikleriyle, bakışlarıyla konuşan, suskun bir adamdı. Bilge mi desem yoksa mecnun mu bilemedim. İlginç fiziksel görünüşü, eğik yürüyüşü, gizemli ve sürekli yalnız geçen yaşamı dikkatimi çekerdi hep. Yalnız yaşardı dağlarda. Uzun yüzünden aşağı çaprazlama inen kocaman burnu, keskin gözleri, her daim kirli ve yırtık elbisesiyle karşımıza çıkan bu adamdan çekinir, ürkerdik."

Dursun Ali SAZKAYA

Yukarıdaki paragrafta hangi anlatım biçimi kullanılmıştır?

- A) Tartışmacı anlatım
- B) Öyküleyici anlatım
- C) Betimleyici anlatım
- D) Açıklayıcı anlatım

10. "Dün gece apartman sakinleri sokakta buldukları köpeği doyurdular."

Bu cümlelerin öğeleri aşağıdakilerin hangisinde doğru sıralanmıştır?

- A) Zarf Tamlayıcısı / Özne / Belirtili Nesne / Yüklem
- B) Yer Tamlayıcısı / Özne / Belirtili Nesne / Yüklem
- C) Zarf Tamlayıcısı / Belirtili Nesne / Özne / Yüklem
- D) Yer Tamlayıcısı / Belirtisiz Nesne / Özne / Yüklem

5. TEMA ZAMAN VE MEKÂN

EŞREF SAAT

TÜRKİYE

PERİ BACALARI

ROBINSON CRUSOE (Dinleme / İzleme Metni)

İSTANBUL'LA HASBİHÂL (Serbest Okuma Metni)

Şevket RADO
(1913-1988)

Gazeteci, yazar ve şairdir. Türk edebiyatında sohbet türünün en önemli temsilcileri arasındadır. Başlıca eserleri: Eşref Saat, Ümit Dünyası, Hayat Böyledir...

Hazırlık Çalışmaları

1. Günün en sevdiğiniz saati hangisidir? Neden?
2. Eşref saat sözünü hiç duydunuz mu? Duyduysanız size ne ifade ettiğini anlatınız.

! Metni, eleştirerek okuma yöntemiyle okuyunuz.

EŞREF SAAT

Sizin için günün en iyi saati hangi saattir hiç düşündünüz mü? Şair tabiatlı olanlar akşam saatlerini severler. Güneşin batışı insana tuhaf bir hüznün verir. En çok kendi kendimizle kaldığımız saatler giden günün arkasından gecenin ağır ağır geldiği, daha doğrusu gündüzlerin bizleri gecelere devrettiği o saatlerdir.

Kuşlar o saatlerde neden telaşlıdır, pek bilmem ama tabiat yavaş yavaş durulur; etrafla beraber insanın ruhuna da bir sessizlik çöker. Sonra gece, o ucsuz bucaksız gece, kendi hayatını sürmeye başlar.

Evet, şair tabiatlı olanlar akşam saatlerini severler. Yemek düşkünleri de öğle saatlerini. Dünya nimetlerinin lezzetlerine kendilerini kaptırmış olanlar öğle vaktinin gelmesini iple çekerler... Öğle yemeğinden sonra gelen rehabetin tadı hiçbir gece uykusunda bulunmaz.

Ama yaş ilerledikçe insanlar sabah saatlerini sever olurlar. Dünyayı sabahın saat beşinde, kurtlar, kuşlar henüz uyanmadan tabiat daha mahmurken seyretmek ancak o yaşlarda tadına varılır zevklerdenidir.

Sizin için günün hangi saati iyidir, buradan bir şey söyleyemem ama bana sorsalar saatlerin en iyisi ne akşam saatidir, ne öğle saati, ne de sabah saati. İnsanlar için en iyi saat muhakkak ki şu nasıl işlediği pek de bilinmeyen, adına "eşref saat" dediğimiz saattir.

Eşref saat gündelik hayatımızda işlerimizin en iyi gittiği, kararlarımızın en isabetli olduğu, hükümlerimizde asla yanılmadığımız saattir. Sabahleyin 9'da mı, öğleyin 12'de mi, akşam 7'de mi gelir; gün ortasında mı, gece yarısında mı teşrif eder, bilinmez. Ama o gelince en çetin meselelerinizi tereyağından kıl çeker gibi hâllerde, en çıkılmaz davaların içinden tüy gibi hafif çıkarsınız... Yıllarca ümitle beklediğiniz büyük ikramiye, eşref saat çalar çalmaz size isabet eder. Bir türlü içinden çıkmadığınız davaları eşref saatte çabucak hâllerde, sonra nasıl hallettiğinize siz de şaşarsınız. Çünkü eşref saat gelmiştir. O saate hiçbir şey dayanamaz. Asırlarca ve asırlarca geçit vermeyen dumanlı dağlar bile eşref saat gelince delinir, treniniz onun bağrından düdüğünü öttüre öttüre geçer gider.

Yalnız sizin, teker teker insanların hayatında değil; milletlerin hayatında bile eşref saatler vardır. O saatler gelmeyegörsün, milletler esaretten kurtulurlar; o saatler gelip çatinca ordular harikalar yaratırlar. İnsanların kaderleri o saatlerde değişir, talih o saatlerde adamın yüzüne gülmeye başlar.

Demek bütün mesele eşref saatin gelmesine veya o saatin geldiğini anlamaya bağlı öyle mi?

Öyledir. Hatta ben öyle zannediyorum ki eşref saat görünmez kuvvetlerin, esrarlı hesapların, içinden çıkılmaz bilmecelerin işlettiği bir saat değil, insanların bizzat kendileri tarafından işletilen veya sadece dikkatli olmaları sayesinde geldiği kolayca fark edilen bir saattir. Ama dikkatli olmayan, kendini hayatın akışına bırakmış veya akıntıların tersine sandalını yürütmeye çalışan insan, eşref saatin geldiğini fark etmek şöyle dursun, duvardaki asma saatin on ikiye çeyrek kalayı gösterdiğini bile görmez.

Milletlerin eşref saatlerini büyük dâhiler keşfeder. Bizim gücümüz oralara yetmediği için sadece gündelik hayatımızda hatta aile hayatımızda yer alan ufak tefek eşref saatlerden, daha doğrusu birbirimizin eşref saatlerini kollamanın sırlarından bahsedeceğim.

Muhakkak ki her şeyin bir zamanı vardır. Zaten eşref saat de bu zamandan başka bir şey değildir. İşte ne yapıp yapıp onu kollamalalı. Sırasını getirmek de eşref saati bulmak demektir.

(...)

"Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır." diye bir söz vardır. Duvardaki saatleri yaylar işletiyorsa ev hayatındaki eşref saatleri de tatlı dil işletir. Onun hiç gelmeyeceğini sandığınız bir anda sarf edeceğiniz hoş bir cümle, yerinde bir iltifat, eşref saatin akrebinin 12'ye getiriverir.

(...)

Her iyi şey eşref saatte olur. Biraz sabır göstermek, biraz dikkatli davranmak, insanların bam teline dokunmamaya çalışmak evinizde eşref saati sık sık çaldırmak için kâfidir.

Şevket RADO
(Kısaltılmıştır.)

1. ETKİNLİK

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Eşleştirmede açıkta kalan anlamı karşılayan sözcüğü bulup bir cümlede kullanınız.

düşkün

1. Tanımayarak, niteliğini iyi anlamayarak aldanmak.

rehavet

2. Şereflendirmek, onurlandırmak.

mahmur

3. Doğruluğu, gerçekliği kesin olarak bilinen, gerçekliği kesinleşmiş.

muhakkak

4. Uykudan sonra üzerinde sersemlik, ağırlık bulunan.

yanılmak

5. Vücutta görülen gevşeklik, ağırlık, tembellik.

teşrif etmek

6. Huy, karakter.

tabiat

7. Bir şeye kendini aşırı vermiş olan, çok bağlı, tutkun.

8. Kölelik, tutsaklık, esirlik.

Cümlem:

.....

Öğrendiğiniz sözcükleri oluşturduğunuz sözlüğe ekleyiniz.

2. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki cümlelerde geçen deyimlerin cümlelere kattığı anlamları altlarına yazınız.

Dünya nimetlerinin lezzetlerine kendilerini kaptırmış olanlar öğle vaktinin gelmesini ipe çekerler.

Talih o saatlerde adamın yüzüne gülmeye başlar.

İnsanların bam teline dokunmamaya çalışmak evinizde eşref saati sık sık çaldırmak için kâfidir.

O gelince en çetin meselelerinizi tereyağından kıl çeker gibi hâllerde.

b) Deyimlerin anlatıma olan katkısını yazınız.

3. ETKİNLİK

“Eşref Saat” metninden hareketle aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. Eşref saati ne demektir? Açıklayınız.

.....

.....

2. Eşref saatin gelmesiyle kişilerin hayatında hangi kolaylıklar yaşanır? Siz de bu fikirlere katılıyor musunuz?

.....

.....

.....

3. Eşref saatin gelmesi milletlerin hayatını nasıl etkiler? Açıklayınız.

.....

.....

.....

4. Milletlerin eşref saatlerini kimler, nasıl keşfeder?

.....

.....

.....

5. Kendi hayatınızda eşref saatin geldiğini hissettiğiniz anlar oldu mu? Yazınız.

.....

.....

.....

4. ETKİNLİK

Okuduğunuz metnin konusunu, ana fikrini ve yardımcı fikirlerini bulunuz.

Konu:

.....

.....

Ana Fikir:

.....

.....

.....

Yardımcı Fikirler:

.....

.....

.....

.....

5. ETKİNLİK

“Eşref Saat” metninden öznel ve nesnel anlatıma uygun cümleler bulup aşağıdaki boşluklara yazınız.

Öznel Cümleler:

.....

.....

.....

Nesnel Cümleler:

.....

.....

.....

6. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki cümleleri ögelerine ayırınız.

Eşref saatlerini kollamanın sırlarından bahsedeceğim.

Sabahleyin 9’da mı, öğleyin 12’de mi teşrif eder bilinmez.

Talih, o saatlerde adamın yüzüne gül-meye başlar.

Geçit vermeyen dumanlı dağlar eşref saat gelince delinir.

Yaş ilerledikçe insanlar sabah saatle-rini severler.

Öğle vaktinin gelmesi ipe çekilir.

Her şey eşref saatte olur.

Eşref saat insanların bizzat kendileri tarafından işletilir.

b) Pembe kutudaki cümlelerin özneleri ile mavi kutudaki cümlelerin öznelerini işi, oluşu, hareketi yapması bakımından karşılaştırınız.

..... renkli kutudaki cümlelerde işi, oluşu, hareketi yapan özneler açıkça **belirtilmiştir**.

..... renkli kutudaki cümlelerde işi, oluşu, hareketi yapan özneler açıkça **belirtilmemiştir**.

[illegible]

155

Attilâ İLHAN
(1925-2005)

Şiir, roman, deneme ve öykü

yazarıdır. "Tutuklunun Günlüğü" ile 1974 TDK Şiir, "Sırtlan Payı" ile 1975 Yunus Nadi Roman armağanlarını kazanmıştır. Başlıca eserleri: Duvar, Sokaktaki Adam, Abbas Yolcu...

Hazırlık Çalışmaları

1. Yaşadığınız ili, tarihî eserleri ve doğal güzellikleri yönünden kısaca anlatınız.
2. Türkiye'nin hangi illerini gezdiniz? Bu illerin beğendiğiniz yönlerini arkadaşlarınıza anlatınız.

! Şiiri, türün özelliğine göre okuyunuz.

TÜRKİYE

Türkiye, Türkiye dağlarını duman almış,
Üzümler memleketi, tütünler memleketi,
Türkiye, Türkiye çok gülmüş, çok ağlamış,
Sabırlı, bağı yanık insanlar memleketi.
Bulut gibi köpürmüş topraktan bereketi,
Pehlivan dağlarında şafaklar büyümüş
Ya o nehirler delirip gür gür gelirler
Bir şarkı gibi dağdan denize yürümüş.
(...)

Sen Türkiye'sin, ekmeğim, tuzum Türkiye.
Omzumda mavzer, koynumda çevresin
Ve kıl heybemde taze lor peyniri.
(...)

Batan güneş gibi bakır taşkömürü
Ve rüzgâra vermiş saçlarını nefti ormanlar
Ve köylere karşı sarışın harmanlar.
Ferik elması, kavun, karpuz, dut ve kayısı,
Fındık da sende, ceviz de sende, badem de sende,
Alnımın teri, gözlerimin nuru Türkiye.

Sen Türkiye'sin, evim barkım, köyüm obam Türkiye.
O senin çifte çarşılı harp görmüş şehirlerin,
Sahilde Mersin, yayla türküsü Konya.
Adana'nın yolları taştan, yola çıkıp Maraş'tan
Ezanla birlikte vardık bir akşam Urfa'ya.
Bursa'nın, ya Bursa'nın ufak tefek taşları,
Uçan yıldızı dondurur Ardahan'ın kışları.
Erzincan'da bir kuş var, kanadı gümüş pul pul
Ve göğre kılıç gibi çekmiş minarelerini
Şehirler padişahı canım İstanbul.
Türkiye, Türkiye, aylı yıldızlı Türkiye,
Sen Mehmet'sin omuzların Anadolu yaylası,
Aladağlar, Toroslar dev gibi gövden,
Sen şehit oğlu, şehit babası,
Sana selam olsun dünyadan, hürriyetten...

Attilâ İLHAN
(Kısaltılmıştır.)

1. ETKİNLİK

Metinde geçen aşağıdaki sözcük ve sözcük gruplarının anlamını tahmin ediniz. Tahmininizi sözcüklerin sözlük anlamıyla karşılaştırınız.

Sözcük	Tahminim	Sözlük Anlamı
1. bağı yanık		
2. gür		
3. mavzer		
4. oba		
5. ferik elması		
6. çevre		
7. harman		
8. neftî		

Öğrendiğiniz sözcük ve sözcük gruplarını oluşturduğunuz sözlüğe ekleyiniz.

2. ETKİNLİK

“Türkiye” şiirinden hareketle aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. Şiirde Türkiye'nin hangi doğal mekânlarından bahsedilmiştir? Bildiğiniz başka doğal mekânlar varsa arkadaşlarınıza tanıtınız.

.....

2. “Türkiye, Türkiye çok gülmüş, çok ağlamış,
Sabırlı, bağı yanık insanlar memleketi.” dizelerinden anladıklarınızı açıklayınız.

.....

3. Şiirde Türkiye’de yetişen hangi ürünlerin adı geçiyor? Yörenizde yetişen, ülke ekonomisine katkısı olan ürünler nelerdir? Bu ürünler ile ilgili bilgi veriniz.

.....

4. Şiirde hangi şehirler hangi özellikleriyle verilmiştir?

.....

.....

.....

5. Şiir, üzerinizde nasıl bir etki bıraktı? Yazınız.

.....

.....

.....

3. ETKİNLİK

Şiirin konusunu ve ana duygusunu yazınız.

Konu

.....

.....

.....

Ana Duygu

.....

.....

.....

4. ETKİNLİK

Şiirdeki söz sanatlarının geçtiği dizeleri yazınız.

Benzetme	
Kişileştirme	
Karşıtlık	

5.

ETKİNLİK

Önceden hazırladığınız Türkiye'nin tanıtım sunumunu arkadaşlarınızla paylaşınız.

Sunum yapan arkadaşınızın performansını aşağıdaki formda verilen maddelere göre değerlendiriniz.

Akran Değerlendirme Formu

Ad Soyad:	Evet	Kısmen	Hayır
Konuşmasına uygun ifadelerle başladı.			
Dikkati dağıtacak ayrıntılardan kaçındı.			
Konuşurken gereksiz sesler çıkarmaktan kaçındı.			
Dinleyicilerle göz teması kurdu.			
Sözleriyle uyumlu jest ve mimikler kullandı.			
Sözcükleri anlamlarına uygun kullandı.			
Konuşmalarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullandı.			
Konuşmasını uygun bitiş ifadeleri ile tamamladı.			

6.

ETKİNLİK

Aşağıdaki cümleleri özne-yüklem (etken-edilgen) ilişkisi bakımından inceleyiniz. Fiillerin özelliklerini karşılarındaki bölüme yazınız.

	Özne-Yüklem İlişkisine Göre
Bereket topraktan bulut gibi köpürtülmüş.	<i>edilgen fiil</i>
Pehlivan dağlarında, şafaklar büyümüş.	
Göge kılıçlar çekilmiş.	
Neffî ormanlar saçlarını rüzgâra vermiş.	
Türkiye şiiri çok beğenilmiş.	
Uçan yıldız dondurur Ardahan'ın kışları.	

7. ETKİNLİK

Türkiye ile ilgili görselleri inceleyiniz. Görsellerin size hissettirdiklerini anlatan bir şiir yazınız. Şiirinize uygun bir başlık koyunuz.

[illegible]

Yazdığınız şiirlerden öğretmeninizin uygun gördüklerini sınıf ve okul panosunda paylaşınız.

Yaşar KEMAL
(1923-2015)
Roman, hikâye,
röportaj, deneme,
fıkra, derleme gibi birçok türde
eserler vermiştir. 1956 Varlık
Roman Armağanı başta olmak
üzere pek çok dalda ödülleri
vardır. Başlıca eserleri: İnce
Memed, Orta Direk, Sarı Sıcak
...

Hazırlık Çalışmaları

1. “Bacasız sanayi” sözünü hiç duydunuz mu? Bu söz ne anlama geliyor olabilir?
2. Peri bacaları hakkında neler biliyorsunuz?

Metni not alarak okuma yöntemiyle okuyunuz. Önemli gördüğünüz yerleri defterinize yazınız.

PERİ BACALARI

Okuyacağınız metin “Peri Bacaları” adlı kitaptan Yaşar Kemal ve arkadaşı Mustafa’nın Göreme’ye geldikleri bölümü anlatmaktadır.

Kırk Gün Kırk Gece

İkindiye doğru Mustafa’yla yola düşüp Göreme’ye geldik. Göreme’de peri bacaları ormanına düştük. Göreme, büyücek bir koyakta...

Bacalar ormanı alabildiğine uzuyor gibi. Buradan, bu oturduğumuz yerden bakınca bacalar ormanı hiç sonu yokmuş gibi görünüyor. Ormanda türlü şekiller... Kendini bir heykel ormanında sanırsın. Öylesine biçimler... Yürüyen, duran, hemen kalkıp koşacakmış gibi tetikte duran, uçmaya hazırlanan, at, insan, kuş, fil, türlü başlar... Saymakla bitmez... Halat çeken bir alay... Ata binmiş bir gelin... Gelin alayı... Bir büyü içinde kalıyor insan... Seyrederken bütün bunları, dünyayı unutuyorsun. Öteki, gerçek dünyayı, ağacı, kuşu, tarlası, evleri ile bıçak gibi kesip o dünyada hiç yaşamamışsın gibi, bu peri bacaları dünyasına kendini kapıp koyuveriyorsun... Belki asırlardır bu sarhoşluk

içindesin. Dizlerinde derman kalmıyor hayretten. Başın dönüyor.

(...)

Varalım bir peri bacasının karşısında, bir metre kadar ötesinde duralım. Önce tepeden başlayalım. Tepede bir şapka var. Düşmek üzeredir. Bir iki ot vardır bazen üstünde. Rengi çoğu zaman koyu kurşunudur. Peri bacasının başka yerlerinden daha sert görünüyor. Granit sertliğinde. Onun için olacak, yağmurlar, seller önce tepeden yiyecekken, yiyememişler, şapka gibi başında kalmış. Sert.

Şapkadan sonra bir kuşak geliyor. Ha biçimini söylemedim peri bacasının. Bir gaz hunisini al, ağzı aşağı yatır. Binlerce kere büyüt huniyi, işte sana peri bacası. Başına şapka da oturtmayı unutma. (...)

Ağzı aşağı konulmuş huniler her zaman öyle düzgün değildir. Eğilmiş, bükülmüş, yana yatmış, türlü biçim almıştır her biri. Uzun sözün kısası her bir baca başka bir biçimdir. Hareket hâlinde her biri de... Uzun bir sefere çıkmışlar...

Bu türlü biçimlere, türlü hareketlere halk burada türlü efsaneler yaratmıştır. Maçan'daki bacalar ormanın efsanesi şudur:

Zamanında buralar güzel bir ülkeymiş. Bereket fışkırmış topraktan. İnsanlar birbirlerini sayarlarmış, severlermiş. Fakiri fakir, zengini zengin değilmiş. Hırsızlık, katillik yokmuş. Üzümler ballı, buğdaylar taneliymiş. Bura halkının bir tek kaygısı varmış, o da ölümden... Bir kapalı ülkeymiş. O yüzden de kimler, kimsecikler yani istilacılar uğramazmış. Bu yüzden de askerleri azmış. Askeri ne yapsınlar! Yıllardan bir yıl, günlerden bir gün bakmışlar ki Maçan'dan beri yazıyı yabancı tutmuş bir ordu gelir. Yakıp yıkıp gelir. Asker yok karşı koyacak... Güzel ülke yakılıp yıkılacak. Bütün halk, gözleri yaşlı, toplanmışlar bir tepeye, gelenleri seyredelermiş... Ne gelir elden! Ölümlerden ölüm beğen... Korkudan titrer, vaveylaları gökyüzünü tutarken bir bakmışlar ki önlerinden çekilip duran, az sonra ülkelerini darmadağın edecek ordu yerinden kımıldamaz. Aman bu nasıl iş? Gece olmuş ordu kımıldamamış, sabah olmuş gene öyle. Ertesi, daha ertesi gün ordu durup durur. Cesaret edip ordunun yanına varamamış kimse. En sonunda bir çoban değneğini havaya fırlatıp "Ölümse de ölüm. Ben varacağım duran ordunun yanına." demiş. Koşarak inmiş koyağa. Varmış ki bir de ne görsün! Ordu tüm taş kesmiş... Haber vermiş. Güzel ülkede toy düğün başlamış. Kırk gün kırk gece.

İşte şimdi Maçan'da bir ordu, peri bacalarına kesmiş bir ordu donmuş kalmış. Yum gözünü ordu hareket edecek gibi. Mızrakları ellerinde, silahları bellerinde saf saf olmuş bir ordu.

Yaşar KEMAL
(Kısaltılmıştır.)

1. ETKİNLİK

Anlamı verilen sözcük ve sözcük gruplarını bulunuz. Boşluklara uygun harfleri yerleştiriniz.

K O _ _ K :

Vadi.

T _ _ İ _ _ E D _ _ M _ K : Karşısındakinin saldırısına karşı uyanık durma.

K _ R _ U _ _ :

Koyu kül rengi, kurşun rengi.

G _ _ N _ T :

Kuvars, feldspat, ortoklaz ve mika minerallerinden birleşmiş türlü renkte, billursu, çok sert bir kayaç türü.

H _ _ İ :

Bir sıvıyı ağzı dar bir kaba aktarmak için kullanılan koni biçimindeki araç.

V _ V _ Y _ _ :

Çıglık.

T _ Y :

Ziyafet.

Öğrendiğiniz sözcükleri oluşturduğunuz sözlüğe ekleyiniz.

2. ETKİNLİK

“Peri Bacaları” metni ile ilgili sorular oluşturup yanıtlarını yazınız. Hazırladığınız soruları arkadaşlarınıza yöneltiniz.

Soru:

Soru:

Cevap:

Cevap:

Soru:

Soru:

Cevap:

Cevap:

3. ETKİNLİK

Okuduğunuz metinde geçen öznel ve nesnel ifadeleri yazınız.

Öznel İfadeler

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Nesnel İfadeler

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ETKİNLİK

a) Bir ülkenin doğal güzelliklerinin turizme katkısı hakkındaki düşüncelerinizi konuşma stratejilerinden (empati kurma, tartışma...) istediğinizi kullanarak anlatınız.

b) Konuşmanızı aşağıdaki formu doldurarak değerlendiriniz.

Sözlü Sunum Becerisi Öz Değerlendirme Formu

	Evet	Kısmen	Hayır
Konuşmama uygun ifadelerle başladım.			
Konuşmamda “oysaki, başka bir deyişle, özellikle, ilk olarak” gibi uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullandım.			
Empati kurma, tartışma, katılımlı, eleştirel konuşma gibi konuşma stratejilerini uyguladım.			
Beden dilimi etkili bir şekilde kullandım.			
Konuşmamda yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullandım.			
Sözcükleri anlamlarına uygun kullandım.			
Konuşmamı uygun ifadelerle bitirdim.			

5.

ETKİNLİK

Bir geziniz esnasında gördüğünüz ya da yaşadığınız **ilginç olayları** gözlemlerinize dayanarak yazınız. Yazınıza uygun bir başlık koyunuz.

6. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki cümleleri öğelerine ayırınız.

Bacalar ormanı alabildiğine uzuyor.

Seyrederken dünyayı unutuyorsun.

Şapka gibi başında kalmış.

Tepeye gelenleri seyrederlermiş.

b)

..... renkli kutudaki cümlelerin fiilleri nesne alıyor.

..... renkli kutudaki cümlelerin fiilleri nesne almıyor.

7. ETKİNLİK

Aşağıdaki fiilleri cümle içerisinde **yüklem görevinde** kullanınız. Fiillerin nesne alıp alamadığını örneklerdeki gibi gösteriniz.

Fiil	Cümle	Nesnesi Var / Yok
yarat-	Halk burada türlü efsaneler yaratmış.	efsaneler
koş-	Sabahın erken saatlerinde koştum.	-
topla-		
gez-		
oku-		
otur-		
git-		
çalış-		
gel-		

Daniel DEFOE
(Deniyıl Defo)
(1660-1731)

İngiliz yazar ve gazetecidir. Defoe, serüven dolu yaşamındaki deneyimlerine dayanarak birçok serüven romanı yazmıştır.

Başlıca eserleri: Robinson Crusoe, Veba Yılı Günlüğü, Bir Sipahinin Anıları...

Hazırlık Çalışmaları

1. Gemi yolculuğunda karşılaşılabilecek tehlikeler sizce nelerdir?
2. Sizce ıssız bir adaya düşen bir kişi hayatta kalabilmek için neler yapmalıdır?

Metni dikkatle dinleyiniz. Dinleme esnasında size sorulan sorulara sözlü olarak cevap veriniz.

ROBINSON CRUSOE

(Robinsın Kuruze)

İssız Ada

1. ETKİNLİK

Metinde geçen aşağıdaki sözcüklerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahmininizi sözcüklerin sözlük anlamı ile karşılaştırınız.

Sözcük:

sancak

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Sözcük:

tayfa

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Sözcük:

kamara

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

2. ETKİNLİK

“Robinson Crusoe” metninden hareketle aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. Robinson Crusoe ne zaman, nereye gitmek için yola çıkmıştır?

.....

2. Robinson Crusoe'nin yolculuk sırasında keyfini kaçıran durum nedir? Bu durumdan sonra yolculukla ilgili düşüncesi ne olmuştur?

.....

3. Robinson Crusoe batmak üzere olan gemiden nasıl kurtulmuştur? Kurtulduktan sonra yaptığı ilk şey nedir?

.....

4. Robinson Crusoe, batmak üzere olan gemiden hangi malzemeleri almıştır ve bunları adaya nasıl taşımıştır?

.....

5. Robinson Crusoe, sizce hangi kişilik özellikleri sayesinde adada yaşamını sürdürebilmiştir?

.....

A blank, lined page from a spiral-bound notebook. The page has a blue cover visible on the left and right edges. The spiral binding is at the top. The page is white with horizontal blue lines. There are 21 lines in total, including the top line.

Yapayalnız kalan Robinson Crusoe'nin adada yaşamının nasıl olacağı ile ilgili tahminlerinizi yazınız.

[illegible]

Metni tekrar dinleyerek “Robinson Crusoe” metninde düşüncüyü geliştirme yollarından hangilerine yer verildiğini belirtiniz.

.....

6. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki metni okuyunuz.

Zaman Bankası

Her sabah, hesabımıza 86.400 saniye yatırılıyor ve her gece hesabımız kapatılıyor. Hayırlı bir amaç için kullanıp kullanmadığınıza bakılmaksızın her gün bu devran böyle dönüyor. Bir günden diğer güne bir saniye bile eklenemiyor.

Her sabah yeni bir hesap.

Her gece sıfırlanan ve kapatılan hesap.

O günkü hesabınızı layıkınca kullanamadıysanız bu sizin zararınıza. Geriye dönüş yok, yarından borçlanma imkânı da yok!

Gelin şimdi zamanın önemine dair yeni bir pencere açalım:

- Bir yılın değerini anlamak için sınavını veremeyen bir öğrenciye sorun.
- Bir ayın değerini anlamak için erken doğum yapmış bir anneye sorun.
- Bir haftanın değerini anlamak için haftalık bir derginin yayıncısına sorun.
- Bir günün değerini anlamak için altı çocuğunu doyurmak zorunda olan bir ameleye sorun.
- Bir saatin değerini anlamak için sevgiliyle buluşmayı bekleyen âşığa sorun.
- Bir dakikanın değerini anlamak için trenini kaçırmış bir yolcuya sorun.
- Bir saniyenin değerini anlamak için kazadan kıl payı kurtulmuş bir kişiye sorun.
- Bir salisenin değerini anlamak içinse olimpiyatlarda gümüş madalya almış bir atlete sorun.

Derleyen: Eylül FIRAT

b) Yazarın “zamanın önemi” ile ilgili verdiği örnekleri inceleyiniz. Yukarıdaki metinden yararlanarak zamanın verimli kullanımı ile ilgili düşüncelerinizi anlatan bir konuşma yapınız.

7. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerin özne ve yüklemine varsa nesnesini bulunuz. Cümleleri nesne-yüklem (geçişli-geçişsiz) ilişkisi bakımından inceleyiniz. Cümlelerin özelliklerini karşısındaki bölüme yazınız.

	Nesnesine Göre
Gemi, hızla karaya doğru <u>sürükleniyordu.</u> Özne <u>Yüklem</u>	geçişsiz
Sen Augustin (Sen Agistin) Burnu'ndan geçerek okyanusa açıldık.	
Üç tayfayı hırçın dalgalara kaptırdık.	
Çiftliğimde olsaydım keyifle kahvemi yudumluyordum.	
Kamaramdan korkuyla dışarı fırladım.	
Korkunç bir gürültüyle sarsıldık.	
Kaptan, kurtuluş planlarımızı dinliyordu.	

Gelecek Derse Hazırlık

İlk Türk destanlarını araştırınız. Beğendiğiniz destan metnini sınıfa getiriniz.

İSTANBUL'LA HASBİHÂL

Hiç hesap yapmadım
 Bu kaçınıcı gelişim sana bilmiyorum.
 Bildiğim tek şey
 Yeniden kolların arasındayım İstanbul!
 Biraz yorgunum ama
 Neşem de buruk
 Öyle garip bir hâldeyim işte.
 Gönderme, bırak beni kalayım
 Oturma izni isteme benden
 kadim bir dostluk bizimki.
 Hatırla dağlardan denize indirilen
 bir gemi de bendim.
 Senin anlayacağın
 Fatih'ten beri adımlarım sokaklarında
 Bırak bir tepe de ben olayım sende ilahi şehir.
 (...)

Martılar bilmesin hüznümü
 Tedirgin olmasın Yeni Cami'de güvercinler
 Süleymaniye'nin ezanları inceden inceye
 Dağıtıversin dağlanan yüreğimi
 Aslımı sorarsan Rumeliliyim.
 Kendimi bildim bileli dilimin nöbetindeyim.
 (...)

Ah İstanbul!
 Yakınıyorum sanma!
 Benimkisi bir hasbihâl
 Bak işte içimde fırtına kasırgalar
 Yağız atlar kara kışlara yol almada
 Nedir, güneş mi kayıyor avuçlarımdan?
 Umut ovalarında seller mi kopuyor?
 Uzakta görünen başı karlı
 Gençliğimin dağları mı?
 Hüzün yüklü kara bulutlar.
 Neyin habercisi
 Söyle İstanbul!
 Ayrılık mı var bu işin sonunda
 Sana anlatacaklarım çok var oysa
 Fokur fokur kaynayan çaydanlık gibiyim,
 Bir dökülebilsen
 Demim neler söyler neler
 Gene de şunu bil yeter
 Bunca yıl yol aldım düzde, yokuşta, bozkırda
 Kaygım insan olabilmek
 Ve sevmekti.

Ah İstanbul!

Alnımın kırışıklarını bir oku.

Oku ki o hep halkını sevdi der

Sevmek huzurun çırasıdır bilirsin

Varsın çığ gibi büyüsün sevgi

Gökkuşağı renkleriyle gülümsesin insanlık.

(...)

Ah İstanbul!

Göç yağmurlarıyla sulanan toprağın

Çocuklarıyız biz

Trenlerin, otobüslerin ardından

Sallanan mendiller hâlâ ıslak

Yollar bu yüzden uzar gider

Gurbet bu yüzden acı ve çekilmez

Bizim ora erkekleri türküler eşliğinde

Kamyonlarla askere uğurlanırdı.

Ellerindeki ahşap sandıkları içinde

Tıraş makinesi, birkaç kurabiye

Bir de ayva olurdu.

Ah İstanbul!

Efkâr basınca bizim oralarda

Çanakkale, Yemen türküsü

Daha bir içli söylenir,

Bir başka yürek dağlar Rumeli türküleri

Gençlerin sevdalanışı

Türkçemin asilliği bir başkadır.

Ah İstanbul!

Gene de beni tutma!

Elimi, kolumu bağlama

Evlad-ı Fatihan'ım ben

Bırak tez elden varayım Urumelime

Tuna, Arda, Akdere, Vardar aktıkça oralarda

Buralarda nasıl dururum ben?

Yeminim var kaldırımlarına

Sokağına, taşına, dağına

Çeşmelerinde akan suya,

İrmaklarında yüzen balığa.

(...)

Şairime, sanatçıma, halkıma

Hoşgörüyü sinesine çekenlere

Barış tohumları ekenlere

Gökteki yıldıza, aya

Yol ver gideyim İstanbul!

Alışkanlıklarımın sürüklediği yere.

Zeynel BEKSAÇ

(Kısaltılmıştır.)

5. TEMA SONU DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

OTUZ BEŞ YAŞ

Yaş otuz beş! Yolun yarısı eder.
Dante gibi ortasındayız ömrün.
Delikanlı çağımızdaki cevher,
Yalvarmak, yakarmak nafîle bugün,
Gözünün yaşına bakmadan gider.

Şakaklarıma kar mı yağdı ne var?
Benim mi Allahım bu çizgili yüz?
Ya gözler altındaki mor halkalar?
Neden böyle düşman görünürsünüz,
Yıllar yılı dost bildiğim aynalar?

Zamanla nasıl değişiyor insan!
Hangi resmime baksam ben değilim.
Nerde o günler, o şevk, o heyecan?
Bu güler yüzlü adam ben değilim;
Yalandır kaygısız olduğum yalan.

(...)

Neylersin ölüm herkesin başında.
Uyudun uyanamadın olacak.
Kimbilir nerde, nasıl, kaç yaşında?
Bir namazlık saltanatın olacak,
Taht misali o musalla taşında.

Cahit Sıtkı TARANCI

(Kısaltılmıştır.)

(İlk dört soruyu şiire göre cevaplayınız.)

1. Şair, hangi ruh hâliyle bu şiiri yazmıştır? Açıklayınız.

.....

.....

.....

2. Şiirin ikinci bölümünden anladıklarınızı açıklayınız.

.....

.....

.....

3. Şiirin en çok hangi bölümünü beğendiniz? Niçin?

.....

.....

.....

4. Şiirin ana duygusu nedir?

.....

.....

.....

5. “Otuz Beş Yaş” şiirine bir bölüm de siz ekleyiniz.

.....

.....

.....

.....

.....

6. “Vurmak” sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde “Kriz, kitap dünyasını da vurdu.” anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Mahallenin çocukları kapıya vurup kaçıyordu.
- B) Odaya kalın perdelerin arasından güneş ışıkları vuruyordu.
- C) Tahtaya vurulan cila, evin havasını değiştirmişti.
- D) Avrupa’da yaşanan olaylar ekonomik hayatı vurdu.

7. Aşağıdaki paragrafta düşünceyi geliştirme yollarından hangisi kullanılmıştır?

Beyni en hızlı körelten şeyin aşırı televizyon izlemek olduğunu biliyor muydunuz? Alman Beyin Antrenman Kurumu Başkanı Prof. Bern Fischer (Bern Fişer) diyor ki: “İki saat televizyon seyretmek suretiyle beynin uyarımdan yoksun bırakılmasının beyinde oluşturduğu tembelliği gidermek için bir hafta zihin egzersizi yapmak gerekir.”

- A) Örnekleme
- B) Karşılaştırma
- C) Tanık Gösterme
- D) Benzetme

8.

13-19 Yaş Grubu	Saat		
Faaliyet Adı	Ortalama	Erkek	Kadın
Toplam	24.00	24.00	24.00
Yemek ve diğer kişisel bakım	2.39	2.34	2.43
Eğitim	3.05	2.59	3.11
Hane halkı ve aile bakımı	1.16	0.33	2.02
Sosyal yaşam ve eğlence	1.36	1.37	1.35
Spor ve doğa sporları	0.19	0.30	0.07
Hobiler ve oyunlar	0.43	0.59	0.25
Ulaşım ve belirlenmemiş zaman kullanımı	1.03	1.10	0.56
Uyku	9.25	9.26	9.24

Kaynak:TÜİK, Zaman Kullanım Araştırması, 2014-2015

Yukarıdaki tabloya göre aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Kadınlar, eğitime erkeklere göre daha fazla zaman ayırmaktadırlar.
- B) Kadınlar ve erkekler en fazla zamanı uykuya ayırmaktadırlar.
- C) Kadınlar, en az vakti spor ve doğa sporlarına ayırmaktadırlar.
- D) Erkekler kadınlara göre hobiler ve oyunlara daha az zaman ayırmaktadırlar.

9. Aşağıdaki cümlelerden hangisinin yüklemi nesnesine göre diğerlerinden **farklıdır**?

- A) Hamuru bir saat dinlendirdi.
- B) Yaz tatilinde Marmaris’e gittik.
- C) Annesi gelince sofrayı kurardı.
- D) Rüzgâr konulu bir şiir yazdım.

10.

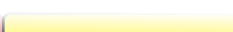
Giydiği ceketi çıkardı.

Ders programı hazırlandı.

Pasta güzelce süslendi.

Seni gördüğüme sevindim.

Yukarıdaki tabloda **edilgen fiillerin bulunduğu kutuları çıkarırsak** nasıl bir şekil oluşur?

- A)
- B)
- C)
- D)

6. TEMA MİLLÎ KÜLTÜRÜMÜZ

GÖÇ DESTANI

VATAN SEVGİSİNİ İÇTEN DUYANLAR

BİR FİNCAN KAHVE

KIZ KULESİ (Dinleme / İzleme Metni)

KARAGÖZ (Serbest Okuma Metni)

Nihad Sâmi
BANARLI
(1907-1974)

Araştırmacı yazar.

Edebiyata şiir yazmakla başlamış, daha sonra edebiyat tarihi ve araştırmalarına yönelmiştir. Başlıca eserleri: Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, Türkçenin Sırları, İstanbul'a Dair ...

Hazırlık Çalışmaları

1. Milletlerin hayatını etkileyen olaylar neler olabilir? Anlatınız.
2. Destanların birey ve toplum üzerindeki etkileri ile ilgili düşüncelerinizi anlatınız.

! Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

GÖÇ DESTANI

Uygur ilinde Hulin adında bir dağ vardı. Bu dağdan Tuğla ve Selenge adında iki ırmak çıkardı. Bir gece bu iki ırmak arasındaki bir ağacın üzerine gökten mavi bir ışık indi. İki ırmak arasında yaşayan halk bunu dikkatle takip etti. Mukaddes ışık, ağacın gövdesinde aylarca durdu. Ağacın gövdesi gittikçe kabarıyor, oradan güzel musiki sesleri geliyordu. Geceleri, otuz adım çevresinde bir ışık görünüyordu. Bir gün ağacın gövdesi yarılarak içinden beş çocuk çıktı. Bu çocuklar beş ayrı odacıkta idiler. Ağızları üstünde asılı birer emzikten süt emiyorlardı. (Bunlar, ışıktan doğmuş mukaddes çocuklardı.) Halk ve amirler onlara büyük saygı gösterdiler. Bu çocukların en büyüğünün adı Sungur Tigin, ikincisinin adı Kutur Tigin, üçüncüsü Tükel Tigin, dördüncüsü Ur Tigin, beşincinin adı Bugu Tigin'di. Bunların Allah tarafından gönderildiğine inanan Uygurlar, içlerinden birini hakan yapmayı düşündüler. Bugu Tigin; güzellik, zekâ ve ehliyetçe ötekilerden üstün olduğundan onu ittifakla hakan seçtiler. Büyük bir şölen yaparak tahta oturtular.

(Aradan uzun zaman geçti.) Bir gün Uygur tahtına yeni bir hükümdar oturdu. Bu hakan, Çinlilerle yapılan savaşlara bir son vermek için oğlu Gali Tigin'e, Kiyu - Liyen adlı bir Çin prensesi almayı tasarladı.

Bu prenses, sarayını Hatun Dağı'nda kurdu. O çevrede Tanrı Dağı adında başka bir dağ ve onun cenubunda da Kutlu Dağ denilen büyük bir kaya vardı.

Çin elçileri, bakıcılarla birlikte geldiler. Onlar kendi aralarında dediler ki: "Hatun Dağı'nın saadeti bu kayaya bağlıdır. Bu hükûmeti zayıflatmak için onu yok etmeli."

Bunun üzerine Çinliler, prenseslerine karşılık, bu kayanın kendilerine verilmesini istediler. Yeni hakan, yurt içindeki bu taş parçasını Çinlilere kıskanmaksızın verdi. (Hâlbuki bu mukaddes bir taşı. Uygur ülkesinin saadeti, bu tılsımlı taşın, Türk bütünlüğünün ve yurtseverliğinin sembolü olan bu kayanın yurttan kalmasına bağlıydı. O giderse saadet de giderdi.)

Fakat bu, kolay götürülecek bir kaya değildi. Çok büyüktü. Onun için Çinliler kayanın etrafına odun yığıp ateş yaktilar. Taşı iyice kızdırdıktan sonra üzerine keskin sirke dökerek parçaladılar. Parçaları arabalara yükleyip birer birer Çin'e göturdüler.

Bu, büyük hadise oldu: Vatandaki bütün kuşlar, hayvanlar, kendi dilleriyle bu kayanın gidişine ağladılar. Yedi gün sonra da Tigin öldü. Memleket felaketten kurtulamadı. Halk, rahat yüzü görmedi. Irmaklar kurudu. Göllerin suyu tükendi. Toprak çatladı, yiyecek vermez oldu.

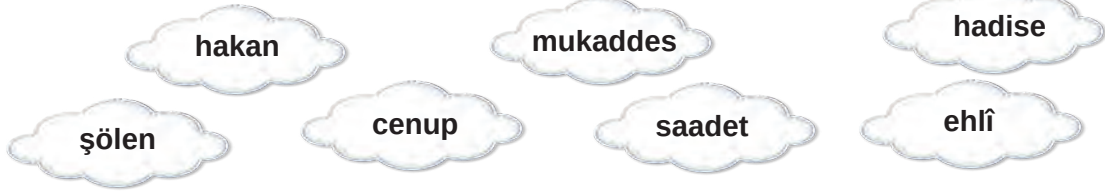
Nihayet Bugu Han'ın çocuklarından bir başkası yurda hakan seçildi. Onun zamanında memleketteki ehli, vahşi bütün hayvanların, bütün kuşların, bütün çocukların hatta bütün cansızların "Göç! Göç!" diye derin üzüntüyle bağırdıkları duyuldu. Uygurlar bu manevi işarete (bu ilahî emre) uyarak toplandılar. Yurtlarını bırakıp göçmeye başladılar. Nerede durmak istedilerse bu sesleri duydular. Nihayet Beş Balıg'ın bulunduğu yere geldiler. Orda sesler kesildi. Uygurlar da burada durup beş mahalle (beş şehir) yaptılar. Adını Beş Balıg koydular. Burada yaşayıp çoğaldılar.

Nihad Sâmî BANARLI
(Derleyen)

1. ETKİNLİK

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Sözcükleri cümlelerde kullanınız. Anlamı verilme-
yen sözcüğün anlamını sözlükten bularak cümle içinde kullanınız.

Sözcük:

Anlamı:

Mutluluk.

Cümlem:

Sözcük:

Anlamı:

Ziyafet.

Cümlem:

Sözcük:

Anlamı:

Evcil.

Cümlem:

Sözcük:

Anlamı:

Güney.

Cümlem:

Sözcük:

Anlamı:

Olay.

Cümlem:

Sözcük:

Anlamı:

Kutsal.

Cümlem:

Sözcük:

Anlamı:

Cümlem:

Öğrendiğiniz sözcükleri oluşturduğunuz sözlüğe ekleyiniz.

2. ETKİNLİK

“Göç Destanı” metninden hareketle aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. Metindeki olaylar kimlerin başından geçmiştir?

.....

.....

2. Ağacın gövdesi yarılmca içinden ne çıkmıştır?

.....

.....

3. Uygurlar Bugu Tigin’i hangi özelliklerinden dolayı hakan seçmişlerdir? Sizce bu karar doğru mu?

.....

.....

.....

4. Hükümdar, oğlunu niçin Çin prensesi ile evlendirmeyi düşünmüştür?

.....

.....

5. Çinliler prensese karşılık Uygurlardan ne istiyorlar? Niçin?

.....

.....

.....

6. Çinliler kayayı ülkelerine nasıl götürmüşlerdir?

.....

.....

.....

7. Uygurlar niçin göç edip Beş Balığ’a yerleşmiştir? Uygurların buradaki yaşamı sizce nasıl devam etmiş olabilir?

.....

.....

.....

3. ETKİNLİK

Okuduğunuz metnin konusunu ve ana fikrini bulunuz.

Konu:

.....

.....

Ana Fikir:

.....

.....

.....

4. ETKİNLİK

“Göç Destanı” metninde geçen gerçek ve kurgusal unsurları bulunuz.

Gerçek Unsurlar

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Kurgusal Unsurlar

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. ETKİNLİK

“Göç Destanı” aşağıdaki özelliklerden hangilerini taşımaktadır? Belirlediğiniz maddelerin numaralarını noktalı yere yazınız.

1. Anonim olup halkın ortak belleğinin ürünüdür.
2. Belli bir ulusun özelliklerini yansıtır.
3. Bilimsel bir üslupla yazılır.
4. Genellikle gazetelerden tanıdığımız yazı türüdür.
5. Tarihî ve sosyal olaylardan doğar, beslenir.
6. Olağan ve olağanüstü olaylar iç içedir.
7. Düşüncenin açıklanıp geliştirildiği yazı türüdür.
8. Bir sanat ve düşünce eserinin zayıf ve güçlü yönleri anlatılır.
9. Genellikle yiğitlik, aşk, dostluk, ölüm ve yurt sevgisi gibi temalar işlenir.
10. Genellikle tartışmacı anlatım biçimi kullanılır.

.....

6. ETKİNLİK

“Nasreddin Hoca’nın Hayat Hikâyesi” metnini okuyunuz. Koyu ve farklı yazı karakteri ile yazılmış sözcük ve sözcük gruplarını tespit ediniz. Yazı karakterlerini bu şekilde kullanmanın amacının ne olabileceğini metnin altındaki alana yazınız.

NASREDDİN HOCA'NIN HAYAT HİKÂYESİ

Yüzyılları aşarak zamanımıza ulaşan, bilgeliğini nüktedanlığı ile süsleyen, Türk kültür dünyasının kuşkusuz en büyük isimlerinden biridir *Nasreddin Hoca*.

Nasreddin Hoca birçok yerli ve Batılı kaynağa göre, 1208 yılında *Eskişehir* iline bağlı *Sivrihisar* ilçesinin eski ismi *Hortu* (şimdiki ismi Nasreddin Hoca) olan köyde dünyaya gelmiştir.

Doğduğu yer konusundaki yaygın ihtilafa karşın, son yıllarda yapılan ilmî ve arkeolojik çalışmalarla özellikle eski sicillerden elde edilen bilgiler ve Hoca'nın kızına ait mezarın bulunması ile Hoca'nın Sivrihisarlı olduğu kesinlik kazanmıştır. *Fuat Köprülü* ve *Pertev Naili Boratav* gibi birçok ünlü bilim adamı bu konuda hem fikirdirler.

Annesi *Sıdıka Hatun*, babası ise *Abdullah Efendi*'dir. İlk eğitimini aynı zamanda köyün imamı olan babasından almıştır. Daha sonra Sivrihisar'da medrese eğitimi görmüş, babasının ölümü üzerine köyüne dönerek babasının yerine imamlık ve vaizlik görevini ifa etmeye başlamıştır. Bu görevini 23 yaşına kadar devam ettirmiştir.

(...)

Muhittin ÖNGÜT - Eda ÖZDEMİR
(Kısaltılmıştır.)

.....

.....

.....

.....

.....

7. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki Nasreddin Hoca fıkrasını okuyunuz.

BİZİM İLLER, BİZİM İLLER

Adamın biri Hoca'ya misafir olmuş. Hoca misafire elinden gelen ikramı yapmış. Yedirmiş, içirmiş. Geç vakitlere kadar yanında oturmuş, onunla sohbet etmiş. Tam yatma zamanı misafirin canı üzüm istemiş. Bunu da açıktan söyleyememiş. Bir makam tutturarak şarkıya benzer şöyle bir şey okumuş:

— Bizim iller, bizim iller,
Yatarlarken üzüm yerler!

Bu saatte misafirin önüne bir de üzüm çıkarmak Hoca'nın hiç de işine gelmemiş. Hemen misafirin söylediği makamla şu cevabı vermiş:

— Bizde öyle âdet yoktur,
Saklarlar da güzün yerler!

b) Fıkradaki mizahi ögelere dikkat ediniz. Siz de öyküleyici anlatımı kullanarak “misafirperverlik” konulu bir hikâye yazınız. Hikâyenizde mizahi ögelere yer veriniz ve yazınıza uygun bir başlık koyunuz.

8. ETKİNLİK

Araştırdığınız destanlardan en beğendiğinizi anlatınız.

9. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümleleri çatı özelliklerine göre inceleyiniz.

	Özne-Yüklem İlişkisine Göre		Nesne-Yüklem İlişkisine Göre	
	Etken	Edilgen	Geçişli	Geçişsiz
Ağacın gövdesi yarılarak içinden beş çocuk çıktı.	X			X
Çinli prenses, sarayını Hatun Dağı'nda kurdu.				
Çocuklarından bir başkası yurda hakan seçildi.				
Bir gün Uygur tahtına yeni bir hükümdar oturdu.				
Büyük bir şölen yapılmış.				
Prenseslerine karşılık, bu kaya Çinlilere verildi.				
"Göç! Göç!" diye derin üzüntüyle bağırdıkları duyuldu.				
Parçaları arabalara yükleyerek birer birer Çin'e götürdüler.				
Göllerin suyu tükendi.				

Gelecek Derse Hazırlık

Türkü hikâyelerini araştırınız. Beğendiğiniz türkü hikâyesini sınıfa getiriniz.

Âşık Veysel
ŞATIROĞLU
(1894-1973)

Saz şairidir. Dili ustalıklı kullanır. Âşık Veysel, eserlerini yalın bir Türkçe ile yazmıştır. Yaşama sevinciyle hüznü, iyimserlikle umutsuzluk şiirlerinde iç içedir. Başlıca eserleri:Sazımdan Sesler, De-yişler, Dostlar Beni Hatırlasın...

Hazırlık Çalışmaları

1. Türkü dinlemeyi sever misiniz? Bildiğiniz bir türküyü arkadaşlarınıza söyleyiniz.
2. Âşıklık geleneği nedir? Bildiğiniz saz şairleri kimlerdir?

! Şiiri, türün özelliklerine uygun okuyunuz.

VATAN SEVGİSİNİ İÇTEN DUYANLAR

Vatan sevgisini içten duyanlar
Sıtkı¹ ile çalışır benimseyerek
Milletine ulusuna uyanlar
Demez neme lazım neyime gerek.

Her ferdin hakkı var, bizimdir vatan
Babamız dedemiz döktüler al kan
Hudut boylarında can verip yatan
Saygıyla anarız şehit diyerek.

Vatan aşkı ile çalışan kafa
Muhakkak erişir öndeki safa.
Tesir nüfuz olur her bir tarafa
Herkes onu büyük tanır severek.

Olmak istiyorsan dünyada mesut
Hakka halka yarayacak bir iş tut.
Çalıştır oğlunu, kızını okut
İnsan olmak için okumak gerek.

Vatan bizim, ülke bizim, el bizim,
Emin ol ki her çalışan kol bizim.
Ayyıldızlı bayrak bizim, mal bizim
Söyle Veysel övünerek överek.

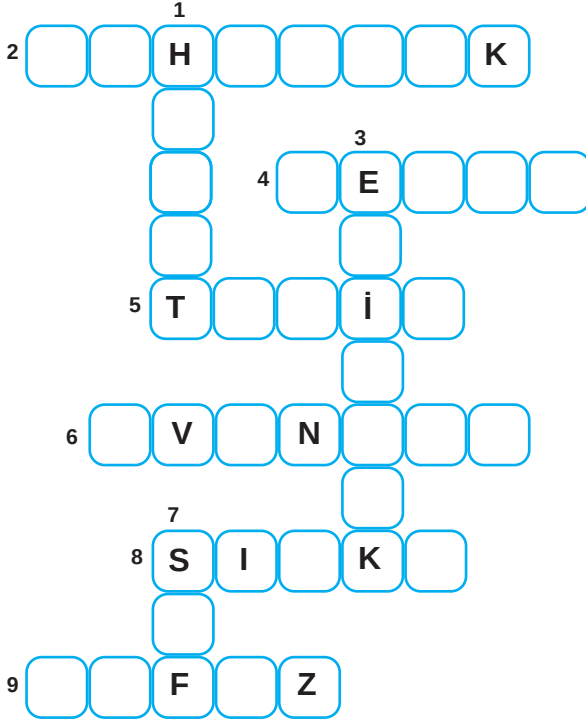

Âşık Veysel ŞATIROĞLU

1. ETKİNLİK

Okuduğunuz şiirde geçen bazı sözcüklerin anlamları verilmiştir. Anlamı verilen sözcüğü bulup bulmacaya yazınız.

1. Sınır.
2. Kesinlikle.
3. Bir yere ulaşmak, varmak.
4. Mutlu, sevinçli, ongun.
5. Etki.
6. Bir niteliği sebebiyle kendini yücelmiş sayarak bundan abartmalı bir biçimde söz etmek, iftihar etmek.
7. Dizi, sıra.
8. Yalan söylemeyen, dürüst.
9. Söz geçirme, güçlü olma, erk.

Öğrendiğiniz sözcükleri oluşturduğunuz sözlüğe ekleyiniz.

2. ETKİNLİK

“Vatan Sevgisini İçten Duyanlar” şiirinden hareketle aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. Şiire göre vatan sevgisini içten duyanların taşıdığı özellikler nelerdir?

.....

.....

.....

2. Şiirin ikinci dördlüğünden anladıklarınızı yazınız.

.....

.....

.....

3. “Vatan aşkı ile çalışan kafa / Muhakkak erişir öndeki safa.” dizelerinden anladıklarınızı yazınız.

.....

.....

.....

4. Şaire göre bu dünyada mutlu olmak için neler yapmak gerekir?

.....

.....

.....

5. Şiirin en beğendiğiniz bölümü hangisidir? Gerekçesi ile yazınız.

.....

.....

.....

3. ETKİNLİK

Şiirin konusunu ve ana duygusunu yazınız.

Konu

Ana Duygu

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ETKİNLİK

Öğretmeninizin izleteceği Âşık Veysel'in 1969 yılında Erdoğan Alkan ile kendi hayatı hakkında yaptığı röportajın amacı (kültür aktarma, bilgilendirme, ikna etme) nedir? Söyleyiniz.

a) Aşağıdaki şiiri okuyunuz.

UZUN İNCE BİR YOLDAYIM

Uzun ince bir yoldayım,
Gidiyorum gündüz gece.
Bilmiyorum ne haldayım,
Gidiyorum gündüz gece.

Dünyaya geldiğim anda
Yürüdüm aynı zamanda.
İki kapılı bir handa
Gidiyorum gündüz gece.

Uykuda dahi yürüyom
Kalkmaya sebep arıyom
Gidenleri hep görüyom
Gidiyorum gündüz gece.

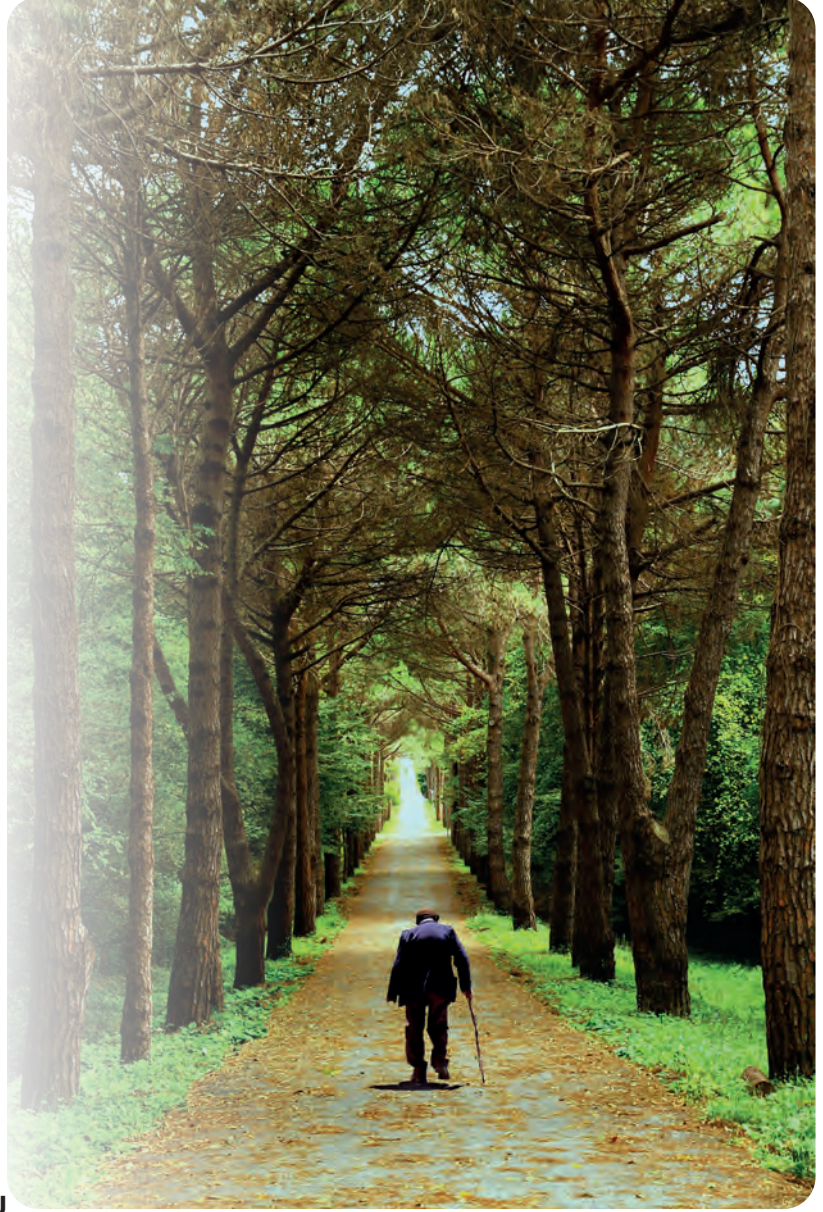
Kırk dokuz yıl bu yollarda,
Ovada, dağda, çöllerde
Düşmüşüm gurbet ellerde
Gidiyorum gündüz gece.

(...)

Şaşar Veysel işbu hâle
Gâh ağlaya gâhi güle
Yetişmek için menzile
Gidiyorum gündüz gece.

Âşık Veysel ŞATIROĞLU

(Kısaltılmıştır.)

b) Âşık Veysel'in kendi sesinden "Uzun İnce Bir Yoldayım" türküsünü dinleyiniz.

Okuduğunuz şiiri, şairinin sesinden dinlemenin size hissettirdiklerini anlatınız.

Derse hazırlık bölümünde araştırdığınız türkü hikâyesini arkadaşlarınıza anlatınız.

7. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki metni okuyunuz.

EFEMERA

Efemera, gündelik yaşama ait “ıvır zıvır” olarak nitelendirilebilecek kısa ömürlü küçük belgeleri ifade eden bir tanımlamadır. Başka bir deyişle efemera, “gündelik hayatın önemsiz geçici belgeleri”dir.

Biriktirilerek koleksiyon yapılan ve gelecek kuşaklara aktarılan gazeteler, dergiler, sinema biletleri, tiyatro programları, el ilanları, afişler, posterler, çikolata kartları, tapu belgeleri, takvimler, kartvizitler, etiketler, kartpostallar, menüler ticari materyaller ve benzerleri, hemen hemen sosyal hayatın tamamında kullanılan belgeler olması dolayısı ile toplumun kültürü hakkında ayrıntılı bilgi vermektedir. Gündelik yaşamın ayrıntılarını belgeleyen efemera belgeler, kültürel ve tarihsel çalışmalara ışık tutar. Kısaca efemera koleksiyonerliği kültürel mirasın kuşaktan kuşağa aktarılması açısından son derece önemlidir.

Komisyon

b) Metindeki geçiş ve bağlantı ifadelerini bulunuz. Bu ifadelerin anlatıma olan katkısını belirtiniz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. ETKİNLİK

a) Aşağıda pul koleksiyonundan bir örnek verilmiştir. Bu pulları inceleyiniz.

b) Sizin ya da çevrenizdeki birinin herhangi bir koleksiyonu (peçete, kartvizit, pul, eski para...) var mı?

c) Koleksiyon yapmanın kültürel mirasın kuşaktan kuşağa aktarılmasındaki önemiyle ilgili görüşlerinizi arkadaşlarınızla tartışınız.

9. ETKİNLİK

Türkülerin millî kültürümüzdeki yeri ve önemiyle ilgili, defterinize bilgilendirici bir metin yazınız. Yazınızda günlük hayattan örnekler veriniz.

10. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki cümlelerin yüklemine bulunuz. Yüklemine göre cümlenin türünü yazınız.

Yüklemin Türüne Göre

Gidiyorum gündüz gece. Yüklem	Fiil Cümlesi
Uzun ince bir yoldayım.	
Okuduğumuz şiiri çok beğendim.	
İki kapılı bir handayım.	
Gidenleri hep görüyorum.	
Sebepler arıyorum kalkmaya.	
Veysel bu işe şaşmaktadır.	
İki kapılı bir han denen yer dünyadır.	

b) Siz de isim ve fiil cümlelerine örnek veriniz.

İsim Cümlesi:

.....

Fiil Cümlesi:

.....

Gelecek Derse Hazırlık

- Kahvenin topraktan fincana gelene kadar geçirdiği aşamaları araştırınız.
- Ülkemizin, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün sorumluluğu altında yürüttüğü çalışmalar neticesinde 2016 yılına kadar UNESCO Dünya Miras Listesi'ne 17 adet varlığımızın alınması sağlanmıştır. Bu varlıklardan istediğiniz bir tanesini araştırınız. Araştırmalarınızı "www.kulturvarliklari.gov.tr" adresinden yapabilirsiniz.

Mehmet ÖNDER
(1926-2004)

Türk kültürü ve sanat tarihi ile ilgili yayımlanmış yetmiş dört kitabı ve bine yakın makalesi vardır. Başlıca eserleri: Aldı Sözü Anadolu, Anadolu Efsaneleri, Köyün Bağrından...

Hazırlık Çalışmaları

1. Kültürümüzde misafire ikramda bulunmak sizce neden önemlidir?
2. Kahve içmenin kültürümüzdeki yeri hakkında ne düşünüyorsunuz? Anlatınız.

! Aşağıdaki metni önemli gördüğünüz yerleri defterinize not alarak okuyunuz.

BİR FİNCAN KAHVE

Anadolu'nun geleneksel konukseverliği dillere destandır, dedik. Ne var ki bu konukseverlik önce kahveden başlar. Sizi, bir acı kahve içmeye çağıran dostunuza neden "acı kahve" diyemezsiniz. Bu acılıkta, yıllar yılı sürececek bir tatlılık, yakın bir dostluk vardır. Bu yüzden Anadolu'da "Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı vardır!" sözü, her yerde, her zaman söylenir durur.

Tarihçilerin verdiği bilgilere göre, Osmanlı Devleti'ne kahve ilk olarak 16'ncı yüzyılda girmiş ve Anadolu'ya yayılmıştır. Arap-

lar tarafından bilinen, ekmeği yapılıp yenen ya da dövülerek içilen kahve, Kanuni Sultan Süleyman devrinde, Yemen'den ilkin İstanbul'a getirilmiş ve içilmiştir. Daha sonraları tüccarlar eliyle Avrupa'ya götürülen ve Anadolu'ya yayılan kahve, keyif verdiği için bir ara tarihimizde yasaklanmış, içenler ağır cezalara çarptırılmıştır. Bakmışlar ki kahve içiminin önüne geçilmiyor, hele büyük konaklarda kahveden vazgeçilemiyor, tütün yasağı gibi kahve yasağı da kaldırılmış. Kahve İstanbul'un ve Anadolu'nun günlük hayatına girmiş. Ekmek gibi, su gibi ihtiyaç maddeleri arasında yer almıştır. İstanbul'da açılan yazlık ve kışkık kahvehaneler, bu kahvehanelerde kahve gelenek ve görenekleri, yerli ve yabancı pek çok yazara konu olmuştur. Gerçekten de usta ellerde özene bezene pişirilen kahvelerimizin şöhreti dünyaya yayılmış, pirinç cezvelerde pişirilerek kulpsuz "kallavi" fincanlarda içilen sadesinden şekerlisine, türüm türüm kokan, buram buram tüten kahveler "Türk kahvesi" adıyla dünyanın her yerinde aranır olmuştur.

Bugün de eş dost ziyaretlerinde ikramın başını çeken kahve, öyle gelişigüzel pişirilmez. Pişirilirse konuğa saygısızlık sayılır. Hele ziyarete gelen konuk, bir ehlikeyif, bir kahve tiryakisi ise kahveden, kahveyi getirene kadar bir "tazelik" arardı. Kahve üzerine söylenen şu beyit o günlerde söylenirdi:

*Ehlikeyfin keyfini kim yeniler, kim tazeler?
Taze elden, taze pişmiş, taze kahve tazeler.*

Ardından da hemen şu beyit okunurdu:

*Ehlikeyfe kahve verse tazeler,
Ehlikeyfin keyfini yelpazeler.*

Kahve tiryakileri kahvesiz edemezlerse de aslında kahve eş, dost, yârenin bir arada sohbetine kapı açar; daha doğrusu bu sohbetin ön sözü olurdu. Kahvenin ve kahvehanenin birer bahane, istenilenin dostlarla sohbet etmek olduğunu ifade eden şu beyit dillerden düşmezdi:

*Gönül ne kahve ister, ne kahvehane
Gönül sohbet ister, kahve bahane.*

Sıkıntılı günlerinde yanına uğramayan iyi gün dostlarına bir şairin şu çağrısı ne kadar manalıdır.

*Kahvelerim pişti gel,
Köpükleri taşı gel,
Eyi günün dostları
Kötü günüm geçti gel.*

İçilen bir fincan acı kahve ama kırk yıl hatırı var. İçenler, hatır saymasını, gönül almasını bilenler için...

*Kahvenin yüzü kara, kim demiş ki içilmez.
Gönlü ak, dili tatlı hatırından geçilmez.*

Anadolu'da konukseverliğin başını kahve çeker, demiştik. Gerçekten öyle. Konuk olduğunuz köy ve kasabalarda bir kahve içirmeden sizi bırakmazlar. Birçok bölgede bu ikram daha da ağır basar. Güney Anadolu'da ve Kıbrıs köylerinde kahvehaneye gelen konuk, önce selam verip kimin masasına oturmuşsa onun bir kahvesini içer. Ondandır kahvehanede bulunanlar, teker teker ikrama başlarlar. Diyeceksiniz ki bir insan kaç kahve içebilir? Bunun da çaresini bulmuşlar. Konuk bir, hadi diyelim iki kahve içtikten sonra, kahveci kahve yerine konuğun önündeki tepsiye, ince kâğıtlara sarı bir lokum bırakır. Kahvehanede otuz kişi varsa tepside otuz lokum birikir. Konuk bunlardan bir tanesini yer, ötekilerini ayrılırken ceplerine doldurur. Almazsa ikramı geri çevirmiş sayılır ki bunu da kimse yapmaz.

Yolunuz bu töreyi sürdüren bir Anadolu köyüne düşerse sakın ola ikramları geri çevirmeyiniz. Anadolu'nun gönlü incinir, bu gönül sizinledir.

Mehmet ÖNDER

1. ETKİNLİK

Sözcük ve sözcük gruplarını, verilen anlamlarla eşleştiriniz.

- () Bakıra çinko katılarak elde edilen sarı renkte bir alaşım.
- () Çok iri, kocaman.
- () Çevreye güzel kokular yayılmak.
- () Çift dizeli olarak düzenlenen bir koşuğun her dize çifti.
- () Rahatına düşün kimse, keyif sahibi.
- () Bir şeye çok alışmış, kendine huy edinmiş.
- () Arkadaş, yakın dost.
- () Bir toplulukta benimsenmiş, yerleşmiş davranış ve yaşama biçimlerinin, kuralların, görenek ve geleneklerin, ortaklaşa alışkanlıkların, tutulan yolların bütünü, âdet.

Öğrendiğiniz sözcükleri oluşturduğunuz sözlüğe ekleyiniz.

2. ETKİNLİK

“Bir Fincan Kahve” metninden hareketle aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. Yazara göre acı bir kahve neyin başlangıcıdır?

.....

.....

2. Kahvenin Anadolu’da yaygınlaşması nasıl gerçekleşmiştir? Açıklayınız.

.....

.....

.....

3. “Ehlikeyfin keyfini kim yeniler, kim tazeler? / Taze elden, taze pişmiş, taze kahve tazeler.” dizelerinde kahvenin ikramıyla ilgili hangi özelliğe değinilmiştir? Belirtiniz.

.....

.....

.....

4. “Gönül ne kahve ister, ne kahvehane / Gönül sohbet ister, kahve bahane.” dizeleriyle ne anlatılmak istenmiştir?

.....

.....

.....

5. Yakın çevrenizde, kahve içmeyle ilgili gözlemlerinizi nelerdir? Anlatınız.

.....

.....

.....

6. Kahve gibi geleneksel başka içeceklerimiz var mıdır? Varsa örnek veriniz.

.....

.....

.....

7. Günümüzde en çok tüketilen içecekler nelerdir?

.....

.....

.....

3. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümleleri koşul-sonuç ilişkisine göre “Bir Fincan Kahve” metninden tamamlayınız.

.....
onun bir kahvesini içer.

Kahvehanede otuz kişi varsa

.....
konuğa saygısızlık olur.

Yolunuz bu töreyi sürdüren bir Anadolu köyüne düşerse

4. ETKİNLİK

Derse hazırlık bölümünde araştırdığınız kahve üretimi aşamalarını görsellerden de yararlanarak maddeler hâlinde yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. ETKİNLİK

Derse hazırlık bölümünde yaptığınız araştırmayı sununuz.

Troya Antik Kenti
(Çanakkale)

Pamukkale-Hierapolis
(Denizli)

Göreme Millî Parkı ve Kapadokya
(Nevşehir)

Bergama Çok Katmanlı Kültürel
Peyzaj Alanı (İzmir)

Bursa ve Cumalıkızık

Selimiye Camisi ve Külliyesi
(Edirne)

Diyarbakır Kalesi ve
Hevsel Bahçeleri

Efes
(İzmir)

Safranbolu
(Karabük)

Divriği Ulu Camisi ve Darüşşifası
(Sivas)

Afrodisias
(Aydın)

Hattuşa (Boğazköy) - Hitit Başkenti
(Çorum)

Sultan Ahmet Camisi (İstanbul)

(Antalya - Muğla)

Nemrut Dağı
(Adıyaman - Kahta)

Çatalhöyük Neolitik Kenti
(Konya)

Ani Arkeolojik Alanı
(Kars)

6. ETKİNLİK

Aşağıda verilen cümleleri yüklem yeri bakımından değerlendirip ilgili kutucuğu işaretleyiniz.

Cümle	Kurallı Cümle	Devrik Cümle
Anadolu'nun geleneksel konukseverliği dillere destandır, dedik.	☐	☐
İstanbul'un, Anadolu'nun günlük hayatına girmiş kahve.	☐	☐
Ekmek gibi, su gibi ihtiyaç maddeleri arasında yer almıştır.	☐	☐
Ardından hemen okunurdu beyit.	☐	☐
Gönül ne kahve ister, ne kahvehane.	☐	☐
Birçok bölgede bu ikram daha da ağır basar.	☐	☐
İyi günün dostu, kötü günüm geçti gel.	☐	☐
Konuk bunlardan bir tanesini yer.	☐	☐

7. ETKİNLİK

a) Millî kültürümüzde önemli bir yeri olan ebru sanatını öğrenmek için kursa katılmak istiyorsunuz ve bununla ilgili bir araştırma yapıyorsunuz. İnternet üzerinden yaptığınız araştırmada karşınıza aşağıdaki forum çıktı. Forumda yer alan metni okuyunuz. Ardından yönergeye göre b bölümündeki etkinliği yapınız.

Umay

Merhaba, ebru kursuna katılmak istiyorum ama nereye ve nasıl başvuracağımı bilemiyorum. Bu konuda bana yardımcı olursanız çok sevinirim.

Yavuz

Merhaba Umay. Ben de araştırdım. Halk eğitim merkezleri yeterli oranda başvuru olursa istenilen kursu açıyor.

Mehmet

Bulunduğun ilin / ilçenin halk eğitim merkezine giderek gerekli formları doldurman yeterli.

Umay

Verdiğiniz bilgiler işimi çok kolaylaştırdı. Teşekkür ederim.

b) Forum yazısından edindiğiniz bilgilerden hareketle aşağıdaki formu doldurunuz.

		HALK EĞİTİM MERKEZİ MÜDÜRLÜĞÜ KURSIYER KAYIT FORMU									
KATILMAK İSTEDİĞİ KURSUN ADI											
T.C. KİMLİK NO											
ADI VE SOYADI											
BABA ADI											
ANA ADI											
DOĞUM TARİHİ											
E-POSTA ADRESİ											
ÖĞRENİM DURUMU	İLKOKUL ORTAOKUL LİSE ÖNLİSANS LİSANS Y. LİSANS DOKTORA ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐										
EV TELEFONU						CEP TELEFONU					
ÇALIŞMA DURUMU	ÇALIŞIYOR ☐ ÇALIŞMIYOR ☐										
İKAMETGÂH ADRESİ											
KURS ZAMANI	HAFTA İÇİ SABAH ☐ HAFTA İÇİ ÖĞLEN ☐ HAFTA İÇİ AKŞAM ☐ HAFTA SONU SABAH ☐ HAFTA SONU ÖĞLEN ☐ FARK ETMEZ ☐										

Kaydımın yapılmasını arz eder, kurs süresince Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin ilgili hükümlerine uyacağımı ve kurs süresince yükümlülüklerimi yerine getireceğimi beyan ile imza ederim.

Tarih: ... / ... /

İmza

Ad Soyad

Gelecek Derse Hazırlık

Yörenizdeki yer adları ile ilgili efsaneleri araştırınız.

Mevlüt KAPLAN
(1930 – ...)

Şair ve yazardır.

1947'den itibaren çeşitli dergi ve belediyelerin yaptığı yarışmalarda ödüller kazanmıştır. Başlıca eserleri: Anadolu Yankıları, Yaşayan Anadolu Efsaneleri, Anılarla Atatürk...

Hazırlık Çalışmaları

1. Derse hazırlık bölümünde yer adları efsaneleri ile ilgili araştırmalarınızı arkadaşlarınız ile paylaşınız.
2. Kız Kulesi ile ilgili herhangi bir bilginiz var mı? Varsa anlatınız.

! Metni dikkatle dinleyiniz.

KIZ KULESİ

1. ETKİNLİK

Dinlediğiniz metni öğretmeninizin uygun gördüğü şekilde rol dağılımı yaparak canlandırınız.

2. ETKİNLİK

Dinlediğiniz metinde geçen sözcükleri anlamları ile eşleştiriniz.

7. Gemilere yol gösteren ışık kulesi.
- ☐ Efsane.
- ☐ Rastgele, tesadüfen.
- ☐ Bir olguyla ilgili gerçeğin ne olduğunu kestirememekten doğan kararsızlık.
- ☐ Üzüntü, endişe duyulan düşünce, tasa.
- ☐ Belirli bir sebebi olmaksızın bir işi isteyerek geri bırakmak, geciktirmek, umursamamak.
- ☐ Tekrarlamak.
- ☐ Çok ayaklılardan, sarımtırak renkte, zehirli bir böcek.
- ☐ Genellikle söğüt veya başka ağaç dallarından örülen, yük taşımaya yarayan, kaba ve dayanıklı sepet.
- ☐ Tanrı'nın uygun görmesi, Tanrı'nın isteği, kader, ezelî takdir, yazı, alın yazısı, hayat, mukadderat, takdiriilahî.

1. söylence
2. yinelemek
3. küfe
4. çıyan
5. kazara
6. yazgı
7. deniz feneri
8. rehber
9. kuşku
10. kaygı
11. savsaklamak

Öğrendiğiniz sözcükleri oluşturduğunuz sözlüğe ekleyiniz.

3. ETKİNLİK

"Kız Kulesi" metninden hareketle aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. Hükümdar, sarayındaki falcılardan ne yapmalarını istiyor?

.....

.....

2. Falcılar, falda gördüklerini açıklamaktan niçin çekiniyorlar?

.....

.....

3. Hükümdar, kızını korumak için nasıl bir önlem almıştır? Hükümdarın yerinde olsaydınız siz ne yapardınız?

.....

.....

4. Hükümdarın kızı neden ölmüştür?

.....

.....

.....

5. Hükümdarın falcıların sözüyle hareket edip önlem almasını doğru buluyor musunuz? Niçin?

.....

.....

.....

6. Kız Kulesi gerçekte hangi amaçla kim tarafından yaptırılmıştır?

.....

.....

.....

4. ETKİNLİK

“Kız Kulesi” efsanesinden çıkardığınız sonuç nedir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5.

ETKİNLİK

“Kız Kulesi” metni ile ilgili görüşlerinizi sebepleri ile yazınız.

Beğendim.

Çünkü

.....

.....

.....

Beğenmedim.

Çünkü

.....

.....

.....

6.

ETKİNLİK

a) Aşağıdaki paragrafı okuyunuz ve paragrafta geçen yabancı sözcüklerin altını çiziniz.

Uzun süredir iş ilanlarına bakıyordum. Yürürken bir rezidansın kapısında “Full time çalışacak eleman aranıyor.” yazısını gördüm. İçeri girip patronla görüştüm. Benden CV istedi. Galiba işe kabul edilecektim. Ertesi gün beni aradılar. Çok sevindim, hemen hazırlanıp oraya gittim. Computerdan printera kadar her şey elimizin altındaydı. Patron “Bazen çalışmalarınızı home office şeklinde yapabilirsiniz.” dedi. Yeni trend buymuş.

b) Parçada geçen yabancı sözcüklerin yerine Türkçelerini kullanarak bu paragrafı yeniden yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. ETKİNLİK

Öğretmeninizin izleteceği Türkiye'yi tanıtan reklam filminin amacını (kültür aktarma, bilgilendirme, ikna etme) sözlü olarak belirtiniz.

8. ETKİNLİK

Reklam filminden hareketle millî kültür unsurlarımızla ilgili konuşma yapınız. Konuşmanızda günlük hayattan örnekler veriniz.

9. ETKİNLİK

Aşağıdaki metni okuyunuz.

Türkiye'nin "müze müze gezdiren" tek kartı müzekart ile T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı 300'ü aşkın müze ve ören yerini ücretsiz gezebilir, tarihte keyifli bir yolculuğa çıkabilirsiniz.

Müzekart, geçmişine değer veren kültür ve sanat meraklılarına avantajlarla dolu tarihî bir imkân sağlıyor. Uygarlıkların zevklerini, düşüncelerini, inançlarını, yaşam tarzlarını koruyan ve bu mirası geleceğe taşıyan müzeleri yılda iki kez ücretsiz ziyaret etme olanağını veriyor. Müzekart ile sanat, bilim, kültür ve tarih evi sayılan müzelerin kapıları yani tarihin kapıları sizler için sonuna kadar açılıyor. Gezilmedik müze, görülmedik eser kalsın.

(www.muze.gov.tr)

Siz de müzekart sahibi olmak için formu doldurunuz.

MÜZEKART

Müzekart ile bir yıl boyunca T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığına ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne bağlı 300'ü aşkın müze ve ören yeri gezilebildiği gibi (Bazı özel müzeler ücretsiz ziyaret ediliyor.) sergiler ve tiyatro temsilleri indirimli izleniyor. Kafe ve hediyelik eşya mağazalarındaki alışverişlerde daha az ücret ödeniyor.

KART SAHİBİNİN

ADI

SOYADI

T.C. KİMLİK NO

E-POSTA ADRESİ

TELEFON NUMARASI

CİNSİYETİ

+ FOTOĞRAF YÜKLE

10.

ETKİNLİK

a) Aşağıdaki cümleleri yapısına göre inceleyip uygun kutucuğu işaretleyiniz.

	Tek Yüklem- li Cümle	Fiilimsi Bulunan Cümle	Birden Çok Yüklemlili Cümle	Bağlacı Olan Cümle
Falcılar sırayla kralın kızının falına bakmışlar.	X			
Büyük kralımız, inanmayın, üzülmeysin.				
Kral kızını zaman zaman görmeye geliyormuş.				
Nöbetçiler çevrede kol geziyorlar ve kuş uçurtmuyorlarmış.				
Halk ona Kız Kulesi adını vererek bu söylenceyi uydurmuş.				
Hemen motoru durdurmuşlar ve bir küfe üzüm almışlar.				
Nöbetçiler olup bitenden habersizmiş.				
Kız, günün birinde serpilmiş, gelişmiş.				

b) Siz de cümle türlerine uygun birer örnek cümle yazınız.

Tek Yüklemli Cümle:

Fiilimsi Bulunan Cümle:

Birden Çok Yüklemli Cümle:

Bağlacı Olan Cümle:

KARAGÖZ

I. PERDE

BİLGİSAYAR

ÖN OYUN

Solda Hacivat'ın sağda Karagöz'ün evinden birer parça görünür. Orta boş.

Hacivat'la Karagöz davul çalarak girer.

BİRLİKTE: Hoş geldiniz, hoş geldiniz. Oyunumuza hoş geldiniz.

HACİVAT: Ben Hacivat...

KARAGÖZ: Ben Karagöz...

BİRLİKTE: Bizleri hoşnut ettiniz. Davulumuz çalınıyor. Tokmaklar hüner saçıyor. Arkanıza yaslanınız, Hacivat oyunu başlıyor. Arkanıza yaslanınız, Karagöz oyunu başlıyor. (Çıkarlar.)

1. SAHNE

HACİVAT: (Davul çalarak girer.) Efendiiim, hoş geldiniiz, sefalar getirdiniz. Nasılsınız? Bizleri soracak olursanız eh işte! Tangır tungur, tarhana bulgur... Yuvarlanıp gidiyoruz. İzninizle bir oyun çıkartacağız size. Çağırayım Karagöz'ü oyuna başlatalım. (Davul çalar.) Oyunumuz, aman üstünüzden irak dursun, cahillik üstüne, bilgisayar üstüne. (Davul çalar.) Karagöz'üm, iki gözüm huuu!.. Gelmiyor. Dalgındır biraz. Biraz da aksi. Hazır davul boynumdayken bir mâniyle çağırayım, davulun sesine dayanamaz gelir:

Çayıra saldım koyunu
Bolca içirdim suyunu
Karagöz'üm çık gel artık
Başlatalım şu oyunu
(Bağırır.) Nasıl mâni ama?..

KARAGÖZ: (Davulla girer.) Geldim.

HACİVAT: Hah, geldi!

KARAGÖZ: Ne patırdayıp duruyorsun Hacivat?

HACİVAT: Karagöz'üm diyorum ki...

KARAGÖZ: (Tokmakla vurur, düşürür.) Al sana!

HACİVAT: (Doğrulurken) Ah kafam! Yahu ne diye vuruyorsun?

KARAGÖZ: Sen o söylediğine mâni mi diyorsun? Dinle bak, mâni nasıl olurmuş öğren:

Havaya attım fişegi
Dolandı dört bir köşeyi
Hacivat'ı sorarsanız
Mahallenin kör eşegi.

HACİVAT: Sus Karagöz! Cahil cahil konuşma.

KARAGÖZ: Ne yani, ben cahil miyim?

HACİVAT: Cahilsin.

KARAGÖZ: Hiç bile değilim.

HACİVAT: Karagöz'üm mahallenin kör eşegi diyorsun.

KARAGÖZ: Ne diyecektim? Mahallenin yakışıklısı mı? Hah hah ha! Kusura bakma, o benim. Sense kör eşek.

HACİVAT: Yahu Karagöz'üm ne kalın kafalı adamsın. Eşek diyorsun. Eşek eskidendi. Binerdin üstüne dıgıdık dıgıdık. Canı isterse yürür. İstemezse ai! ai! ai! Yandın, kaç yanından.

KARAGÖZ: Ne güzel olurdu. Düşünsene eşeğe binmiş gidiyorsun, birden karşına Nasrettin Hoca çıkıyor. O da eşeğe binmiş.

HACİVAT: Ama ters binmiştir.

KARAGÖZ: Saçmalama Hacivat, eşeğe ters biner mi koskoca Nasrettin Hoca?

HACİVAT: Binmese Nasrettin Hoca olur mu? Dinle; bakmışlar, Hoca eşeğe binmiş, karşı beri geliyor. Aa, bir de ne görsünler, Hoca eşeğe ters binmemiş mi! Sorarlar: "Hoca, eşeğe niye ters bindin?" diye.

KARAGÖZ: Niye ters binmiş? Dalgınlıktan mı?

HACİVAT: Dalgınlıktan olur mu? Hoca'da dalacak göz var mı? demiş ki: "Bu benim eşek ne desem tersini yapar. Doğru binsem ters yöne giderdi. Gideceğim yönün tersine bindim ki gideceğim yere götürsün." Neyse Karagöz'üm artık eşek kullanılmıyor. Trenler, vapurlar, uçaklar, otobüsler, kamyonlar, arabalar onların yerini aldı.

KARAGÖZ: Keşke almasaydı.

HACİVAT: Neden?

KARAGÖZ: Neden olacak her gün yok tren kazası, yok otobüs devrildi, yok araba dereye uçtu... Trafik kazalarından on ölü, elli yaralı...

HACİVAT: Ya yaa, trafik kazaları çok kötü.

KARAGÖZ: Gördün mü eşeğin yararını? Eşeklere binsek kazalar da olmazdı. En çok birbirlerini çifte atar, anırırlardı.

HACİVAT: Yine cahil cahil konuştun Karagöz'üm. Kazalarda suç kimin?

KARAGÖZ: Vallahi benim değil.

HACİVAT: Trenlerin, otobüslerin, kamyonların, arabaların da değil. Bir tren ötekine gel seninle çarpışalım der mi?

KARAGÖZ: Deli mi ki desin? Demez.

HACİVAT: Bir otobüs kafasına esip bir kamyona toslar mı?

KARAGÖZ: Hacivat saçmalama. Neden toslasın?

HACİVAT: Öyleyse kazaların suçlusu araçlar değil.

KARAGÖZ: Ben de değilim. Öyleyse sensin. (Vurur.)

HACİVAT: (Doğrulurken) Yahu Karagöz'üm elinin hiç ayarı yok. Böyle vurulur mu?

KARAGÖZ: Kaza kaza, aman şaka şaka.

HACİVAT: Kazaların tek suçlusu insanlar. İnsanlar küçükken yani okullarda trafik konularında iyi eğitilmeli... Aman neyse biz cahil derken nerelere geldik yahu!..

KARAGÖZ: Sen cahil sözünü diline doladın gitti. Yoksa bana cahil mi diyorsun?

HACİVAT: Ne yazık ki öyle Karagöz. Cahilsin.

KARAGÖZ: Cahil diye okuma yazma bilmeyene denir. Ben okuryazarım. Gerçi yazarlığım pek iyi sayılmaz ama...

HACİVAT: Boşuna çabalama Karagöz, cahilsin.

KARAGÖZ: (Davul çalarak) Beeen cahiliiii değilim.

HACİVAT: Cahilsin.

KARAGÖZ: Dur, dinle, cahil olmadığımı sana bir mâni yakarak göstereyim (Çalarak söyler.):
Pencereme bir kuş kondu...

HACİVAT: Hani gerisi?

KARAGÖZ: Pencereme bir kuş kondu...

HACİVAT: Gerisini uyduramadın.

KARAGÖZ: (Vurur.) Patlama da dinle:

Pencereme bir kuş kondu...

HACİVAT: Ben yardımcı olayım:

Kanadını kedi yoldu...

KARAGÖZ: Uydurdun be! Eh, öyle olsun. Bak gerisini dinle:

Cahil diyen Hacı Cavcav,

Kendisi zır cahil oldu.

Nasıl mâni ama. Dur şunu bir daha söyleyeyim de aklıma kazınsın:

Pencereme bir kuş kondu

Kanadını kedi yoldu

Burası uymadı ama

Dur, değiştireceğim

Hacivat böyle uydurdu

Gördün mü? Bana cahil demeye utan. Ben hem okur, az yazar, hem de çok iyi mâni düzerim.

Bana cahil diyemezsin.

HACİVAT: Ah Karagöz'üm ben hem senden iyi okurum, senin gibi az da değil, çok yazarım, seninki mâni mi, ben kralını düzerim. Üstelik yedi iklim gezerim ama ne fayda? Bana da cahil dediler.

KARAGÖZ: Vay terbiyesizler! Sana ha?.. (seyirciye tokmağı sallayarak) Hanginiz dedi, doğru söyleyin, karışmam bak!..

HACİVAT: Aaah, ah! İçime dert oldu be Karagöz...

KARAGÖZ: Hacı Cavcav, sana cahil diyen, bana neler demez? Göster hele, hangisi? Davul gibi gümleteyim onu.

HACİVAT: Bunlar demedi.

KARAGÖZ: Ya kim dedi?

HACİVAT: Benim oğlan dedi.

KARAGÖZ: Senin oğlan mı dedi?

HACİVAT: Benim oğlan dedi.

(...)

HACİVAT: Çocuk meğer bana cahil diyerek doğruyu söylüyormuş.

KARAGÖZ: Nee?.. Ölsem inanmam. Kırk yıllık arkadaşım Hacivat cahil mi olur hiç? Yahu sen değil misin mahalleye akıl dağıtan?

HACİVAT: Gerçek bu Karagöz'üm. Sen de ben de ne yazık ki cahiliz.

KARAGÖZ: Beni karıştırma. Sen şimdi cahil misin?

HACİVAT: Cahilim.

KARAGÖZ: Haydi kış kış, haydi kış kış.

HACİVAT: Yahu Karagöz tavuk gibi niye kışlıyorsun beni?

KARAGÖZ: Ben cahillerle konuşmam. Haydi başka kapıya. Cahil, sen de!

HACİVAT: İyi ama sen de cahilsin.

KARAGÖZ: Hacivat sen takmışsın bu cahil işine. Takıntılı olmuşsun. Seni takıntıdan kurtarayım. (...) Yahu sen okula gitmedin mi?

HACİVAT: Gittim. (...) Cahil diye artık okuma yazma bilmeyene denmiyor. (...) Artık günümüzde bilgisayar kullanamayan cahildir.

KARAGÖZ: Değildir.

(...)

HACİVAT: Şimdi bilgisayar kullanmayana cahil deniyor. Bunu ben de yeni öğrendim. Hem de oğlumdan.

KARAGÖZ: Seni cahil seni!

HACİVAT: Ne dersen de. Haklısın. Ama benim cahilliğim uzun sürmeyecek.

KARAGÖZ: O neden o?

HACİVAT: Oğlum dedi ki...

KARAGÖZ: Hay oğlunun dilini eşek arısı soksun, yine ne dedi?

HACİVAT: Baba dedi...

KARAGÖZ: Doğru demiş, sana bu sakalla anne denmez ya.

HACİVAT: İkide bir sözümü kesme. Üstelik "Balla kestim demiyorsun."

KARAGÖZ: Balla mı?

HACİVAT: Birinin sözünü kestin mi, balla kestim denir. Sözünü balla kestim...

KARAGÖZ: Sen baksana şu gözüme. Sana bal kaptıracak göz var mı bende, uyanık!

HACİVAT: Balın senin olsun. Benim oğlan, baba, dedi; sen cahilsin. Beni de mi cahil bırakacaksın? dedi.

KARAGÖZ: Bak sen bacak kadar çocuğa.

HACİVAT: Yaa, bana niye bilgisayar almıyorsun, dedi.

KARAGÖZ: Al sen de, ne duruyorsun?

HACİVAT: Doğru, durduğum da suç. Gel birlikte gidelim.

KARAGÖZ: Nereye?

HACİVAT: Cahillikten kurtulmaya.

KARAGÖZ: Kalsın, istemez! İyiyim ben böyle.

HACİVAT: Haydi nazlanma, birlikte gidelim. Bir bilgisayar almak için dolaşalım.

KARAGÖZ: Yorulmasak diyorum Hacivat. Şurdan çarşıdan üç beş kilo bilgi aliver oğluna, otursun saysın.

HACİVAT: Yahu kestane mi bu alıp sayacak?

KARAGÖZ: Yahu sen bilgi sayacağım demedin mi? Ben de yolunu öğretiyorum.

HACİVAT: Yürü. Şimdi benimkini alalım, sıra senin kıza da gelecek.

KARAGÖZ: Benim kıza mı? Yahu o daha okula bile gitmiyor.

HACİVAT: İyi işte. Sen şimdiden bilgisayar kullanmayı öğrenirsin. Okula başlayınca ona hediye alır, öğretirsin.

KARAGÖZ: Dur yahu. Başımıza masraf çıkarma.

HACİVAT: Oğlum dördüncü sınıf. Artık bilgisayarın tam zamanı. Yürü gidiyoruz.

KARAGÖZ: (Çıkarken) Yahu insanın başına yeni yeni icatlar çıkarmasalar olmaz mı? (Çıkarlar.)

Derleyen: Bekir AKTAN

(Kısaltılmıştır.)

6. TEMA SONU DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

İSTANBUL’U DİNLİYORUM

İstanbul’u dinliyorum, gözlerim kapalı
 Önce hafiften bir rüzgâr esiyor;
 Yavaş yavaş sallanıyor
 Yapraklar, ağaçlarda;
 Uzaklarda, çok uzaklarda,
 Sucuların hiç durmayan çingirakları
 İstanbul’u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul’u dinliyorum, gözlerim kapalı;
 Serin serin Kapalıçarşı
 Cıvı cıvı Mahmutpaşa
 Güvercin dolu avlular
 Çekiç sesleri geliyor doklardan
 Güzelim bahar rüzgârında ter kokuları;
 İstanbul’u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul’u dinliyorum, gözlerim kapalı;
 Kuşlar geçiyor, derken;
 Yükseklerden, sürü sürü, çığlık çığlık.
 Ağlar çekiliyor dalyanlarda;
 Bir kadının suya değiyor ayakları;
 İstanbul’u dinliyorum, gözlerim kapalı.

(...)

Orhan Veli KANIK
 (Kısaltılmıştır.)

(İlk dört soruyu metne göre cevaplayınız.)

1. Şair, İstanbul’u dinlerken hangi sesleri duyuyor?

.....

.....

.....

2. Şiirde hangi duyulardan yararlanılmıştır?

.....

.....

.....

3. Şiirin en çok hangi bölümünü beğendiniz? Niçin?

.....

.....

.....

4. Şiirin ana duygusu nedir?

.....

.....

.....

5. Aşağıdaki metinlerde anlatım kaçınıcı kişi ağzından yapılmıştır? Niçin?

1. Metin

Sabahleyin Simon uyandığında çocuklar hâlâ uyuyordu. Karısı, komşuya ödünç ekmek istemeye gitmişti. Yabancı, eski gömlek ve pantolonu giymiş; yalnız başına kanepede oturuyor, yukarı bakıyordu...

(İnsan Ne ile Yaşar)

2. Metin

Yerimden fırlayıp gözlerimi ovuşturdum, her tarafı iyice gözden geçirdim. Karşımda küçük, daha önce hiç görmediğim, benzersiz biri vardı. Beni dikkatle süzüyordu. Bu kişinin sonradan yaptığım resmi aşağıdadır...

(Küçük Prens)

6. Saat kulesi, kare şeklinde planlı, aşağıdan yukarıya doğru incelen prizmaya benzer. Kesme taştan yapılan kule, bir balkon ve üç silme ile dört bölüme ayrılmıştır. Bunun üzerine çanın asıldığı çokgen gövdeli bir köşk yerleştirilmiş olup bu köşkün altında dört yöne doğru yuvarlak kadranlı bir saat bulunmaktadır. Kulenin ikinci ve üçüncü katında hafif sivri kemeri olan aydınlık pencereleri bulunur. Kuleye güney cephesindeki bir kapıdan girilir.

Yukarıdaki metinde anlatılan saat kulesi hangi görselle uyumludur?

7. Aşağıdakilerden hangisi **devrik bir isim** cümlesidir?

- A) Yeniden her şeye başlamak güzeldir.
- B) Yaşam sadece hayal etmek değildir.
- C) Çocuklardı bu hayatı güzel yapan.
- D) Düşünmedin beni hiç ne yaparım diye.

8. (I) Ebru sanatı, kendine has malzeme ve uygulama özelliğine sahiptir. (II) Ebru sanatında kullanılan bütün malzeme ve araçlar ebrucu tarafından hazırlanır. (III) Boyaların tamamı tabiattan doğal yöntemlerle elde edilir. (IV) Suyun yoğunlaşmasını sağlayan kitre, bitkisel esaslı bir ana malzemedir ve boyaların kitre üzerinde açılmasını sağlayan doğal asit de hayvanın safra kesesindeki öddür.

Bu parçada numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I numaralı cümle fiilimsi bulunan cümledir.
- B) II numaralı cümle birden çok yüklemi olan cümledir.
- C) III numaralı cümle tek yüklemlidir.
- D) IV numaralı cümle bağlacı olan cümledir.

7. TEMA DOĞA VE EVREN

YILKI ATI

RÜZGÂR

GÜNDÜZÜNÜ KAYBEDEN KUŞ

HAVA KİRLİLİĞİ (Dinleme / İzleme Metni)

CANBERRA (KANBERRA) (Serbest Okuma Metni)

Abbas SAYAR
(1923-1999)

1970'te TRT Sanat Ödülleri Yarışması'nda derece alan ilk romanı "Yılkı Atı" ile adını duyurdu. "Çelo" ile 1973 TDK Roman, "Can Şenliği" ile 1975 Madaralı Roman Ödülü aldı. Başlıca eserleri: Yılkı Atı, Çelo, Can Şenliği...

Hazırlık Çalışmaları

1. En çok hangi hayvanları seviyorsunuz? Bu hayvanları niçin sevdiğinizi anlatınız.
2. Kışın sokakta yaşayan sahipsiz hayvanlar için neler yapılabilir? Söyleyiniz.

! Okuyacağınız metnin başlığına ve görsellerine bakarak içeriğini tahmin ediniz.

YILKI ATI

Okuyacağınız metin Abbas Sayar'ın "Yılkı Atı" adlı romanından alınmıştır.

Bir Orta Anadolu köyünde İbrahim, ahırdaki samanının öküzlere, taya ve kır ata yetmeyeceği düşüncesiyle Dorukısrak'ı "yılıkılık¹" eder. Emektar hayvanı ahırdan, köyünden sürer. Kısarak, kışın dağda başının çaresine bakacak ve çıplak doğayla savaşıacaktır. Sert kışta kaderine terk edilen kısarak, köyün kendisi gibi kovulmuş diğer atlarıyla dağlarda ölüm kalım savaşına girer. Kış geçer, yaz gelir. İbrahim, Dorukısrak'ın ölmemiş olduğunu, kırlarda başıboş dolaştığını öğrenir, onu tekrar yakalayıp işe koşmak istese de Dorukısrak köyde kalmış tayını da alır, uzaklara kaçar. Yaşlı ana ile yavrusunu bulamazlar bir daha.

(...)

Kar ovaya doğru homurdana homurdana iniyordu. Yılıkılıklar dağınık düzenden toplu düzene geçtiler. Kulakları bir süre dimdik kaldı. Yukarı kalkık başları, birbirine sürtündü. Yeleleri rüzgâr rüzgâr uçtu. Kar inmişti ovaya... Yel, ılık çalmaya başlamıştı.

Aygır kişnedi. Ön sağ ayağını sertleşmiş toprağa hırslı hırslı vurdu. Sonra tepelere doğru hızlı

adımlarla yürüdü. Atlar peşine takıldı. Bir tepenin kuytusuna geldiler. Yel yine de kuytuya dalıyor, tepeden sürüklediği karları atların üzerinde tozuyordu.

Her yöne çileli bir akşam indi. Fırtınanın azgınlığı arttıkça arttı. Yer gök bir olmuştu. Gökyüzü zulüm kusuyordu. Çok geçmeden yel ısığını ulumaya çevirdi.

At çoğunluğunda şaşkınlık arttı. Aygır kişnedikçe yelelerini oynatıyorlar, kulaklarını dikiyorlardı.

En sonunda kurtların ulumaları da duyuldu. Gecenin şüpheleri artıyordu. Bu gece tekin bir gece değildi. Aygır da atlar da bunu sezinlemişlerdi. Yerlerinde duramıyorlardı. Kurt ulumaları arttı. Sesler yaklaşıyordu. Bu, bir meydan savaşının ilk belirtileri idi. Aygır, bir savağı sezinliyordu. Kurtlarsa henüz atlardan habersiz idi. Tepelerden aşağılara iniyorlardı. Macera arıyorlardı. Önlerine at çıkmış, it çıkmış bu önemli değildi. Kudurgan bir hâleri vardı. Kar, fırtına vız geliyordu hepsine... Beş sekizi bir arada idiler.

Aygır süreli, güçlü bir kişneme bıraktı. Sonra tepenin düzlüğüne doğru yürüdü. Vadinin elverişsiz arazisinde savaşa tutuşmak istemiyordu. İniş yokuş hareket kabiliyetlerini kısar, dengeyi kurtların lehine çevirirdi.

Atlar Aygır'ın peşine düştü. Düzlük kızılca kıyametti. Tipiye bütünüyle açtı. Kar zerrecikleri alabora oluyor, bir inip bir kalkıyor, göz açtırmaz ediyordu.

Üst tepelerdeki kurtlar, alt tepe düzlüğüne çıkan atları kar beyazlığının alaca aydınlığında gördüler. Burunlarını kaldırdılar. Havayı kokladılar. Sonra çeşitli tonda bir uluma tutturdular, dillerini yaladılar.

Kurt ulumalarına, güçlü yıklılıklar karşılık verdi. Aygır, hemen zayıfların dört bir yönünü dolandı. Onları topladı. İki cengâveri ile biraz ileride saf düzeninde durdu.

Üst tepelerde bir süre hareketsiz duran kurtlar, görünmez bir güçten komut almışlar gibi birdenbire fırladılar. Uçar gibiydiler. Bir üçgenin iki köşesinden bir noktaya ulaşmak ister hâleri vardı. Hiç sesleri çıkmıyordu. Yalnız hızları artıyordu. Yine hedeflerini seçmişe benziyorlardı. Ortadakiler saf düzeninde duran üç atı seçti. Diğerleri ise geride halkalaşan atlara yöneldi.

Aygır ve iki at da hedeflerini seçmiş gibi üzerlerine gelen kurtlara doğru hızla atıldılar.

Kıyasıya, kıran kırana bir cenk başlamıştı. Saldırgan, hırslı güçler, kendini korumak kaygısının verdiği tedbir, saldırgana karşı duyulan öfke, nefret. Bütün bunlar uluma, kişneme, koşma, çifte atma gibi hareketlerle belirliyordu.

Artık fırtına unutulmuştu.

Aygır ve cengâverlerine saldıran kurtlar, hedeflerinin demir lokma olduğunu anladılar. Amansız bir boğuşma oldu. Kurtların kudurganlıkları para etmedi. Boğuşa boğuşa geri çekiliyordu. Ama yiğitleri gerideki çoğu güçsüz yilkılıkları faydadan yoksun bırakıyordu.

Yüz metre ötesi ana baba günüydü. Fırtınanın ulumasını hiçte bırakan at kışnemeleri, kurtların ürüme uluma arası hırslı sesleri tepeli titretiyordu. Sanki iki Orta Çağ ordusu birbirine girmişti.

(...)

Hırs, kurtların iliklerine işlemişti. Sanki hepsi kudurmuştu. Ölümü hiçe sayan, ne olursa olsun der bir hâlleri vardı.

Atlar çığlıklı kışnemeler bırakıyor, kurtların hırslı solukları ses ses dağılıyor, kar hızla alabora oluyor, durmadan tozuyor, yere iniyor, yeniden havalanıyordu.

Vuruşma başlayalı birkaç dakika olmuştu. Kurtlar, halkayı dağıtmaya çalışıyordu. Sonunda bu işi başardılar. Azgın kurtlardan biri çifte gücü tükenmiş bir yilkılığın budunu ısırmayı becerince at halkayı bozdu. Dön geri ederek vadiye doğru kaçmaya başladı. Bu hâl atların yenilgisinin başlangıcı oldu. Halkadaki atların her biri bir yöne dağıldılar. Halkadaki güçlü iki at beş kurttan ikisini oyaladıysa da boşta kalan üç kurt, üç zayıf yilkılığın peşine düştü.

Aygır uçarcasına gerideki atların yardımına koştu. Ama geç kalmıştı. Kurtlar halkayı dağıtmıştı. Korkunç kışnemeler fırlatıyordu. Kar tozları arasında hızla koşarak kurtları, atları arıyordu.

Üç zayıf yilkılığın peşine düşen kurttan biri Çılkır'ın peşinde idi. Onu iyice terletmişe benziyordu. Çılkır birdenbire dik inişe vurmadı. Tepeli yandan ve hızla iniyordu. Can kaygusu dipdiri etmişti. Bu kadar hızlı, güçlü koştuğu hayatı boyu görülüşlerden değildi. Ama peşindeki azgın, kendinden geçmiş bir acı hırs, bir acı gücü.

Çılkır'ın arka ayaklarının fırlattığı kar tozları kurdu bir süre birkaç adım aralı gitmeye zorladı.

Savrulan tozlar kurdun gözlerine geliyor, yanaşmayı güçleştiriyordu. On yirmi adımlık kar tutmaz bir yer dengeyi birdenbire bozdu. Kurdun gözleri rahatlayınca hızını arttırdı. Çevik ve kurnaz bir saldırıyla Çılkır'ın kuyruğunu yakaladı. At, ileri gücünü arttırdı. Kurt, geriye doğru direndi. Sonra birdenbire kuyruğu bıraktı. Kuyruğu bırakılan Çılkır, iniş aşağı kapaklanıverdi. Müthiş bir yıkılıştı bu. Ayaklarını alelacele yana çekip doğrulmak isterken kurt kinli dişleriyle yapıştı.

Her şey altüst olmuştu artık.

Çılgınlık müthiş bir kışneme ile her yön doldu. Debeleniyordu. Ayakları havaya kalkıyor, yana dönüyordu.

Kurt dişlerini atın derisine iyice geçirmişti. Kudurgan bir ses çıkarttı ve bütün gücüyle deriyi karın boşluğuna doğru çekti. Deri yırtılmış, karın boşluğuna doğru bir söğüt kabuğu gibi kavlamıştı.

Kaşla göz arası bu kez de dişlerini Çılkır'ın nefes borusuna geçirdi. Soluğu ses ses çıkıyordu. Atın debelenmesi sona erinceye, ayakları yana düşünceye dek boğazını sıktı. Kesik bir hırıltı duyuldu ve Çılkır'ın başı toprağa düştü.

Savaş bitmişti. Atın boğazından el çeken kurt kanlı dudaklarını yaladı. Dikleşti, boynunu uzattı, başını boşluğa kaldırdı. Uzun uzun uludu...

Tozuşan kar zerreciklerinden Çılkır'a dokunanlar, deri yüzeyinin son sıcaklığında eridi.

Gecenin büyük savaşı Çılkır'ın ölümüyle sona erdi. Diğer kurtlar, yılıkılıkların ve aygırın gücü ve çabası karşısında fazla diretemediler. Her biri bir yandan dön geri ederek sıvışırmasına geldikleri yöne doğru uzaklaştılar.

Aygır hırslı kışnemelerle dörtlü tepenin düzlüğünü dolaştı. Yılıkılıkları bir bir peşine taktı. Hepsi topladı. Sayar gibi baktı. Eksiklik seziyordu. Dorukısrak'ın yitişinde de böyle bir duygu onu köşe bucak bir hayli uğraştırmıştı. Tek başına bir daha dört bir yönü dolaştı. Çağırıcı kışnemeler attı. Hiçbir karşılık alamadı. Yeniden atların yanına geldi. Acı acı kışnedi. Vadiye doğru yürüdü. Atlar peşine takıldı.

Yine sırtlarından çileli bir gece geçti. Bir aşağı bir yukarı dolaşıp durdular.

Fırtına azgınlığını arttırdıkça arttırdı. Sabaha dek yel uludu, kar oradan oraya tozup durdu. Yel tutan yerlerde saatlerce oynayan kar tozları ancak vadinin kuytularında rahata erişiyor, dereleri yığın yığın dolduruyordu.

İlk şafakta, ilk aydınlıkta Aygır, yılıkılıkları ovaya çekti. Topluluk, karın kısmen az olduğu yamaçtan aşağı kayıyordu. Aygır önde idi. Birden duruverdi. Yanına yaklaşan atlar da duruverdi. Biraz ötelerindeki leşi gördüler. Çılkır'ın leşiydi bu... Rahatça korkusuzca uyuyor gibiydi. Ayaz, bacaklarını, boynunu germişti. Karda benek benek kan izleri görünüyordu. Aygır acı, ağlamaklı bir kışneme bıraktı. Ön sağ ayağı ile hırsla eşindi. Sonra durgunlaştı, başı önüne düştü. Ağlıyordu. Diğer atlar şaşkınlıkları geçince pörsüyüverdiler. Hepsisi birden saygı duruşuna geçmişlerdi sanki...

Şımarık yel ve acı soğuk Demirkır'a "Yürü." dedi. Matemli topluluk aygırın peşinde düzlüğe indi. Irmağa geldiler, sularını içtiler. Yeniden ovaya döndüler. Birbirlerine bir boyun aralıkla dolaşıp durdular.

Abbas SAYAR

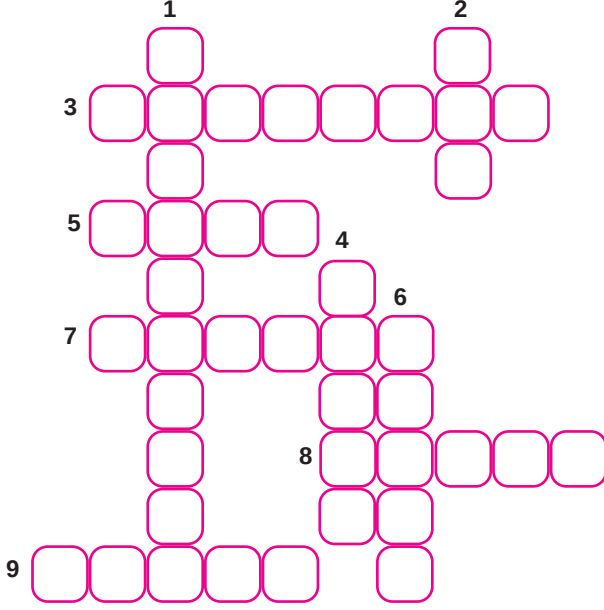
(Kısaltılmıştır.)

1. ETKİNLİK

Anlamları verilen sözcükleri bulmacaya yerleştiriniz.

aygır cengâver tekin çile savak yel ulumak kuytu sezinlemek

1. Sezer gibi olmak, sezmek.
2. Rüzgâr.
3. Savaşçı.
4. Suyu başka yöne akıtmak için yapılan düzenek.
5. Zahmet, sıkıntı.
6. Issız, sessiz ve göze çarpmayan, تنها (yer).
7. Köpek, kurt, çakal vb. hayvanların uzun, iniltili, ağlar gibi bir ses çıkarması.
8. Erkek at.
9. Güvenilir (kişi, yer).

Öğrendiğiniz sözcükleri oluşturduğunuz sözlüğe ekleyiniz.

2. ETKİNLİK

“Yılkı Atı” metninden hareketle aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. Metinde kış mevsimiyle ilgili hangi ayrıntılara yer verilmiştir?

.....

2. Yılkıya bırakılan atların doğada karşılaştığı zorluklar neler olabilir?

.....

3. Doğada mücadele hangi hayvanlar arasında oluyor? Yazar mücadeleyi neye benzetiyor?

.....

4. Kurtların yaptığı saldırı nasıl sonuçlanmıştır? Açıklayınız.

.....

5. Saldırıda hangi tarafın galip gelmesini isterdiniz? Niçin?

.....

3. ETKİNLİK

Okuduğunuz hikâyeye göre aşağıdaki boşlukları doldurunuz.

Olay:

.....

.....

.....

.....

.....

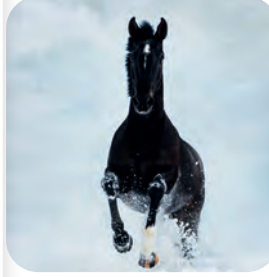
.....

.....

.....

.....

.....

Yer:

.....

.....

Zaman:

.....

.....

Kahramanlar:

.....

.....

.....

**Hikâyede anlatım kaçınıcı kişi
ağzından yapılmıştır?**

.....

.....

4. ETKİNLİK

Okuduğunuz metin Abbas SAYAR'ın "Yılkı Atı" adlı romanından alınmıştır.

a) Paragraftaki boşlukları türün özelliklerine göre doldurunuz.

Roman ya da yaşanması mümkün olan olayların anlatıldığı bir yazı türüdür. Romanda yer, ve olayda bütünlük vardır. Romanların en önemli özellikleri uzunluğu, kişilerin sayılarının ve hayatı her yönüyle ele almasıdır.

b) "Yılkı Atı" romanının verilen bölümünü göz önünde bulundurarak daha önce okuduğunuz "Göç Destanı" metni ile karşılaştırınız.

Benzer Yönleri

.....

.....

.....

Farklı Yönleri

.....

.....

.....

5. ETKİNLİK

“Yılkı Atı” metnini özetleyiniz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. ETKİNLİK

“Yılkı Atı” metninden betimleyici anlatıma örnek cümleler yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

7. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde kişileştirilen varlıkları bulunuz.

Kar ovaya doğru homurdana homurdana iniyordu.

.....

Yel, ısıklık çalmaya başlamıştı.

.....

Her yöne çileli bir akşam indi.

.....

Gecenin şüpheleri artıyordu.

.....

Şımarık yel ve acı soğuk Demirkır'a “Yürü.” dedi.

.....

8. ETKİNLİK

a) Aşağıdaki dilekçeyi okuyunuz.

ORDU BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİNE ORDU

Mahallemizde sahipleri tarafından sokağa bırakılan hayvanlar var. Soğuk kış günlerinde aç ve susuz kalan sahipsiz hayvanların barınma ihtiyaçlarının karşılanmasını istiyorum. Gereğinin yapılmasını arz ederim.

Bucak Mahallesi 609. Sokak No.:25
ALTINORDU / ORDU

16.01.2018

Cenk Ozan ERTUĞRUL

b)

“Hayvanları Koruma Kanunu”nun amacı: Hayvanların rahat yaşamalarını ve hayvanlara iyi ve uygun muamele edilmesini temin etmek, hayvanların acı, ızdırap ve eziyet çekmelerine karşı en iyi şekilde korunmalarını, her türlü mağduriyetlerinin önlenmesini sağlamaktır.

Kendinizi, dilekçedeki sorunu çözecek bir görevli olarak düşününüz. Okuduğunuz dilekçeden ve “Hayvanları Koruma Kanunu”nun amacından yola çıkarak hayvanlara nasıl davranmamız gerektiği ve hayvan hakları ihlallerine ne gibi çözümler üretebileceğinize dair bir konuşma yapınız.

Aşağıdaki cümleleri anlamına göre inceleyiniz. Anlam özelliğine göre uygun kutucuğu işaretleyiniz.

	Olumlu	Olumsuz	Olumlu Soru	Olumsuz Soru
Köyde kış, acı yüzünü göstermeye başlamıştır.	X			
Dışarıda, Dorukısarak ve köpeklerden başka hiç kimse kalmaz.				
Kurtların ulumaları ovadın duyuluyor muydu?				
Dorukısarak artık çok yıpranmıştır.				
Bulunduğu köy, Anadolu'nun yoksul köylerinden biridir.				
Dorukısarak'ı arasa da bulamamaktadır.				
Vadide savaşa tutuşmak istemiyor muydu?				
Bütün atların koruyucusu olan atın adı Demirkır değildir.				
Bu iyi insanlar, iyileşince onu törenle köyden gönderirler.				
Çılkır, kurtların saldırısında yenik düşmemiş midir?				
Yılkı atı, kurda karşı koyamamıştır.				
Kurt ulumalarına, güçlü yılkılıklar karşılık verdi mi?				

This is a blank, lined page from a spiral-bound notebook. The page is white with horizontal ruling lines. A dotted line is positioned near the top, likely for a header. The spiral binding is visible at the top edge. The notebook's blue cover is visible on the left and right sides.

Cahit KÜLEBİ
(1917-1997)

Saz şiirinin ve serbest şiirin özelliklerini kullanarak kendine özgü bir şiir tarzı oluşturmuştur. Yeşeren Otlar ile 1955 TDK Edebiyat, Yangın ile 1981 Yeditepe Şiir Ödülleri'ni aldı. Başlıca eserleri: Adamın Biri, Rüzgâr, Yeşeren Otlar...

Hazırlık Çalışması

Doğa olaylarından (yağmur, kar, rüzgâr...) en çok hangisini seversiniz? Nedenleriyle anlatınız.

Aşağıdaki şiiri, türün özelliklerine göre okuyunuz.

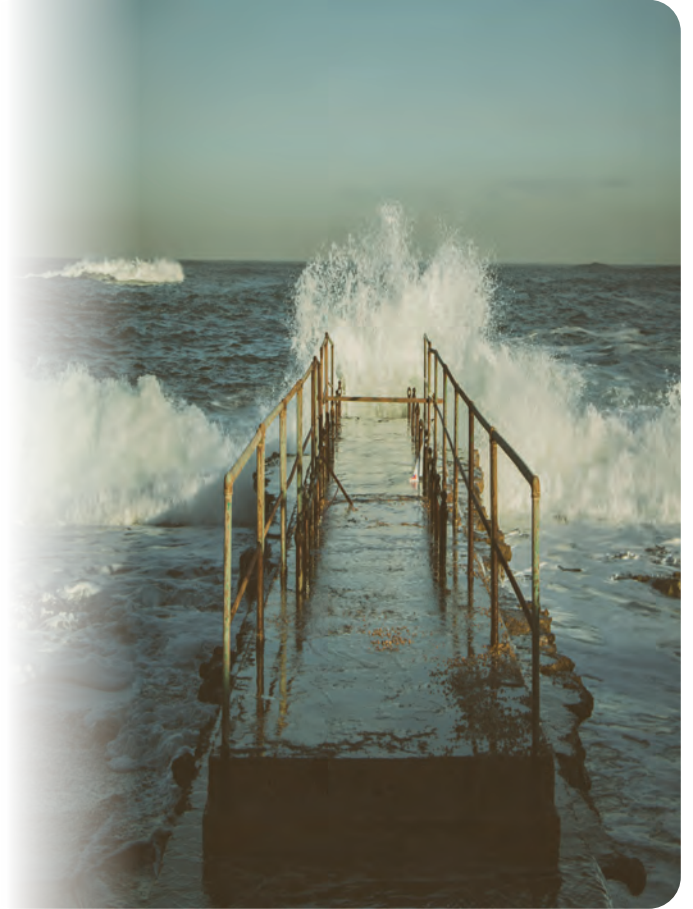
RÜZGÂR

Şimdi bir rüzgâr geçti buradan
Koştum ama yetişemedim.
Nerelerde gezmiş tozmuş
Öğrenemedim.

Besbelli denizden çıkıp
Kıyılar boyunca gitmiştir.
Tuz kokusu, katran kokusu, ter kokusu
Yüreğini allak bullak etmiştir.

Sonra başlamış tırmanmaya dağlara doğru
Bulutları koyun gibi gütmüştür,
Okşayıp otları yaylalarda
Büyütmüştür.

Köylere de uğradıysa eğer
Islak, karanlık odalarda beşik sallamıştır.
Güneş altında çalışanlara
İmdat eylemiştir.

Sonra başlayıp alçalmaya ovalara doğru,
Haşhaş tarlalarında eflatun, pembe, beyaz,
Kıraçlarda mavi dikenler...
Toz toprak gözlerine gitmiştir.

Kentlere de uğramış ki yanımdan geçti,
Haşhaş çiçeğine benzer kızlar görmüştür.
Bir gülüş, bir tel saç, allık pudra
Alıp gitmiştir.

Şimdi bir rüzgâr geçti buradan
Koştum ama yetişemedim.
Sorsaydım söylerdi herhâlde
Soramadım.

Cahit KÜLEBİ

1. ETKİNLİK

Şiirde geçen bilmediğiniz sözcükleri belirleyerek anlamlarını tahmin ediniz. Tahmininizi sözcüklerin sözlük anlamı ile karşılaştırınız.

Sözcük:

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Sözcük:

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Sözcük:

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Sözcük:

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Öğrendiğiniz sözcükleri oluşturduğunuz sözlüğe ekleyiniz.

2. ETKİNLİK

“Rüzgâr” şiirinden hareketle aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. Şaire göre rüzgâr nerelere uğramıştır?

2. Şiire göre köylere uğrayan rüzgâr neler yapmıştır?

.....

.....

.....

3. “Sonra başlamış tırmanmaya dağlara doğru / Bulutları koyun gibi gütmüştür.” dizelerinden anladıklarınızı ifade ediniz.

.....

.....

.....

4. Şairin yaşadığı yerle ilgili ayrıntılar hangi dördlükte nasıl anlatılmıştır?

.....

.....

.....

5. “Şimdi bir rüzgâr geçti buradan / Koştum ama yetişemedim.” dizelerinin tekrar edilmesi şairin hangi duygusunu dile getirmiş olabilir?

.....

.....

.....

3. ETKİNLİK

Okuduğunuz şiirin konusunu ve ana duygusunu yazınız.

Konu

.....

.....

.....

.....

Ana Duygu

.....

.....

.....

.....

4. ETKİNLİK

Şiirde kullanılan söz sanatlarını örnekteki gibi gösteriniz.

Kişileştirme

Köylere de uğradiysa eğer

Islak, karanlık odalarda beşik sallamıştır.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. ETKİNLİK

Doğanın korunması ile ilgili düşüncelerinizi aşağıdaki görselden de yararlanarak anlatınız.

a) Uzun zamandır çok istediğiniz pateni ailenizin size aldığını, güzel bir havada, kaykay parkuruna gittiğinizi düşünün. Yeni alınan pateninizi kullanmadan önce aşağıdaki kullanma kılavuzunu inceleyiniz. Kılavuza göre b bölümünde verilen cümlelerden doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazınız.

Paten Kullanma Kılavuzu

1. Paten öğrenmeye öncelikle denge çalışmaları ile başlanır. Patenler ile ayakta dengeli bir şekilde durulabilmesi için patenler yerde giyildikten sonra ayağa yavaşça kalkılmalı, bu aşamada bir destekten yardım alınmalıdır.

2. Ayakta dururken patenler “V” harfi şeklinde olmalı ve topuklar birbirine dayanmalıdır. Yeterince tekrar yapıldıktan sonra yerden rahatlıkla ayağa kalkılabiliyor ve patenlerle ayakta dengeli bir şekilde durulabiliyorsa patenlerle kaymaya başlanabilir.

3. Patenle kaymak için ayaklar “V” harfi konumundayken uçları biraz daha açılır ve öne doğru ilerleyecek olan ayağın topuğu diğer ayağın orta kısmına doğru kaydırılır. Bu şekilde “T” harfi pozisyonu alan ayaklardan arkadaki ayaktan güç alınarak ön ayakla ileriye doğru kayılır.

4. Hareket sonrasında arkadaki ayak diğer ayağın yanına kadar getirilir ve ayaklar yine “T” pozisyonu alarak bu kez diğer ayakla itme gerçekleştirilir. Bu hareketin sürekli olarak tekrarlanması ile paten kayılmış olur.

5. Paten kayma esnasında vücut, dengeyi sağlamak için bir miktar öne doğru eğilmeli, dizler hafif kırık olmalı ve baş karşıya bakmalıdır. Hareket hâlindeyken herhangi bir anda denge kaybı olduğunda eller dizlerin üzerine dayanarak denge tekrar sağlanmalıdır.

6. Patende fren yoksa arkada kalan ayaktaki paten hareket yönüne dik şekilde yere sürtülmelidir. Yavaşlamak için kullanılan diğer bir yöntem de hareket hâlindeyken paten uçlarının ters “V” harfi şeklinde birbirlerine yaklaştırılıp dışa doğru kuvvet uygulanmasıdır.

b)

- () Ayakta dururken patenler “V” harfi şeklinde olmalıdır.
- () Patenler giyildikten sonra ayağa kalkarken bir destekten yardım almaya gerek yoktur.
- () Paten kayma esnasında vücut, dengeyi sağlamak için bir miktar öne doğru eğilmelidir.

7. ETKİNLİK

Aşağıdaki temalardan istediğinizi seçerek bir şiir yazınız. Şiirinize uygun bir başlık koyunuz.

güneş

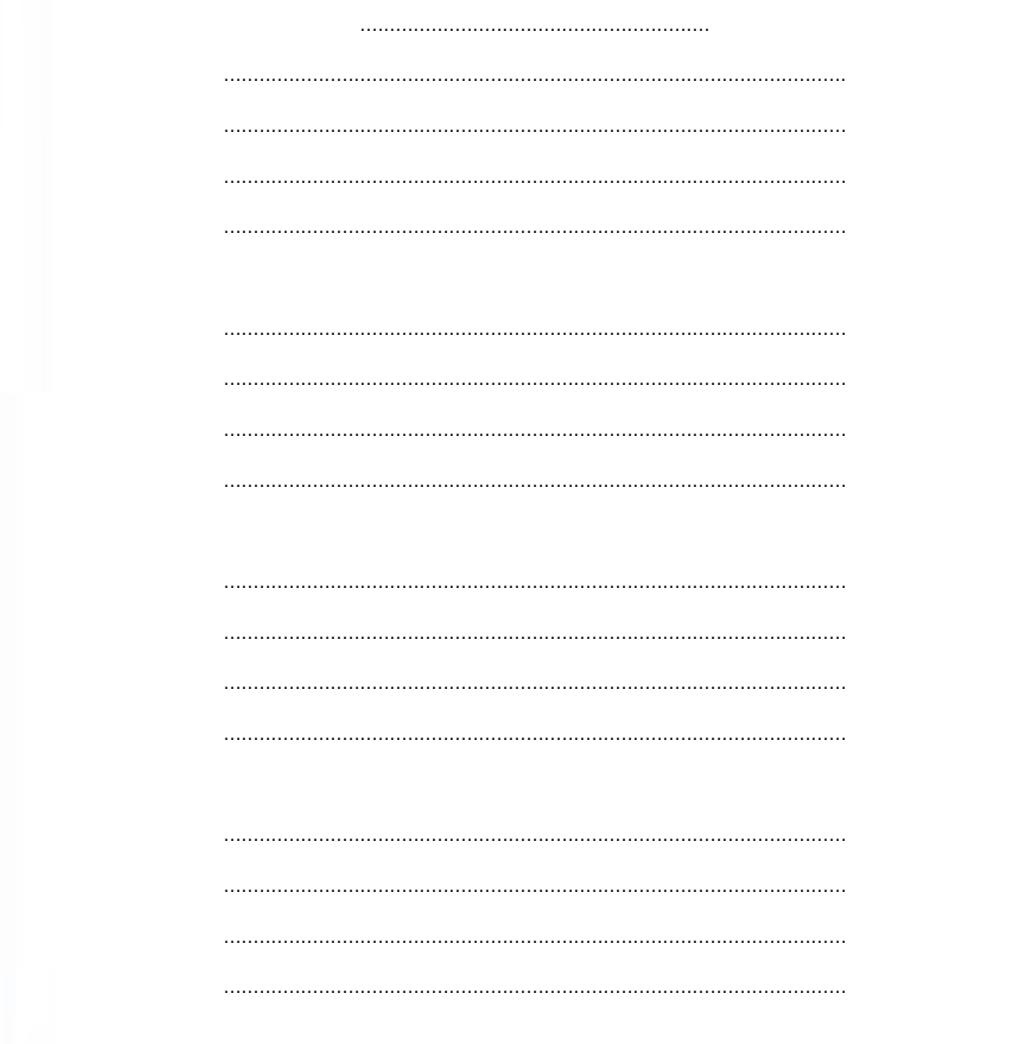
yağmur

kar

bulut

rüzgâr

firtina

A blank, lined page from a spiral-bound notebook. The page has a blue border and a spiral binding on the left. The lines are horizontal and evenly spaced. There is a small icon of a pencil in the top left corner.

Yazdığınız şiirlerden öğretmeninizin uygun gördüğünü sınıf ve okul panosunda paylaşınız.

Aşağıdaki cümlelerin özelliklerini (yüklemnin türüne, yüklemnin yerine, anlamına ve yapısına göre) tespit ederek cümlelerin altına örnekteki gibi yazınız.

1. Şimdi bir rüzgâr geçti buradan.

fiil cümlesi – devrik cümle – olumlu cümle – tek yüklemlilik cümle

2. Nereelerde gezmiş tozmuş?

3. Sonra başlamış tırmanmaya dağlara doğru.

4. Gördükleri çiçeğe benzer kızlardı.

5. Soraydım söylerdi herhâlde ama soramadım.

6. Islak, karanlık odalarda beşik sallamaktadır.

7. Koştum ama yetişemedim.

8. Tuz kokusu, katran kokusu, ter kokusu yüreğini allak bullak etmiştir.

9. Büyüktü otları yaylaların.

10. Toz toprak gözlerine gitmiştir.

Gelecek Derse Hazırlık

Küresel ısınmanın nedenlerini ve sonuçlarını araştırınız.

Halikarnas
Balıkcısı
(1890-1973)

Roman ve öykü ya-

zarıdır. Asıl adı Musa

Cevat Şakir Kabaağaçlı' dır.

1971 yılında Kültür Bakanlığı

Devlet Kültür Armağanı'nı

almıştır. Başlıca eserleri: Uluç

Reis, Merhaba Akdeniz, Yaşa-

sın Deniz...

Hazırlık Çalışmaları

1. Hayvanların doğal ortamından uzaklaştırılarak bir kafesin içinde yaşamlarını sürdürmeleri konusunda ne düşünüyorsunuz?
2. İnsanların keyif için avlanmasını doğru buluyor musunuz? Niçin?

! Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

GÜNDÜZÜNÜ KAYBEDEN KUŞ

Martılardan söz etmiyorum. Onları sayısız çığırış ve çırpınışlarıyla kıyılarda görür, durur ve görmesini de severiz. Ama o bildiğimiz martılardan çok daha büyük ve kanatları çok daha uzun bir açık deniz martısı vardır. Onlara Güney Akdeniz'de "miho" derler. İşte onlardan söz etmek istiyorum.

Sanki kuş değildir de kanatlanmış bir köpük parçası -ne bileyim- bir ıssızlık parçasıdır. Denizin o hırlayan uçurumları, tepetakla dönmüş Niagara (Niyagara) Şelaleleri gibi havaya yükselirken onlara gün doğdu demektir. İşte o zaman fırtınayı da kara bulutları da ta aşağılarda bırakırlar. İnsanın hayalini bile korkutan, çıldırtacak yüksekliklere çıkarlar. Göklerin koynunda küçücük mavi bir nokta olurlar. O nokta, çıkar çıkar da maviliklerde erir. Ve acayip kuş, maviler sahrasında, sükût ve sükûnet içinde yapayalnız kalır. Fırtınasız, açık havada başka bir âlemden geliyormuş gibi, ara sıra uzak bir çağırış duyulur gibi olur. İnsan, "Acaba gök mavileri mi dile geldi?" diye dört yana bakınır durur. Oysa öten, denizin kartalıdır. Bu fırtınalar imparatorunun hızı kasırgayı aşar. Rakibi ancak şimşektir. Denizin ve sonsuzlukların bu kayıtsız seyircisi, karaların kartalı ve akbabası gibi yırtıcı gagalı ve pençeli değildir. Enginin bu kuşu en yükseklerde uçan bir ak bulutun hayatını yaşar.

Hacı Süleyman şafaktan beri elde çifte, önde köpek, kıyı kıyı taban tepiyordu. Tan yeri uyanır-

ken keklıklar derelerden, yamaçlardan cak cacak cak, cak cacak cak ederek yeni doğan günü bütün kuşlar, böcekler, çalılar, dağlar, taşlar ve denizlerle selamlıyorlardı. Ne bir kuş, ne de bir böcek olmayan Goethe'nin (Göthe) bile ölürken ve kapkara ebediyete göçerken son çağırışı "Işık! Işık! Işık!" değil miydi? Çiçek, balık, kuş, insan... Hepsinin aradığı ışık işte ağarmaktaydı. Keklikler, hamam böceği, solucan, akrep, tespih böceği değillerdi ki karanlıkları arasınlar. Onlar güneşle ve güneşten yaşıyorlardı. Zavallılar o ışığı sesleriyle, şarkılarıyla içlerinin ışığından gelme ışıklarıyla eseniyorlardı. Günü'n ışığı keklik için güvenlik demektir. Hem kendisi hem de palazları için karanlıklardan gelen korkuların sonu idi bu. Artık çalılıkların en kuytu ve esrarlı boşlukları bile aydınlanıyordu. Bütün ana keklikler yuvalarının kenarına oturmuşlar, "Merhaba!" diyerek gevezelik ediyor ve "Bir karanlık gece daha atlattık." diye birbirlerini kutluyorlardı.

Hacı Süleyman yürüye yürüye dik bir kayalığın dibine vardı. Her yan keklik ötüşü kesilmişti. Gelgelelim binlerce kekliğin bir taneciği bile meydanda yoktu. Hacı Süleyman köpeğine kızdı, "Senin burnun mu yok ne?" ... Köpek kuyruğunu ardına kıstı ve beş on adım öteye kaçtı. Hacı Süleyman'ın gözlerini kan bürümüşü. Bu keklik bolluğundan üç dört çift olsun vuramasın ha?.. Tam o sırada önünde yürüyen köpek yarı havlayış yarı uluyuştan ibaret bir ses çıkardı. Aynı zamanda da Hacı Süleyman, başının üzerinde, yükseklerde bir kanat hışırtısı duydu.

Yüksek bir kayanın tepesinde yumurtlayan bir miho kanada kalkmıştı. Hacı Süleyman birdenbire çiftesini havaya dikti ve çiftenin iki gözünü birden ateşledi. Miho kanatlarını topladı, avına saldıran bir şahin gibi aşağıya doğru düştü. Havaya, yolunan bir sürü tüy uçu. Kuş sendeledi, denklemini buldu ve bir fişek gibi dosdoğru yükseklerle fırladı. Ardı sıra bıraktığı tüyler döne döne yere indi.

Yandan gelen saçmaların biri, kuşun bir gözünden öteki gözüne geçerek ikisini birden kör etmişti. Kuş artık korkunç ve garip bir karanlıkta uçuyordu. Hiç durmadan dinlenmeden beş saat uçu.

Doğdu doğalı tanıdığı göğü karanlıklarda aradı. Ama göğü bulamıyordu. Biliyordu. Yuvası göğün bir kenarında, bir kayanın üzerindeydi. Yavruları yiyeceksizlikten ne hâldediler acaba? Annelerinin mavilerde çınlayan sesini araya araya göklere baka mı kalacaklardı? Kuş olanca kuvvetini yeni baştan kanatlarına verdi. Her hâlde bu karanlıkları aşacak ve karanlıklardan ötelere yayılan mavilere ulaşır dı.

Böylelikle dört beş saat daha uçu. Artık gece olmuştu. Miho hâlâ gündüzü arıyor ama bulamıyordu. Kanatları ağırlaşıyordu. Kanatlarıyla aydınlığa varamayacağını anladı. (...) Ama artık bitkin di. Gecenin karanlığında sesi sendeliyordu. Sesi dindikçe de kanatları sarkıyordu. Engin üzerliklerin bu تنها uçucusu, karaya ancak yavrularıyla bağılıydı. Yavrularının yuvasını, bağrından yolduğu tüylerle döşemişti. Son bir kez, karanlıkta iki ayaklı birer pamuk yumağına benzeyen sarı gagalı yavrularını çağırdı. Sesi kısıldı. Gırtlığından acayip gürültüler çıkararak ve tekerlenerek çırpına çırpına denize düştü.

Ertesi gün ıssız denizlerde bir beyaz tüy yüzüyordu ancak.

1. ETKİNLİK

Anlamı verilen sözcük ve sözcük gruplarını bulunuz. Boşluklara uygun harfleri yerleştiriniz.

H R M

: Hırıltıyla ses çıkarmak.

T P T L

: Başı aşağı gelecek biçimde.

S H

: Çöl.

N G

: Ucu bucağı görünmeyecek kadar geniş, çok geniş, vâsi.

F K

: Güneş doğmadan az önce beliren aydınlık.

Ç İ E

: İki namlulu av tüfeği.

T Y R

: Güneşin doğmak üzere olduğu sırada, ufukta hafifçe aydınlanan yer.

S N L K

: Birine esenlik dileyerek ayrılmak, veda etmek.

P L Z

: Kaz, ördek, güvercin vb. bazı kuş yavrularının civcivlikten sonraki durumu.

Ü Z R K

: Sedef otugillerden, yaprakları alması, çiçekleri beyaz renkte, susama benzeyen tohumları acı olan, halk hekimliğinde tedavi amaçlı, tutsü olarak kullanılan bir bitki.

Öğrendiğiniz sözcükleri oluşturduğunuz sözlüğe ekleyiniz.

2. ETKİNLİK

“Gündüzünü Kaybeden Kuş” metninden hareketle aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. Yazar metinde hangi tür martılardan söz ediyor? Sözü edilen martıyı hiç duydunuz mu?

.....

.....

.....

2. Metinde Miho'nun hangi özelliklerinden söz edilmiştir? Açıklayınız.

.....

.....

.....

3. Hacı Süleyman'ın keklik avlamak istemesi ve avlayacak keklik bulamayınca öfkelenmesi hakkında ne düşünüyorsunuz? Neden?

.....

.....

4. Hacı Süleyman niçin kuşları avlamak istiyor olabilir?

.....

.....

.....

5. “Miho hâlâ gündüzü arıyor ama bulamıyordu.” ifadesiyle yazarın anlatmak istediği ne olabilir?

.....

.....

.....

6. Okuduğunuz metinden çıkardığınız sonuç nedir?

.....

.....

.....

3. ETKİNLİK

“Gündüzünü Kaybeden Kuş” metnini özetleyiniz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ETKİNLİK

“Gündüzünü Kaybeden Kuş” metninden alınan cümlelere, uygun söz sanatlarını örnekteki gibi yazınız.

benzetme

karşıtlık

kişileştirme

konuşturma

abartma

Denizin o hırlayan uçurumları, tepetakla dönmüş Niagara şelaleleri gibi havaya yükselirken onlara gün doğdu demektir.

Benzetme

Fırtınasız, açık havada başka bir âlemden geliyormuş gibi, ara sıra uzak bir çağırış duyulur gibi olur.

Artık gece olmuştu, Miho hâlâ gündüzü arıyordu.

Tanyeri uyanırken keklikler derelerden, yamaçlardan yeni doğan günü bütün kuşlar, böcekler, taşlar ve denizlerle selamlıyorlardı.

Bütün ana keklikler, “Merhaba!” diyerek gevezelik ediyor ve “Bir karanlık gece daha atlattık.” diye birbirlerini kutluyorlardı.

İnsanın hayalini bile korkutan, çıldırtacak yüksekliklere çıkarlar.

Aşağıdaki hikâyeleri konu ve kahramanlar bakımından karşılaştırınız.

GÜNDÜZÜNÜ KAYBEDEN KUŞ

Hacı Süleyman yürüye yürüye dik bir kayalığın dibine vardı. Her yan keklik ötüşü kesilmişti. Gelgelelim binlerce kekliğin bir taneciği bile meydanda yoktu. Hacı Süleyman köpeğine kızdı, “Senin burnun mu yok ne?” Köpek kuyruğunu ardına kıstı ve beş on adım öteye kaçtı. Hacı Süleyman’ın gözlerini kan bürümüştü. Bu keklik bolluğundan üç dört çift olsun vuramasın ha? Tam o sırada önünde yürüyen köpek yarı havlayış yarı uluyuştan ibaret bir ses çıkardı. Aynı zamanda da Hacı Süleyman, başının üzerinde, yükseklerde bir kanat hışırtısı duydu.

Yüksek bir kayanın tepesinde yumurtlayan bir miho kanada kalkmıştı. Hacı Süleyman birdenbire çiftesini havaya dikti ve çiftenin iki gözünü birden ateşledi. Miho kanatlarını topladı, avına saldıran bir şahin gibi aşağıya doğru düştü. Havaya, yolunan bir sürü tüy uçtu. Kuş sendeledi, denklemini buldu. Ve bir fişek gibi dosdoğru yükseklerle fırladı. Ardı sıra bıraktığı tüyler döne döne yere indi. Yandan gelen saçmaların biri, kuşun bir gözünden öteki gözüne geçerek ikisini birden kör etmişti. Kuş artık korkunç ve garip bir karanlıkta uçuyordu.

Halikarnas BALIKÇISI

SON KUŞLAR

Havada ve denizdeki tirşe maviliğin üstünde birtakım esmer damlacıklar görünürdü. Sağa sola oynarlar, sonra bir istikamet tutturur, bu esmer lekecikler geçip giderlerdi. Konstantin Efendi onların çok uzaktan geçtiklerini görebilirdi. Gözlerini kısırdı. Esmer lekelerin Adalar istikametinde gittiklerini görür, etrafına bakar, bir tanıdık görececek olursa gözünü kırpar, gökyüzüne bir işaret çakar:

— Bizim pilavlıklar geldi, derdi.

Kuşlar pek yakından geçmişse seslerini taklit ederek kalın dudaklarıyla dişlerinin arasından onlara seslenirdi. Kuşların çoğunca al dandıklarına, bu sesi duyarak dost sesi sanıp vapur etrafında bir dönüp uzaklaştıklarına şahit olmuşumdur. Havalarda sertleşir, poyrazlar, lodoslar birbirini kovalar, günün birinde teşrinlerin sonlarına doğru, ılık, hiç rüzgârsız parça parça oynamayan bulutlu, tatlı, sümbül günlerinde, o, en çığırkan kafes kuşunu nereden bulursa bulur, mahalle çocuklarını çağırır; bin tanesi iki yüz elli gram et vermeyen sakaları, isketeleri, floryaları, aralarına karışmış serçeleri gökyüzünden birer birer toplardı.

Sait Faik ABASIYANIK

Konu:

.....

.....

Kahraman:

.....

.....

Konu:

.....

.....

Kahraman:

.....

.....

6. ETKİNLİK

Aşağıdaki paragraftan yola çıkarak nesli tükenen hayvanların korunması için yapılması gerekenleri ve nesillerinin tükenme nedenlerini arkadaşlarınızla tartışınız.

“Son yıllarda birçok hayvan türünün yok olduğunu ya da nesillerinin tükenmek üzere olduğunu biliyoruz. Uluslararası Doğayı Koruma Birliği (IUCN) Hayvan Türlerini Koruma Komisyonu, hazırladığı raporda, şu an dünya üzerindeki türlerin %25'inin yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu, 26 memeli türünün 24'ünün yok olma sınırında olduğunu ve geçtiğimiz 100 yıl içerisinde 1000 kadar türün neslinin tükendiğini belirtiyor. Bu konuyla ilgili yapılan araştırmalarda, bir yabani hayvan türünün toplam sayısı 1000'e bile ulaşamıyorsa bu hayvan türünün özel olarak korunması gerektiği vurgulanıyor.”

Dr. Mehmet Borga TIRPAN

7. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde yapılan anlatım bozukluklarını bulunuz. Doğrularını verilen boşluğa örnekteki gibi yazınız.

1. Kardeşime hiç kızmıyorum; çünkü çok seviyorum.

Kardeşime hiç kızmıyorum; çünkü onu çok seviyorum.

2. Anneni tanıyoruz ve sonsuz güveniyoruz.

3. Bugün yemekte ben pide, o ise çorba içti.

4. Müzik dersini çok az, resim dersini ise hiç sevmem.

5. Herkes bu duruma çok üzölmüştü, yüzü gülmüyordu.

6. Fırında pişen yemeğe kaşar koyup kapattım.

7. Çocuklarımızı sevmeli, yüreklendirmeli, destek olmalıyız.

8. Dün geceki konser seyircilerin beğenisini kazanmış, eski yıllara götürmüştü.

Küresel Yıllık Ortalama Yüzey Sıcaklıkları 1880-2016

241

Hazırlık Çalışmaları

1. Hava kirliliğine sebep olan faktörler nelerdir?
2. Çevre kirliliğini engellemek için neler yapılabilir? Önerilerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Videoyu izlerken 1. etkinliği yapınız.

HAVA KİRLİLİĞİ**1. ETKİNLİK**

Hava Kirliliği videosunu tutarlılığı (tekrara düşme, çelişik olmama, görecelilik) bakımından değerlendiriniz.

2. ETKİNLİK

Dinlerken not aldığınız sözcüklerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahmininizi sözcüklerin sözlük anlamı ile karşılaştırınız.

Sözcük:

karbonmonoksit

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Sözcük:

atık madde

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Sözcük:

salık vermek

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Öğrendiğiniz sözcükleri oluşturduğunuz sözlüğe ekleyiniz.

3. ETKİNLİK

“Hava Kirliliği” videosundan hareketle aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. 1960'lı yılların, mecliste de gündem olan en önemli sorunu nedir?
2. Ülke genelinde hava kirliliğinden en çok etkilenen şehrimiz hangisidir? Niçin etkilenmiştir?
3. Hava kirliliği hangi gelişmeden sonra tehlikeli boyutlara ulaşmıştır?
4. 1995'ten günümüze kadar hava kirliliğinin azalmasını sağlayan gelişmeler nelerdir?
5. Hava kirliliği haritaları yapılarak ölçümler yapıldıktan sonra yapılan iyileştirme çalışmaları nelerdir? Sizce bu çalışmalar yeterli midir? Açıklayınız.

4. ETKİNLİK

İzlediğiniz videonun konusunu ve ana fikrini yazınız.

Konu

Ana fikir

5. ETKİNLİK

“Hava Kirliliği” videosu ile ilgili görüşlerinizi sebepleriyle yazınız.

Beğendim.

Çünkü

.....

.....

.....

.....

Beğenmedim.

Çünkü

.....

.....

.....

.....

6. ETKİNLİK

“Hava Kirliliği” videosundan alınan kişilerin yüz ifadelerini inceleyiniz. Görsellerdeki sözlü olmayan mesajları (kızgın, üzgün, mutlu...) boşluklara yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. ETKİNLİK

Aşağıdaki karikatürlerin verdiği mesajlar nelerdir? Arkadaşlarınızla tartışınız.

8. ETKİNLİK

Hazırlık bölümünde araştırdığınız “yaşadığınız şehrin hava kirliliği oranı” ile ilgili bilgileri kullanarak bir haber metni yazınız.

This is a blank, lined page from a spiral-bound notebook. The page has a blue cover visible on the left and right edges. The spiral binding is at the top. The page is ruled with horizontal lines, and there is a dashed line near the top for a title.

CANBERRA (KANBERRA)

Avustralya'nın başkenti Canberra'ya gidiyoruz. Canberra, altmış yıl önce kurulmuş yepyeni bir kent. Kent planı yarışma sonucunda saptanmış. Kent planı yapılırken bitki örtüsü de hesaba katılmış. Hatta binalar, yollar yapılmadan ağaçlar dikilmeye başlanmış. Rehberin dediğine göre buraya 1912 ile 1930 yılları arasında altı bin ağaç dikilmiş. Bu yüzden Canberra, büyük bir park içine kurulmuş örnek bir kent görünümünde.

Canberra'nın yolları, binaları öylesine düzenli ve uyumlu ki! Trafik burada da sağdan işliyor. Rehberimiz, Canberra'da hava kirliliği bulunmadığını övünerek söylüyor. Bu güzel kentte, trafik kazası da çok seyrek görülüyor. Bu kazaları da kente gelen yabancılar yapıyor.

Kenti otobüsle geziyoruz. Görülecek pek fazla ilginç müze, anıt yok. Parlamento binası çok görkemli, ilginç bir mimarisi var.

Canberra'da yaşayan insanların çoğunluğu, devlet dairelerinde görevli. Canberra'daki ilginç yapılardan biri de Anzak Anıtı. Bu anıt bina, daha sonra ayrıntısıyla gezilecek. Canberra adı, yerlilerin dilinden alınma. "Kabilelerin birleştiği, buluştuğu nokta" anlamına geliyor...

Canberra'da büyük bir parka gidiyoruz. Parktaki gölün orta yerinden gökyüzüne direkt su fışkırıyor. Daha, bu nedir, demeye kalmadan rehberimiz, otobüsten inmemizi istiyor. Parkın çimenlerine yayılıyoruz keyifle. Rehber anlatmaya başlıyor. Göğe fışkıran suyun hacmi altı tonmuş. Bu su, yüz yetmiş metre yüksekliğe fışkırıyor. Bu dev fiskiye, Kaptan Cook (Kuk)'un Avustralya kıtasına çıkışının iki yüzüncü yılı anısına yapılmış.

Bu parkı gezdikten sonra tipik bir Avustralya çiftliğine gidiyoruz. Yolumuz ulusal parkın içinden

geçiyor. Burada, kangurular yaşıyor. Parklarla kent öylesine iç içe ki bazen parktaki kangurular kente iniyor, sokaklarda gezmeye çıkıyorlarmış. Çok geçmeden yol üstünde de kangurular beliriyor. Fotoğraf çekmek için otobüsten iniyoruz. Ama hepsi de kaçıyor.

Sonunda çiftliğe ulaştık. Buranın sahipleri, orta yaşlı iki erkek kardeş. İkisi de çok cana yakın. Bizleri kırk yıllık dost gibi karşıladılar. Çiftliği gezdik. Sonra merinos türü koyunlardan birinin tüylerinin kırılışını izledik. Tek bir koyunun postundan, iki kişilik yorgan büyüklüğünde yün elde edildi. Merinos koyun türü, Avustralya'ya cumhuriyetimizin kurulduğu yıllarda, Türkiye'den gönderilmiş. (...)

Burada beni kangurular çok etkiledi. Avustralya'ya geleli beri doğru dürüst bir kanguru görmemiştik. Meğer çiftliğin bir bölümünde kanguru da besleniyormuş. Ev sahipleri, elimize yağ sürülmüş ekmek dilimleri ve şekerli çay dolu taslar verdi. Doğruca kanguruların yanına gittik. Onları beslerken duyduğum coşkuyu hiç unutamıyorum. Ekmek

diliminden kopardığım parçaları kangurunun ağzına sokmaya çabalıyorum. Ama o, ön ayaklarını uzatıp ekmeği elimden alıyor. Sonra bölerek kibarca ağzına sokuyor. Bir güzel çiğnedikten sonra yutuyor. Kanguruların ön ayaklarıyla boksör gibi yumruk attıklarını duyduğumda, önce uzak durmaya çalıştım. Ama sonradan onlara alıştım...

Çiftlikten dönerken Anzak Anıtı önünde durduk. Rehberimiz burayı gezmek için bir saat süre verdi. Sonra anıt binanın içine girdik. Anzak, Avustralya askerine verilen ad. Avustralyalılar, uzun süre İngiliz sömürgesi olarak yaşadılar. Bu süre içinde hep İngiliz ordusuna destek vermek üzere çeşitli cephelere asker gönderdiler. Çanakkale Savaşı sırasında, Türk ordusuna karşı, İngiliz askeri yanında Anzaklar da savaştı. Bu savaşta biz kazandık. Ama Anzaklarla dostluğumuz bozulmadı...

Anzak Anıtı'nda Anzakların katıldığı yedi savaştan kalma anılar, fotoğraflar var. Gelibolu bölümünü gezerken hepimiz çok heyecanlandık. Orada Çanakkale Savaşı'ndan söz eden bir açıklama yazısı vardı. Anılar vitrininde, Çanakkale'deki Türk sınırından koparılıp getirilmiş, küflü, paslı bir tutam dikenli tel, kaba bir odun parçasına sarılmış olarak duruyordu...

Anzak anıtından çıktığımızda bizi güzel bir sürpriz bekliyordu. Rehberimiz, caddenin karşı yakasındaki parkı göstererek: "İşte burası da Atatürk Parkı!" dedi. Hepimiz heyecanlandık. Doğruca oraya gittik. Parkın orta yerinde, hilal şeklinde bir anıt var. Bu hilalin tam ortasına, Atatürk'ün büstü yerleştirilmiş. Öyle coşkuya kapıldım ki! Rehberin dediğine göre bu anıt, dünyada düşman komutanı anısına yapılmış tek anıtmış. Canberra'nın orta yerine böyle bir anıtın konulmasının nedeni, yine Atatürk'ün insancıl politikasından kaynaklanıyor... Atatürk, İçişleri Bakanı için bir konuşma metni hazırlar, metinde şunlar yazılıdır: "Bu yurdun toprakları üstünde kanlarını döken kahramanlar! Burada bir dost ülkede bulunuyorsunuz. Huzur ve sessizlik içinde uyuyunuz. Sizler, Mehmetçiklerle yan yana, koyun koyunasınız. Uzak diyarlardan evlatlarını savaşa gönderen anneler! Gözyaşlarınızı dindiriniz. Evlatlarınız, bizim bağrımızdadır. Huzur içinde, rahat rahat uyuyacaklardır. Onlar, bu toprakta canlarını verdikten sonra artık bizim evlatlarımız olmuşlardır." Meğer şehitlikte bu konuşma yapılırken birkaç gazeteci konuşmayı not etmiş. Bu konuşma, kısa sürede dünya gazetelerine yansımış. Aradan bir hafta geçmeden İçişleri Bakanı'na telgraf yağmaya başlamış. Sonra da Avustralya ve Yeni Zelanda'dan teşekkür mektupları gelmiş.

(...)

Canberra güzel, yepyeni, tertemiz, تنها, yemyeşil; güvenlik, trafik sorunu olmayan, hava kirliliğini bilmeyen örnek bir kent... Bu örnek kente doyamadan ayrılma günümüz geldi. Avustralya'da son durağımız Melbourne (Melborn) olacak.

Gülten DAYIOĞLU
(Kısaltılmıştır.)

7. TEMA SONU DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

ANADOLU'DA BAHAR

İlkbaharı geldi Anadolu'nun,
 Silifke'de çiçek açtı nar şimdi.
 Her tarafı yeşillendi Bolu'nun,
 Sultandağı benek benek kar şimdi.
 (...)
 Durgun çayı köpüklendi Daday'ın,
 Palmyeler zümrüt tacı Hatay'ın
 Çukurova cennetidir bu ayın;
 Aydın ili efelere dar şimdi.

Gönül dile gelir kaval sesinde.
 Boz martılar düğün yapar Mersin'de,
 Isparta'nın renk renk gül bahçesinde
 Bülbüllerin neşesini gör şimdi.
 (...)
 Çıkıp baksan Çamlıca'nın başına,
 İki kıt'a bir boğazda aşına...
 Karakoç'um, gel, yorulma boşuna,
 İstanbul'u tarif etmek zor şimdi.

Abdurrahim KARAKOÇ
 (Kısaltılmıştır.)

(İlk dört soruyu şiire göre cevaplayınız.)

1. Şair, baharda Anadolu'da meydana gelen hangi değişikliklerden bahsediyor?

.....

.....

.....

2. "Gönül dile gelir kaval sesinde. / Boz martılar düğün yapar Mersin'de" dizelerinden ne anladığınızı açıklayınız.

.....

.....

.....

3. Şair, İstanbul'u bu mevsimde tarif ederken niçin zorlanmış olabilir? Açıklayınız.

.....

.....

.....

4. Bu şiirin şairi siz olsaydınız ilkbaharda doğada oluşan hangi değişikliklerden bahsederdiniz?

.....

.....

.....

5. Aşağıdaki cümlelerden **öznel** olanların başına “Ö”, **nesnel** olanların başına “N” yazınız.

- () Türkiye’nin güzellikleri görüldüğünde pek çok sözcük akla gelir.
- () Türkiye’deki tatil sadece manzaralar değil, unutulmaz deneyimlerdir.
- () Türkiye dört mevsim turizm potansiyeline sahip bir ülkedir.
- () Türkiye turizm pazarında, turist sayısı bakımından ilk on ülke içerisinde.

6. “Kış **kapiya dayandı**, daha kömür alamadık.” cümlesinde koyu yazılan sözle aşağıdakilerden hangisi anlatılmak istenmiştir?

- A) etkisi olmak B) gelip çatmak C) yola çıkmak D) yardım beklemek

7. Kuşçenneti Millî Parkı, Marmara Bölgesi’nde Balıkesir ili sınırları içindedir. 1959 yılında millî park ilan edilmiştir. Anadolu’dan Avrupa’ya geçen kuş göç yolu üzerinde bulunan Kuşçenneti, pelikan, balıkçıl, kaşıkçı, karabatak, yaban kazı, yaban ördeği ve ötücülerden oluşan binlerce kuşun ağaçlar ve sazlar üzerine yuva yaptığı büyük kuluçka kolonilerini barındırmaktadır. Kuşçenneti Millî Parkı, Avrupa Konseyi tarafından çok iyi korunan ve kıta ölçeğinde değer taşıyan doğal alanlara verilen “Avrupa Diploması”nın en üst kategorisi olan A sınıfı diplomayla 1976 yılında ödüllendirilmiştir. (Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğü)

Kuşçenneti Millî Parkı ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Kuşçenneti Avrupa’ya geçen kuşların göç yolu üzerindedir.
- B) Kuşçenneti A sınıfı diplomasıyla 1976 yılında ödüllendirilmiştir.
- C) Kuşçenneti Marmara Bölgesi’nde Bursa ili sınırları içindedir.
- D) Kuşçenneti’nde binlerce kuşun yuva yaptığı kuluçka kolonileri vardır.

8. “**Anlatılanlara göre oğlun çok hırslıymış.**” cümlesi için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) fiil / kurallı / tek yüklemlî / olumlu
- B) isim / devrik / tek yüklemlî / olumsuz
- C) fiil / devrik / fiilimsi bulunan / olumsuz
- D) isim / kurallı / fiilimsi bulunan / olumlu

9.

Annemden ayrı kalamam ve sürekli ziyaret ederim.

Selim’in cümlesindeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Nesne eksikliği B) Özne eksikliği C) Yüklem eksikliği D) Çatı uyumsuzluğu

8. TEMA VATANDAŞLIK

HARİTADA BİR NOKTA

YAŞAMAYA DAİR

KALBİM RUMELİ'DE KALDI

ZEYTİNYAĞI ÜRETİMİ (Dinleme / İzleme Metni)

İMECE (Serbest Okuma Metni)

Sait Faik
ABASIYANIK
(1906-1954)

Şair, öykü ve roman yazarıdır. Hikâyelerinde sıradan insanlar, işsizler, hamallar, balıkçılar, kimsesiz çocuklar yer almıştır. Başlıca eserleri: Semaver, Mahalle Kahvesi, Kayıp Aranıyor...

Hazırlık Çalışmaları

1. Bildiğiniz balık türleri hangileridir?
2. Çalışıp emek verdiğiniz bir işin karşılığını alamadığınızda ne hissedersiniz? Açıklayınız.

! Metni, önemli gördüğünüz yerlerin altını çizerek okuyunuz.

HARİTADA BİR NOKTA

Çocukluğumdan beri haritaya ne zaman baksam gözüm hemen bir ada arar; şehir, vilayet, havalı isimlerinden hemen mavi sahile kayar... Robinson Crusoe'yi (Robinsın Kuruze) okumuşumdur herhâlde, unuttum gitti. Onun zoruyla mavi boyaların üstünde bir garip ada ismi okuyunca hülyaya daldığımı sanmıyorum. Romanlar yüzünden adaları sevdiğimi pek ummuyorum ama belki de o yüzdendir. Haritada ada görmeyeyim. İçimdeki dostluklar, sevgiler, bir karıncalanmadır başlayıverir. Hemen gözlerimin içine bakan bir köpek, hemen, az konuşan, hareketleri ağır, elleri çabuk, abalar giymiş bir balıkçı, yırtık bir muşamba kokusuyla beraber küpeşte tahtaları karar-

miş, boyası atmış ağır ve kaba bir sandal, sandalın peşini bırakmayan bir kuş, ağ, balık, pul, sahilde harikulade güzel çocuklar, namuslu kulübeler, kırlangıç ve dülger balığı haşlaması, kereviz kokusu, buğusu tüten kara bir tencere, ufukları dar sisli bir deniz...

(...)

Haritayı görünce bir nokta ada, ada görünce de hemen fırtınaları, rüzgârları, uğultuları, köpek-balıklarını, sonra birdenbire adanın namuslu insanlarını hatırlayıveririm. Haritada herhangi kargacık burgacık şekil almış adalara, karasevdalıya kurşun döken bir ihtiyar kocakarının aklı veya sezişleriyle dalar, bir şeyler bulup çıkarırım, daha çok şekilsiz, ancak bir nokta gibi gözüken adalar merakımı çeker.

(...)

Bugün deniz, yüz veren bir anne gibidir. Bu kadar etmemeli, bu kadar yüz vermemeli, bu kadar ışıklı, bu kadar sakin, bu kadar lastik çizme gibi pırıl pırıl olmamalı deniz. Bunun yarını var. Dalga, kırık cam parçaları gibi keskin ve soğuk vurduğu zaman olacak, o canavar su baştan girip kıçtan¹ çıkacak.

İşte çocukluğumun ve ilk gençliğimin haritalarındaki adalar beni, sonunda bir gün özlediğim gibi bir adaya tesadüfen bırakıverdiler...

Şimdi namuslu insanların arasında başım önüme eğilmiş, gülmeden, eğlenmeden, müsamaha dolu, kötülüğü göz kırpmışından anlayınca cesarettten canavar kesilecek bir insan hâliyle sessiz, sakin, ağzına vur lokmasını al bir hâlde balığa çıkacak, iyiliklere hasret duya duya ömrümün sonunu, burada kesik bir son nefesle bahtiyar bitirecektim.

Sonbahar uzun ve güzel geçti. Çardaklardaki yapraklar kırmızının en son hâline doğru ağır ağır kızara kızara, kırmızının renk oyunları içinde, düşmeden evvel ne kadar sallanıp durdular.

İnsanlara ağır ağır sokulmaya çalışıyordum. Babadan kalma ev, anamın sayesinde gürül gürül işliyordu. Bense orada kafamı kuma sokmuş devekuşu gibi oldum önce. Artık bütün günümü ve gecemi burada geçirecektim. Etrafımı çeviren insanların hepsini kendimden çok iyi, çok namuslu, hani demin söylediğim evine dönen “müsrif çocuk” ruhuyla seyrediyordum. Niyetim yazı yazmak bile değildi. Balığa çıkacaktım...

Camları buğulu bir kahvenin içinde elleri nasırlı, yüzleri güneş ve rüzgârla çizgili insanların arasında, bugünü de bir günah, daha doğrusu bir kötülük işlemekten bitirecektim.

Onların arasına seyirci sıfatıyla sessizce karışarak oldukça mesut yaşadım. Şehre bile inmiyordum. Her şey tahayyül ettiğim gibiydi. Yalnız pay meselesinde çirkin hadiseler geçtiğini işitiyor, onu da duymamazlığa geliyordum.

Bir sabahı. Kayık, hülyalarımındaki gibi balıktan dönmüştü. Çevaleler vapura verilmişti. Şimdi ağları denize çarpa çarpa yıkıyorlardı.

Balıkhanede hiç tutmayan, fiyat bile verilmeyen on on beş dülger balığı kayığın küpeştesinde hâlâ canlı, ince, zar gibi kanatlarıyla titreşiyorlardı. Biraz sonra, işlerini bitirmiş olacaklar, hepsi orta parmaklarına birer dülger balığı takarak çekip gideceklerdi. Umduğum gibi dülger balığı çorbası çok evlerde tütecekti.

Kayığı temizleyenler sekiz kişiydi. Yedisi bizim adadandı. Sekizincisi zayıf, sarı, hastalıklı adamı hiç görmemiştım. Ne kadar dostça, ne kadar içten bir sevgi ile çalışıyordu.

Balığın bol çıkmaya başladığı duyulduğu zaman, dışarıdan da insanlar gelirdi. Dışarıdan ırıba katılanlar pay almazlardı. İrip tayfası ile reis, gönüllerinden ne koparsa o kadar balık verirdi kendilerine.

O adam da bir dülger balığı alabilmek, bu balığı hak edebilmek için elinden geleni yapıyordu.

Nihayet iş bitti. İki büyük dülger balığını reis kıçaltına attı. Tayfalardan birine:

— Bunu bize götür sonra, dedi, ötekilerini pay yap.

Üçer tane alanlar oldu. Dışarıdan gelen bir tane versinler diye bekledi. Yüzünde tatlı bir gülümseme ve çalışmaktan doğabilmiş hafif bir kırmızılık vardı. Bu kırmızılık, pay dağıtan adamın elinde tek balık kalıncaya kadar adamın yanağında durdu. Sonra birdenbire uçtu. Yüzündeki gülümseme önce tehlikeli bir hâlde dondu. Sandım ki böyle, bütün ömrünce böyle donuk bir tebessümle kalıverecek adam. Etrafına bakındı. Gülümseme birdenbire yüzünde bir meyve gibi çürüyüverdi. Gözleri hayretle büyüdü. Son balığı kayıktaki adam rıhtıma fırlatmıştı. Adamın yüz ifadeleri nerede ise yine eski temiz, memnun hâlini, taze meyve hâlini alıverecekti. İki adım attı. Elini balığa doğru uzatmak üzere eğildi. Ama ötekilerden, başparmağına irisinden bir tane dülger balığı takmış birisi kocaman çizmeli ayağını dülger balığının sırtına bastı.

— Ne o? dedi, hemşerim. Dur bakalım. Dağdan gelip bağdakini kovmayalım.

Adam elini çekti. Bir şey söylemedi. Söyleyemezdi. Söyleyecek hâlde değildi. Rıhtım kahvesine doğru yürüdü. Dışarıdan kahve önündeki seyircilerden biri seslendi:

— Bırak yahu! O adam da çalıştı. Veriver bir tane, ne olur? Kalkmış nerelerden gelmiş işte.

— Ne yapalım gelmesinler.

Kayıktakilerden hiçbiri kalkıp da:

— Ayıptır yahu, ver adama, demedi.

Bir ikisi, en umduklarım konuşacak gibi oldular. Bekliyordum. Şimdi umduklarımdan birisi payına

düşen balıktan birini, en küçüğünü adama doğru fırlatacak diye bekledim. Reis kahvenin önünde kahvesini öttürüyor, kayığın asıl tayfasına keyifle bakıyordu.

Hadiseye karışan adam:

— Ayıptır yahu, dedi, ayıp!

Bu sefer konuşacaklarını hatta paylarına düşen balıklardan en küçüğünü fırlatacaklarını sandıklarından biri:

— Sen karışma bakalım babalık! Fazla söylenmeye başladın. Ayıp ne demek?..

— Babanızın malı mı bu deniz, sizin?

— Onun babasının malı mı?

— Değil ama gelmiş kayığınızda çalışmış bir kere.

— Kim gel de çalış demiş ona, gelmeseydi.

Balık verilmemiş adam, kahvenin bir iskemlesine çökmüştü. Kahveci başına dikilmişti. Kahveciye:

— Kalkacağız, kalkacağız, dedi.

Ayağa kalktı. Kendisi için laf işitmiş adama:

— Zararı yok hemşerim, dedi. Zararı yok. Vermesinler, istemez...

Gözükten vapura doğru yürüdü. Küçük adımlarla bir Şarlo gibi seğirterek uzaklaştı.

Söz vermiştim kendi kendime: Yazı bile yazmayacaktım. Yazı yazmak da bir hıstan başka ne idi? Burada namuslu insanlar arasında sakın, ölümü bekleyecektim; hırs, hiddet neme gerekti? Yapamadım. Koştum tütüncüye, kalem kâğıt aldım. Oturdum. Ada'nın تنها yollarında gezerken canım sıkılırsa küçük değnekler yontmak için cebimde taşıdığım çakımı çıkardım. Kalemi yonttum. Yonttukten sonra tuttum öptüm. Yazmasam deli olacaktım.

Sait Faik ABASIYANIK

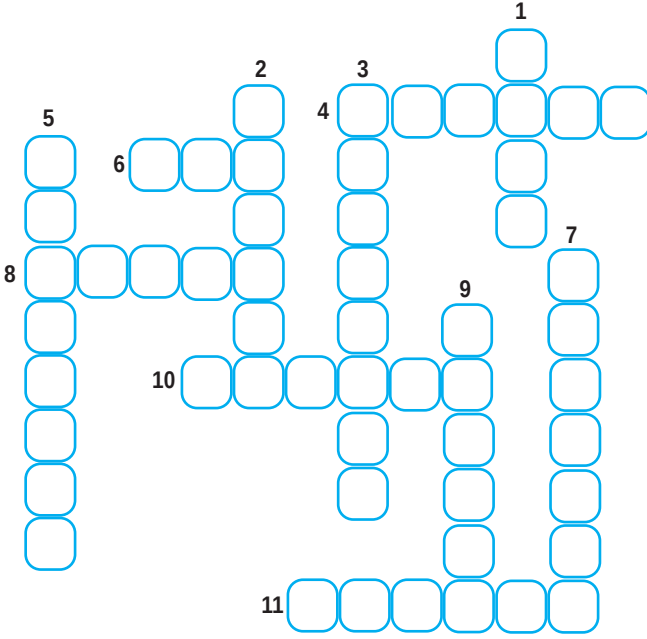
(Kısaltılmıştır.)

1. ETKİNLİK

Anlamları verilen sözcükleri bularak numaralandırılmış yerlere yazınız.

çevale müsrif ırıp küpeşte aba
misina hülya havali tahayyül müsamaha çapara

1. Bir tür balık ağı, ırıp.
2. Bir çeşit olta, çok iğneli olta.
3. Hoşgörü.
4. Tutumsuz.
5. Hayalde canlandırma.
6. Yünün dövülmesiyle yapılan kalın ve kaba kumaş.
7. Gemide güverte hizasında ıskarmoz bağlarına tutturulan dikmelerin dış yüzlerine kaplanan kaplamaların oluşturduğu siper, borda kaplamalarının en üstü, güverteden yukarı kalan bölüm, korkuluk, parapet.
8. Tatlı düş, hayal.
9. Yapay ve sentetik ham maddeden tek kat çekilmiş, değişik kalınlıkta iplik.
10. Yöre.
11. Balık sepeti.

Öğrendiğiniz sözcükleri oluşturduğunuz sözlüğe ekleyiniz.

2. ETKİNLİK

“Haritada Bir Nokta” metninden hareketle aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. Yazar adaları niçin seviyor olabilir?

.....

2. Yazar adadaki yaşamını nasıl sürdürmek istiyor? Sizce bu kararı almasında neler etkili olmuştur?

.....

3. Dışarıdan ırıba katılanların hakkı nasıl verilmektedir?

.....

.....

4. Adaya dışarıdan gelen adama niçin balık vermiyorlar? Sizce bu doğru bir davranış mıdır?

.....

.....

5. Kendisine pay verilmeyen adamın hakkını aramamasını doğru buluyor musunuz? Niçin?

.....

.....

6. Yazar, tanık olduğu haksızlık karşısında ne yapıyor?

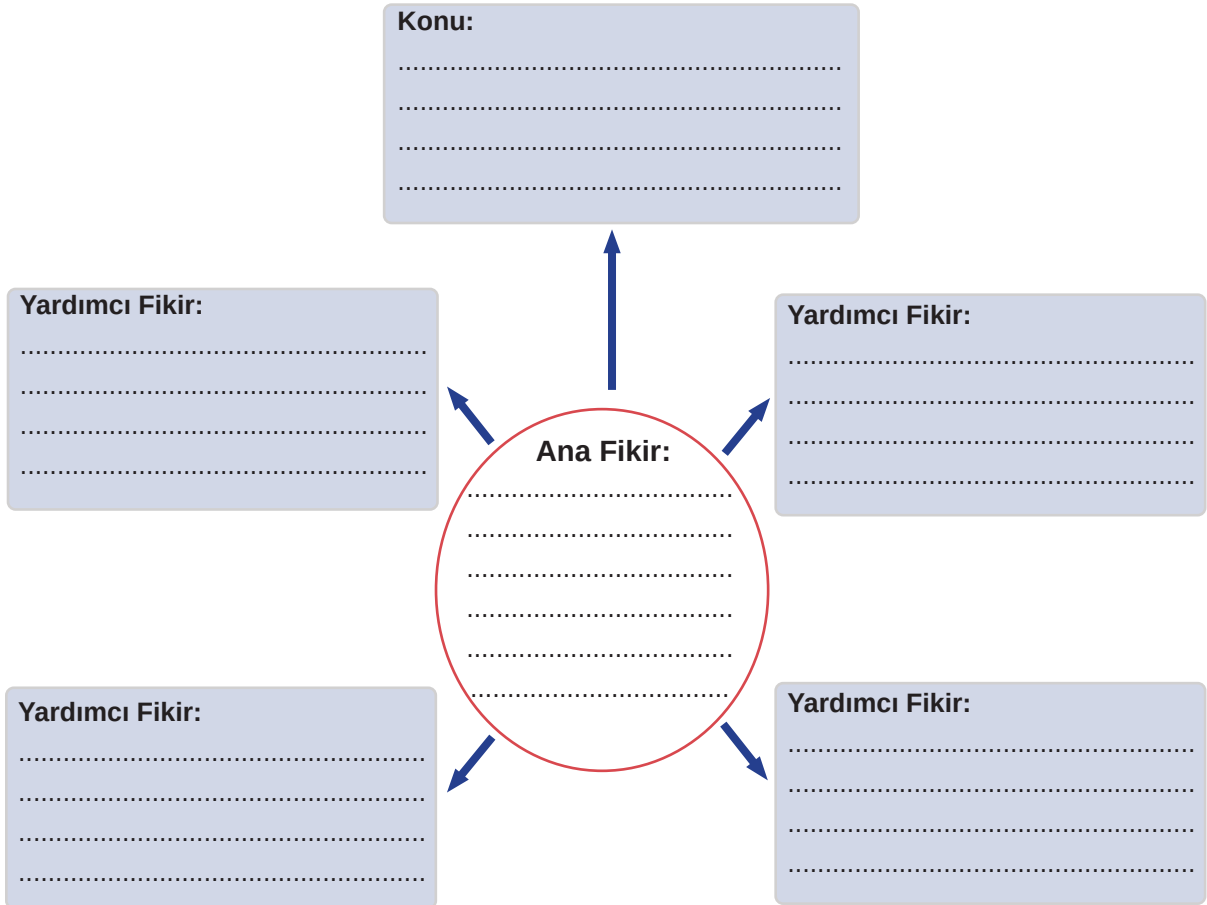
.....

.....

3. ETKİNLİK

Okuduğunuz hikâyenin konusunu, ana fikrini, yardımcı fikirlerini bulunuz.

4. ETKİNLİK

Metinde anlatım kimin ağzından yapılmıştır? Metinden aldığınız örneklerle açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. ETKİNLİK

Yazarın “ırıba gelen kişiye pay verilmemesi” olayına bakış açısı nasıldır? Örneklerle açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. ETKİNLİK

“Haritada Bir Nokta” metninden öyküleyici ve betimleyici anlatıma örnek gösteriniz.

Öyküleyici Anlatım

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Betimleyici Anlatım

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. ETKİNLİK

“Bir kişiye karşı yapılmış haksızlık, bütün insanlığa karşı yapılmış haksızlık demektir.”
Emile ZOLA (Emil Zola) sözünden yola çıkarak haksızlık karşısında doğru tavır göstermenin önemini anlatan bir konuşma yapınız.

8. ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerde yapılan anlatım bozukluklarını bulunuz. Cümlelerin doğrularını örnekteki gibi verilen boşluğa yazınız.

1. Türkçe dersinde işaret ve belgisiz zamir konusunu işledik.

Türkçe dersinde işaret zamiri ve belgisiz zamir konusunu işledik.

2. Birçok insanlar bu konuda yanılıyorlar.

3. Bütün gece kedi ve köpek havlamasından uyuyamadık.

4. Ben ve Barış dinlenmek için her yıl tatile gider.

5. Yarın size gelemem ama okulda bütün gün kursum var.

6. Kitap, annesinden ayrılan bir çocuğun hayatla mücadelesi anlatılıyor.

7. Biz gezmesini sevmeyen bir milletiz.

8. Bahar gelince kuşlar ağaçlarda ötüyorlar.

9. Tuna ve Ülkü aşağı yukarı iki üç saattir yolda.

a) Dünya Etik Haftası ve Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile ilgili afişi inceleyiniz.

25-31 Mayıs
Etik Haftası

b) Dünya Etik Haftası ile ilgili bir kompozisyon yarışmasına katılacağınızı düşünün. Afişten yola çıkarak bir yazı yazınız.

A large, spiral-bound notebook with a blue cover and a white page. The page is ruled with horizontal lines, and the spiral binding is visible at the top.

Nazım Hikmet

RAN

(1902-1963)

Şiir, oyun, roman

ve anı yazarıdır. Türk

dilin zengin ses sisteminden yararlanmışır. Başlıca eserleri:

Güneşi İçenlerin Türküsü, Fer-

hat ile Şirin, Sesini Kaybeden

Şehir...

Hazırlık Çalışmaları

1. Hayatı dolu dolu yaşamak sözünden ne anlıyorsunuz?
2. "En çok yaşamış olan, uzun yıllar yaşamış olan değildir; yaşamının anlamını en fazla anlamış olandır." Soren Kierkegaard (Sörin Kirkıgıd) sözünden ne anladığınızı açıklayınız.

! Aşağıdaki şiiri, türün özelliklerine göre okuyunuz.

YAŞAMAYA DAİR

1

Yaşamak şakaya gelmez,
Büyük bir ciddiyetle yaşayacaksın
Bir sincap gibi mesela,
Yani, yaşamının dışında ve ötesinde hiçbir şey beklemeden,
Yani, bütün işin gücün yaşamak olacak.
Yaşamayı ciddiye alacaksın,
Yani o derecede, öylesine ki
Mesela, kolların bağlı arkadan, sırtın duvarda,
Yahut kocaman gözlüklerin,
Beyaz gömleğinle bir laboratuvar
İnsanlar için ölebileceksin,
Hem de yüzünü bile görmediğin insanlar için
Hem de hiç kimse seni buna zorlamamışken
Hem de en güzel en gerçek şeyin
Yaşamak olduğunu bildiğin hâlde.
Yani, öylesine ciddiye alacaksın ki yaşamayı,
Yetmişinde bile, mesela, zeytin dikeceksin,
Hem de öyle çocuklara falan kalır diye değil,
Ölmekten korktuğun hâlde ölüme inanmadığın için
Yaşamak, yani ağır bastığından.

2

Diyelim ki ağır ameliyatlık hastayız,
Yani, beyaz masadan,
Bir daha kalkmamak ihtimali de var.
Duyumamak mümkün değilse de biraz erken gitmenin kederini
Biz yine de güleceğiz anlatılan Bektaşî fıkrasına,

Hava yağmurlu mu, diye bakacağız pencereden,
Yahut da sabırsızlıkla bekleyeceğiz
En son ajans haberlerini.
Diyelim ki dövüşülmeye değer bir şeyler için,
Diyelim ki cepheleyiz.
Daha orda ilk hücumda, daha o gün
Yüzükoyun kapaklanıp ölmek de mümkün.
Tuhaf bir hınçla bileceğiz bunu,
Fakat yine de çıldırasıya merak edeceğiz
Belki yıllarca sürecek olan savaşın sonunu.
Diyelim ki hapisteyiz,
Yaşımız da elliye yakın,
Daha da on sekiz sene olsun açılmasına demir kapının.
Yine de dışarıyla beraber yaşayacağız,
İnsanları, hayvanları, kavgası ve rüzgârıyla
Yani, duvarın arkasındaki dışarıyla.
Yani, nasıl ve nerede olursak olalım
Hiç ölmeyecekmiş gibi yaşanacak...

3

Bu dünya soğuyacak,
Yıldızların arasında bir yıldız,
Hem de en ufaklarından,
Mavi kadifede bir yıldız zerresi yani,
Yani bu koskocaman dünyamız.
Bu dünya soğuyacak günün birinde,
Hatta bir buz yığını
Yahut ölü bir bulut gibi de değil,
Boş bir ceviz gibi yuvarlanacak
Zifiri karanlıkta uçsuz bucaksız.
Şimdiden çekilecek acısı bunun,
Duyulacak mahzunluğu şimdiden.
Böylesine sevilecek bu dünya
"Yaşadım." diyebilmen için...

Nazım Hikmet RAN

1. ETKİNLİK

Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz. Eşleştirmede açıkta kalan sözcüğün anlamını bularak sözcüğü bir cümlede kullanınız.

ajans	☐	1. Üzgün.
hücum	☐	2. Çok koyu.
hınç	☐	3. Çok küçük parçacık.
zerre	☐	4. Haber toplama, yayma ve üyelerine dağıtma işi ile uğraşan kuruluş.
zifirî	☐	5. Saldırı.
mahzun	☐	6. Öç alma duygusu ile dolu öfke, kin, gayz.
kahr	☐	

Anlamı:

Cümlem:

Öğrendiğiniz sözcükleri oluşturduğunuz sözlüğe ekleyiniz.

2. ETKİNLİK

“Yaşamaya Dair” şiirinden hareketle aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. Şair, şiirin birinci bölümünde yaşamamanın nasıl olması gerektiğini düşünüyor? Açıklayınız.

2. “Bir sincap gibi mesela,
Yani, yaşamamanın dışında ve ötesinde hiçbir şey beklemeden,
Yani bütün işin gücün yaşamak olacak.” dizeleriyle şairin anlatmak istediği ne olabilir?

3. Şiirde geçen, fedakârlıkla ilgili dizeleri bulup yazınız.

.....

.....

.....

.....

4. Şiirde yaşama sevinci ile ilgili verilen örnekleri tespit ediniz.

.....

.....

.....

.....

5. Şiirde örneklere sıkça yer verilmesinin anlatıma katkısı hakkında ne düşünüyorsunuz?

.....

.....

.....

.....

6. Okuduğunuz şiirde sizi en çok etkileyen dizeleri yazınız.

.....

.....

.....

.....

3. ETKİNLİK

Okuduğunuz şiirin konusunu ve ana duygusunu yazınız.

Konu

Ana Duygu

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ETKİNLİK

Şiirde geçen söz sanatlarını bulunuz. Söz sanatlarının yer aldığı dizeleri yazınız.

Söz Sanatları

Söz Sanatının Yer Aldığı Dizeler

.....

.....
.....

.....

.....
.....

.....

.....
.....

5. ETKİNLİK

a) “Millî Eğitim Bakanlığı Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Yönergesi”nin amacını okuyunuz.

Bu yönetmelikle “Cumhuriyetimizin demokrasi ile güçlendirilmesi; öğrencilerimizde yerleşik bir demokrasi kültürünün oluşturulması; kendi kültürünü özümsemiş, millî ve manevi değerlere bağlı, evrensel değerleri benimseyen nesillerin yetiştirilmesi; öğrencilere seçme, seçilme ve oy kullanma kültürünün kazandırılması; katılımcı olma, iletişim kurabilme, demokratik liderliği benimseyebilme ve kamuoyu oluşturabilme becerilerinin kazandırılması” amaçlanmaktadır.

b) Okul Meclisi başkanlığına aday olduğunuzu düşünerek arkadaşlarınıza, sizi seçmeleri için ikna edici bir konuşma yapınız.

6. ETKİNLİK

Aşağıdaki metinde geçen anlatım bozukluklarını bulunuz. Anlatım bozukluklarını düzelterek cümlelerin doğrusunu defterinize yazınız.

Proje ortağım Ali ile çalışmak çok zordur. Bugünkü düzeltmeyi ben, yarınki düzeltmeyi o yapacak diye anlaşıştık. Verdiği sözü tutmadı. Aynı zamanda son günlerde işe gelmiyor, çok ihmal ediyordu. Yarına kadar bu projeyi bitirip patrona sunulacak. Patronumuz birçok projelere baktı bugüne kadar sıra bize geldi. O her zaman “Emeksiz yemek olmaz.” demiş ve en çok emek verilen projeyi seçmek için çok detaylı inceliyor.

Aşağıdaki “En İyisi Ol” şiirinden hareketle, günlük hayatınızdan örnekler vererek bilgilendirici bir yazı yazınız. Yazınıza uygun bir başlık koyunuz.

EN İYİSİ OL

Dağ tepesinde bir çam olamazsan

Vadide bir çalı ol.

Fakat oradaki en iyi küçük çalı sen olmalısın.

Bir misk çiçeği olamazsan bir saz ol.

Fakat gölün içindeki en canlı saz sen olmalısın.

Cadde olmazsan patika ol.

Güneş olamazsan yıldız ol.

Kazanmak yahut kaybetmek ölçü değil

Sen her neysen onun en iyisi ol.

Douglas MALLOCH

(Daglis Melluk)

Derleyen: Ahmet ALTINTAŞ

This is a blank, lined page from a spiral-bound notebook. The page is white with horizontal blue lines. There is a faint, dotted line near the top, possibly indicating a header or margin. The spiral binding is at the top, and the blue cover is visible on the left and right edges.

Gelecek Derse Hazırlık

- Cumhuriyet'in ilk yıllarında yapılan 1923 nüfus mübadelesi ile ilgili araştırma yapınız.
- Grup arkadaşlarınızı belirleyerek memleketinden ayrılan bir insanın yaşadıklarını anlatan bir tiyatro metni yazınız.

Firdevs TUNÇAY
(1946 – ...)

İzmir Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü mezunudur. Çeşitli dergilerde deneme, makale, anı, öykü ve biyografi türünden yazıları yayımlanmıştır. Eseri: Kalbim Rumeli’de Kaldı

Hazırlık Çalışması

Mübadeleyi yaşamış insanlar mübadele sırasında neler hissetmiş ve yaşamış olabilir? Anlatınız.

! Metni, noktalama işaretlerine dikkat ederek sesli okuyunuz.

KALBİM RUMELİ’DE KALDI

Mübadillerin göğüs gerdği zorlukları, sevdaları, umutları ve doğdukları yerleri istekleri dışında terk etmelerinin anlatıldığı bir kitaptır, Kalbim Rumeli’de Kaldı. (Sardunya Kokan Toprakların Öyküleri)

İkinci kuşak bir mübadil olan Firdevs Tunçay’ın kitabından alınan “Mübadele Günleri, Buca’da Hayat ve 8 Yıl Sonra” bölümlerini okuyacaksınız.

Mübadele Günleri

Bir gün bakmışlar Pürsıçan sokaklarında hiç tanımadıkları insanlar... Bursa civarından gelmişler. Yeni bir memlekete gelmenin şaşkınlığı ve boşluğu içindelermiş. Mahalle muhtarı, Türk ailelerine evlerini boşaltmalarını ve başka bir Türk ailesinin yanlarına gitmelerini duyurmuş. Çaresiz boyun eğmişler. Zehra da iki çocuğuyla Ahmet Çavuşların evine gitmiş. Boşalttıkları evlerine Rumlar yerleştirilmiş. Zehra Hanım’inkini de Hristo ve Despina adlı bir Rum çiftte vermişler. Evlerini, hayvanlarını, kaşıklarına varıncaya kadar her şeylerini paylaşmışlar onlarla. Yeni gelenler Türkçe bildikleri için kolay anlaşıyorlarmış. Geçimleri iyiymiş. Birbirlerinin düğünlerine gidip eğlenirlermiş. Rumlar, “Yakında sizi de Türkiye’ye gönderirler.” diyorlarmış.

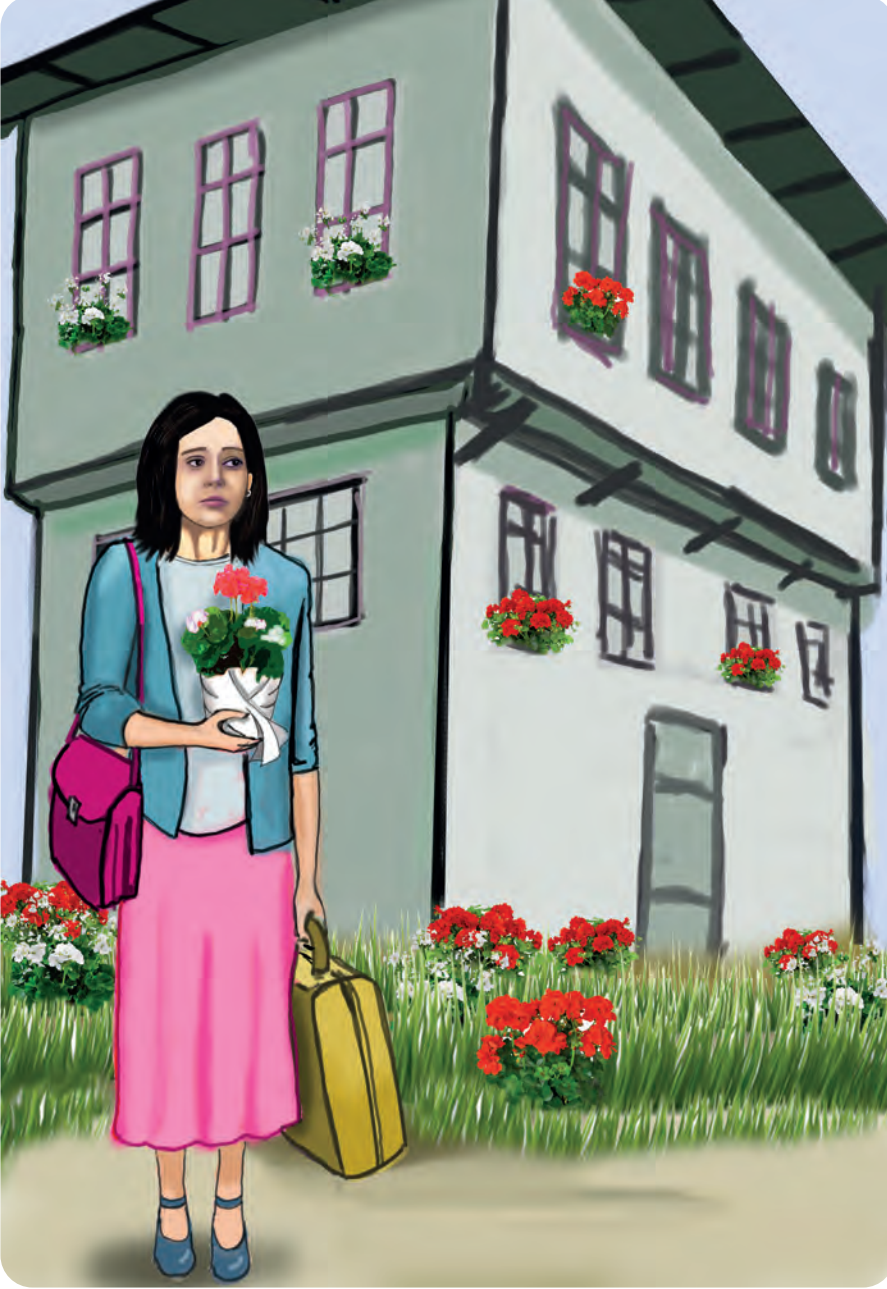
Daha sonra ortalıkta mübadele söylentileri yayılmaya başlamış. İnsanın nesiller boyu yaşadığı memleketini terk etmek zorunda kalması, evinden barkından koparılması, atalarının mezarlarını bir daha ziyaret edemeyecek olması kolay mı? Türkler, kaygı içinde gelişmeleri takip etmişler. Ancak mübadele söylentileri gerçeğe dönüşüvermiş birden. Bir Türk, bir Yunan bir de Birleşmiş Milletler üyesinden oluşan Mübadele Komisyonu, Rumeli’deki Türklerin mal varlığını kayda almaya başlamış. Türkiye’ye gitmeleri kesinleşince Selânik ve Kavala limanlarından ikişer ikişer kalkmış gemiler. Yollar, istasyonlar, limanlar mübadillerle dolmuş; ana baba günü olmuş her yer...

Sene 1924

Ayrılık zamanı kapıya dayanmış!

Zehra gözyaşlarıyla hazırlamış yatak yorgan denklelerini. Ah, Arif olsaymış yanında! O zaman zorluklara daha cesurca göğüs gerebilirmiş... Yıllar olmuş kocası Arif’ten haber almayalı, herkes öldü

gözüyle bakıyormuş ona ama Zehra'nın içinde saklı bir umut varmış yine de... Bir gün onlara döneceğini düşünüyormuş. Bu duygular içindeyken çocuklarının ve kendisinin giysilerini bohçalamış... Beline sardığı kemere saklamış altınlarını, kat kat elbiseler giymiş üstüne. Bütün ev eşyasını geride bırakmışlar sanki dönecekmişler gibi. Çuval çuval unlar, pirinçler hep kalmış. Komşularıyla gözyaşları içinde vedalaşmışlar. Tam yola çıkacakken son bir kez evini görmek istemiş Zehra Hanım. Evin yeni sahipleri Hristo ve Despina, onu güler yüzle karşılayıp odalarını gezdirmişler. İkramlarda bulunmuşlar.

Avluda beyaz badanalı duvarlar boyunca uzanan allı beyazlı çiçek açmış sardunyalara takılmış Zehra'nın gözü. Annesinin diktiği çiçeklermiş bu sardunyalar. Hüzünle yanlarına gitmiş, memleketinin toprağını derin derin koklamış, sardunya kokuyormuş toprak! Gözyaşlarını tutamamış artık! Sanki çiçekler de ağlıyormuş...

Zehra Despina'ya bakıp: "Sardunyalardan bir dal verir misiniz? Memleketimden hatıra olarak Türkiye'ye götüreceğim." demiş sesi titreyerek. Kadının kocası Hristo, Zehra'ya iki kök sardunyayı söküp vermiş hem kırmızıdan hem beyazdan... Despina da mutfaktan getirdiği ıslak havluya sarmış sardunyaları. İki kadın birbirine sarılıp ağlamışlar. Kapıda bekleyen at arabasına giderken Zehra

dönüp geride bıraktığı evine hüzünle bakmış uzun uzun. Sonra çocukları Mehmet elinde, Hüseyin kucağında arabaya binip Ahmet Çavuş'un ailesinin yanında denklerin arasına sığışmışlar. Kedileri ve köpekleri, arkalarından ağlamış.

Dağları tepeleri aşarak zahmetli bir yolculukla Kavala Limanı'na ulaşmışlar sonunda. Kavala şehrinde limana yakın meydana kurulan beyaz çadırlardan birine yerleşmişler. Kendilerini ana vatana götürecek gemiyi umutla beklemişler. Zehra ve Zeliha'nın yaptıkları yolluklarla idare etmişler bir süre. Nihayet gemi sıraları geldiğinde, mahşer yerine dönmüş Kavala Limanı'nda, memleketlerinden ayrılmanın acısını en derinden yaşamışlar!.. Dönmemecesine ayrılmışlar memleketlerinden. Doğup büyüdüğü bu topraklar, mübadiller için kaybolmuş memleket toprağıdır artık!

"Elveda Rumeli!" (...)

Buca'da Hayat

Mübadillere yapılan arazi dağıtımında iki kardeşe, Zehra Hanım'la agusu¹ Ahmet Çavuş'a, kilisenin olduğu sokakta karşılıklı olarak birer ev ile onar dönüm toprak "Muhacir Hakkı" olarak verilmiş. Zehra Hanım arkasında geniş bir bahçesi bulunan taş binaya yerleşmiş. Bahçenin bir köşesine de memleket hatırası sardunyalı gözyaşları içinde dikmiş. Gözü gibi bakmış onlara. Kırmızı beyazlı çiçeklerini, yumuşacık yapraklarını okşadıkça kendini memleketinde hissetmiş. Onları kokladıkça memleket toprağını koklamış gibi mutlu olmuş. Rumeli çi-

çeklenmiş kalbinde...

Zehra Hanım'a Buca'da talipler çıkmış. Fakat o, "Bir erkeği bir kere sevdim ve ona at üstünde kaçtım. Başka bir erkeği sevemem!" diyor. Hatta zaman zaman çevresinden takılanlar olmuş: "Arif'in geldi seni soruyor." diyorlarmış. O da umutsuzca: "Bana böyle şakalar yapmayın mari!" dermiş. Bu şakanın gerçeğe dönüşeceğini kimse bilemezmiş.

Sekiz Yıl Sonra

(...)

Sıcak bir ağustos günü, sokak oldukça tenhadır. Uzun boylu, eski ve bakımsız kıyafetli, yaşlılığa adım atmış bir adam, bir şeyler arar gibi etrafına bakınarak gelirken çocuğun önünde durur birden. Çocuk, daha önce hiç görmediği bu yabancıya merakla bakar. Narin yapılı çocuğun gür ve uzun kirpikleri adama o kadar tanıdık gelir ki... Onda sevgili eşi Zehra'sını bulur âdeta! Bir şey

söylemeden yalnızca sevgiyle bakar çocuğa. Sonra yüzünde hüznü dolu bir gülümsemeyle sorar:

“Küçük, senin adın ne?”

Çocuk incecik sesiyle: “Hüseyin” der.

“Mehmet adlı bir ağabeyin var mı?” diye sorar yabancı, sesi titreyerek.

Çocuk saçları ağarmış, yüzünde derin çizgilerle yorgun görünüşlü adama güvenle bakıp iyi bir insana benziyor, diye düşünür. Sevinçli bir sesle: “Evet” der. “O, pehlivan olacak!”

Şimdi adamın gözlerinden yaşlar akmaktadır! Özlem dolu bakışlarla çocuğa bakarken sevgiyle

le saçlarını okşar. Sonra siyah demirden sokak kapısının el biçimindeki madeni tokmağını çalar. Ahmet Çavuş'un eşi Zeliha, kapıyı açtığı anda adamı görünce şaşkınlıktan ne diyeceğini bilemez. Dili tutulmuştur sanki! Kekeleyerek:

“Arif enişte sen misin?” diye sorar.

“Evet benim!” deyince şaşkınlık ve heyecanla içeriye Ahmet Çavuş'un bulunduğu odaya buyur eder onu. İki erkeğin sevinç çığlıkları gelir içeriden...

Zeliha, Zehra'ya nefes nefese:

“Arif enişte geldi!” der.

Bu sözleri duyunca sarsılır Zehra. Sekiz yıldır hiçbir haber alamadığı, hasretle yolunu gözlediği sevgili kocası Arif gelmiş olabilir mi? Durmuş, dikkatlice yengesine bakıp sesi titreyerek:

“Gerçek mi söyledin?” diye sorar.

“Evet” yanıtını alınca bu kez içinin titrediğini hisseder Zehra. Şaşkınlıktan, sevinçten bayılacak gibi olur!

(...)

Utanarak kocasına bakıp:

“Hoş geldin kayıp!” der ve elini öper. Kocaman bir pencere açılır sevince.

(...)

Firdevs TUNÇAY

(Kısaltılmıştır.)

1. ETKİNLİK

Metinde geçen bilmediğiniz sözcükleri belirleyerek anlamlarını tahmin ediniz. Tahmininizi sözcüklerin sözlük anlamı ile karşılaştırınız.

Sözcük:

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Sözcük:

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Sözcük:

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Sözcük:

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Öğrendiğiniz sözcükleri oluşturduğunuz sözlüğe ekleyiniz.

2. ETKİNLİK

“Kalbim Rumeli’de Kaldı” metni ile ilgili sorular oluşturunuz. Oluşturduğunuz soruları arkadaşlarınıza yöneltiniz.

Soru:

Soru:

Soru:

3. ETKİNLİK

“Kalbim Rumeli’de Kaldı” metninden alınan bölümü okuyunuz. Rum ve Türk ailelerinin birbirlerine yaklaşımlarına yazarın bakış açısı nasıldır? Anlatınız.

Bir gün bakmışlar Pürsican sokaklarında hiç tanımadıkları insanlar... Bursa civarından gelmişler. Yeni bir memlekete gelmenin şaşkınlığı ve boşluğu içindelermiş. Mahalle muhtarı, Türk ailelerine evlerini boşaltmalarını ve başka bir Türk ailesinin yanlarına gitmelerini duyurmuş. Çaresiz boyun eğmişler. Zehra da iki çocuğuyla Ahmet Çavuşların evine gitmiş. Boşalttıkları evlerine Rumlar yerleştirilmiş. Zehra Hanım'inkini de Hristo ve Despina adlı bir Rum çiftte vermişler. Evlerini, hayvanlarını, kaşıklarına varıncaya kadar her şeylerini paylaşmışlar onlarla. Yeni gelenler Türkçe bildikleri için kolay anlaşıyorlarmış. Geçimleri iyiymiş. Birbirlerinin düğünlerine gidip eğlenirlermiş. Rumlar,“Yakında sizi de Türkiye'ye gönderirler.” diyorlarmış.

4. ETKİNLİK

“Kalbim Rumeli’de Kaldı” metnini özetleyiniz.

A blank, lined page from a spiral-bound notebook. The page has a blue cover visible on the left and top edges. The spiral binding is at the top. The page is white with horizontal ruling lines. There are 21 lines in total, including the top line.

5. ETKİNLİK

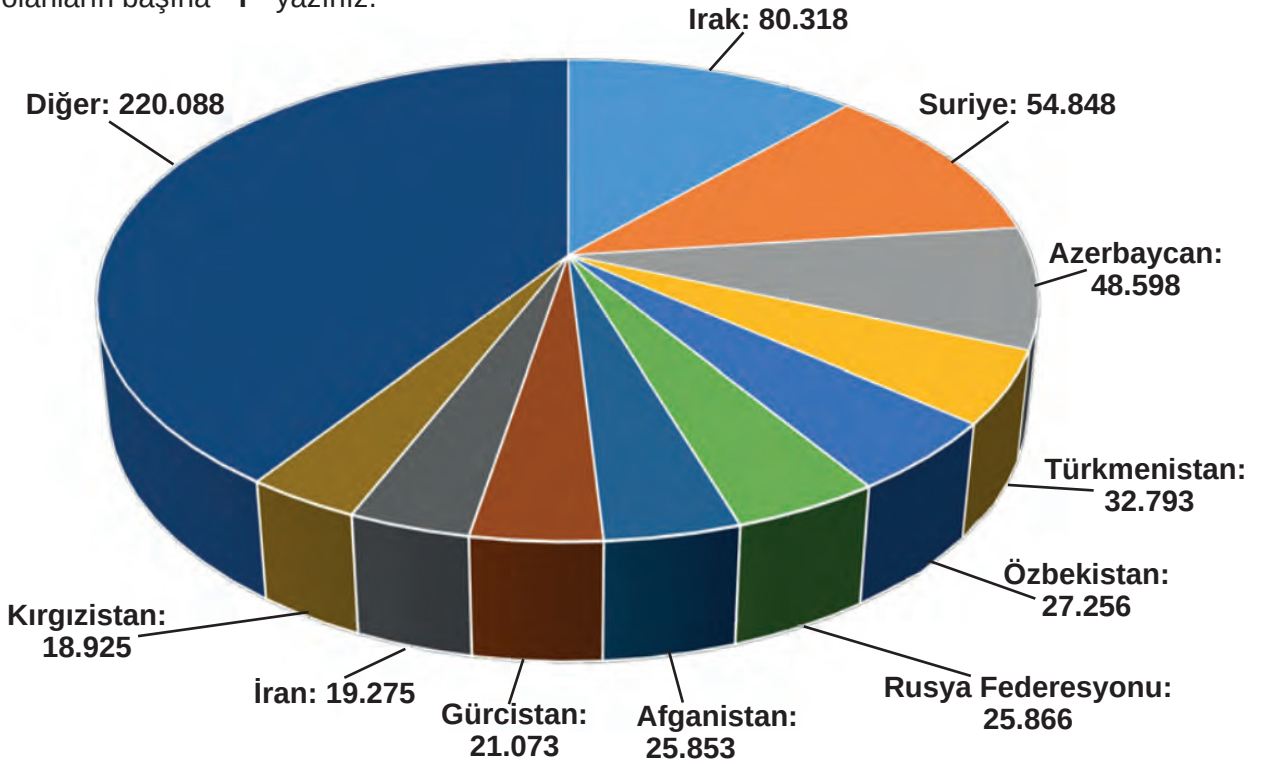

Derse hazırlık bölümünde yazdığınız tiyatro metnine uygun rol dağılımı yaparak oyununuzu sergileyiniz.

6. ETKİNLİK

Aşağıda 2017 yılı itibari ile Türkiye’de ikamet eden yabancıların uyruklarına göre dağılımını gösteren grafik verilmiştir. Grafiği inceleyerek verilen bilgilerden doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazınız.

Mayıs 2017 Yılında Türkiye’de Aktif Olarak İkamet Eden Yabancıların Uyruklarına Göre Dağılımı
www.kizilay.org.tr

- () Türkiye’de en fazla ikamet eden yabancı uyruklu kişiler Suriye uyrukludur.
- () Türkiye’de ikamet eden Azerbaycan uyruklu kişiler Türkmenistan uyruklu kişilere göre daha fazladır.
- () Türkiye’de ikamet eden Kırgızistan ve İran uyruklu kişilerin sayısı Irak uyruklu kişilerin sayısından azdır.
- () Türkiye’de ikamet eden Afganistan ve Rusya Federasyonu uyruklu kişilerin sayısı birbirine çok yakındır.

[illegible]

275

Hazırlık Çalışmaları

1. Üretmek ülke ekonomisi için neden önemlidir?
2. Bir ürünün üretim aşamalarından birinin yanlış yapılması sonucunda ne olabileceğini açıklayınız.

! Videoyu izlerken anlamını bilmediğiniz sözcükleri birinci etkinliğe not alınız.

ZEYTİNYAĞI ÜRETİMİ

1. ETKİNLİK

“Zeytinyağı Üretimi” adlı videoda geçen bilmediğiniz sözcüklerin anlamını tahmin ediniz. Tahminlerinizi sözlük anlamlarıyla karşılaştırıp sözcükleri anlamlarına uygun cümlelerde kullanınız.

Sözcük:

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Sözcük:

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Sözcük:

Tahminim:

Sözlük Anlamı:

Öğrendiğiniz sözcükleri oluşturduğunuz sözlüğe ekleyiniz.

2. ETKİNLİK

“Zeytinyağı Üretimi” adlı videodan hareketle aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. Zeytin ağacının kökeni nereye dayanmaktadır? Yaklaşık kaç yıldır zeytinyağı üretilmektedir?

2. Endüstrileşmeden önceki zeytinyağı üretimiyle endüstrileşmeden sonraki zeytinyağı üretimi arasındaki fark nedir? Açıklayınız.

3. Ağaçta olgunlaşan zeytinler nasıl toplanır? Sizce bu yöntem zor mudur?

4. Zeytinyağı üretiminde daha çok hangi zeytinler tercih edilir? Bu zeytinlerden kaliteli zeytinyağı elde etmek için ne yapmak gerekir?

5. Elde edilen zeytinyağının kalitesini ne belirler? Açıklayınız.

.....

.....

6. Ekonomik değeri yüksek olan sızma zeytinyağı nasıl elde edilir? Açıklayınız.

.....

.....

7. Zeytinyağının yemek dışında kullanım alanlarından bildiklerinizi yazınız?

.....

.....

3. ETKİNLİK

“Zeytinyağı Üretimi” videosunu tekrar izleyerek tutarlılık (tekrara düşme, çelişik olmama, görecelilik) bakımından değerlendiriniz.

Tutarlıdır.

Çünkü

.....

.....

Tutarlı değildir.

Çünkü

.....

.....

4. ETKİNLİK

İzlediğiniz videoya göre zeytinyağı üretimini işlem basamaklarına göre numaralandırarak aşağıdaki boşluğa yazınız.

1.
2.
3.
4.
5.
6.

5. ETKİNLİK

Derse hazırlık bölümünde araştırdığınız konu ile ilgili münazara yapmak için gruplara ayrılıyorsunuz. Aşağıdaki yargılardan birini seçiniz. Jüri üyelerini belirleyiniz. Grup sözcüsü belirleyip grubunuzun düşüncelerini aşağıdaki ölçütlere göre karşı gruba savunmaya çalışınız.

- a) Bir ülkenin kalkınmasında tarım önemlidir.
- b) Bir ülkenin kalkınmasında sanayi önemlidir.

Jüri Üyeleri Değerlendirme Ölçütleri	Puan	Aldığı Puan
İnandırma ve savunma gücü	15	
Karşı ekibin görüşlerini eleştirme ve çürütme yeteneği	15	
Doğru ve etkili konuşma (vurgu ve tonlamaya dikkat etme)	15	
Zamanı değerlendirme, kullanma	10	
Davranışlar (jest ve mimikler)	15	
Savunduğu tez ile ilgili kaynaklar, belgeler, kanıtlardan yararlanma, örneklerle yer verme	15	
Konuyu anlama, konuya hakim olma	15	
Toplam	100	

6. ETKİNLİK

İzlediğiniz video ile ilgili görüşlerinizi sebepleriyle yazınız.

Beğendim. Çünkü

.....

Beğenmedim. Çünkü

.....

7. ETKİNLİK

- a) Aşağıdaki haritayı ve tabloyu inceleyiniz.

Dünya Zeytin Üretimi (Bin Ton)

Zeytin Üretimi	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
İspanya	618,2	1781,5	829	1200
İtalya	415,5	463,7	302,5	350
Yunanistan	357,9	132	300	300
Portekiz	59,2	91,6	90	92
Tunus	220	70	295	140
Suriye	175	180	50	215
Türkiye	201	135	160	143
Fas	100	120	120	130

- b) Haritadan ve tablodan yola çıkarak defterinize ülkemizdeki zeytin üretimi ile ilgili düşüncelerinizi anlatan bilgilendirici bir metin yazınız.

İMECE

İlk gittiğim imeceyi hayal meyal anlıyorum. Köyün içinde bir bayram havası esiyordu. Bayram havasından da öte bir şeyler. Düğünden öte bir sevinç. Köyün kızları Hıdırellez'de en güzel giysilerini kuşanırlar, ellerine alca kınalar yakarlardı.

Bizim kalenin sırtları, kayalıkları renk renk giyinmiş kızların türküleriyle dolardı.

Ayna tutmayı bir Hıdırellez günü gördüm. Bir delikanlı kalenin üstünden, ta aşağıdaki Ceyhan kıyısındaki düzlükte eğlenen kızların içindeki sevgilisine ayna tutuyordu. Sonra ayna tutmayı çok gördüm. Aynanın şavkı, benim kafamda aşkla birleşti. Ne zaman ayna şavkı görsem aklıma hep renkli Hıdırellez gelir. Aşk gelir. Bir çiçek, bir renk, bir doğa cümbüşünün içinde ayna şavkı. Aşka yakışır.

İmece günü de kızlar, delikanlılar en güzel giysilerini kuşanmışlardı. Köyün içinde birisi dolanıyor, "İmeceye!" diye bağıırıyordu. Çoluk çocuk, kadın erkek, genç yaşlı, herkes imeceye hazırlanıyordu.

Tanyerleri ışıırken biz, bütün köy Kısıkgediği aşmış tarlalara düşmüştük, öndeki topluluktan bir türkü geliyordu. Şimdiye kadar bu türküyü hiç duymamıştım. Belki köydeki kimse de duymamıştı. Bir tuhaf, esikli kesikli, çok uzunlu, çok kısalı bir türküydü bu.

Türkü ne üstüne söylenmişti, neyi anlatıyordu bilmiyorum, anlamıyordum. Çok kişi de bilmiyor, anlamıyordu.

Türküyü bir daha hiç duymadım. Kimin söylediğini de bilmiyorum. Çok kişiye sordum, kimsecikler de o türküyü söyleyeni bilmiyordu. Bir gün, tanyerleri ağarırken bir türkü geldi geçti. Bir daha da

kimsecikler duymayacak, bilmeyecek. Belki o anda, o kişi tarafından uydurulmuştu. Bu da olamazdı. Uyduran, uydurduğu türküyü birkaç kere söylerdi hiç olmazsa.

Derken tarlaya geldik. Büyük bir tarlanın ekini biçilecekti. Şimdi aklımda kaldığına göre tarlanın sahibi altı aydır hastaydı. Bu imece bir yardım imecesiydi. Tarlanın ekini biçilecek, sonra harman edilecekti.

Orakları çeken delikanlılar, orta yaşlılar ekine hemen giriştiler. Kızlar, kadınlar desteleri harmana hemencecik taşımaya başladılar. Yaşlılar harman yerinde kalmışlar, bir yandan konuşuyorlar, bir yandan da harmanı yapıyorlar.

Bir türkü, bir kıyamettir gidiyordu.

Öğleye kalmadan daha, sarı sıcak çökmeden kocaman bir tarlanın ekini biçildi, harman edildi.

Sonra, belki on beş tane hayma yaptı delikanlılar. Büyük, üstü çiçekli otlarla örtülü haymalar. Kocaman bir kazanda düğün yemeği gibi patatesli et pişiyordu. Bir kocaman kazanda da bulgur aşı. Yemek koyuldu, yenildi içildi. Ama hemen köye dönülmedi.

Oyunlar başladı.

Bir yanda delikanlılar halay çektiler. Abdal Musa, zorlu davul çalıyordu. Hösük de zurnaya çökmüştü.

Sonra ustaca bir oyun oynadı. Türlü kılıklara girip oynadı, önce kirpi, sonra ayı, sonra sansar, tilki, çakal oldu. Her girdiği donda o hayvanın huyunu husunu alıyordu. Tilkide kurnaz, çakalda hırsız, öylesine gerçek öykünüyordu ki bu hayvanlara millet gülmekten kırılıyordu...

İmece cümbüşü o gün, gün batıncaya kadar sürdü. Herkes çalışmayı, her bir şeyi, yorgunluğu

unutmuştu. Herkesin damağında eğlencenin tadı kalmıştı. Bu tarlayı hasta adamın karısı bir ayda biçtirip harman edemezdi. Bir öğleye kadar iş tamam.

İmece türlü türüdür. Bir de köyün ortak mallarının imecesi vardır. Bir de imama, öğretmene, muhtara, ağaya imece yaparlar.

Bir de iki üç ev aralarında birleşirler, bir gün birincisinin ekinini, ikinci gün ikincisinin, üçüncü gün üçüncüsünün... Sırasıyla... Ekinlerin oluşuna bakar. Kimin ekini erken yetmişse önce onunki... Bütün bir köyün imeceyle iş gördüğü vardır.

Tarlada, o Çukurova'nın ıssız ovasında, o Orta Anadolu bozkırının bomboş boz kırında yalnız çalışmanın ne demek olduğunu çalışanlar bilirler.

Köyde, bir evde, bir yerde imece olacağı, imeceye gidileceği bir hafta, on gün öncesinden duyurulurdu. Benim gözüme uyku girmezdi imece gününe kadar. Çocuklar hep imece üstüne konuşurduk, imece gününe kadar.

Hepimiz, bütün köyün çocukları, yalnız, kendi kendimize, kendi tarlamızda çalışmaktan o havadan bıkmıştık, imece imdadımıza bir yetişirdi ki... Uzun zaman imeceyi unutamaz, ondan, türkülerden, oyunlardan söz ederdik.

Bir imece daha olsun da bir cümbüş daha görelim diye can atardık, imecelerde en çok çalışanlar da çocuklar olurdu.

Şimdi düşünüyorum da... Bir gün insanlar çalışmayı bu hâle getirselers... Böyle düğünlü bayramlı... Çalışmak imecede bana hiçbir zaman zor gelmedi. Hiç kimseye de gelmemiştir. İmeceyle, imece düğünüyle çalışma, insanların yaşayışlarını değiştirir. İnsanları daha insan yapar. Daha dost, daha sevimli yapar.

Elden geldiğince Anadolu köylüsü imeceye koşuyor, imeceye can atıyor.

Karadeniz'de kayan, akan tarlalar vardır. Duymuşsunuzdur. Tarlaların topraklarını seller yamaçlardan alır, koyaklara götürür, doldurur.

İşte bu koyaklardaki toprakları yukarıya, tarlaların yerine götürüp sermek gerekir.

İşte bu toprakları yukarıya, dağların kayalık yamacına taşıyıp sermek, yeniden tarla yapmak imeceyle olur. Bir tek kişi, ne kadar çalışkan olsa da tek başına tarlasını yapamaz.

1953 yılında Sürmene dolaylarında elli altmış kadını arkası arkasına dizilmiş, bir incecik çiğir-
den, bir yamacı tırmanırken gördüm. Sırtlarındaki sepetlerde toprak vardı.

“Nedir bu?” dedim.

“İmece” dediler.

“Götürdüğünüz ne?” diye sordum.

“Toprak” dediler. Kışın tarlaları sel aldı gitti de... Şu aşğılara doldurdu da toprağı...

Bunların imecesi o kadar sevinçli değildi.

(...)

Şimdi hep aklımda. Çukurova’da, bir düzlükte, ortalık ıslak ot, çiçek kokarken bütün bir köy atıy-
la, itiyle, çoluğı çocuğıyla, giyinmiş kuşanmış, düğüne bayrama, imeceye giderken önden, uzaktan
hiç duyulmamış bir türkü geldi kulağıma. Bir tuhaf bir türküydü. Tanyerleri ışıyordu.

İmeceler, benim aklımda hep imece düğünü olarak kaldı.

Bir de tanyerleri ışıırken bir daha duymadığım, duyamayacağım bir türkü kaldı.

Yaşar KEMAL

(Kısaltılmıştır.)

8. TEMA SONU DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

ÇAĞDAŞLAŞMADA KADIN HAKLARI

Medeni hukuk, bir ülkede bulunan vatandaşların diğer kişiler ile veya mal varlıklarıyla doğrudan doğruya veya dolaylı olarak ilişkilerinin düzenlenmesidir. 1926'da Türk Medeni Kanunu aile hukukunda kadına tam hak tanımıştır. Türk aileleri bu esasları kolaylıkla benimsemişlerdir. Kadının, aile içinde ve çocukları üzerindeki etkisi hukuki durum ile orantılı olarak kuvvetlenmiş; eş ve ana vasıflarıyla Türk kadını kişiliğini kazanmıştır.

Siyasi haklar bakımından da Türk kadınına Cumhuriyet devrimizde kanunla tanınan haklar, o tarihlerde henüz bu hakları tanımamış olan diğer milletlere de örnek olacak niteliktedir. Siyasi haklar ve onların uygulanması, tarihin seyri içinde ve her coğrafi bölgede çeşitli safhalar gösterir. Çünkü siyasi hak, devlet şekli ile doğrudan doğruya ilgilidir. "Devlet bir milletin hukuki şahsiyetidir." dediği zaman bunun içinde kadın ve erkek topluluğunun milleti teşkil ettiği anlaşılır. Demokratik prensibin en esaslı unsuru, bütün milleti erkek ve kadının temsil etmesidir. Buna göre kanun karşısında sosyal sınıf tanımayan demokratik prensip, millet fertleri arasında erkek ve kadın vatandaşları eşit şartlara göre tanımaya mecburdur. Bu nedenle Türkiye Cumhuriyeti'nde bu haklar kanunlaşmış ve tarihî seyrini tamamlamıştır. 3 Nisan 1930'da Belediye Kanunu, 26 Ekim 1933'te Köy Kanunu, 5 Aralık 1934'te de Milletvekili Seçimi Kanunlarıyla seçme ve seçilme hakkı Türk kadınlarına tanınmıştır. Böylece siyasi alanda Türk kadını hemen bütün haklara sahip olabilmıştır. Devlet ve hükûmet işlerinde sözü geçer ve idarede katkısı olan bir durum kazanmıştır.

Bu kanunlar, Atatürk'ün isteği ve İsmet İnönü hükûmetlerinin teklifiyle Türkiye Büyük Millet Meclisinde müzakere edildiği zaman fikirlerini açıklayan milletvekilleri olumlu beyanlarda bulunmuşlardır.

Prof. Dr. Afet İnan

(İlk dört soruyu metne göre cevaplayınız.)

1. Okuduğunuz metnin konusu nedir?

.....

2. Türk kadını tüm haklarına ne zaman, nasıl kavuşmuştur?

.....

3. Türk Medeni Kanunu'nun kadınlara sağladığı haklar nelerdir?

.....

4. "Demokratik prensibin en esaslı unsuru, bütün milleti erkek ve kadının temsil etmesidir." cümlesinden ne anladığınızı ifade ediniz.

.....

5. Cümlelerdeki anlam ilişkilerini karşılıklarına yazınız. (neden-sonuç, amaç-sonuç, koşul-sonuç)

- Devlet toplumun düzenini sağlamak için kurallar koyar. (.....)
- Vergimizi düzenli ödersek ülkemiz kalkınır. (.....)
- Oğuz, 18 yaşını doldurduğu için seçme hakkına sahiptir. (.....)

6. Aşağıdaki tabloda verilen cümlelerin taşıdığı duyguları işaretleyiniz.

	Pişmanlık	Yakınma	Endişe	Şaşırma	Özlem
Köyümün yaylaları burnumda tütüyor.					
Böyle, ansızın gideceğini düşünmezdim.					
Eve hâlâ gelmedi. Başına bir şey mi geldi acaba?					
Kitabımı bulmak için bana hiç yardım etmedi.					
Keşke trafik kurallarına uysaydım.					

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “**almak**” sözcüğü “**bürümek, sarmak, kaplamak**” anlamında kullanılmıştır?

- A) Etrafı mis gibi çiçek kokusu aldı.
- B) Paltosunu sırtına aldı, dışarı çıktı.
- C) Dün çarşıda cebimden saatimi almışlar.
- D) Soğuk aldım galiba, boğazım çok ağrıyor.

8. Yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçesini kullanmalıyız.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bu uyarı dikkate alınmamıştır?

- A) O yıllarda Millî Mücadele haberlerini radyodan alıyorduk.
- B) Gençler zamanlarının büyük bir kısmını bilgisayar başında geçiriyor.
- C) Yeni jenerasyon teknolojik gelişmeleri çok iyi takip ediyor.
- D) İnsanların hem kendilerine hem de doğaya karşı sorumlulukları vardır.

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Arabayı sokağın başına park etti, sessizce içeriye girdi.
- B) Büyüklerine değer verir, bayramlarda aramayı ihmal etmezdi.
- C) Yaşadığı sıkıntının büyüklüğü, yüzünden okunuyordu.
- D) Bugün arkadaşlarımı arayacağım ve onlarla buluşacağız.

TEMA SONU DEĞERLENDİRME SORULARI YANIT ANAHTARI

1. TEMA SONU DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI YANIT ANAHTARI

1. Çocuk kompozisyonunda sahip olmak istediği at çiftliği ile ilgili hayallerini anlatıyor.
2. Çocuğun kompozisyonunda anlatılanları öğretmeni gerçekçi bulmuyor.
3. Sorunun yanıtı öğrencinin yorumuna bırakılmıştır.
4. Sorunun yanıtı öğrencinin yorumuna bırakılmıştır.
5. Benzetme / Konuşturma / Abartma / Kişileştirme
6. D
7. C
8. B
9. A

2. TEMA SONU DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI YANIT ANAHTARI

1. Çınar ağacını diğer ağaçlardan ayıran özelliği uzun yaşamasıdır.
2. Yazar Cumhuriyet'i çınar ağacına benzetmiştir. Sorunun yanıtı öğrencinin yorumuna bırakılmıştır.
3. Cumhuriyet ağacının yaşaması insanların, yurttaşların güneşine, emeğine bağlıdır.
4. Sorunun yanıtı öğrencinin yorumuna bırakılmıştır.
5. Taşındığı özellikler üstün gelmek.
6. Konusu: Bayrak / Ana Duygusu: Bayrak Sevgisi
7. Y / Y / D / Y / D
8. B
9. A

3. TEMA SONU DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI YANIT ANAHTARI

1. Dünya Ekonomi Forumunun yayımladığı raporda: Güneş ve rüzgâr enerjisi elde etmenin fosil yakıtlardan enerji elde etmek kadar ekonomik olduğu yazıyordu.
2. Teknolojik gelişmeler sonucunda güneş panelleri ve rüzgâr türbinlerinin kurulum maliyeti düşmüştür.
3. Sorunun yanıtı öğrencinin yorumuna bırakılmıştır.
4. Sorunun yanıtı öğrencinin yorumuna bırakılmıştır.
5. Karşılaştırma
6. Amaç-Sonuç / Neden-Sonuç / Koşul-Sonuç
7. B
8. C
9. A
10. D

4. TEMA SONU DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI YANIT ANAHTARI

1. Yazar, güne başlarken yapılan selamlaşmanın günü aydınlatacağını söylüyor.
2. Yazar; insanlarla merhabalaşmayı, insanlara günaydın demeyi, gülümsemeyi öneriyor.
3. Yazar, yalnızlık mahkûmu olanları: "Herkes küs. Hayata küs. İnsana küs. Kendine küs. Kahırla başlar güne. Kahırla devam eder. Kahırla bitirir. Büyük olasılıkla evine de böyle girer. Komşuları ile selamlaşmadan... Ailesi ile gülümsemeden..." şeklinde betimlemiştir.
4. Sorunun yanıtı öğrencinin yorumuna bırakılmıştır.
5. saat kulesinde (yer tamlayıcısı) / dün (zarf tamlayıcısı) / tarif edilemez bir heyecandı (yüklem) / anlattıklarımı (nesne)
6. C
7. B
8. D
9. C
10. A

5. TEMA SONU DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI YANIT ANAHTARI

1. Sorunun yanıtı öğrencinin yorumuna bırakılmıştır.
2. Sorunun yanıtı öğrencinin yorumuna bırakılmıştır.
3. Sorunun yanıtı öğrencinin yorumuna bırakılmıştır.
4. Sorunun yanıtı öğrencinin yorumuna bırakılmıştır.
5. Sorunun yanıtı öğrencinin yorumuna bırakılmıştır.
6. D
7. C
8. D
9. B
10. A

6. TEMA SONU DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI YANIT ANAHTARI

1. Şair İstanbul'u dinlerken sucuların çingirak seslerini, kuşların çığlıklarını, çekiç seslerini duyuyor.
2. Şair; görme, işitme, dokunma, koklama duyularından yararlanıyor.
3. Sorunun yanıtı öğrencinin yorumuna bırakılmıştır.
4. Sorunun yanıtı öğrencinin yorumuna bırakılmıştır.
5. 1. Metin 3. Kişili Anlatım / 2. Metin 1. Kişili Anlatım
6. A
7. C
8. B

7. TEMA SONU DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI YANIT ANAHTARI

1. Şair; Silifke'de çiçek açmasından, Bolu'nun yeşillenmesinden, Sultandağı'nın karlı olmasından, Daday'ın çayının köpüklenmesinden vb. değişikliklerden bahsediyor.
2. Sorunun yanıtı öğrencinin yorumuna bırakılmıştır.
3. Sorunun yanıtı öğrencinin yorumuna bırakılmıştır.
4. Sorunun yanıtı öğrencinin yorumuna bırakılmıştır.
5. Ö / Ö / N / N
6. B
7. C
8. D
9. A

8. TEMA SONU DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI YANIT ANAHTARI

1. Metinde Türk kadınlarının haklarına nasıl kavuştuğu anlatılıyor.
2. Türk kadını haklarına 1926'da Türk Medeni Kanunu ile kavuşmuştur.
3. Türk Medeni Kanunu, aile hukukunda ve siyasi alanda kadına haklar tanımıştır.
4. Sorunun yanıtı öğrencinin yorumuna bırakılmıştır.
5. Amaç-Sonuç / Koşul-Sonuç / Neden-Sonuç
6. Özlem / Şaşırma / Endişe / Yakınma / Pişmanlık
7. A
8. C
9. B

KAYNAKÇA

- ABASIYANIK, Sait Faik, "Haritada Bir Nokta", Seçme Hikâyeler, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2007, s. 111.
- ADIVAR, Halide Edip, "Bayrağımız Altında", Dağa Çıkan Kurt, Can Sanat Yayınları, İstanbul, 2014, s. 127.
- AKTAN, Bekir, "Karagöz ile Hacivat", İskele Yayıncılık, İstanbul, Mayıs 2017, s. 6.
- ALICI, Akin, "İnsanla Güzel 7. Etkinlik", Hayata Yön Veren Öyküler, Epsilon, İstanbul, 2012, s. 150.
- ALTINOK, Kerim – Selim, Karanlığın Rengi Beyaz, Laika Yayınları, İstanbul 2011, s. 24.
- ALTINTAŞ, Ahmet, "Yaşamaya Dair 7. Etkinlik", Okumanın Gücü, Hayat Yayın Grubu, İstanbul, 2015, s. 54.
- ASYA, Arif Nihat "Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor", Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2016, s. 19.
- AYTAR, Ekrem "Kedi ile Fare", 5. Etkinlik, La Fontaine'den Seçmeler, Parıltı Yayıncılık, İstanbul, 2005, s. 62.
- BALIKÇISI, Halikarnas, "Gündüzünü Kaybeden Kuş", Merhaba Akdeniz, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2014. s. 9.
- BANARLI, Nihad Sami, "Göç", Resimli Türk Edebiyatı Tarihi 1, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul, 1998, s.28.
- BANOĞLU, Deniz, "Dilimiz Kuşatma Altında", Çağdaş Türk Dili, Sayı:350, Nisan, 2017, s. 121.
- BEKSAÇ, Zeynel, "İstanbul'la Hasbihâl", Türk Dili Dergisi, Eylül 2016, C. 11, Sayı 777, s.97.
- ÇİFTÇİ, Mustafa, "Portakal", Adem'in Kekliği ve Chopin, İletişim Yayınları, İstanbul, 2015, s. 99.
- ÇOTUKSÖKEN, Yusuf, "İyimserlik ve Kötümserlik Üzerine", Yaşamın İçine Yolculuk, Toroslu Kitaplığı, İstanbul, 2015, s.71.
- DAYIOĞLU, Gülten, "Masal Ağacı", Kırmızı Bisiklet, Altın Kitap Yayınları, İstanbul, 2017, s. 33.
- DAYIOĞLU, Gülten, "Canberra", Kangurular Ülkesi Avustralya'ya Yolculuk, Altın Kitap Yayınları, İstanbul, 2004, s. 37.
- DEFOE, Daniel, "Robinson Crusoe", Arkadaş Yayınevi, Ankara, 2005, s.18
- ERSÖZLÜ, Bilgin, "Aziz SANCAR", Bilim Çocuk Dergisi. Sayı: 222, Haziran, 2016, s. 8.
- FIRAT, Eylül "Robinson Crusoe" 6. Etkinlik İbretlik Öyküler, Ayata Yayın, İstanbul, 2016, s. 132.
- "Göç 7. Etkinlik" Nasreddin Hoca Fıkraları / Bizim İller, Bizim İller", Çilek Yayınları, İstanbul, 2005, s. 44.
- "Gündüzünü Kaybeden Kuş 8. Etkinlik", Bilim Çocuk Dergisi, Ocak 2017, sayı 229, s. 5.
- GEÇER, İlhan, "İnsanla Güzel", Yeşil Çağ, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1976, s. 11.
- HEPER, Sevinç Güvenç, "Bilim ve Teknoloji 3. Tema Sonu Değerlendirme Metni", Bilim Çocuk, Kasım 2011, sayı 167, s. 7.
- HEPER, Sevinç Güvenç, "Bilim ve Teknoloji Tema Sonu Değerlendirme 8. soru", Bilim Çocuk, Ocak 2017, sayı 229, s. 7.
- HİKMET, Nazım, "Yaşamaya Dair", Henüz Vakit Varken Gülüm, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2017, s. 62.
- İLHAN, Attila, "Türkiye", Duvar, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2006, s. 62.
- İZGÜ, MUZAFFER, "Atatürk'ü Gördüm", Atatürk'ü Gördüm, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2004, s. 7.
- KANIK, Orhan Veli "Kedi ile Fare 5. Etkinlik", La Fontaine'in Masalları, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2003, s. 35.
- KANIK, Orhan Veli "Millî Kültürümüz Tema Sonu Değerlendirme", Bütün Şiirleri, Adam Yayınları, İstanbul, 1997, s. 101.
- KANSU, Ceyhan Atuf, "Millî Mücadele ve Atatürk Tema Sonu Değerlendirme Metni", Cumhuriyet Ağacı, Ya Bağımsızlık Ya Ölüm, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1997, s.61.
- KAPLAN, Mevlüt, "Kız Kulesi" Yaşayan Anadolu Efsaneleri, Özgür Eğitim Yayınları, İzmir, 2003, s. 17.
- KARAGÖZ, Bilge Nur, "Dişlerimize Eski Çağlardan Beri Çok İyi Baktık", Bilim Çocuk, Kasım 2011, Sayı 167, s. 24.
- KARAKOÇ, Abdurrahim, "Doğa ve Evren Tema Sonu Değerlendirme Metni", Dosta Doğru, Ocak

Yayınları, Ankara, s. 51.

KEMAL, Yaşar, “ İmece”, İmece Aylık Kültür Dergisi, Nâzım Berksoy Matbaası, İstanbul, 1961, Sayı 2, s. 30.

KEMAL, Yaşar, “Peri Bacaları”, Peri Bacaları, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2017, s. 70.

KIRIK, Ali Murat , “Gündelik Hayatımızda E- Hastalıklar”, Gönül Kültür ve Medeniyet Dergisi Sayı: 70, Haziran, 2017, s. 36.

KISAKÜREK, Necip Fazıl, “Kaldırımlar”, Çile (Bütün Eserleri 4), Büyük Doğu Yayınları, s. 154.

KOCA, Osman (Hazırlayan), “Kedi ile Fare” Kelile ve Dimne, Beyan Yayınları, İstanbul,2016, s. 220.

KÜLEBİ, Cahit, “ Rüzgâr”, Bütün Şiirleri, Adam Yayınları, İstanbul, 1997, s. 59.

ÖNDER, Mehmet, “Bir Fincan Kahve”, Aldı Sözü Anadolu, Elips Kitap, Ankara, s. 50.

ÖNGÜT, Muhittin-ÖZDEMİR Eda, “Göç 6. Etkinlik”, Dünyayı Güldüren ve Düşündüren Türk Nasreddin Hoca, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Ankara, 2005.

ÖZTİN, Neslihan, “Ayaz’ın Definesi”, Mesnevi’den Seçmeler, Sedir Yayınları, İstanbul, 2016, s. 115.

RADO, Şevket, “Eşref Saat”, Eşref Saat, Bilge Kültür Sanat, İstanbul, 2016, s. 9.

SAYAR, Abbas, Yılkı Atı, Ötüken Neşriyat, İstanbul, Ocak, 2011, s. 81.

SEYFETTİN, Ömer, “Kaşağı”, Seçme Hikâyeler, Evrensel İletişim Yayınları, Ankara, 2016, s. 70.

ŞAHİN, Yasemin “Parktaki Bilim”, Bilim Çocuk, Sayı: 231, Mart, 2017, s. 10.

TAN, Canan, Uzay Giysileri, Uzay Kampı Maceraları, Doğan Egmont, İstanbul, 2016, s. 35.

TARANCI, Cahit Sıtkı, “Zaman ve Mekân Tema Sonu Değerlendirme”, Otuz Beş Yaş, Can Sanat Yayınları, İstanbul, 2017, s. 227.

TUNÇAY , Firdevs, “Kalbim Rumeli’de Kaldı”, Kalbim Rumeli’de Kaldı, Pia Yayınları, İstanbul, 2014, s. 130.

ULUÇ, Hıncal, “Birey ve Toplum Tema Sonu Değerlendirme Metni”, Kapıyı Anahtarla Açmak, ALFA Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2005, s.111.

ULUSKAN, Seda Bayındır, “Atatürk ve Müzik”, Atatürk’ün Sosyal ve Kültürel Politikaları, Korza Basım, Ankara, 2010, s. 309.

ÜNALMIŞ, Oğuz,”Şairler ve Yazarlar Sözlüğü”, Akçağ Yayınları, Ankara, 2005.

VAHAPZADE, Bahtiyar, “Kaldırımlar 7. Etkinlik”, Yücelikte Tenhalık, Ötüken, İstanbul, 1998, s. 8.

VEYSEL, Âşık, “Vatan Sevgisini İçten Duyanlar 5. Etkinlik”, “Uzun İnce Bir Yoldayım”, Dostlar Beni Hatırlasın, İnkılap Kitabevi, İstanbul, 2015, s. 223.

YAMAÇ, Ayşe, “Parktaki Bilim Metni 7. Etkinlik” Güneşin Anahtarı, Bu Yayınevi, İstanbul, 2015, s. 7.

YILMAZ, Hasan, “Erdemler Tema Sonu Değerlendirme Metni”, Öğretmenim Lütfen Bu Kitabı Okur musun, Çizgi Kitabevi, Konya, 2003, s.156.

YÖNTEM, Ali Canip, “Portakal 5. Etkinlik”, Türk Edebiyatı: Günlük, çeviren: Nijat Özön, Nisan 1962, C. 11, S.127, s.591.

İTERNET KAYNAKÇASI

“Kaşığı 4. Etkinlik”, <http://www.trtarsiv.com/izle/76789/kasagi-tiyatro-oyunu> (Erişim Tarihi: 15.12.2017)

“Atatürk ve Müzik 4. Etkinlik”, <https://www.ktb.gov.tr/TR-96455/bilim-teknoloji.html>;
<http://www.tmo.gov.tr/Main.aspx?ID=519>; <http://img.eba.gov.tr/652/452/edd/dab/258/3e4/9d3/85a/4a2/fba/bc4/72e/120/f76/010/652452edddab2583e49d385a4a2fbabc472e120f76010.pdf>;
<https://www.atam.gov.tr/duyurular/turk-gencligi>; https://meclishaber.tbmm.gov.tr/develop/owa/haber_portal.aciklma?p1=118907;

<https://www.atam.gov.tr/duyurular/guzel-sanatlar> (Erişim Tarihleri: 15.12.2017)

“Kınalı Ali’nin Mektubu”, turkoloji.cu.edu.tr/CANAKKALE/kinali_ali.pps (Erişim Tarihi: 15.12.2017)

“Kınalı Ali’nin Mektubu 6. Etkinlik”, <http://www.atam.gov.tr/dergi/sayi-10/ataturke-mektuplar> (Erişim Tarihi: 15.12.2017)

“Kınalı Ali’nin Mektubu 8. Etkinlik”, <http://www.canakkalekulturturizm.gov.tr/TR,70590/tanitim-brosurleri.html> (Erişim Tarihi: 15.12.2017)

“Atatürk’ü Gördüm 7. Etkinlik”, http://www.meb.gov.tr/belirligunler/10kasim/siirler/ataturku_gordum.htm (Erişim Tarihi: 15.12.2017)

“Millî Mücadele ve Atatürk Tema Sonu Değerlendirme 6. Soru”, www.meb.gov.tr/hasanali/sururlarindensecmeler/halibagragi 20.30 (Erişim Tarihi: 15.12.2017)

“Gündelik Hayatımızda E-Hastalıklar 6. Etkinlik”, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21779> (Erişim Tarihi: 15.12.2017)

“Karanlığın Rengi Beyaz 4. Etkinlik”, <http://aa.com.tr/tr/futbol/ampute-milli-takimina-milyonluk-odul/939763> (Erişim Tarihi: 15.12.2017)

“Karanlığın Rengi Beyaz 4. Etkinlik” <http://aa.com.tr/tr/dunyadan-spor/paralimpik-oyunlarinda-turkiye-9-madalya-kazandi/648161> (Erişim Tarihi: 15.12.2017)

“Karanlığın Rengi Beyaz 4. Etkinlik”, <http://www.hurriyet.com.tr/bilgi-universiteli-seyma-nur-parra-tekvando-avrupa-sampiyonu-40233687> (Erişim Tarihi: 15.12.2017)

“Dilimiz Kuşatma Altında 5. Etkinlik”, www.tdk.gov.tr (Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi, Nisan 1999 s. 310 (Erişim Tarihi: 15.12.2017)

“Vatan Sevgisini İçten Duyanlar 4. Etkinlik”, <http://www.trtarsiv.com/izle/130142/efsanevi-halk-ozanimiz-asik-veysel> (Erişim Tarihi: 15.12.2017)

“Vatan Sevgisini İçten Duyanlar 6. Etkinlik”, <http://www.trtarsiv.com/izle/81770/asik-veysel-satiroglu> (Erişim Tarihi: 15.12.2017)

“Kız Kulesi 7. Etkinlik”, <http://www.tanitma.gov.tr/TR,132462/turkiye-tanitim-videolari.html> (Erişim Tarihi: 29.12.2017)

“Kız Kulesi 9. Etkinlik”, https://www.muze.gov.tr/tr/kartlar-ve-biletler/muzekart-arti/muzekart-nedir_9.html (Erişim Tarihi: 15.12.2017)

“Gündüzünü Kaybeden Kuş 6. Etkinlik”, <http://www.bilimgenc.tubitak.gov.tr/makale/kriyobiyojisi-soyu-tukenmekte-olan-canlilar-icin-bir-umut> (Erişim Tarihi: 15.12.2017)

“Doğa ve Evren Tema Sonu Değerlendirme 7. Soru”, <http://www.milliparklar.gov.tr/mp/kuscenneti/index.htm> (Erişim Tarihi: 15.12.2017)

“Haritada Bir Nokta 9. Etkinlik”, <http://www.etik.gov.tr/Default.aspx> (Erişim Tarihi: 15.12.2017)

“Kalbim Rumeli’de Kaldı 6. Etkinlik”, https://www.kizilay.org.tr/Upload/Dokuman/Dosya/88360142_goc-istatistik-raporu-mayis-2017.pdf (Erişim Tarihi: 15.12.2017)

“Zeytinyağı Üretimi 7. Etkinlik”, <http://koop.gtb.gov.tr/data/56e95c1a1a79f5b210d91772/2015%20Zeytinya%C4%9F%C4%B1%20Raporu.pdf> (Erişim Tarihi: 29.11.2017 13.44)

“Vatandaşlık Tema Sonu Değerlendirme Metni”, <http://www.atam.gov.tr/dergi/sayi-02/cagdaslasma-da-kadin-haklari-Afet-Inan> (Erişim Tarihi: 15.12.2017)

“Zeytinyağı Üretimi” TRT Arşiv

“Dahili Bellek Hava Kirliliği” <http://www.trtbelgesel.net.tr/tr/main/video/bolumler/10&page=160#lg=1&slide=10>

GÖRSEL KAYNAKÇA

Sayfa Numarası	Kaynak Adresi ve Erişim Tarihi
1. Tema Kapağı 10-11	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/abstract-background-beautiful-rays-light-118147135 (06.02.2018) https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/old-young-hands-hug-closeup-243839542 (06.02.2018) https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/soldier-salute-silhouette-on-sunset-sky-268477382 (06.02.2018) https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/woman-praying-free-bird-enjoying-nature-453635980 (06.02.2018) https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/support-disabled-pep-601028741 (06.02.2018)
12	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/change-way-you-look-things-changing-641785180 (30.08.2018)
13	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/stick-figure-glass-half-full-empty-562731085 (30.08.2018)
17	www.kanver.org/Upload/Dosya/karikatur.pdf (12.11.2017)
26. sayfadaki resimler	https://www.damlayayinevi.com.tr/omer-seyfettin (22.10.2017)
28	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/little-boy-flock-seagulls-beach-157127411 (12.12.2017)
37	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/lion-rat-draw-cartoon-vector-399491815 (15.12.2017)
38	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/beautiful-abstract-heart-tree-on-white-65272714 (15.12.2017)
2. Tema Kapağı 44-45	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/vector-illustration-background-turkish-national-holiday-583795219 (05.11.2017)
60	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/vector-illustration-background-turkish-national-holiday-583795417 (07.11.2017) https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/vector-illustration-background-turkish-national-holiday-583795282 (07.11.2017)
52, 53, 54, 55.	https://www.cso.gov.tr/medya.html (14.08.2018) http://www.ata.tsk.tr/07_gorseller/gorseller.html (13.12.2017)

Sayfa Numarası	Kaynak Adresi ve Erişim Tarihi
66	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/statue-famous-turkish-corporal-seyit-cabuk-718477621 (13.12.2017) https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/canakkale-martyrs-memorial-against-dardanelles-strait-378656041 (13.12.2017) https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/eskisehir-turkey-july-14-2017-wax-691473526 http://catab.kulturturizm.gov.tr/TR,129466/mehmetcige-derin-saygi-aniti.html (13.12.2017) http://catab.kulturturizm.gov.tr/TR,129432/conkbayiri-ataturk--zafer-aniti.html (13.12.2017)
74-75	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/highly-detailed-planet-earth-morning-exaggerated-179732927 (30.08.2018)
3. Tema Kapağı 78-79	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/stylish-handsome-cyborg-head-profile-futuristic-102322315 (15.12.2017) https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/space-shuttle-launch-clouds-3d-illustration-432541090 (15.12.2017) https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/microbiology-pharmaceutical-research-background-3d-illustration-647026912 (15.12.2017)
80	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/human-get-drowned-concept-smartphone-addiction-163837973 (15.12.2017)
81	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/various-diverse-people-multiethnic-using-smart-273967451 (15.12.2017)
86	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/man-smartphone-addiction-scared-cage-on-557257225 (15.12.2017)
96	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/swing-located-on-playground-good-sunny-629787131 (15.12.2017)
97	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/childrens-playground-public-park-330218537 (15.12.2017)
98	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/beautiful-childrens-playground-788941693 (15.12.2017) https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/colourful-merry-go-round-horse-playground-747390358 (15.12.2017)
104	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/astronaut-outer-space-against-background-planet-309014954 (15.12.2017)
107	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/astronaut-floating-stratosphere-near-planet-338183852 (10.11.2017)

Sayfa Numarası	Kaynak Adresi ve Erişim Tarihi
112	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/solar-cell-wind-turbines-generating-electricity-585730478 (10.11.2017)
4. Tema Kapağı 114-115	https://www.shutterstock.com/tr/download/confirm/613261967 (11.11.2017)
116-117	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/alley-night-696724114 (15.12.2017)
121	https://www.shutterstock.com/image-vector/flag-azerbaijan-vector-illustration-105317465 (10.02.2018) https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/flag-turkey-vector-illustration-105311036 (10.02.2018)
130	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/fashion-shoes-bags-341951486 (29.11.2017)
131	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/rear-view-shot-handsome-hairdresser-cutting-569535106 (29.11.2017)
144	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/ecology-concept-green-paper-tree-growing-230692501 (29.11.2017)
5. Tema Kapağı 148-149	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/planning-time-business-concept-wasting-minutes-574678135 (15.12.2017) https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/dangerous-driving-after-drunk-17276383 (15.12.2017)
150	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/vintage-alarm-clock-showing-midnight-twelve-522753781 (15.12.2017)
151	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/group-people-looking-problem-solution-concept-488911435 (15.12.2017)
156	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/tourist-boat-sails-on-golden-horn-268794911 (15.12.2017)
157	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/colorful-hot-air-balloons-flying-over-321772664 (15.12.2017)
157	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/erzurum-double-minaret-medresah-626355536 (15.12.2017)
157	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/balikligol-urfa-day-692296171 (15.12.2017)
157	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/beautiful-collage-symbols-cappadocia-flying-hot-466770830 (15.12.2017)
161	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/celsus-library-ephesus-turkey-211779085 (15.12.2017) https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/nemrut-most-beautiful-sunset-world-110605730 (15.12.2017) https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/colorful-hot-air-balloons-flying-over-321772664 (15.12.2017) https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/tourist-boat-sails-on-golden-horn-268794911 (15.12.2017)

Sayfa Numarası	Kaynak Adresi ve Erişim Tarihi
162	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/fairy-chimneys-peak-mount-erciyes-sunrise-686820037 (15.12.2017)
163	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/wonderful-landscape-cappadocia-turkey-404274802 (15.12.2017)
168	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/long-tail-boat-on-beach-87767212
172-173	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/istanbul-silhouette-graphic-design-vector-art-1011669100 (08.02.2017)
6. Tema Kapak 176-177	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/unidentified-people-playing-traditional-folklore-their-688019995 (15.12.2017) https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/ebru-turkish-marbling-art-background-293477405 (15.12.2017) https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/semazen-dervishes-istanbul-711620887 (15.12.2017) https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/unidentified-people-playing-traditional-folklore-their-688598530 (15.12.2017) https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/sazturkis-musical-instrument-652472590 (15.12.2017) https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/turkish-cuisine-693739666 (15.12.2017) https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/pile-turkish-kilims-colorful-background-handmade-743685631 (15.12.2017)
190	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/turkey-circa-1992-stamp-printed-by-99391586 (20.12.2017) https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/turkey-circa-1960-stamp-printed-shows-169018481 ? (11.12.2017) https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/moscow-november-17-2015-turkey-circa-352193942 (11.12.2017) https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/turkey-circa-1968-stamp-printed-greetings-232899982 (11.12.2017) https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/croatia-zagreb-30-january-2016-stamp-689631760 (11.12.2017) https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/turkey-circa-1960-stamp-printed-shows-169018481 (11.12.2017) https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/turkey-circa-1972-stamp-printed-shows-92122717 (11.12.2017) https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/milan-italy-december-16-2014-leanders-442104700 (11.12.2017) https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/croatia-zagreb-10-june-2016-stamp-441627787 (11.12.2017)
192	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/coffee-oriental-style-vintage-635811869 (15.12.2017)

Sayfa Numarası	Kaynak Adresi ve Erişim Tarihi
193	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/turkish-coffee-delight-traditional-embossed-metal-514529629 (15.12.2017)
196	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/coffee-beans-drying-sun-97592753 (10.12.2017) https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/ripe-beans-ready-harvest-on-coffee-568750207 (10.12.2017) https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/coffee-collection-201741113 (10.12.2017) https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/cup-coffee-grains-closeup-265951295 (10.12.2017)
197	http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,44423/dunya-miras-listesi.html (8.12.2017)
198	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/beautiful-portrait-young-woman-against-white-209940688 (30.08.2018) https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/portrait-young-man-smiling-isolated-on-369685904 (30.08.2018) https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/handsome-young-man-isolated-on-white-161693018 (30.08.2018)
206-207	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/hacivat-karagoz-43973689 (15.12.2017)
209	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/traditional-turkish-shadow-play-popularized-during-240598615?src=P6nTKguUlfFPbs-RtF6kJA-1-9 https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/turkish-culture-karagoz-hacivat-147362048?src=P6nTKguUlfFPbs-RtF6kJA-1-6
210	http://aregem.kulturturizm.gov.tr/TR,12931/tacettin-diker.html
7. Tema Kapak 215-216	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/our-earth-planet-mixed-media-588076928 (15.12.2017)
216	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/running-horse-251997673 (15.12.2017)
217	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/bay-horse-portrait-motion-winter-snow-567281710 (15.12.2017)
218	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/wolves-horses-553598833 (15.12.2017)
226	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/hospital-beds-exposition-modern-reality-645530644 (15.12.2017)
227	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/flowering-cotton-grass-on-background-blue-144218734 (15.12.2017)
230	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/thematic-illustrations-environmental-movement-issues-147409097 (07.02.2018)
231	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/cute-little-child-boy-skating-park-642588583 (15.12.2017)

Sayfa Numarası	Kaynak Adresi ve Erişim Tarihi
234	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/seagull-flying-736276828 (15.12.2017)
235	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/seagull-nest-on-cliff-mykinnes-749104969 (15.12.2017)
242	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/global-warming-pollution-concept-sustainability-elements-285980522 (15.12.2017)
245	https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/air-pollution-concept-factory-carbon-dioxide-718662907 (15.12.2017) https://www.shutterstock.com/tr/image-vector/illustration-crying-earth-due-pollution-146362589 (15.12.2017)
246	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/young-blonde-woman-feeding-kangaroo-park-728450053?src=R6Nwa4F5SaylGDHeMaAxQQ-1-90 (07.02.2018)
247	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/canberra-new-parliament-house-war-memorial-780380968?src=tLxchRfTYJ8Fj4kwp6nABQ-3-91 (07.02.2018)
8. Tema Kapak 250-251	https://www.shutterstock.com/tr/image-illustration/gavel-scale-law-books-symbols-legal-144793378 (15.12.2017) https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/izmir-turkey-11102017-turkish-soldier-standing-752309437 (15.12.2017) https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/ballot-box-person-casting-vote-on-336271163 (15.12.2017) https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/happy-family-spending-afternoon-together-watching-619978751 (15.12.2017) https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/people-withdrawal-saving-finance-concept-clerk-559527697 (15.12.2017)
262	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/modern-laboratory-research-scientist-conducts-experiments-685086586 (15.12.2017) https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/squirrel-728530036 (15.12.2017)
263	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/old-farmers-couple-looking-trees-their-417982741 (15.12.2017)
276	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/greek-olive-grove-detail-367703048 (15.12.2017)
279	https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/woman-keeps-some-harvested-fresh-olives-524313352 (15.12.2017)